

Abr. Cath. Vader,

cum e Quinta minore in majorem transiret, hocce praemio ornatus est ab amplissimis Gymnasii Medioburgensis Curatoribus.

XII Sept. CIƆIƆCCCXXI.

[illegible] J. A. Modera

A. Dryfhout [illegible]

B. de Vrij.

Rectore E. Epkema

Digitized by the Internet Archive
in 2015

https://archive.org/details/pantheummythicum00pome_0

G. Schoute Fecit.

PANTHEUM
MYTHICUM,
SEU
FABULOSA
DEORUM
HISTORIA,

Hoc Epitomes eruditionis volumine breviter dilucidèque comprehenſa.

Auctore

P. FRANCISCO POMEY,

è Societate JESU.

Editio decima, denuò recenſita, à quamplurimis erroribus repurgata, & æneis figuris ornata.

AMSTELODAMI,
Ex Officina SCHOUTENIANA.
TRAJECTI AD RHENUM,
Apud *Viduam* J. J. A POOLSUM.
MDCCLXXVII.

LECTOREM
BENEVOLUM

Salvere jubet

SAMUEL PITISCUS.

LIlius Gregorius Gyraldus de Deis Gentilium variam, & multiplicem, & ad Antiquitatem noſcendam admodùm neceſſariam hiſtoriam, libris, ſive ſyntagmatibus ſeptemdecim, Johannes Boccatius Deorum Gentilium Genealogiam libris quindecim; & Natalis Comes Mythologiam, ſive fabularum explicationem libris decem comprehenſam ediderunt, & de Deorum imaginibus & cognominibus fuſiùs egerunt. Horum veſtigia legens, imò ex his, quia illum occupaverant, ne prior foret, multa tranſcribens, è Societate Jeſu dici qui voluit, Franciſcus Pomey Pantheum Mythicum, ſive

fabuloſam. Deorum hiſtoriam proximè elapſo ſæculo publicavit, opus certè nec inutile, nec contemnendum. Præclarè enim apud juventutem Antiquitatis cupidam depoſuit, qui, quod variis quaſi in mappis, eisque prolixioribus modò laudati, in brevi quaſi tabellâ, ex quâ & ſuperſtitioſi fictorum numinum cultus rationem perciperet, & quid ſub immenſâ illâ Deorum turbâ, quâ *major cœlitum populus*, ut alicubi Plinius, *etiam quam hominum intelligi poteſt, cum ſinguli quoque ex ſemetipſis totidem Deos fecerint, Junones Geniosque adoptando ſibi* veteres adumbraverint, intelligeret, exhibuit. Gratum quoque fuit ſtudioſæ juventuti. Eâ de cauſâ quinquies intra quadraginta annos typis deſcriptum vidimus, & editionis quintæ exemplaria mille & trecenta minus quatuor annis diſtracta ſunt. Ejus editionem ſextam adornaturus Typographus opere me orabat maximo,

ut

ut recenſendam ſuſciperem. Addebat ſe à Viris doctiſſimis & Antiquitatum peritiſſimis in libellis, ut ſolent, confabulandi gratiâ convenientibus hunc libellum innumeris & graviſſimis erroribus deformatum eſſe plus vice ſimplici accepiſſe. Illiberalis ille mihi labor eſt viſus, & non unius ſudoris, & à quo ſi abhorruiſſem, minùs culpandus eſſem. Pæne gemellum enim in Roſini & Dempſteri Antiquitatibus Romanis ad eundem modum recenſendis eodem tempore devoraveram. Tamen, quia ille me utitur familiariter, & ego tuam B. L. volui gratiam, laborioſum hoc onus ſubii. Simul ac aggreſſus ſum, in ipſo operis limine obſervavi pluribus in locis turpiter erratum eſſe, partim typothetarum craſſâ inſcitiâ, partim ipſius Auctoris ſupinâ oſcitantiâ, quâ meditabundus, memoriâ fiſus, Auctorum non denuo inſpectorum, quos deſcribit, loca haud ſatis fideliter laudat. Multa enim hoc vel illo

Auctorum loco deprompta dicit, quæ qnidem apud illos, ſed loco longè ab illo, quem laudat, remoto inveniuntur. Vin exempla? En tibi ex multis pauca. *Marſyæ fabulam* ab Ovidio Faſt. 6 deſcribi ſcribit in Apolline. Deſcribit illam Metam. 6 num. 382. *Minervales manubias* apud Servium Æneid 8. inveniri ſcribit in Jove. Inveniuntur apud illum in Æneid. 11. num. 259. *Jovis Piſtoris* Lactantium lib. 12. meminiſſe ſcribit itidem in Jove. Meminit ejus lib. 1. cap 20. *De Bacchanalibus* Auguſtinum de Civitate Dei lib. 6. cap. 11. ſcripſiſſe ſcribit in Baccho. Scripſit de illis lib. 7. cap. 21. *Ambarvaliorum etymon* Servium Georg. 1. poſuiſſe ſcribit in Cerere. Poſuit illud Eclog. 3. num 77. *Herculem trucidaviſſe Albionem & Bergiona iter ſuum impedire volentes* apud Melam Geogr. lib. 26. legi ſcribit in Hercule. Legitur apud illum lib. 2. cap. 5. *Gallum gallinaceum Latonæ eſſe amatum* apud Ælianum in Va-

Variâ Hiſtoriâ legi ſcribit in Diis Nuptialibus. Legitur apud illum de Animalibus lib. 4. cap. 29. Præterea hunc laudat, cum illum laudare debuiſſet Scriptorem. Et hujus erroris pauca exempla adfero. *Bacchum in luctâ contra Pallenem ſponte ceſſiſſe* habere Homerum Iliad. 48. ſcribit in Baccho, quod ex Bocharto Phaleg. lib. 1. cap. 18. perperàm intellecto transtulit. Habet hoc Nonnus Dionyſ. lib. 48. num. 159 *Minervæ imaginem* Apollodorum lib. 90. delineaſſe ſcribit in Minervâ. Delineat illam Apulejus Mileſ. lib. 10. pag. 348. Et Apollodorum non nonaginta, ſed tres duntaxat libros memoriâ prodidiſſe norunt etiam, quibus adhuc mucus & mala pituita naſi fluunt. De *Junone pronubâ* mentionem apud Senecam Medea fieri ſcribit in Junone. De *pinu pronubâ* mentionem facit Seneca act. 1. num. 37. De illâ meminit Virgilius Æneid. lib. 4. num. 166. *In Floralibus ædiles fabam, & cicer aliaque legumina*

mina populo ſparſiſſe apud Valerium Maximum lib. 2. cap. 5. legi ſcribit in Florâ. De Floralibus verò illîc nihil Valerius Maximus. *Ludos* ſaltem *Florales Meſſium ædilem feciſſe* narrat lib. 2. cap. 10. §. 8. Legitur hoc apud Porphyr. in Horatii Sat 2. carm. 3. num. 182. Hæc & his ſimilia ut bonâ fide emendarem, Scriptores ab Auctore noſtro laudatos ſedulus evolvi; libros, numeros & paragraphos, in quos diviſi ſunt, addidi. Veterum etiam loca, quibus ſua, quæ tradit, maximè ad finem cum properaret, probare neglexit, de meo adjeci. Quæ loca in margine notata quam reſpicerent contextûs materiam, te numeris inſertis quoque docere volui Hiſce B L. vale, & aureo hoc opuſculo multo cum fructu utere.

LECTORI, ERUDITIONIS ÆMULO.

INGREDERE, *quiſquis es*, Benevole Lector, *qui ad hujus libelli adſtas veſtibulum, ejusque fores curioſè pulſas. En; Aperio tibi, non iſtius modò voluminis oſtium; ſed quæ mea eſt in te propenſio, interius conſilii mei conclave, quod ſolis patere ſolet intimis. Intra inquam, quandò huc tua te abduxit, demiſitque humanitas, ut ad me tam benignè diverteres; & tantus hoſpes, tantillum ſubire dignareris hoſpitium. Quid faciam, tali beneficio provocatus, tibi ut, non verbo tenùs, quod plerique faciunt; ſed re, quod pauci, grates agam? Majus grati erga te animi argumentum præbere nequeo, quàm ſi te ex animo rogem, hiſce meis ut reculis utâre tanquam tuis, tenuemque doctrinæ ſuppellectilem, quam hîc explicatam haud inordinate reperies, tecum, aſportes, ſi libuerit, univerſam: gratius certè mihi facere nihil potes. Ac jam ingreſſus, literatæ hujusce atrium domunculæ, rogas me, ut promiſſi memor, muſeolum patefaciam tibi meum, & quid in illo commenter, quisve ſtudiorum ſit ſcopus, aperiam. Faciam libenter; ac primùm, ut de ſcopo dicam, miror ſanè, quî tibi venerit in mentem percunctari, quis ille ſit.* Perindè *quaſi alius eſſe debeat, cùm omnibus, tum mihi maximè, ac ſtudium & propagatio Divinæ gloriæ? Hanc unam ſpecto videlicet, cum utilitate tuâ conjunctam; hanc vigiliæ meæ omnes & elucubrationes propoſitam habent; huc acies ingenii, quantumvis obtuſa, collineat; ad illam metam decurrit calamus; in hoc centrum, quascunque duco, lineæ confluunt; ad hanc denique aram appendo exile hoc opuſculum, & quæcumque præterea molior inpoſterum:*

rum: Hoc enim alteram eſt, quod ſciſcitaris, de quo ingenuè, quod ſentio proloquar. Opus molior, niſi mea me, ut ſua fermè quemque fallunt, haud inutile, atque, ut quàm modeſtiſſimè dicam, non contemnendum. Nihil adjungam, ne velle videar, quod ferè fit, verbis facere pretium rei per ſe pretioſæ. De titulo, quem gerit, unum duntaxat ſubjicio. Epitome *ipſi nomen eſt, nec immeritò ſane, meâ quidem ſententiâ: Quidquid enim ſexcentis ſparſum voluminibus, perplexum plerumque, indigeſtumque continetur; ſtylo, ſi minus eleganti, nitido certè quidem perſpicuôque, paucis complectetur. Agnomen habet* eruditionis, *non ex vano, ſi benè philoſophor, cùm is demùm eruditus haberi ſoleat, qui vel eorum partem callet, quæ comprehendet hæc epitome. Quid comprehendet autem? verbo dicam, theſauros omnes Antiquitatis venerandæ. Sumptuoſam nempè, inquis, pollicitationem iſtam tuam, planèque theſaurariam ac magnificam: ſic eſt, non deprimam tamen loquendi modum; Theſauros iterum, reſeraturum me tibi, in hâc epitome ſpondeo. Quid? Galbæ Imperatoris, exempli causâ, numiſma unum, materiâ vile, figurâ deforme, corroſum pulvere, exeſumque annorum ſitu, Patritiis ingeniis, hâc ætate maximè pro theſauro eſt, idcircò ſolùm, quia vetus eſt: Vetuſtatem verò ipſam, ipſos mores veterum, & illuſtria quæque priſcorum monumenta temporum, è parietinis ſæculorum eruta, perpurgataque, in lucem ſi produxero: Theſaurum non jure dicam, me protuliſſe? Atque ut cernas velut oculis, quàm haud vana ſint, quæ polliceor, attexo hîc rerum indicem, quas ſeparatis, exiguisque voluminibus perſequar, olim inter ſe copulandis; vires modò det, otiaque nobis faciat Deus.*

Primum, quod nunc in manu habes, De Diis eſt.
II. De Sacerdotiis erit, & Sacrificiis.
III. De Comitiis, & Magiſtratibus.
IV. De Nuptiarum Ritibus.
V. De Re Bellicâ.
VI. De Ludis & Spectaculis.

VII. De Re Veſtiariâ.
VIII. De Menſis & Epulis.
IX. De variis urbanæ vitæ Officiis.
X. De Funeribus & Sepulchris.

Porrò, quia Romanæ res, ut ſunt ipſæ ſæculorum omnium memoriâ illuſtriſſimæ, cuivis ſuppeditant ſcribendi legendique uberrimam ſegetem, idcirco Romam in ipſam, hoſpitem induco, quem Palæophilum, *hoc eſt, Antiquitatis ſtudioſum nomino, per celeberrima quæque loca, deducendum à* Myſtagogo, *(ita vocabantur olim, qui ducebant hoſpites, & oſtendebant quæ viſenda eſſent) docendumque de ſingulis, quæ cognitu maximè digna videbuntur. Non ſic tamen, in unâ hærebunt urbe, quin ad alios ſubindè populos, ex occaſione ſint excurſuri.*

At quid te diutiùs moror in limine, Amice Lector; *Evolve paginam, primique hujus opuſculi recens nati, meorumve liberorum (librorum dicere volui) natu maximi frontem contemplare; aut potiùs Myſtagogum ſequere noſtrum, ſi Palæophilus es, & eruditionis amore raperis. Ducet te ille hodiè ad* Pantheum Mythicum; *& de Diis, Deâbusque omnibus, ea te docebit, in quorum ignoratione verſari non poteſt, ſine ſummo dedecore, qui liberalium diſciplinarum peritus audire vult, doctrinæque laudem prehenſat. Nec verò te fabulæ nomen deterreat; quaſi inane, nugatorium, inutileque ſit negotium, fabulis animum adjicere. Non ſunt hæ fabulæ anilia commenta, aut inſulſæ narrationes ſomniorum. Habent, & ab Scriptoribus clariſſimis, auctoritatem; & venerationem, à vetuſtate, & ab hiſtoriâ, cujus ingenioſæ umbræ ſunt, commendationem; & ſenſu, quem quaſi nucleo reconditum continent, utilitatem maximam pari delectatione conditam. Verùm quid hederam appendo vino vendibili? Meis nolo verbis adhibeas fidem, ſed oculis probes, an fucum fecero. Proindè, legeſis tantiſper, ac ſemper,* Vale.

Facultas R. P. Provincialis Societatis Jesu, *in Provinciâ Lugdunenſi.*

HUGO GUILIELMUS, Provincialis Societatis JESU in Provinciâ Lugdunenſi, juxta privilegium eidem Societati, à Regibus Chriſtianiſſimis Henrico III. 10. Maji 1583. Henrico IV. 20. Decembris 1606. Ludovico XIII. 14. Februari 1611. & Ludovico XIV. regnante, 23. Decembris 1650. conceſſum: quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab ejuſdem Societatis hominibus compoſitos abſque Superiorum permiſſione imprimant; Permittit ANTONIO MOLIN, Bibliopolæ Lugdunenſi, ut librum qui inſcribitur *Pantheum Mythicum*, Auctore P. FRANCISCO POMEY, ejuſdem Societatis, ad decem proximos annos imprimere ac liberè divendere poſſit. Datum Lugduni 20. Aprilis 1658.

DEO-

DEORUM
AC
DEARUM
cœlum, terram, maria, inferos, incolentium nomina.

Dii cœleſtes.

APollo	33
Aurora	110
Bacchus	47
Juno	70
Jupiter	9
Latona	107
Mars	62
Mercurius	41
Minerva ſeu Pallas	78
Sol	34
Venus	88

Dii terreſtres.

Æolus	137
Ariſtæus	173
Aſtræa	161
Ceres	149
Cybele	143
Diana	175
Fauni	170
Feronia	183
Flora	182
Janus	123
Momus	138
Muſæ	156
Nemeſis	161
Nymphæ	185
Pales	181
Pan	164
Pomona	184
Priapus	171
Saturnus	114
Satyri	170
Silenus	169
Sylvanus	168
Terminus	174
Themis	161
Veſta	139
Vulcanus	130

Dii marini.

Canopus, Glaucus, Ino	197
Neptunus	191
Nereus, Oceanus	196
Palæmon	197
Triton	196

Dii inferi.

Charon	204
Furiæ	214
Mors, Nox	215
Parcæ	213
Pluto	207
Plutus	209
Proſerpina	210
Somnus	215

OPU-

OPUSCULI
PARTITIO.

Pars I. *De Diis cæleſtibus.* pag. 9.
II. *De Diis terreſtribus.* 113.
III. *De Diis marinis.* 191.
IV. *De Diis inferis.* 203.
V. *De Diis minoribus ac miſcellaneis.* 229.
VI. *De Diis adſcriptitiis, ſeu indigetibus.* 243.

INDEX TABULARUM.

No. 1. pertinet ad	pag. 9.	No. 14	pag. 139.
2	23.	15	143.
3	41.	16	149.
4	47.	17	156.
5	62.	18	164.
6	70.	19	175.
7	78.	20	191.
8	88.	21	205.
9	110.	22	244.
10	114.	23	258.
11	123.	24	265.
12	130.	25	279.
13	137.	26	285.
		27	295.

ACCES-

ACCESSUS
AD
PANTHEUM.
IDOLOLATRIAE ORIGO.

P*ALÆOPHILUS*. Quod illud ædificii genus eſt, in conſpectu poſitum, tam inuſitatæ figuræ? Rotundum enim eſſe puto, niſi loci diſtantia fallit oculos.

MYSTAGOGUS. Non te fallit. Locus eſt in paucis viſendus, in hâc reginâ urbium, nobis omnium primus perluſtrandus hodiè.

PAL. Quod ei nomen?

MYST. *Pantheum Mythicum*, hoc eſt, templum Deorum omnium, quos religioſa hominum fatuitas ſibi finxit, per ſummam, veri, uniuſque Numinis, vel ignorationem, vel contumeliam.

PAL. Quæ fingendi fuit occaſio?

MYST. Quaternæ 1. præ multis aliis aſſignari cauſæ poſſunt, quibus quaſi columnis univerſa hujus ædificii moles innititur.

Prima eſt 2. humanæ mentis ſtulta perverſitas, quæ bonorum omnium inexhauſtæ origini denegavit, quod turbidis eſt elargita rivulis; *fodiens ſibi*, ut queritur 3. Propheta ſanctus, *ciſternas diſſipatas* & lutulentas, neglecto ac *derelicto* puriſſimo *fonte aquarum viventium.* Sic autem accidebat fermè. 4. Eminebat quiſpiam ſtaturâ corporis, valebat animi magnitudine, 5. ingenii fulgebat claritate; movebat ille ſibi apud rudem plebeculam, primùm admirationem, quæ ſenſim in venerationem verſa, cultum conciliabat humano majorem; ac demùm adſcribebat hominem in Deorum numerum; prudentioribus, torrente vulgi opinione, vel abreptis, vel obluctari non valentibus, aut certè non audentibus.

Altera, Deos comminiſcendi cauſa fuit, vecors in principes ſuos adulatio ſubditorum. Illorum enim ut vanitati velificarentur, ſervirentque ſuperbiæ, blandiusque tumorem palparent; excitarunt aras, ſuperque ipſas, erectis in eorum memoriam ſimulacris, thuris odores, tanquam Diis adhibuere; 6. ſæpè etiam tum, cum adhuc eſſent in vivis.

Tertia, 7. fuit veſanus amor immortalitatis, quam plerique mortalium, ab imaginibus ſtudebant accerſere, rati nimirum, ſubducturos nomen ſuum edacitati temporis, mortisque rapacitati; ſi poſt fata viverent in ære; aut in marmore, in ſtatuas animato, ſpirarent exanimes.

Quarta, 8. ſtudium fuit præpoſterum perpetuandæ apud poſteros eorum memoriæ, à quibus eſſet in alios profectum ſingulare quodpiam beneficium. 9. Hos enim ut proſequerentur gratâ æternâque recordatione, fecere, aut potiùs finxere Deos.

1. Vid. Euſeb. Lactant. Clem. Alex. Auguſt. Plat Cic
2. Sap. 14.
3. Jerem. 9. 13.
4. Diodor. lib. 17 Plutarch. in Lyſandro.
5. Val. Max. l. 8. c. ult. Cic. de rep. ap. Aug. 3. de civ. c. 15.
6. Athen. lib. 6. dipnoſoph. cap. 6. de Demetrio Polyorcete. Sueton. in Julio. Cæſ 76. & 84.
7. Pontan. l. 1. c. de Saturn.
8. Thucydid. l. 7. Plutarch. Apopht. Lacon.
9. Cic.

PAL. Quis verò primus fictor extitit, aſſer- 1. de nat.
torque falſorum Numinum? Deor. 1.

MYST. 10. Ninus fertur, primus Aſſyriorum Sap. 14. 10 Vid.
Rex; qui Belum, ſeu Nemrodum parentem ſuum Annal.
jam defunctum, ut immortalitate donaret, divi- Salian. a.
nis affecit honoribus. m. 2000.

PAL. Quandonam, aut quo pacto id contigiſ- Hier. in
ſe perhibent? Ezech. & in O.

MYST. Dicam. Cùm Ninus ille, debellatis jam longè latèque multis gentibus, conditâque de nomine ſuo Ninive urbe, Belum patrem ſuum, Babylonis, regnique Babylonici fundatorem, in publico Babyloniorum conventu, vehementius, ut aſſolet, commendaſſet; atque eum, non ſolùm immortali apud poſteros gloriâ, ſed apud ſuperos etiam, immortalitate dignum prædicaſſet; ſtatuam ipſius affabrè eleganterque factam exhibuit, cui, quaſi viventi, deferretur honos; ad quam, ſi quis reus confugeret, abripi non poſſet ad pœnam, eſſetque miſerorum commune perfugium. Ea res, mortuo, divinitatis opinionem facilè conciliavit; & ſub titulo *Jovis*, vel, ut aliis placet, *Saturni Babylonii*, Deus creatus eſt, eique templum magnificentiſſimum, Babylone, à filio excitatum, variiſque ſacrificiis dedicatum eſt. Id contigit anno mundi bis milleſimo, Noëmi verò vitæ penultimo: indeque velut à peſtilenti capite, contagione quâdam manavit ad alias nationes, latiſſimèque proſerpſit ſacrilega lues idolorum.

PAL. Quid? Belumne veneratæ ſunt ceteræ orbis nationes?

MYST. Non Belum quidem omnes, ſed inde facto idololatriæ initio, effinxere ſibi Deos aliæ alios. Nec mortales ſolùm, mortuoſque homines; ſed brutas animantes etiam, & quod magis mirere, res ipſas inanimes, viliſſimaſque ac turpes, repoſuerunt in Deos. Conſtat enim Scriptorum authorita-

te innumerabilium; Africanis cœlum; Perſis ignem, aquam, & ventos; Libyis ſolem ac lunam; Thebanis ovem ac muſtelas; Babyloniis Memphis cetum; Mendeſiis capram; Theſſalis ciconias; Syro-Phœnicibus columbas; Ægyptiis canem, felem, crocodilum, accipitrem; imò, quod rideas, porros, cepas, & alia, pro Diis fuiſſe: Quibus facéte Juvenalis ſic occinit ſat. 15. n. 10.

O ſanctas gentes, quibus hæc naſcuntur in hortis Numina!

PAL. At certè, Romanæ hujus urbis veteres incolæ, civeſque ſapientiſſimi non impegerunt in hæc Deorum inanium ſimulacra tam turpiter, ut gentes illæ barbaræ: Quippe quas, non armis tantùm & humanitate, ſed ingenii judiciique laude vicerunt.

MYST. Erras, mi hoſpes; nam & illas, in hoc genere, ſtoliditate ſuperarunt.

PAL. Ais?

MYST. Ajo ſané: Neque enim pecudes modò, reſque ſenſus omnis expertes; verùm etiam, quæ longè major inſania eſt, homicidas, adulteros, fures, ebrioſos, latrones, aliaſque id genus hominum peſtes, cœlo intulere, & coluere tanquam Deos.

PAL. Quot autem, qualeſve Deos coluere Romani?

MYST. Quis recenſeat? cum præter patrios & populares, nullus ad urbem Deus peregrinus accederet, quem non civitate donarent. Ex quo factum eſt poſtea, ut cum anguſtiora viderentur urbis pomœria, tot Numinibus capiendis, neceſſe fuerit, ut hominum, ita Deorum, ducere per univerſum orbem colonias. At commodius, jucundiuſque mox cernes oculis, quæ curſim ex me audis, ubi ſubieris mecum hoc Pantheum, cujus limen attigimus. Ineamus.

IN-

INGRESSUS IN PANTHEUM.

DEORUM

In claſſes varias diſtributio.

PALÆOPHILUS. Deus immortalis! Quantam mortuorum turbam Deorum intueor! ſiquidem Dii omnes iſti fuere, quorum picta in his parietibus, fictaque ſimulacra conſpicio.

MYSTAGOGUS. Quantulam partem aſpicis? Neque enim urbis hujus quanta eſt, nedum iſtius templi parietes ſufficiant, vel titulis illorum complectendis.

PAL. Fuerêne hi Dii ejusdem omnes ordinis ac dignitatis?

MYST. Nequaquam. Sed, ſicut populus Romanus fuit in triplicem diſtributus ordinem, in *Patricios*, ſcilicet, *Equites*, ac *Plebejos*; itemque in *Nobiles*, *Novos*, & *Ignobiles*; (*Novi* dicebantur, 1. qui nobilitatem à majoribus non accepe rant, ſed ſuâ ipſi virtute fecerant.) Ita populus hic Deorum, in tres veluti claſſes diſpartitus eſt. 1. Cic. pro Mur.

Prima eorum eſt, qui *majorum gentium Dii* appellati ſunt; quòd ſcilicet major eis cultus, ob majores in mundo adminiſtrationes, a populis exhiberetur majoribus: Iidemque *ſelecti* dicuntur, quòd cœleſtes ſemper habiti, inſignes inter alios, & eximii, præcipuæ authoritatis eſſent ac nominis. Ex his ſelectis, duodecim erant, *conſentes*, quaſi *conſentientes*, appellati, 2 quòd eos in maximis rebus agendis adhiberet in conſilium Jupiter. Eorum imagines in Romano foro viſebantur; ſuntque ſex mares, totidemque fœminæ, qui ſine adjectione, *Dii*

2. Senec. l. 2. c. 42. quæſt. nat. Lucian. Dial. de Deorum concil.

3. Plaut. in Epidico 5. 1. 4. *Dii duodecim* vulgò vocantur. 3. & quorum nomina hoc diſticho complexus eſt Ennius: 4.

4. Dempſter. Paralip. ad l. 2. Ant. Roſ. c. 3.

Juno, Veſta, Minerva, Ceres, Diana, Venus, Mars.
Mercurius, Jupiter, Neptunus, Vulcanus, Apollo,

Alii, non *Jupiter*, ſed *Jovis* legunt; & meliùs meo judicio; olim enim *Jovis* in nominativo dicebatur, eliſâ, metri ergò, ultimâ literâ. Hi duodecim Dii, præſidere credebantur, duodecim menſibus, ſinguli ſingulis; Januario Juno, Februario Neptunus, Martio Minerva, Aprili Venus, Majo Apollo, Junio Mercurius, Julio Jupiter, Auguſto Ceres, Septembri Vulcanus, Octobri Mars, Novembri Diana, Decembri Veſta: Itemque duodecim ſignis cœleſtibus; ut Manilius 5. explicat. His autem duodecim Diis conſentibus, octo iſtos ſi addideris, Janum, Saturnum, Genium, Solem, Plutonem, Bacchum, Tellurem, Lunam, ſelectos omnes habebis, omninò viginti.

5. l. 2. Aſtronom. n. 435.

Secunda claſſis eſt illorum, qui dicuntur *Dii minorum gentium*, minori fulgentes honore, quos ſua merita, inquit Tullius, 6. in cœlum vocarunt & Diis adſcripſerunt: unde *adſcriptitii*. 7. dicti, & *minuſcularii*, & *putatitii* 8. atque *indigetes*, 9. ſic nuncupati, quòd nullius rei *indigerent*, vel quòd *in Diis agerent*, in cœlum evecti, & ab hominibus in Deos relati; vel quòd certis quibuſdam locis velut affixi, in iis degerent, eorumque præcipuam ſuſciperent curam, & quaſi demandatam ſibi provinciam adminiſtrarent. Sic Æneas, *Jupiter indiges* 10. habitus eſt, de quo a genitrice Venere expiato & Deo facto, ita Ovidius 11.

6. 2 de Nat. c. 24. 7. Varr. ap. Aug. 8. Lucian. Dial. de Deor. conc. 9 Serv. in I. Georg. n. 498. Æn. 12. n. 794. 10. Liv. l. 1. c. 2. 11. Metam. l. 14. n. 605.

Luſtratum genitrix, divino corpus odore
Unxit, & ambroſia cum dulci nectare mixtâ
Contigit os, fecitque Deum, quem turba Quirini

Nun-

Nuncupat Indigetem, temploque, ariſque recepit.

Tertia fuit 12. *minutorum*, ſeu 13. *veſcorum* aut *miſcellaneorum*, locum obtinentium in Diis ultimum; *ſemones* vulgò dicti, quaſi *ſemihomines*, 14. (antiqui enim hominem dicebant hemonem) 15. quos, nec cœlo adſcriberent, ob meriti paupertatem; nec terrenos reputare vellent, propter gratiæ venerationem. *Patellarios* eos vocat Plautus, 16. a patellis, ſeu pateris, quibus veteres ſacra Diis faciebant, teſte Naſone. 17.

Fert miſſos Veſtæ pura patella cibos.

Iis adjungi poſſunt 18. *Novenſiles*, à Sabinis Romam deducti, Tatii Regis juſſu; ſic dicti, ut cenſent aliqui, quòd noviſſimi omnium inter Deos numerati ſunt, novitatum præſides, quòd omnia novitate conſtent aut redintegrentur. Cincius putat, 19 peregrina fuiſſe Numina ſubactarum urbium, quorum multitudo cum ingens eſſet, ne quod forte præteriretur, communi nomine, *Novenſiles* Deos appellare placuit.

Ad hanc claſſem referri ultimam debent, Dii illi Deæque, propter quos, inquit Tullius, 20 datur aſcenſus in cœlum; cujuſmodi ſunt Virtutes præcipuè, de quibus ſuo loco ſingillatius.

12 Horat. l. 3. carm. 22. 15.
13. Ap. Guther. l. 1. c. 3. de jur. man.
14 Lipſ. l. 2. ant. lect. c. 18.
15. Ful. gent. Placid. c. 11
16. in Ciſtella 2. 1. 46.
17 In faſt. l. 6. n. 310.
18. Liv. l. 8. c. 9. Varr. de ling. lat. 4. 10.
19. Ap. Gyrald. ſynt. 1. p. 20. Arnob. 5. adverſ. Gent. p. 123.
20. 2. de Nat. c. 25.

INSPECTIO PANTHEI.

Commodior Deorum diviſio.

PALÆOPH. Omnem in partem oculos converto curioſiùs; nec tamen triplicem illam, quam deſcripſiſti modò, Deorum claſſem deprehendo.

MYSTAG. Nempè, alia hîc, commodiorque, Deorum diviſio facta eſt, quam ſequemur & nos, in hâc collocutione, ſi annues.

PAL. Quidni annuerem voluptati maximè omnium fructuoſæ, quam ex iſto congreſſu ſum collecturus?

MYST. Tres illæ claſſes, quarum nunc memini, in ſenas, ut vides, diſtributæ ſunt, diverſis hujus Panthei adpictas partibus. Nam

I. COELESTES Deos ac Deas, in fornice ſuſpicis.

II. TERRESTRES cernis, in dextro pariete.

III. MARINOS, ac fluviales, in ſiniſtro.

IV. INFEROS, in hâc inferiori regione, juxta pavimentum.

V. MINUTOS, SEMONES, & MISCELLANEOS, à fronte.

VI. ADSCRIPTITIOS verò, ſeu INDIGETES, à tergo.

Hæ ſenæ partes erunt noſtri colloquii; quarum ſingulæ tibi ob oculos ponent, quæcunque de hoc argumento, probos apud auctores, maximè memoranda comperi; ſi loquacitatem meam tolerare poteris.

PAL. An jocans loqueris, qui te loquacem? Mihine accidere quidquam jucundius queat?

MYST. Conſideamus ergo hîc tantiſper, quando ita cupis: & quoniam vacuus ab interventoribus nunc locus eſt; luſtremus per otium, univerſum hunc Deorum exercitum, inſpiciamusque ſingulos; ducto, uti par eſt, à *cæleſtibus*, atque adeo, quod Poëta præcipit, à JOVE, principio.

Virg. Ecl. 3. n. 60.

PANTHEI

N°1.

. van Vianen del.

PANTHEI
MYTHICI
PARS PRIMA,
DE
DIIS COELESTIBUS.

DII Coelestes vulgò crediti, qui ſequuntur: Jupiter, Apollo, Mars, Mercurius, Bacchus.

Deæ Coelestes, Juno, Veſta, Minerva ſeu Pallas, Venus, Latona, Bellona. Ordiamur ab illorum, iſtarumque Rege, qui eſt

JUPITER.

Ejus Imago.

PAL. Ubinam ille Jupiter?

MYST. Erige oculos in cameram illam; Ex habitu facilè dignoſces. Ille eſt 1. *Divûm pater atque hominum Rex*, quem in eburneo aureoque folio ſedentem aſpicis, barbatum, præferentem & dextrâ fulmen, quod in ſubjectos gigantes, à ſe

1. Virg. Æn. 1. v. 69. Pauſan. in Eliac Lucian. de ſacris.

olim devictos, intorquet. Sceptro (quod ajunt ex cupreſſo factum, æterni ſymbolum imperii, cum lignum illud corruptionis ſit exſors. 2.) inſidet aquila, vel quòd educatus ab illâ ſit. 3. vel quòd in ejus olim conſederit capite, regnum portendens; vel quod dimicanti contra gigantes fulmina miniſtrarit, 4. unde *Jovis armiger* ales dicta eſt. 5. Aureos habet calceos, & pallium aureum, variis diſtinctum floribus, animaliumque figuris; quod ei abſtuliſſe in Siciliâ dicitur 6. Dionyſius Tyrannus, & tradidiſſe pro aureo laneum; iſtud commodius, inquiens fore, quovis tempore anni; nempe, hyeme calidius, æſtate verò multò levius. Ne mirere porro, ſi alio alibi cultu ornatum fortè videas; Etenim pro varietate nominum, quæ ſortitus eſt, & populorum, apud quos cultus fuit, ornatu vario inſigniri ſolet. Quin etiam, apud Lacedæmonios videbis captum auribus, 7. quem Cretenſes ſic fecere auritum, ut aures quatuor præbuerint. Hæc de Jovis imagine: nam de illius ſtatuâ ſi ſermo eſſet, referrem hoc loco, quod Verrius 8. habet; Ejus faciem minio, diebus feſtis, oblini; 9. ut ceterorum etiam Deorum ſimulacra unguentis perliniri, corolliſque decorari ſolita, notat Plautus 10.

PAL. Penèsne unum Jovem fuit vibrandi fulminis poteſtas?

MYSI. Novem Diis conceſſam eſſe, Etruſcorum literæ docent. 11. Qui fuerint, non ſatis liquet. Nonnulli, præter Jovem, Vulcanum, & Minervam annumerant; 12. unde, *Minervales manubiæ*, (manubias vocant, fulminum jactus Etruſcorum libri) quòd triſte Minervæ ſydus graves, æquinoctio verno, tempeſtates moveat. 13. Ali, fulminum manubias, Junoni quoque, Marti, & auſtro vento attributas fuiſſe, aſſerunt; 14. eorumque varia genera recenſent, 15. ut *Peremptalia, peſtifera, poſtu-*

la-

2. Apud Laert. l. 8 c. 10.
3. Mæro ap. Nat. Com. l. 2. c. 1.
4. Serv. in Æn. 1. n. 398.
5. Virg. 5. Æn. n. 255.
6. Cic. 3. de nat. c. 34.
7. Plut. de Oſir. & Iſid. p. 381.
8. Ap. Guther. de Jur. man. l. 1. c. 4.
9. Plin. l. 33. c. 7.
10. in Aſinar. a. 4. ſc. 1. n. 58.
11. Plin. l. 2. c. 52.
12. Serv. 1. Æn. n. 46.
13. Idem 11. Æn. n. 259.
14. Idem 8. Æn. n. 436.
15. Plin. l. 2. c. 43. 51. 52. Feſtus.

laria, *perverſa*, *renovativa*, *oſtentatoria*, *clara*, *familiaria*, *bruta*, *conſiliaria*: Ex quibus, duo tantum Romanorum vulgus agnovit, *diurna*, κεραυνοβόλια ἡμερικὰ, quæ Jovi; *nocturna*, κεραυνοβόλια, ἀπὸ προ: νυκτερικὰ, quæ Summano, ſeu Plutoni tribuebant. 16. Ac jam deſcendamus ad

16. Ammian. Marc. l. 23. c. 5. Ex Guth. de jur. man. l. 1. c. 2,

Jovis Genus.

PAL. Quibus parentibus ortus eſt Jupiter?

MYST. Quæſtioni uni, una non poteſt ſatis eſſe reſponſio; cum non unus, ſed plurimi ferantur Joves, ideoque diverſo nati genere. Sic igitur habeto. *Tres numerari Joves*, inquit Tullius 17. *ab iis, qui Theologi nominantur, ex quibus primum & ſecundum, natos in Arcadiâ, alterum patre Æthere, ex quo etiam Proſerpinam natam ferunt ac Liberum; alterum, patre Cœlo, qui genuiſſe Minervam dicitur; tertium Cretenſem, Saturni filium, cujus in illâ inſulâ ſepulcrum oſtenditur.* At Varro 18. trecentos recenſet; & alii, prope innumeros, cum nulla ferme ſit natio, quæ Jovem non coluerit ſuum, & apud ſe non cenſuerit fuiſſe editum. Ille tamen, omnium facilè celeberrimus, Jupiter vulgò habitus, qui Opem matrem, & Saturnum habuit patrem; cui idcirco adſcribi ferè ſolent, quæ de aliis Jovibus Poëtæ fabulati ſunt.

17. 3 de nat. Deor. c. 2.

18. Ap. Aug. de civ. Euſeb. Cæſ. l. 3. Præp. Euang. c. 10.

PAL. Ubinam verò, & à quibus educatus eſt?

MYST. Ibidem educatus, ubi natus; videlicet, in Idâ Cretæ monte. A quibus autem educatus ſit, mira eſt opinionum varietas. 19. Sunt enim, qui à Curetibus, ſeu Corybantibus; &, qui à Nymphis; &, qui ab Amalthæâ, Meliſſi Cretæ Regis filiâ enutritum aſſerant. Alii contra ab apibus liquore melleo; alii, caprino lacte alitum: non pauci, à columbis; nonnulli ab aquilâ; multi ab urſâ paſtum prodidere. De AMALTHÆA porrò illa, eſt

19. Vid. Nat. Com. l. 2. c. 1.

CORNU AMALTHÆÆ.

eſt quorundam opinio, non fuiſſe Meliſſi filiam, ut modò diximus, ſed capram ipſam, cujus lacte nutritus eſt Jupiter; cujus deinde cornu, nutricibus ſuis, in præmium officii dediſſe fertur, hâc prærogativâ mirabile, ut qui illud haberet, nihil expeteret, quod non conſequeretur illicò. Addunt præterea, mortuæ illius capræ detractâ pelle, Jovem feciſſe ſcutum, quo in pugnâ deinde uſus eſt adversùs gigantes, indèque ſcutum hoc, *ægis* dictum eſt, ἀπὸ τῆς ἀιγὸς, id eſt, à caprâ, quam denique vitæ reſtitutam, obductamque aliâ pelle, inter aſtra retulit.

Jovis facinora.

PAL. Simul adolevit Jupiter, quid geſſit memoratu dignum?

MYST. Titanibus, (de quibus in Saturno plura) gigantibusque bello domitis, Saturnum patrem exemit vinculis: eundemque, aliquantò poſt, inſidias ſibi parantem, ſolio dejecit, regnoque pepulit; diviſitque cum fratribus, Neptuno & Plutone, hæreditatem paternam; (ut ſuo loco fuſiùs, cum de utroque ſeparatim) magnis denique humanum genus beneficiis ita ſibi demeruit, itaque juvit, ut non modò inde nomen *Jovis* habuerit, quaſi *Juvans pater*, verùm etiam obtinuerit divinos honores, *Deorum atque hominum Pater* creditus 20. Ad ejus præclarè facta revocari fabula poteſt Lycáonis. 21.

20. Cic. 2. de nat. Deor. c. 25.

21. Ovid, l. 1. Metam. n. 210. LYCAON.

Cum enim ad Jovis aures perveniſſet rumor, de ſceleribus & impietate mortalium, rem certius exploraturus, è cœlo in terras deſcendiſſe dicitur, veniſſeque in Lycáonis, Arcadiæ Regis, domum: Ubi, ſe Deum teſtatus, dum ſacrificia parant alii, irridetur à Lycáone; qui contemptum ſcelere cumulans, periclitandi cauſâ, an Deus eſſet Jupiter, uti jactabatur, unum è domeſticis jugulat,

lat, & carnes ejus aſſas; elixasque Jovi apponit
ad epulum. Hic verò Jupiter, hominis execra-
tus immanitatem, immiſſo fulmine, regiam in-
cendit, & Lycáonem vertit in lupum.

PAL. Nullane alia illius facta?

MYST. Sunt quidem, ſed turpia, ſed quæ me-
morare pudet. Quod enim flagitii genus eſt, quod
in ſe non admiſerit? aut quæ turpitudinis nota,
quæ illius non fuerit inuſta famæ? 22. Pauca de 22. A-
infinitis delibare placet. pollon.

1. JUNONEM ſororem ſuam, eodem cum 4. Argon.
illo partu editam, in cuculum mutatus, ſpe nu- n. 793.
ptiarum factâ, compreſſit. 23. Quàm multas 23. Do-
etiamnum ſpes illa fallit. roth. 1.

2. DANAEN, Acriſii Argivorum Regis Metam.
filiam, turri incluſam à patre, (oraculo fuerat ille
monitus, fore ut occideretur à nepote) conſtupra-
vit, in imbrem verſus aureum, per tegulas immiſ-
ſum in puellæ gremium. 24. Quid enim tam mu- 24. Ovid.
nitum atque tam clauſum, quo non pervadat libi- 4. Me
do? Quod pectus adeo durum, ferreumque, quod tam. n.
aurum non emolliat? Quod non *tutum iter, & pa-* 618.
tens, Converſo in pretium Deo. 25. 25. Ho-

3. LEDAM, Tindari Laconiæ Regis uxorem, rat. 3.
in cygnum transformatus, violavit. 26. Sic cutis carm 16.7.
ſæpè candor nigros affectus obtegit; turpiſſimiſ- 26 Arat.
que mentibus liberale prætendit velum. in Phæ- nom. n. 275.

4. ANTIOPAM, Lyco Regi Thebarum
nuptam indutâ ſatyri perſonâ corrupit. 27. 27. Ovid.

5. ALCMENAM, Amphitryonis conjugem, 6. Met.
per mariti abſentiam ementitâ ipſius ſpecie, vi- n. 24.
tiavit. 28. 28. Id.

6. ÆGINAM, Æſopi Bœotiæ Regis filiam, ibid. n.
in ignem commutatus; (ô metamorphoſin crimini 112.
congruam!) in ignem, inquam, commutatus,
inflammavit libidine, & virginitate ſpoliavit. 29 29. Ovid.

7. CLYTOREM, excellentem venuſtate vir- Met. 6.
gi- n. 113.

ginem, apud Theſſalos; converſus quam in rem? Audi ac ride: converſus in formicam ſtupro maculavit. Nimirum, ingentia plerumque à minimis mala oriuntur 30.

30. Arnob. l. 4. p. 145.

8. CALISTO, (Nymphæ huic, id erat nominis) Lycáone Rege Arcadum genitæ vitium intulit; virgineum, mirum dictu! mutuatus Dianæ pudorem & vultum, nec abſtulit inde ſecutum dedecus. Cum enim fœtu gravidæ cœpiſſet gremium tumere; dum in fonte lavat, unà cum Dianâ, aliisque Nymphis, detecto ſcelere ignominiosè abigitur, & à Junone mutatur in urſam; fallor; dedecus Jupiter abſtulit; dum Urſam retulit in aſtra, quæ etiamnum hodiè, *Urſa major*, ſeu *Helice*, à Græcis dici vulgò ſolet. 31.

31. Boccat. l. 5. de Gen. Deor. c. 49.

9. GANYMEDEM Trois filium, pulcherrimâ formâ puerum, in Idâ monte venantem, per immiſſam rapuit aquilam; aut ipſe potius aquila factus, unguibus correptum, in cœlum tulit, habuitque in deliciis; & nectari Deorum miſcendo, atque miniſtrando præfecit. 32. ASTERIÆ item Cœi filiæ, puellæ modeſtiſſimæ pudorem expugnavit, & rapuit unguibus aquilæ; nam videbatur aquila. 33.

32. Ovid. 10. Metam. n. 155. Virg. Æn. 1. 32.

10. EUROPAM, Agenore Phœnicum Rege oriundam, ſumptâ tauri ſpecie, candoris eximii, avexit in Cretam, ſtupravitque. 34 Quot belluarum induit figuram, qui ſemel exuit pudorem! Quam multis fabulis, veritas una adumbratur! Vel ipſos Deos, impurâ libidine, brutos reddi. Porrò taurus ille, fuit re ipsâ navis, quâ rapta Europa eſt, cujus inſigne taurus erat; Ut Pegaſus equus, in Bellerophontis; & aries, in Phrixi & Helles navi depicti, amplam Poëtis fingendi materiam præbuere. Sed redeamus ad fabulas. Europam illam

33. Ovid. Met. c. 6. n. 208.

34. Ovid. 6. Met. n. 104.

CADMUS, ejus frater, cum fruſtra toto orbe quæſiiſſet, nec auderet ad pàtrem reverti, quòd indixiſſet ſi non inveniſſet, 35.

35. Ovid. 3. Metam. n. 3.

Exi-

Exilium; facto prius & ſceleratus eodem.

Thebanam urbem, non procul à Parnaſſo monte condidit; ſociosque, dum aquatum eunt, à ſerpente necatos ultus eſt, ipſiusmet ſerpentis nece. Ejus deinde dentes evulſos, hortatu & conſilio Minervæ, cùm ſeminaſſet; repentè pullulare cœperunt in ſegetem armatorum militum, qui, eâdem celeritate, quâ enati erant, coortâ inter eos rixâ, ſeipſi demeſſuere: exceptis quinque, per quos loca illa deinceps frequentata ſunt. Cadmus autem, ejuſque conjux HERMIONE, ſeu HARMONIA, experti inconſtantis fortunæ caſus innumeros, in ſerpentes denique commutati ſunt. Græcas literas ſedecim, α, β, γ, δ, ε, η, ι, λ, μ, ν, ο, π, ρ, σ, τ, υ, inveniſſe dicitur, (quibus Palamedes, belli Trojani tempore quatuor has adjecit. θ, ξ, φ, χ) ſcribendique ſolutâ oratione rationem docuiſſe; & primus apud Græcos ſtatuas Diis conſecraſſe. 36. 36. Plin. c. 29. l. 5.

Hujus porrò Cadmææ fabulæ ſenſus hiſtoricus hic eſſe poteſt. 37. Fuit reverà Cadmus Sidonis Rex, natione Cadmonæus, ut nomen indicat, ex illorum numero, de quibus agit Moyſes; qui Cadmonæi, iidem cum Hevæis erant, montemque *Hermonem* occuparunt, dicti propterea *Hermonæi*; atque hinc factum, ut Cadmi uxor vocetur *Harmonia*, vel *Hermione*, nimirum ab *Hermone* monte; & cur in ſerpentes dicantur mutati; *Hevæus* enim Syris eſt ſerpens. Quod autem ex ſerpentis dentibus enati milites putentur, fabulæ locum dedit, Phœniciæ vocis ambiguitas; Idem enim verbum ſignificat, *dentes ſerpentis*, & *æreas cuſpides*: quibus primus in Græciâ Cadmus armavit milites ſuos. Is enim fuit repertor æris; 38. unde ipſe lapis, ex quo fit æs, à Cadmo, *Cadma*, etiam nunc dicitur. 39. Quinque porrò milites, ex eorum numero, qui ex illius ſerpentis dentibus exorti fuerant, ſuperfuiſſe dicuntur; quia vox Syriaca, quæ *quin-*

37. Bochart. 1. P. Georg. c. 19. Geneſ. 15. 19.

38. Hygin. c. 274.

39. Plin. l. 34. c. 1. & 10.

quinque ſignificat; pro ſoni varietate, exprimit etiam *hominem ad bella expeditum.*

Jovis nomina.

PALÆOPHIL. Quotuplex fuit Jovis nomen?

MYSTAGOG. Quis enumeret? Quas enim, vel à locis, quæ incoluit, & in quibus cultus eſt, vel à rebus, quas fecit, appellationes non traxit! Illuſtriores tamen recenſeo, alphabeti ordine.

AMMON, ſeu *Hammon*, à Græcis dictus eſt, 40. id eſt Arenarius: (ἄμμος quippe arena eſt) qui ſub arietis figurâ colebatur in Lybiâ; quòd Baccho ſitienti, in fabuloſis Arabiæ tractibus, & Jovis opem imploranti, adfuiſſet, arietis formam præferens, pede fontem aperientis & indicántis. Cauſam alii aliam afferunt; quòd ſcilicet uteretur in bello galeâ, cujus inſigne caput erat arietis.

BELUS, à Babyloniis & Aſſyriis, quibus imperavit, 41. idololatriæ auctor impius, ob incertum genus, parentibus carere creditus, ideoque Deorum primus exiſtimatus eſt: 42. dictus etiam *Beel*, *Baal*, *Beelphegor*, *Beelzebul*, *Belzemen*, pro linguarum, locorumque varietate.

CAPITOLINUS, 43. à Capitolino colle, in cujus vertice templum habuit, omnium primum, quæ Romæ fuere, quod Tarquinius Priſcus vovit, Tarquinius Superbus erexit, Horatius, Conſul dedicavit. Idem, TARPEJUS dictus eſt, ab ipſâ Tarpejâ rupe, in quâ ſitum erat hoc templum. Idem OPTIMUS, MAXIMUS, quod velit, & poſſit omnibus prodeſſe. *Quocirca, te Capitoline*, inquit Tullius, *quem propter beneficia, populus Romanus, Optimum; propter vim, Maximum appellavit*, &c.

CUSTOS, 44 cujus extat imago in Neronis numiſmatibus, in quibus Jupiter in ſolio ſedens, dextrâ ful-

40. Plut. in Oſir. p. 354. Curt. l. 4. c. 7. n. 6.
41. Beroſ. l. 4.
42. Euſeb. l. 1. Præp. Evang. Hier. l. in Oſeam.
43. Cic. 2. de nat. c. 25 Plin. 35. 12. Liv. 28. 39. Plut. Poplic. p. 104. Tacit. 15. 23. 3.
44. Apul. de mundo p. 75. Senec. 2. qu. nat. c. 45.

fulmen habet, & haſtam lævâ, cum hâc epigraphe: JUPITER CUSTOS. 45. 45. Gyrald. Synt. 2. 79.

DIESPITER, 46. olim, quaſi *Diei pater*, in jurandi formulis, paſſim appellatus, ut mox in *Lapide* Jove dicemus. *Diem* etiam dixere Jovem Cretenſes, teſte Macrobio. 47. Et fuit etiam Gallorum quondam Deus *Dieſpiter*; indeque, putant aliqui, illam loquendi formulam, ad noſtra usque fluxiſſe tempora; *Ouy-dia*, idem fermè quod Græcè νὴ τὸν Δία. *Per Jovem.* 46. Varr. de ling. lat. 4. 10. 8. 47. 1. Saturn. c. 15.

DODONÆUS, 48. à Dodonâ Chaoniæ urbe in Epiro: ſic dicta à Dodonâ, marinâ Nymphâ. Huic urbi finitimum erat nemus, Jovi ſacrum, quercubus conſitum; vetuſtiſſimo totius Græciæ oraculo celebre; in quo duæ columbæ conſulentibus reſponſa dabant; aut, quod aliis placet magis, vocalibus quercuum ipſarum foliis, edebantur oracula. 48. Alex. ab Al. 6. c. 2.

ELICIUS, quod cœlo precibus eliciatur. Sic enim Ovidius. 49. 49. 3. Faſt. 327.

Eliciunt cœlo te, Jupiter; unde minores
Nunc quoque te celebrant, Eliciumque vocant.

FERETRIUS, à *feriendo*, quòd hoſtes feriat, aut à ferendâ pace, ut vult Feſtus. Ex eodem enim templo ſceptrum ſumebant, per quod juraſent; cum lapide ſilice, quo fœdus ferirent; vel *à ferendis* in ejus templum ſpoliis opimis; 50 qualia ipſi primus omnium Romulus obtulit, cæſo Acrone Cæninenſium Rege. Altera verò opima ſpolia eidem Feretrio Jovi dedicavit Cornelius Coſſus, Tolumnio Etruſcorum Rege devicto. Tertia M. Marcellus, ex Viridomaro, Rege Gallorum, de quo ita Virgilius. 51. 50. Plut. In Rom. p. 27. Dion. 2. p. 102. 51. 6. Æn. n. 859. & Serv. ibid.

Tertiaque arma Patri ſuſpendet capta Quirino. 52. Horat. Carm.

Opima dicebantur ſpolia illa, quæ in pugnâ dux hoſtium duci detrahebat.

FULMINATOR, Κεραύνιος appellatus, à fulmine vibrando; quod proprium illius munus erat, ſi poëtis credimus. 52. 40. 12. 59. Virg. 1. Æn. n. 234.

O qui res hominumque, Deûmque
Æternis regis imperiis, & fulmine terres.

GRAGUS, in Lyciâ colebatur, Γυράψιος, 53, itemque Genitor.

HOMOGYNUS, in Ægio, verſùs mare, templum habuiſſe dicitur. 54.

IMPERATOR, apud Præneſtinos, celebratiſſimus, cujus ſimulacrum, cum apud illos eſſet, Romam tranſlatum eſt. 55.

LATIALIS, 56. ab ipſa Italiæ regione, quam *Latium* vocant, unde *Latinæ feriæ*; ad quas, urbes omnes Italiæ, ſacrorum participes confluebant, varia ferentes munuſcula: quo tempore, taurus unus communi omnium nomine mactabatur, ex illoque partem quæque ſuam auferebant. 57.

LAPIS, & ab aliquibus, LAPIDEUS, per quem jusjurandum concipiebant Romani omnium ſanctiſſimum, quo dicebantur, *jurare Jovem Lapidem* 58. Id autem cognomenti traxit, vel ab ipſo *lapide*, quem Saturno oblatum, Ops ejus uxor, Jovem eſſe dixit: quo ſenſu ſcripſit Euſebius, 59. *In Cretâ regnaſſe Lapidem*; vel ab *lapide ſilice*, quem in ſanciendis fœderibus, juraturi tenebant, hâc formulâ, *Si ſciens fallo, ita me Dieſpiter, ſalvâ urbe arceque, bonis ejiciat, ut ego hunc lapidem*, quem tnnc projiciebat. 60. Aliam fœderis faciendi formulam Romani adhibebant, huic non abſimilem, quam idcircò, haud abs re fuerit, hîc apponere. *Si prior defexit* populus Romanus *publico conſilio, dolo malo, tu illo die Jupiter, populum Romanum ſic ferito, ut ego hunc porcum hodiè feriam, tantòque magis ferito, quantò magis potes, pollesque.* 61. Quo dicto porcum feriebat.

LUCETIUS, linguâ Oſcâ, *à luce*, idem quod latinâ linguâ *Dieſpiter*. 62. Sic dictus inquit Gellius, 5. 12. *quod nos die ac luce, quaſi vita ipſa afficeret ac*

53. Ap. Lycophr. n. 537. Virg. 1. Æn. n. 8. 159. 4. 208.
54. Pauſan. Achaj. p. 230. & Heſychius.
55. Liv. l. 6. c. 29.
56. Cic. pro Mil. c. 86.
57. Dion. l. 4. p. 250.
58. Cic. 7. Epiſt. 12.
59. In Chron.
60. Feſtus.
61. Liv. l. 1. c. 24.
62. Serv. 9. Æn. n. 570.

ac juvaret. Vel, ut ait Feſtus, quòd lucis eſſe cauſa crederetur.

MARTIUS, Ἀρεῖος Ζεὺς, hoc eſt *Pugnax*, ab Eleis coli ſolitus. 63.

MUSCARIUS, Ἀπομύιος *muſcarum abactor*, 64. Cui, cum Hercules rem ſacram faciens, muſcarum multitudine convolantium interpellaretur, ſacrificium obtulit, quo peracto evolavere muſcæ ad unam omnes.

NICEPHORIUS, Νικηφόριος, *victoriam geſtans*; cujus reſponſo, Adrianus Imperator, ad imperium evectum ſe iri, accepit. 64. Hujus mentionem Livius 65. ſæpè facit, & viſuntur multa numiſmata, in quibus imago Jovis, victoriam manu præferentis. 66.

OPITULUS, & OPITULATOR r quaſi *Opis lator*; 67. Dictus etiam à ſtabilitate *Centipeda*, quod eò firmiùs res conſiſtere dicuntur, quò pluribus nituntur pedibus. Idem etiam, *Stabilitor*, & *Tigillus*, quod mundum ſuſtentare putaretur; *Almus*, item & *Alumnus*, quod aleret omnia; & *Ruminus*, à rumâ, ſeu mammâ, quâ enutriret animalia. 68.

OLYMPIUS, ab *Olympo*, ejus præceptore, vel à cœlo, quod *Olympum* Græci dicunt; vel ab urbe *Olympia*, Olympo monti proximâ, templo Jovis, & quinquennali ludorum celebritate, toto orbe olim clariſſimâ. 69. Huic Jovi Olympio primus crater in conviviis libabatur. 70.

PISTOR, 71. cujus ara in Capitolio poſita eſt, cùm obſideretur à Gallis, à *pinſendo* ſic appellatus, quod Romanis cogitationem injeciſſet, de conficiendis, jaciendiſque panibus in Gallorum caſtra; ex quo ſecuta obſidionis ſolutio eſt.

PLUVIUS, 72. cujus ſimulacrum Athenienſes venerabantur., in Hymetto monte collocatum. De illo Tib. 1. 8. 26.

Arida nec pluvio ſupplicat herba Jovi.

63 Plut. in Pyrrho. p. 385.
64. Pauſan. Eliac. p. 161.
64. Æl. Spart. in ejus vit. c. 2.
65. 32. 33.
66. Gyrald. Synt. 2. 93.
67. Feſt.
68. Auguſt. de civ. Dei 7. 11.
69. Pauſ. in At. p. 16. & Eliac. p. 157. Liv. l. 2. c. 20.
70. Pollux. 6. 2.
71. Ovid. 6. Faſt. n. 310. Lact. l. 1. c. 20.
72. Phurnut. N. D. c. 9.

PRÆDATOR, non quod prædatoribus præſit; ſed quod, ex omni prædâ, pars ipſi una deberetur. Solebant enim Romani, ad bella profecturi, è prædis, quas acturi erant, vovere partem aliquam Diis, ad eamque rem, *Jovis Prædatoris* templum Romæ fuit. 73.

73. Serv. 3. Æn. n. 222.

QUIRINUS, ut ex allato ſuprà, Virgilii verſu patet in *Feretrio.*

REX, & Regnator, paſſim apud Virgilium 74. Homerum, & Ennium.

Divûm atque hominum Rex,
Summi Regnator Olympi.

74. 1. Æn 69. 10. 2. 7. Æn. n. 558.

STATOR, à ſtando, ſeu ſiſtendo; cui templum alterum conſecravit Romulus; quòd ſuorum fugam ſtitiſſet, adversùs Sabinos malè pugnantium. Illum ſic Livius 75. facit precantem. *At tu, Pater Deûm hominumque; hinc ſaltem arce hoſtem, deme terrorem Romanis, fugamque fœdam ſiſte. Hic ego tibi templum Statori Jovi, quod monumentum ſit poſteris, tuâ præſenti ope ſervatam urbem eſſe, voveo.*

75. Lib. 1. c. 12.

SERVATOR, à Græcis σωτὴρ, 76. quod eos à Medis liberaſſet; itemque CONSERVATOR, ut varia probant Diocletiani numiſmata, in quibus Jovis effigies ſtantis habitu, duplex dextrâ fulmen, haſtam ſiniſtrâ vibrantis, adſcriptâ epigraphe, CONSERVATORI. In alio verò, loco fulminum, victoriolam porrigit, cum hâc inſcriptione: *Jovi Conſervatori urbis.* 77.

76. Strabo l. 9. p. 273. Arrian. Ind. p. 589.

77. Gyrald. Synt. 2. p. 107.

TONANS & Fulgens, ab Auguribus; 78. cui templum dicavit Auguſtus, ejusque ſimulacro appendit tintinnabulum; Βρονταῖος, ab Orpheo, dicitur, quem Apuleius *Tonitrualem* appellat; Et viſitur Romæ in quodam lapide, inſcripto: *Jovis Brontonti.*

78. Cic. 2. de nat. c 25. Dio l 54. p. 532.

TRIOCULUS, à Græcis Τριόφθαλμος, quod Triplex eſſe crederetur, Cœleſtis, Terreſtris, & Marinus. Hujus ſtatuam habuit in regiâ, Priamus, quæ præter geminos, ut aliæ, oculos; tertium habebat in fronte. 79.

79. Pauſan. ap. Gyrald. Synt. 3. p. 101.

VE-

VEJOVIS, ſeu VEJUPITER, & VEDIUS, id eſt, *Parvus Jupiter*; ac ſine fulmine. 80. Habebatur apud Romanos inter ſiniſtra noxiaque Numina; quem ideo tantùm venerabantur, ne quid inferret mali. Effingebatur, minaciter intentans ſpicula, quæ manu tenebat.

80. Gel. l. 5. c. 12. Ovid. in Faſt. 3. n. 447.

ULTOR; cui ab Agrippâ dicatum eſſe Romæ Pantheum, ſcribit Plinius. 81.

81. Lib. 36. 15.

XENIUS ſeu HOSPITALIS, quod hoſpitibus jura dare crederent. 82. Inde munera illa, quæ dabantur olim hoſpitibus, quæ à Latinis *Lautia*, Græcis *Xenia* dicebantur.

82 Ser. 1. Æn. n. 735. Cic. pro Dejot. c. 6.

Ζεὺς, *Jovis* proprium nomen; ſic dictus, ἀπὸ τῆς ζωῆς, quòd animalibus tribuat vitam.

Plut Exſ. p. 605. Cic. Fin. 3. 24. Phurnut. N. D. c. 9.

FABULÆ SENSUS.

Quid JOVIS nomine ſignificatum.

PAL. Quid de Jove Poëtæ ſomniarint, expoſuiſti; nunc, quid hiſtorici, & mythologici, de eodem perhibeant, amabo, aperi.

MYST. Libenter. Fuit, reverà, Jupiter, Cretenſium Rex. Abrahamo Patriarchæ ſuppar, ut cenſet Euſebius, qui patre pulſo, cum Neptuno & Plutone fratribus ſuis, regnum diviſit. Cum autem ſortito, Jovi regiones ad orientem ſitæ, Plutoni autem occidua pars, & Neptuno tractus maritimi obtigiſſent; hinc data fingendi occaſio; Jovem cœli, Neptunum maris, Plutonem inferorum eſſe Reges, ac Deos. Tantum verò fuit *Jovis* nomen apud poſteros, ut ab illo, Reges omnes ac Dynaſtæ, *Joves* dicti ſint; illorumque uxores, *Junones* à Junone Jovis conjuge.

Apud Salian. in Ann. & Epitom. Turſell.

De mythologicis, ſeu interpretibus fabularum, hoc unum dicam obiter; tantam eſſe in hoc genere, inter illos, opinionum diſcrepantiam; quodque eſt pejus, uſque adeò inſulſa eſſe & inepta, quæ plerique tradunt, tamque parùm ipſis quas explicant,

congruentia fabulis; ſatiùs ut putem, ſcribere hâc de re nihil quàm quicquam afferre, in quo non acquieſcat legentis animus. Id ubi aſſequi me non poſſe videro, præteribo tacitus, & cuilibet relinquam integrum, excogitare quidlibet. Præſtat enim, authorem fieri erroris quemque ſui, quàm induci ab aliis: levior eſt lapſus, ſi quis labatur, incitante nemine, quàm impulſu alieno ſi præcipitetur incautus. Si quandò contra poſtulabit locus, ut figmenta iſta enucleem, ad eruendum ſenſum aliquem, à communi ſenſu non alienum; mihi non deero; neque committam, ut me quis negligentiæ accuſare jure poſſit. Atque ut primæ hujus exemplo fabulæ dicta comprobem, audi, quàm variæ ſint de *Jovis* ſignificatione ſententiæ; ut de ceteris conjecturam capias.

JOVIS nomine, Phyſici quidam COELUM putant intelligi, ex quo locutiones illæ, *Jove tonante, fulgente*, &c. 83. & illud Poëtæ 84.

Panditur interea Domus omnipotentis Olympi.

AEREM alii eaque omnia, quæ in aëre fiunt, ut fulgura, imbres, tonitrua, cæteraque hujusmodi meteora ſignificari putant: 85. Ita enim Horatius. 86.

Manet ſub Jove frigido.

Quod vulgò, *ſub dio*, dicimus ὑπὸ τοῦ διὸς, à nomine Ζεὺς, quod eſt Jupiter. 87. Contra ſunt, qui *aërem*, Junonem eſſe dicant, & *IGNEM*, Jovem; quo calefactus aër, multarum rerum generationi ſubſerviat. ÆTHERA, nonnulli vocant Jovem; *Terram* verò, Junonem ejus conjugem, ex quibus oriantur omnia. 88. Quod eleganter Virgilius expreſſit his verſibus. 89.

Tum Pater omnipotens, fœcundis imbribus Æther,
Conjugis in gremium lætæ deſcendit, & omnes
Magnus alit, magno commiſtus corpore fœtus.

Idem quoque cenſuit Euripides, 90. qui Æthera; ſummum Deum appellandum eſſe dixit. An non item

83. Cic. 2. de nat. Deor. c. 25.
84. Virg. 10 Æn. n. 1.
85. Theocr. Ecl. 4. n. 43.
86. 1. Od. 1. 125.
87. Homer. Iliad. T. 19. T. 357.
88. Lucret. l. 1. n. 251.
89. 2. Georg. n. 325.
90. Ap Cic. 2. de nat. c. 25.

N° 2

J. van Vianen del.

item Plato; SOLEM enim putavit eſſe Jovem, quem Homerus cum eodem Euripide, FATUM, credidit. Eſt autem Fatum, ut Tullius 91. interpretatur; *Cauſſa æterna rerum, cur ea, quæ præterierunt, facta ſint, & quæ inſtant, & quæ ſequuntur, futura ſint.* Alii 92. denique ANIMAM MUNDI, Jovis nomine ſignificari voluerunt, quæ per omnia diffuſa ſit humana corpora, atque etiam per orbis partes univerſas, ut Maro cecinit. 93.

91. De div. c. 55.
92. Arat. init. Aſtron.
93. 6. Æn. n. 724.

Cœlum ac terras, campoſque liquentes
Spiritus intus alit, totamque infuſa per artus
Mens agitat molem, & magno ſe corpore miſcet.

MORALEM ſenſum nihil moror; eſſet enim infinitus, & inanis labor. Cuivis liberum eſt, uti ſupra dicebam, quidvis fingere; & abundare, quod ajunt, in ſuo ſenſu.

A P O L L O.

Ejus imago.

PALÆOPHILUS. Quis verò, imberbis ille, intonſuſque juvenis? 1. dextrâ ſagittas & arcum, ſiniſtrâ verò tenens citharam, lauro coronatus, aureoque veſtitu fulgens.

MYSTAGOGUS. Apollinis imago eſt; cui aliquandò addunt in manu alterâ clypeum, in alterâ Gratias. 2. Et quia triplex eſt poteſtas, idemque eſſe dicitur, Sol in cœlo; Liber pater in terrâ; & Apollo in inferis: cum tribus hiſce rebus plerumque pingitur, lyrâ, clypeo, & ſagittis; lyrâ cœleſtem, ob concentum rerum cœleſtium; clypeo terreſtrem, ob conſervationem ac ſalutem, quam affert terrenis corporibus; ſagittis, infernum quaſi Regem indicantibus, quod ſagittis, quos ferit, mittat ad inferos.

1. Horat. l. 1. Carm. Od. 21. n. 2. Cic. N. D. l. 1. c. 30.
2. Porphyr. l. de Sole.

Genus ejuſdem.

PAL. Quo genere natus Apollo eſt?

MYST. Scies, ubi audieris priùs, quot fuerunt.

PAL. Quot verò fuere?

3. Cic. 3. de nat. Deor c. 22. *MYST.* Quatuor; 3. quorum primus & antiquiſſimus fuit is, qui ex Vulcano natus. Alter, Corybantis filius, in Cretâ editus. Tertius, Jove natus & Latonâ. Quartus, in Arcadiâ, quem *Nomionem* Arcades appellant. Atque, *cùm tot Apollines fuerint*, inquit Cicero, *reliqui omnes ſilentur, omneſque res aliorum geſtæ ad unum Apollinem Jovis & Latonæ filium referuntur.*

PAL. Quo in loco, Apollo iſte, Latonæ filius eſt natus.

MYST. Plura reſpondebo, quàm quæris. Ita rem habuiſſe fabulantur. Latona Cœï Titanis filia, à Jove compreſſa, geminam ex eo prolem concepit. 4. Id ægrè ferens Juno, Pythonem ſerpentem in illam immiſit; quem Latona fugiens, ſe recepit in Delum inſulam, ubi Apollinem ac Dianam eodem partu in lucem edidit.

4. Heſiod. in Theog. n. 918.

Apollinis facinora.

PAL. Quibus gradibus Apollo ad honores ſupremos adſcendit?

MYST. His quatuor potiſſimum: Inventione medicinæ, muſicæ, poëticæ, nec non rhetoricæ; ideòqueMuſis præeſſe creditus. Adhæc, vaticinandi, & jaculandi artem docuiſſe dicitur; quibus beneficiis ita genus humanum ſibi devinxit, ut fuerit in Deorum numero recenſitus. Audi Apollinem ipſum, eximias illas naturæ animique dotes gloriosè prædicantem, ſeque venditantem fugienti Nymphæ, quam deperit. 5.

5. Ovid. Metam. l. I. n. 514.

— *Neſcis,*

— Neſcis, temeraria, neſcis
Quem fugias, ideoque fugis.
Jupiter eſt genitor: per me, quod eritque, fuitque,
Eſtque, patet; per me, concordant carmina nervis.
Certa quidem noſtra eſt, noſtra tamen una ſagitta
Certior, in vacuo quæ vulnera pectore fecit.
Inventum medicina meum eſt, opiferque per orbem
Dicor, & herbarum eſt ſubjecta potentia nobis.

PAL. Quæ memoranda præſtitit?

MYST. Multa quidem, ſed hæc præ ceteris.

1. CYCLOPAS fabricatores fulminum, ad unum omnes, ſagittis confixit, ad ulciſcendam Æſculapii filii ſui necem, quem Jupiter fulmine peremerat, propterea quòd mortuos, medicinæ operâ, revocaret ad vitam. Eamque ob rem cœlo deturbatus Apollo, divinitate ſpoliatus, calamitatibus obnoxius, exulare juſſus in terris, inopiâ compulſus eſt ad paſcendos Admeti greges. 6. Interea, pertæſus otii, & temporis fallendi causâ, citharam inveniſſe, & primus efformaſſe dicitur; 7. occaſione inde Mercurio fortè datâ furtim abigendi de grege boves aliquot. Quod, dum queritur Apollo, intentatque Mercurio minas, nî abactos reducat; advertit ſubreptam ſibi ab eodem citharam, & iram vel invitus vertit in riſum 8.

6. Lucian. de ſacrif. p. 363.
7. Pauſan. in Eliac. p. 162.
8. Horat. 1. Carm. 10. n. 9.

2. Ad lyræ cantum Trojanæ urbis conſtruxit mœnia; ſi Poëtæ 9. credimus.

Ilion aſpicies, firmataque turribus altis
Mœnia, Phœbeæ ſtructa canore lyræ.

9. Ovid. in Epiſt. Parid. n. 189.

Monſtrari ſaxum, ſcripſere quidam, ſupra quod lyram depoſuiſſe Apollo fertur; quo contactu, ita canorum factum eſt, ut quoties percuteretur lapide, ſonum redderet lyræ ſimilem.

3. HYACINTHUM quendam puerum elegantis formæ ac indolis, quem in amoribus habebat, imprudens cum occidiſſet, (invidiâ Zephyri; qui dolens, ſibi ab Hyacintho in amore præferri Apollinem, occaſionemque nactus ulciſcendi doloris, diſcum, dum illi diſco ludunt, flatu ſuo impulit, impegitque in pueri caput, quo ictu concidit exanimis) fecit Apollo, ut ex ejus cruore in terram fuſo, flores Hyacinthi erumperent. 10.

10. Ovid. Met. l. 10. n. 210.

Ecce cruor, qui fuſus humi ſignaverat herbas,
Deſinit eſſe cruor, Tyrioque nitentior oſtro
Flos oritur, formamque capit, quam lilia, ſi non
Purpureus color his, argenteus eſſet in illis.

CYPARISSUM quoque, adoleſcentem venuſtiſſimum mirè dilexit. Hic, cum cervum præſtanti corpore, quem à teneris corniculis educarat, amabatque ardentiſſimè, imprudens occidiſſet, nullamque admitteret conſolationem dolor, quem à cervi morte perceperat, Apollo miſericordiâ commotus, illum in arborem ſui nominis cypariſſum, ſeu cupreſſum commutavit. Petierat autem puer moriturus à ſuperis, 11.

11. Ovid. l. 10. Metam. n. 141.

—— ut tempore lugeat omni,
Ingemuit, triſtisque Deus, lugebere nobis,
Lugebisque alios, aderisque lugentibus, inquit.
(nam cupreſſus funebris arbor eſt.)

4. DAPHNEN virginem, pudore inclytam, cùm efflictim diligeret, & fugientem inſequeretur aliquandò, pudicitiam illa ſuam Apollinis ſubduxit libidini, in laurum mutata, arborem caſtiſſimam, quæ nec frigoris violentiâ, nec ardoris, violari ſe patiatur, ubique virens, ſemper illibata. 12 De hâc arbore virgine exemplum memoratur, plus ſanè admirationis habiturum, quàm fidei. Cum pictor quidam, in laurinâ tabulâ, Apollinem picturus eſſet,

12. Idem ibid. l. 1. n. 452.

eſſet, appoſitos colores lignum reſpuiſſe dicitur. Quaſi trunco ſenſus ineſſet, & ita viveret adhuc in mortuâ lauro, ut vel ipſam horreret impuri Numinis imaginem. 13. 13. Liban. in Progymn. p. 147.

5. BOLINAM quoque Nympham diu perſecutus, aſſecutus tamen nunquam eſt; maluit illa ſiquidem fluvii, in quem ſe demerſit, undis extingui, quàm impuris ardere flammis. Nec caruit præmio pudor invictus; à morte quippe immortalitatem accerſiit, & morti ſe Nympha, pro defenſione virginitatis objiciens, mortem pariter vicit & Apollinem, immortalis exinde facta. 14. 14. Pauſ. Achaj. p. 229.

6. LEUCOTHOE, Orchami Babyloniorum Regis filia, pudicitiæ non æquè fuit retinens. Ceſſit enim denique Apollinis amori. Quod inuſtum familiæ dedecus non ferens pater, vivam 15. 15. apud Ovid. Met. 4. 239.

> —— *defodit altâ*
> *Crudus humo, tumulumque ſuper gravis addit arenæ.*

Indoluit Apollo, & quandò aliud nihil poterat. 16. 16. apud eund. n. 250.

> *Nectare odorato ſparſit corpuſque, locumque,*
> *Multaque conqueſtus, Tanges tamen æthera, dixit,*
> *Protinus imbutum cœleſti nectare corpus*
> *Delituit, terramque ſuo madefecit odore.*
> *Virgaque per glebas, ſenſim radicibus actis,*
> *Thurea ſurrexit, tumulumque cacumine rupit.*

CLYTIA verò Leucothoës ſoror, quæ amores Apollinis parenti patefecerat, ſe ab Apolline, qui illam pariter amaverat, deſertam videns, amoris impatientiâ ſic extabuit, ut converſo ſemper in Solem ſuum vultu, in florem denique mutata ſit, quem propterea *heliotropium* dicimus. 17. 17. Idem. ibid. n. 256.

7. MARSYÆ ſuperbo tibicini, muſicâ concertatione à ſe victo, pellem detraxit, quòd cum ipſo auſus eſſet in certamen venire. Qui deinde in flumen commutatus eſt. 18. 18. Ovid. 5. Met. n. 382.

8. MI-

8. MIDÆ autem, Phrygiæ Regi, protraxit auriculas, produxitque aſininam in longitudinem ac figuram, propterea quod Deo Pani, cum quo Apollo canendo certaverat, palmam ſtolidus adjudicaſſet. 19.

19. Ovid. l. 11. Met. n. 178.

—— Partem damnatur in unam,
Induitque aures lentè gradientis aſelli.

Hanc Midas ignominiam capillis utcumque tegens, tonſorem cùm celare non potuiſſet, enixè oravit, exoravitque magnis promiſſis, ne cuiquam vulgaret, quod vidiſſet. At ille, ſecretum adeò mirum continere diutiùs non valens,

Secedit, humumque
Effodit, & domini quales aſpexerit aures,
Voce refert parvâ. 20.

20. Id. n. 185.

Aures aſininas, inquiens, *habet Rex Midas*, foſſamque regeſtâ terrâ complet, & abit. Mirabile dictu, audituque! Enaſcentes ex ſcrobe illâ arundines, flatu commotæ licet leviſſimo, vocem reddebant, quam tonſor infoderat, *Aures aſininas habet Rex Midas.*

21. Chryſip. ap. Gyr. Synt. 7. p. 214. Varr. de ling. lat. l. 4. c. 10.

Apollinis nomina.

APOLLO dictus eſt, ab α particulâ privativâ, & πολλοὶ; quod *non multi*, ſed ſolus claritatem obtineat. Quemadmodum Latini dixere *ſolem*, quòd ſit *ſolus*: 21. Vel, ὡς ἀπολύοντα ἡμᾶς τῶν νόσων, ἢ ἀπελαύνοντα ἀφ' ἡμῶν αὐτάς. *liberantem nos morbis vel illos a nobis abigentem*, 22. Vel ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὰς αὐτίνας, *à jaculando radios.* 23.

22. Phurnut. N. D. c. 32. 23. Plato apud Gyrald. l. 1. 24. Feſtus. 25. Macrob. Sat. 1. 17. & Phurnut. N. D. c. 32.

CYNTHIUS, à Delo monte Cynthio, unde & Diana *Cynthia*. 24.

DELIUS, à Delo inſulâ, ubi natus eſt. Vel, quod ſuâ luce (cùm Sol ipſe ſit) cuncta τὰ δῆλα, id eſt, clara & manifeſta faciat; undè etiam *Phanæus* dicitur, à φαίνειν *apparere.* 25.

DEL-

DELPHINIUS, quod Pythona ſerpentem, *Delphina* dictum, occiderit; 26. vel, quod Caſtalio Cretenſi, coloniam deducenti, ſe obtulerit ducem, Delphini ſub imagine. 27.

26. Pauſ. Artic. p. 17
27. Gyrald. Syn. 7. p. 219.

DELPHICUS, à Delphis, Bœotiæ urbe, quæ terræ umbilicus dicta eſt, ὄμφαλος τῆς γῆς, quòd in illam aquilæ duæ, juſſu Jovis emiſſæ, altera ab occidente, ab oriente altera, æquabili volatu, Delphis ſibi occurriſſent. 28. In eâ urbe, templum habuit Apollo, omnium longè clariſſimum, ubi reſponſa dabat conſulentibus, non priùs tamen, quàm illa ipſe accepiſſet à Jove. Ipſumque eſt famoſum oraculum, quod nato Chriſto ſiluiſſe dicitur; & Auguſto Apollinis ſtudioſiſſimo, ſilentii cauſam ſciſcitanti reſpondiſſe in hæc verba: 29.

Me puer Hebræus, Divos Deus ipſe gubernans
Cedere ſede jubet, triſtemque redire ſub orcum.
Aris ergo dehinc noſtris, abſcedito, Cæſar.

28 Phurnut. N. D. c. 17. Lactant. apud Gyrald. Synt. 7. p. 220.
29. Niceph. hiſt. l. 1.

DIDYMÆUS, à gemino ſydere, ſole & lunâ, quibus nocturno, diurnoque tempore, illuſtratur orbis, nam δίδυμοι *gemini* dicuntur. 30.

NOMIUS, non ſolùm, quod Admeti gregem paſtor egerit in paſcua, à Græco nomine νομεὺς, quod eſt *paſtor*, ſed etiam, quod ſol omnia, quæ terra generat, calore, influxuque ſuo, quaſi *paſcat*. 31. Vel, ob legum nimiam ſeveritatem, quas olim Arcadiæ Rex condiderat. νόμος enim latinè *lex* eſt. 32.

30. Macrob. Sat. l. 1. c. 17.
31. Macrob. Sat. l. 1. c. 17.

PÆAN, παρὰ τὸ παύειν τὰς ἀνίας, *à ſedandis moleſtiis*, vel à παίειν, *ferire*, ideò ſagittis inſtruitur. Sol enim radiis, velut jaculis ſæpe ferit, ac nocet. 33. Hinc illæ voces, ἰὴ παιὰν, *medere Pæan*; & perde ἴε παιὰν; *jace, immitte Pæan*. Sic enim pugnanti cum Pythone Apollini acclamabatur à matre, & ſpectatoribus, ἴε παιὰν. Ex quo conſuetudo tenuit, non ſolùm, ut hymni omnes in Apollinis laudem,

Phurnut. N. D. c. 17.
32. Cic. nat. l. 3. c. 23.
33. Feſtus.

34. Ovid. 2. de arte am. n. 1.

dem, *Pœanes*. 34. dicerentur, ſed etiam, ut in Epiniciis omnibus, ac cujuſcumque celebratione victoriæ, *Io*, *Pæan*, acclamaretur. Hoc certè modo, triumphum agebat amator libidinoſus & leviſſimus.

Dicite, Io, Pæan, & Io, bis dicite, Pæan:
Decidit in caſſes præda petita meos.

Ceterùm, ab *Io*, dictus eſt *Ioïus*.

35. L. Gyrald. Synt. 7. p. 217.

PHOEBUS, ἀπὸ τοῦ φοιτᾶν βίᾳ, quod *vi fera-tur*; vel, à φοιβάω, *purgo*; quod ejus beneficio, & medicinæ, quam invenit, operâ, purgentur, ſanenturque corpora. 35.

36. Hygin. in fab. c. 140.

PYTHIUS, non tantùm à Pythone ſerpente, quem interfecit; 36. ſed etiam ἀπὸ τοῦ πυνθάνεσθαι, ab *interrogando*, ſeu *conſulendo*. Nemo quippe Deorum fuit, quem ſæpiùs conſulerent, qui reſponſa plura daret, & crebriora ſuaderet oracula: præſertim in illo templo Delphico, de quo ſupra, quò nationes omnes confluebant, ideoque orbis terræ vocabatur oraculum. Edebantur autem ibi oracula, per puellam virginem, donec earum unâ violatâ, ſtatutum eſt deinceps, ut â grandævâ muliere, puellæ habitu, redderentur: Quæ à Pythio, *Pythia*, & *Phœbas* à Phœbo dicta eſt. 37. Quonam verò pacto illa numen conciperet, non una eſt omnium opinio. 38. Credit Tullius, 39. *anhelitusquoſdam fuiſſe terrarum, quibus inflatæ mentes oracula funderent. Traditur*, inquit Joan. Chryſoſt. 40. *hæc Pythia fuiſſe fœmina, quæ in tripode ſedens, expanſa malignum ſpiritum per inferna emiſſum, & per genitales partes ſubeuntem excipiens, furore repleretur, in ipſaque reſolutis crinibus debaccharetur, ex ore ſpumas emittens, & ſic furoris verba loquebatur*. Hinc *ventriloquus vates* dictus, qui è pectore vaticinaretur, ἐγγαστρίμαντις, ἐγγαστρίμυθος; 41. quo eodem vocabulo, mulier illa, quæ ſacris literis dicitur habuiſſe ſpiritum Pythonis, à Sep-

37. Diodor. l. 16. p. 524.
3. Diodor. l. 1. p. 62. Orig. 7. adv. Celſ. Epicur.
39. 1. De Divin. c. 50.
40. Ap. Lil. Gyrald. Synt. 7. p. 222.
41. Ariſtoph. Schol. in

Septuaginta Interpretibus appellatur, γυνὴ ἐγγαϛρίμυθος. 42. Verſp. p. 503.

PAL. Quid erat ille TRIPUS, in quo ſediſſe Pythia vates dicitur? 42. 1 Reg. 28. n. 7.

MYST. Sunt, qui dicant, tripodem illum fuiſſe *menſam* tribus fultam pedibus, ſupra quam recumbebat vates, dum reddere vellet oracula. Quam etiam menſam, *cortinam* dixere à Pythonis ſerpentis *corio*, quo obtegebatur. Alii *vas*, in quo mergebatur Phœbas reſponſura. Alii meliùs, vas fuiſſe putant aureum, anſatum, ternis nixum pedibus (unde, *tripus*, dictum) cui inſidèbat Pythia ſacerdos. Hunc tripodem cum piſcatores, jactis in mare retibus, fortè reperiſſent, graviſque inter eos rixa orta eſſet, ſingulis illum ſibi vindicantibus: conſulta Pythia reſpondit, totius Græciæ ſapientiſſimo mitti oportere. Itaque delatus eſt ad Thaletem Mileſium; at iſte, ad Biantem, ut ſapientiorem remiſit; & hic viciſſim ad alium; quod ab aliis miſſus deinceps ad ſapientes alios, orbe confecto ſapientium, tripus rediit ad Thaletem, qui eum denique dicavit Apollini Delphico. 43. 43. Plutarch. in Solon. p. 80. Laërt. in vit. Phil. l. 1. c. 28.

PAL. Qui fuere illi Græciæ ſapientes?

MYST. Hi ſeptem. quorum nominibus adjungo locum, unde orti ſunt. Thales Mileſius, Solon Athenienſis, Chilo Lacedæmonius, Pittacus Mitylenæus, Bias Prienæus, Cleobulus Lindius, Periander Corinthius. De quibus memoranda quædam attexo.

THALES inter ſapientes annumeratus, quod geometriam primus in Græciam invexiſſe creditur: primusque obſervaſſe temporum ambitus, ventorum flatus, tonitruorum reboatus, & ſolis, ſtellarumque converſiones. 44. Interrogatus, quid in rerum naturâ putaret eſſe difficillimum, *Seipſum*, inquit, *noſſe*. 45. Quæ fortè cauſa fuit, cur monerentur, Apollinis Delphici templum ſube- 44. Laërt. in vit. Philoſ. l. 1. c. 23. & 34. 45. Id. ibid. c. 40.

ſubeuntes, adſcriptis in ejus fronte his duabus vocibus, Γνῶθι σεαυτὸν, *Noſce te ipſum.* Perpauci enim ſunt, qui ſeſe norint.

SOLON, ad Crœſum Lydorum Regem cum ſe contuliſſet, theſauros ingentes oſtentanti Regi, quærentique, num quem putaret ſe feliciorem in orbe eſſe? Etiam, inquit, Tellum quendam novi, admodùm pauperem, virtute non vulgari hominem in ſuo prædiolo, Athenis commorantem, te multò feliciorem, ô Rex; Neque enim illa nos reddere beatos poſſunt, quæ temporum mutationi ſubjaceant: Nec quiſquam ante cineres beatus cenſendus eſt. 46. Cujus deinde ſententiæ meminiſſe Crœſus dicitur, à Cyro captus, & flammis addictus: pyræ ſiquidem impoſitus, cùm crebrò Solonis nomen appellaret, ſciſcitatus Cyrus, cur Solonem ſic inclamaret, & quinam ille Deus eſſet, cujus opem expoſceret? Reſpondit Crœſus quod ab eo audiſſet aliàs, experiri nunc ſe; ſimulque rem totam expoſuit. His auditis, Cyrus Crœſum incendio liberavit, humanæ memor viciſſitudinis, magnoque in poſterum in honore habuit. 47.

46. Plutarch. in Solon p. 93. Herod. l. 1. p. 12.

CHILO effatum hoc in ore aſſiduè habuit, *Ne quid nimium cupias*, 48. Ejus filius cum in ludis Olympicis palmam tuliſſet, gaudio exſpiravit pater, ejusque funus univerſa Græcia cohoneſtavit. 49.

47. Herod. l. 1. p. 39, 40. 48. Plin. l. 7. c. 32. 49. Laërt. phil. vit. l. 1. p. 72.

BIAS, vir non minùs ſapientiâ, quàm nobilitate inſignis, ſuos diu cives tutatus eſt. *Cujus cùm patriam Prienen cepiſſet hoſtis*, ait Tullus 50. *ceterique ita fugerent, ut multa de ſuis rebus ſecum aſportarent, cùm eſſet admonitus à quodam, ut idem ipſe faceret: Ego verò, inquit, facio, nam omnia mea mecum porto.* Dicere etiam ſolitum accepimus, meminiſſent amici, *ita amare oportere, ut aliquandò eſſent oſuri.* 51.

50. 1 Paradox. 1.

De tribus aliis, nihil occurrit ſingulare.

51. Cic. de Amicit. c. 16.

F A-

FABULÆ SENSUS.

Apollo, ſiderum princeps.

APOLLINEM aliud nihil eſſe quàm ſolem; omnes conſentiunt: 52. quippe cui quatuor illa, quæ Apollini vulgò tribuuntur, mirè conveniant. Primum fuit, *vaticinandi ſcientia*, rerumque occultarum cognitio; quod ſolis proprium eſt, qui lumine diſcuſſis tenebris, occultam veritatem detegit, manifeſtamque facit. Alterum, *medendi ars*, quæ ſolarem vim adumbrat. Sole ſiquidem nihil in orbe ſalutarius, & ad conſervationem neceſſarium magis. Adde quòd ſimplicium eò major efficacia & facultas eſt, quò ſolaribus radiis, & calori propiùs expoſita ſunt. Tertium, *jaculandi peritia*, ſoli quoque congruit, qui radios, ſeu ſagittas ejaculatur in terras; ob illorumque longitudinem, intonſus pingebatur Apollo, promiſſam radiorum cæſariem quotidiè explicans. Ei propterea capillos dicabant adoleſcentes, ubi ex ephebis exceſſerant; quemadmodum & Dianæ zonam puellæ conſecrabant, cùm virginitatis pertæſum erat. Quartum, *Muſica* fuit, à ſole etiam non aliena: Nam medius inter planetas, numeroſo motu, quaſi quendam concentum efficit; cytharâque ſeptem nervis conſtante canere creditus, pari numero planetis conſonantibus.

52. Cic. 2. de nat. c. 27.

Solem quoque oſtendunt ea, quæ ſacrificabantur Apollini. 1. *Olea*, quæ idcircò illi ſacra, quod ſolem amet, nec in frigidis locis à ſole remotis conſervari poſſit. 2. *Laurus*, quia ejus natura calida, ſemper virens, nunquam ſeneſcens; & divinationi non parùm confert; ejus quippe folia pul-

vinari ſuppoſita, ſomnia vera gignere putantur; quocirca lauro coronati vates. Quæ omnia, quisquis videat in ſolem cadere? Ex animalibus, *cygni,*
53. 1. Tuſcul. 6. 30. *non ſine cauſâ*, inquit Cicero, 53. *Apollini dicati ſunt, quod ab eo divinationem habere videantur, quâ prævidentes, quid in morte boni ſit, cum cantu & voluptate moriuntur.* 4. *Gryphi* etiam & *corvi*, ob eandem cauſam. 5. *Accipiter*, quòd acutiſſimos habeat oculos, uti ſol. 6. *Gallus Gallinaceus*, quia ejus adventum nuntiat. 7. *Cicadæ*, quia canorum animal, ex quo Athenienſibus in more fuit, in honorem Apollinis, cicadas aureas capillis adnexas geſtare. 54.

54. Schol. Ariſtoph. Nubib. p. 179.

Quid? quod ipſum Latonæ nomen, quæ Apollinem & Dianam peperit, id ipſum videtur innuere; præſertim ſi Latona, à verbo Græco λανθάνω, *lateo*, ducatur, quòd ſcilicet, ante productionem ſolis ac lunæ, laterent omnia involuta tenebris, è quibus duo illa clariſſima ſydera, velut è genitalibus latebris, prodiiſſe conſtat. 55.

55. Vid. 7. l. Gyrald. in Apoll.

Quæ quamvis ita ſe habeant, non pauca tamen à Poëtis inventa ſunt, quæ Soli attribuunt; Apollini verò nequaquam. Quapropter de illo hic ſeorsùm nobis agendum eſt.

S O L.

Genus & ejus nomina.

1. 2. de nat. c. 27.

SOL iſte aſpectabilis, qui ſuo lumine colluſtrat omnia, *ſic dictus*, inquit Cicero, 1. *vel quia ſolus ex omnibus ſyderibus eſt tantus, vel quia, cùm exortus eſt, obſcuratis omnibus, ſolus appareat.* Unicus eſt quidem ac ſolus, Poëtæ tamen ajunt

ajunt fuiſſe quinque, quos Tullius 2. idem recenſet. De quibus ſingulis, quæcunque ſeparatim fabulantur, ad unum fermè referunt Hyperionis filium, Ætheris nepotem, incertâ matre natum. 2 de nat. 3. c. 21.

MITRAM vocant ſolem Perſæ, ſuorumque Deorum maximum putant, quem in antro colunt. Ejus ſimulacrum capite leonem referebat, habitu Perſico & tiarâ fulgens, ambabus manibus ferocientis, & obluctantis bovis cornua retinens 3. Qui autem Mitræ ſacris initiari cuperent, ſubeunda illis erant mala quamplurima, & per contumelias, verbera, frigus, calorem, alioſque cruciatus, ad ſacerdotiorum procurationem, myſteriorumque intelligentiam inveniendus aditus. 4. At religionis mîrare ſanctimoniam. Perſarum regibus, eo tantùm die licebat obruere vino mentem; quo die Deo Mitræ ſacra facerent. 5.

HORUM appellant Ægyptii ſolem. 6. unde *Horæ* diei partes, quem Sol efficit; & ſceptro ejus poteſtatem adumbrant, in cujus apice reſplendet oculus, ut ſignificent illum videre, et per illum videri omnia. 7. Ut autem redeam ad *horas*, cenſentur illæ, Solis Chronidiſque filiæ, quæ currum, & equos patri ſummo manè præparent, & Diei portas aperiant. 8.

3. Heſych. & Lactant. Gramm. in Stat. Theb. l. 1. n. 720. 4. Greg. Naz. orat. 1. in Jul. p. 77. 5. Duriſ. 7. hiſt. apud Athen. l. 10. p. 434. 6. Plut. in Iſid. & Oſir. p. 373. Gyrald. Synt. p. 229. 7. Macrob. Sat. l. 1. c. 21. 8. Boccat. Gen. De. or. l. 4. c. 4. 9. ſchol. Pindar. in Olymp. 7. apud. Bochart. Geogr. § 6.

Ejuſdem geſta.

Geſta Solis, non alia, quàm ſtupra fuere, amoreſque meretricii, quibus lucem nominis ſui obſcuravit. Illuſtriora refero.

1. In Rhodo inſulâ Venerem compreſſit, quo tempore aurum pluiſſe ferunt, & roſis, liliiſque terram ſe induiſſe, ex quo locus ipſe *Rhodus* eſt dictus: Ῥόδον enim *roſam* ſignificat. 9. E Clymene

Phaëtontem, ejusque ſorores ſuſcepit. 3. E Neærâ Paſiphaën. 4. E Perſeide Circen; (ut cæteros omittam obſcurioris famæ nothos) de quibus pauca nunc, pro inſtituti ratione, dicam; poſtquam ex occaſione Rhodi, quædam de coloſſo, qui in illâ inſulâ viſebatur, & unum erat è ſeptem orbis miraculis, perſtrinxero.

Septem orbis miracula.

PAL. Quæ fuere illa ſeptem orbis miracula?

MYST. Hæc quæ ſequuntur, 1. COLOSSUS,
10. Plin. 34. c. 7. 10. quæ fuit Solis ſtatua, ad maris oram collocata, altitudine ſeptuaginta cubitorum, cujus pollicem vix potuiſſet unus homo complecti brachiis; tanta porrò tibiarum intercapedo, facile ut navis ingens, velis explicatis, in portum inveheretur, per media coloſſi crura ſubiens. Duodecim annorum ſpatio perfectus eſt, conſtititque trecentis talentis: (talentum ſex aureorum valet millia) Quinquaginta ſex annis ſtetit, ac demùm terræ motu diſturbatus eſt. Ab hoc coloſſo, Rhodii, *Coloſſenſes* appellati; & quævis ſtatua inuſitatæ magnitudinis, *coloſſus*, dicta.

11. Plin. l. 7. c. 37. & l. 16. c. 40. 2. TEMPLUM Dianæ Epheſiæ, 11. quod ſummæ magnificentiæ fuit, & admirationis apud priſcos, ducentis viginti annis, conſtat factum eſſe à totâ Aſiâ. Columnæ, quibus innitebatur, centum viginti ſeptem, à ſingulis regibus factæ, ſexaginta pedum altitudine. Ex his triginta ſeptem cælatæ. Ipſius Deæ ſimulacrum ex ebeno fuiſſe tradunt.

12. Plin. l. 36. c. 5. 3. MAUSOLÆUM, 12. Mauſoli Cariæ regis ſepulcrum ab Artemiſiâ uxore conſtructum; cujus materiam, quamvis pretioſam (erat enim ex marmore candidiſſimo) longè ſuperabat opus. Patebat

bat à ſeptentrione, meridiem verſus, ſpatio trium ſupra ſexaginta pedum; ambitu quadringentorum circiter & undecim; altitudine viginti quinque cubitorum. Columnis mirabili opere elaboratis cingebatur triginta ſex. Ab hoc Mauſolæo ſepulcra ſumptuoſa quælibet *Mauſolæa* dicta ſunt.

4. Jovis Olympici ſimulacrum, amplitudine maximum, artificio pulcherrimum, quod Phidias fecit ex ebore.

5. Muri Babylonis (quæ urbs Chaldææ caput erat) à Semiramide Reginâ conſtructi, 13. quorum circuitus ſexaginta millia paſſuum, altitudo ducentos pedes, latitudo quinquaginta complectebatur; ſic, ut ſenæ rhedæ, junctis frontibus, prætervehi commodè poſſent.

13. Idem l. 6. c. 26.

6. Pyramides in Ægypto: 14. è quibus tres extare dicuntur viſenda altitudine. Prima baſin habet quadratam: ambitus per frontem centum duos pedes colligit; longitudo pedum centum quadraginta trium; altitudo millenos pedes habet. Lapidibus conſtat adeò enormibus, ut minimus pedes triginta complectatur. Trecenta ſexaginta hominum millia annis viginti eam conſtruxiſſe perhibent. Duæ aliæ paulò minores, non minorem intuentibus pariunt admirationem. In iis ſepulta fuiſſe regum Ægyptiorum corpora, fama tenet.

14. Plin. l. 36. c. 12.

7. Domus Cyri Medorum regis, quam Menon arte prodigâ alligatis auro lapidibus fabricavit. 15.

15. Calepin. V. miraculum.

Solis filii.

Ac jam ad Solis liberos convertamus ſermonem, quorum clariſſimus extitit.

PHAETON, qui magnam Poëtis præbuit inde anſam ingenioſè mentiendi, quod cum ei Epaphus quidam Jovis filius in jurgio objeciſſet, fruſtrà il-

lum Sole patre gloriari; commentum illud eſſe matris adulteræ: tam inſigni convitio, hortatuque Clymenes matris incitatus, ad Solis regiam contendit, legitimi generis haud dubia ſigna quæſiturus. Sol venientem comiter accipit, filium agnoſcit, nullumque relicturus dubitationi locum, Phaëtonti optionem dat petendi quidlibet, nihil ſe negaturum, per Stygiam paludem jurans: (quod juramenti genus Deorum nemini violare fas eſt) Petit Phaëton, fieri ſibi poteſtatem, paternum uno die regendi currum. Ingemuit Sol, animo-
16. Ovid. 2. Metam. n. 50. que proſpiciens filii caſum, 16.

— Temeraria, dixit,
Vox mea facta tuâ eſt: utinam promiſſa liceret
Non dare: confiteor, ſolùm hoc tibi, nate, negarem,
Diſſuadere licet: non eſt tua tuta voluntas.
Magna petis Phaëton, & quæ non viribus iſtis
Munera conveniunt, nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis: non eſt mortale, quod optas.

17. Id. ib. n. 104. 17 — *Dictis tamen ille repugnat,*
Propoſitumque premit, flagratque cupidine currus.

Quid multis? cogitur parens obſequi temeritati filii; & monitis inſtructo, ut mediam teneret viam, concedit invitus, quod negare non
18. id. ib. n. 150. poterat: 18.

Occupat ille levem juvenili corpore currum:
Statque ſuper, manibusque datas contingere habenas
Gaudet, & invito grates agit inde parenti.
Interea volucres Pyrois, & Eous, & Æthon
Solis equi, quartusque Phlegon, hinnitibus auras
Flammiferis implent, pedibusque repagula pulſant.

Ilicet, Phaëton, aurigandi imperitus, cum cœlum

lum terramque miſceret incendiis, fulmine curru excutitur à Jove; & præcipitatur in Padum fluvium. Fratris caſum, dum ſine fine deflent PHAETUSA, LAMPETIA, & PHOEBE, ad Padi littora; Deorum commiſeratione, in populos arbores commutatæ ſunt, electrum, lacrymarum loco, exudantes. Fabulæ huic materiam dedit incendium maximum, quod in Italiâ, ad flumen Eridanum, ſeu Padum, Phaëtonte rege exarſit. Docentur autem ambitioſi; quem exitum ſperare debeant, dum ſe immoderatiùs attollunt, quàm deceat.

CIRCE, 19, veneficiorum peritiſſima, Sarmatarum regem, cui nupſerat, veneno ſuſtulit; ideòque ab ſubditis ejecta regno, profugit in Italiam, & in Circæo monte ſedem fixit. Ubi cum Glaucum, marinum Deum adamaret, Scyllam puellam, quam ille deperibat, infectis fontibus, in quibus lavare aſſueverat, in marinum monſtrum convertit. Ulyſſem, vi tempeſtatis in loca illa delatum, excepit hoſpitio; ejusque comites, quos more ſuo, in porcos, urſos, lupos, aliasque hujusmodi belluas mutaverat, priſtinæ formæ redditos, ipſi Ulyſſi, quem adverſus ejus præſtigias armatum, fruſtra ſollicitârat, coacta reſtituit. Quin & ſtellas è cœlo detraxiſſe dicitur, ut vel inde clarius eluceat, à voluptate, cujus Circe emblema fuit, homines in belluas immanes, ac fœdas verti; ipſosque etiam, qui virtutum, ingeniique ſplendore, in orbe micant velut in firmamento ſydera, ſi ſemel ſe addixerint turpiſſimis voluptatibus; obſcœnis vitiorum tenebris offundi; & velut è cœlo ruere in cœnum præcipites.

19. Ovid. 14. Metam. n. 9.

PASIPHAE, 20. Minoï Cretæ Regi nupta, tauri amore ardens, votique compos, arte Dædali, qui eam vaccæ ligneæ in hunc finem incluſerat,

20. Ovid. 8. Metam. n. 136.

rat, Minotaurum peperit; monſtrum, mediâ corporis parte hominem, reliquâ taurum referens. Cui fabulæ locum indè ajunt fuiſſe præbitum, quod Paſiphaë, viri cujusdam, cui Tauro nomen, amore inſaniens, gemellos ex eo genuit, peperitque in ædibus Dædali; alterum Minoï marito, alterum Tauro adultero ſimilem. Utut ſit, Minotaurus labyrintho, quem Dædalus Minoïs

21. Serv. apud Boccat. Gen. l. 4. c. 10. juſſu fecerat, incluſus eſt. 21.

LABYRINTHUS enim locus erat, variis viarum ambagibus, & fluxuoſis mæandris, in ſeſe redeuntibus, anfractibusque inexplicabilibus implicatus. Quo pacto autem monſtrum illud occiſum fuerit, & à quo, dicetur ſuo loco fuſiùs, in *Theſeo.*

22. Ovid. 8. Metam. n. 159. Pauſan. in Attic. p. 25.

DÆDALUS vero ille, 22. Athenienſis faber fuit egregius, qui aſciam, ſerram, perpendiculum, terebram, glutinumque inveniſſe fertur, malumque & antennas navi primus impoſuiſſe; Statuas quin etiam tam eleganti artificio fabricatus eſt, ùt non modo vivere viderentur, ſed etiam ſtare loco neſcirent, & niſi vinculis cohiberentur, aufugerent. Hic à Minoë in ſuo ipſe labyrintho concluſus, cum Icaro filio, quòd Paſiphaës ſerviſſet amoribus; alas ſibi, ac ſuo filio, ex cerâ, aviumqe pennis confecit; quibus dorſo aſſutis è Cretâ in Siciliam volando pervenit. At Icarus, ſpreto patris conſilio cum ſeſe libraret intemperantiùs, juſtoque altiùs exultans juveniliter evolaſſet; liquefactâ ſolis calore cerâ, alis diſſolutis, in mare decidit; quòd illius nomine *Icarium* poſtea dictum eſt, Ovidio ita

23. Triſt. l. 1. n. 89. teſtante. 23.

Icarus Icariis nomina fecit aquis.

24. Ovid. 9. Metam. n. 453.

BIBLIS & CAUNUS: 24. illa iſtum, tametſi fratrem, turpi amore proſequens, cùm formoſiſſimum juxta caſtiſſimumque juvenem blanditiis nullis

J. van Vianen del.

lis pellicere poſſet ad ſcelus, fugientem tam diu inſecuta eſt, donec labore fracta, oppreſſaque mœrore, ſub arbore conſidens, tantam profudit lachrymarum vim, ut in fontem converſa ſit. 25. 25. apud eund ib. n. 662.

Sic lachrymis conſumpta ſuis Phœbeïa Biblis
Vertitur in fontem, qui nunc quoque vallibus imis
Nomen habet dominæ, nigrâque ſub ilice manat.

MERCURIUS.

Ejus imago & genus.

PAL Quis ille adoleſcens, 1. ore hilari, ſpecie honeſtâ, argutis oculis, ac ſine fuco pulcher, alatum habens galerum, alatosque calceos, virgam manu tenens alatam, duobus illigatam ſerpentibus? 1. Galen ap. Nat. Com. l. 5. c. 5.

MYST. Mercurii cernis imaginem, quem Ægyptii depingebant, vultu partim atro, fuſcoque, partim candido & ſplendido; quod ille modo ſuperos, modo ſoleat adire inferos. Alatos gerit calceos, qui proprio nomine *talaria* dicuntur; & galerum alatum, qui *petaſus* dicitur; quod, cum ſit Deorum nuntius, non currere modo, ſed volare debeat.

PAL. Quo genere ſatus eſt? 2. Heſiod. in Theogon. n. 938. Horat. l. 1. Carm. 10. n. 1. Macrob.

MYST. Jovem & Majam, 2. Atlantis filiam, parentes habuit, quam fortè ob cauſam, Majo menſe, ipſi ſacrificare ſolebant. Ajunt quidam, Junonem aliquandiu mammam infanti præbuiſſe; ejusque lac cùm avidiùs ſugeret, ore jam pleno effluxiſſe in cœlum; ex quo *via*, quam vocant, *lactea* fac-

1. 19. & Suidas. ta eſt, Græcis *galaxia*, à nomine γάλα, quod *lac* ſignificat.

PAL. Quæ fuêre

Ejus officia & facultates?

MYST. Officia fuere varia: Primum ac præcipuum, Jovis mandata perferre; unde Deorum nuntius vulgò vocatus. 3. 2. Deorum cœnaculum verrere, ſternere lectos aliaque hujuſmodi abjecta miniſteria exercere. Hinc dictus *Camillus* ſeu *Caſmillus*, hoc eſt, *Deorum miniſter*. Nam olim, pueri omnes & puellæ impuberes, *Camilli* & *Camillæ* dicebantur, quod nomen retinuere in ſacris, iidem pueri ac virgines, qui ſacerdotibus ad ſacrificia ptæminiſtrabant, 4. Bœoti, pro Camillo, *Cadmilum* dicunt, à voce forſan Arabicâ, *chadama*, *miniſtrare*, aut Phœniciâ, *chadmel*, id eſt, *miniſter Dei*, ſeu *miniſter ſacer*. 5. 3. Adeſſe morituris, & animas corporeis ſolvere vinculis, ſolutaſque ad orcum deducere, & quæ jam apud Elyſios campos tempus expleſſent, iterum in vitam revocare, reducereque in nova corpora. Quæ ferè omnia his verſibus Maro 6. complexus eſt.

3. Lucian. dial. Majæ & Mercur. 1. 1. p. 133. Phurnut. N. D. c. 16.
4. Sta. Tullian. l. 1. de vocab. rer. & Pacuv. in Med. apud Serv. 11. Æn. n. 543. & Macrob. Sat. l. 3. c. 8. Dion. Halic. l. 2. p. 93.
5. Boch. l. 1. c. 12. ſuæ Geog.
6. Æn. n. 237.

Dixerat: ille patris magni parere parabat
Imperio; & primum pedibus talaria nectit
Aurea; quæ ſublimem alis, ſive æquora ſupra,
Seu terram, rapido pariter cum flamine portant.
Tum virgam capit; hac animas ille evocat Orco
Pallentes, alias ſub triſtia Tartara mittit:
Dat ſomnos adimitque, & lumina morte reſignat.

Fa-

Facultates item fuere multiplices. 1. Literas inveniſſe dicitur; 7. facundiâ certè, dicendique 7. Tertull. l. de teſt. anim. c. 5. cor. mil c. 8. fâcultate claruiſſe conſtat: unde *Hermes* à Græcis dictus, ἀπὸ τοῦ ἑρμηνεύειν, id eſt, *ab interpretando*, ſeu, *verbis explicando*, ideòque Deus oratorum ac rhetorum habitus. 2. Fœderum, menſurarum, ponderum inventor eſſe perhibetur, & emendi, vendendique, ac mercaturam faciendi, artem docuiſſe primus, & à *mercibus*, ſeu *mercium* curâ, *Mercurii* nomen habuiſſe. 8. Hinc 8. Feſtus Fulgent. Myth. l. 1. c. 18. Deus mercatorum creditus, & Deus lucri, 9. propterea que, lucra & theſauri ex inopinato reperti, ἑρμεῖα καὶ ἕρμαια, dicta ſunt, 10. furandi ſcien- 9. Albric. de deor. imag. c. 6. Phurnut. N. D. c. 16. tiâ inter omnes, quotquot ſunt ac fuere fures, excelluit, furum anteſignanus & Deus. Nam quo die natus eſt, boves Admeti regis abegit, cuſtode Apolline, cui, dum de furto queritur, ſagittas, quas intentabat, ſubripuit. Ad hæc, infans adhuc, à Vulcano exceptus hoſpitio, fa- 10. Philoſtr. in ſoph. 3. brilia inſtrumenta furtim abſtulit. Veneri ipſum amplectenti zonam ſubtraxit; & Jovi ſceptrum, & propè fuit ut injiceret in fulmen manum, nî flammam timuiſſet. 11. 4. Ineundæ pacis exſtitit 11. Lucian. Dial. Apoll. &. Vulc. c. 5. p. 198. mirus artifex; quocircà pingebatur nonnunquam catenulis aureis, quibus devinciret mentes audientium, ex ore defluentibus: non mortales ſolùm ſed immortales etiam, ſuperos & inferos, ſi quandò diſſiderent, ad concordiam revocans; ut Naſo teſtatur. 12. 12. Ovid. 5. faſt. n. 665.

Paces & armorum, ſuperis, imiſque Deorum
Arbiter, alato qui pede carpit iter.

Et Claudianus 13. 13. De rapt. Proſerp. l. 1. n. 89.

Atlantis Tegeææ nepos, commune profundis
Et ſuperis numen, qui fas per limen utrumque
Solus habes, geminoque facis compendia mundo.

Hanc

Hanc vim & facultatem virga illa ſignificat, quam manu præfert, acceptam olim, muneris loco, ab Apolline, cui lyram priùs dederat, 14. Ei quippe virgæ vis inerat admiranda prorsùs, quasvis controverſias dirimendi; quod primùm patuit in duobus anguibus; in quos ex itinere cùm incidiſſet Mercurius, virgâ interpoſitâ, conciliavit illicò, hique mutuo nexu implicati, hæſere deinceps eidem implexi virgæ, ſeu caduceo, 15. (*caduceum* enim vocatur;) ex quo *caduceatores* dicti, qui de pace faciendâ mittuntur nuntii. Nam ſicut per *feciales* bella olim indicebantur, ita per *caduceatores* finiebantur.

14. Hom. hymn. 2. n. 25.

15. Hyg. P. A. l. 2. c. 7. Nat. Com. Myth. l. 5. c. 5.

Geſta Mercurii.

PAL. Extantne quædam de illo mandata literis?

MYST. Multa quidem, ſed haud digna ſatis meo quidem judicio, quæ mandentur memoriæ. Non indignum tamen, quod ſequitur.

HERMAPHRODITUM genuit ex ſorore Venere, quaſi latinè dicas, Mercurio Venerem. (Ἑρμῆς enim, Mercurius; & Ἀφροδίτη, Venus eſt.) Puerum illum formâ inclytum, pudore eximium, amabili fœminarum odio mirabilem, perditè diligebat Salmacis Nympha, ſylvarum incola, quas ille venando ſæpè peragrabat. Sæpè illa adoleſcentem aggreſſa, ſemper repulſam tulerat; nec tamen deſperabat. Igitur ſtruit inſidias ad fontem; quò dum venit ille ad balneas, inſilit pariter in aquam Salmacis; nec ſic tamen expugnat caſtiſſimi juvenis pudicitiam. Ad ſuperos ergo converſa oraſſe fertur, ut ex duobus ſaltem corporibus coaleſceret unicum; quod & impetravit. Hic Hermaphroditus, dum ſtu-

ſtupet mutatione ſui corporis; ad doloris ſolatium, ſibi pares habere cupiit, exoravitque ideò parentes ſuos, ut fonti, in quo lavabat, (fons erat Cariæ, nomine Salmacis,) ea natura maneret, ut qui vir eum iniret, Ἀνδρόγυνος, hoc eſt, utrumque ſexum habens, ſeu *Hermaphroditus*, ex illius aquis exiſteret. 16. Nec involvendum ſilentio, quod ſubjungo. 16 Ovid. Metam. 4. n. 288.

BATTUS quidam, equarum cuſtos, Mercurium fortè viderat vaccas Admeti regis ſubducentem paſcenti Apollini. Id ſimul advertit Mercurius, hominem adit, rogat, nemini aperiat furtum; & precibus addit munus, vaccam nitidiſſimam. Promittit ille. At Mercurius Batti fidem periclitaturus, mutatâ tantiſper perſonâ, ad illum redit paulò poſt; quærit de vaccis, quæ abactæ fuerant, easne viderit, ſciatne locum, quò fur eas abduxit. Negat ille. Inſtat Deus; & taurum cum vaccâ ſe daturum pollicetur, ſi indicet. Promiſſis captus, locum & vaccas indicat. Hìc Mercurius, depoſitâ perſonâ, excandeſcens, perfidum in lapidem vertit, dictum etiam nunc *Indicem*, inquit Ovidius: 17. cujus carmen ob venuſtatem hìc attexo. 17. Met. 2. n. 702.

> *At* Battus; *poſtquam merces geminata; ſub illis*
> *Montibus, inquit, erunt, & erant ſub montibus illis.*
> *Riſit Atlantiades; & me mihi, perfide, prodis?*
> *Me mihi prodis? ait; perjuraque pectora vertit*
> *In durum ſilicem, qui nunc quoque dicitur index.*

Solebant enim veteres, in viarum divortiis, ſtatuas ponere, quæ protenſâ manu, porrectoque digito, quaſi loca indicarent; undè dictæ *indices*. Ad verò ſtatuæ, quæ apud Romanos in triviis com-

compitiſque locabantur; apud Athenienſes autem, pro foribus ædium, ad cuſtodiam nimirum, fureſque arcendos, *Hermæ* dicebantur, ab ipſo Mercurii nomine, qui, ut jam dictum eſt, *Hermes*, Græcè vocatur. Obſervandum porrò eſt.

1. Hermas hujuſmodi, pedibus, manibuſque caruiſſe, ἄποδας, καὶ ἄχειρας. Ex quo forte Cyllenii cognomentum Mercurius traxit, & per ſyncopen, *Cyllii:* non à *Cyllene* tantum Arcadiæ monte, in quo educatus eſt, ſed etiam, quod, qui manuum & pedum expertes ſunt, κυλλοὶ di-
18. Vid. cuntur 18.

Lil. Gyr. Synt. 9. p. 291.

2. Marſupium, Mercurii ſtatuis appendi ſolitum, ut ſignificaretur, quæſtus eſſe & lucri Deus, nec non mercaturæ præfectus; quâ in arte, quod plerùmque multa per fraudem ac dolosè fiant,
19. ap. *Dolius* idcirco fuit appellatus. 19.

Lil. Gyr. Synt. 9. p. 299.

3. Romanos conſueſſe Mercurii ac Minervæ ſtatuas conjungere, quas *Hermathenas* nuncupabant; & in eâdem communique arâ utrique ſa-
20. Cic. Att. I. 4. crificia facere. 20. Mercurio quidem ſemper ſacrificabant, qui gravi quopiam perfuncti fuiſſent periculo; eique vitulum immolare, mel & lac offerre ſolebant, & maximè victimarum linguas; quas præcipuâ quâdam religionis cæremoniâ projiciebant in ignem; eratque pars illa ſacrificiorum ultima; quem ritum primos Megarenſes induxiſſe
21. Gyrald. Synt. 17. p. 520. ferunt. 21.

BAC-

N°4.

BACCHUS.

Ejus imago.

MYSTAGOGUS. Quid rides, Palæophile? *PAL.* Quis riſum teneat, ad aſpectum Dei tam turpis, quem Mercurio vicinum intueor, inverecundum, inhoneſtum, nudo corpore, ore rubicundo, laſcivo obtutu, geſtu languidulo, mollitie fractum, vinoque madidum; cujus inflatas genas dum aſpicio, duas mihi lagenas videre videor: Dolium certè potiùs, quam Deum, illo curru vehi, facit ut credam, obeſus ille venter, & adipale pectus, diſtentuſque ac tumens aqualiculis.

MYST. Ne mirere, Bacchus ipſe eſt, vinolentorum Deus, ebrioſorum dux & imperator. Nam, ut cernis, coronâ pampineâ & hederaceâ inſignis eſt, & thyrſum pro ſceptro præfert,
hoc eſt, haſtam ferro præfixam; quòd hedera 1. Ovid.
conveſtit aut pampinus: 1. Et curru vehitur, l. 1. arte.
quem modò tigrides ac leones; modò lynces n. 549.
atque pantheræ trahunt; 2. & regem ſtipat te- Met. 3.
mulenta cohors Satyrorum, Cobalorum: (ſunt n. 666.
dæmones) Lenarum (Nymphæ erant torcula- 2. Ovid.
ribus præſidentes) Najadum, atque Baccha- M. 3. 668.
rum, claudit agmen Silenus, pando aſello in- 4. 25.
ſidens. 3. 3. Strab.

PAL. Hem! quid cerno? cornutus tuus hic l. 10. p.
Bacchus eſt, & imberbis puer, quem tamen 322. O-
benè barbatum ſenem audieram fuiſſe apud vid. 4.
Elienſes. 4. Metam.

MYST. Ita eſt; & ſenex aliquandò, ſed plerum- n. 25.
que 4. Pauſan. in Eliac. p. 178.

que puer pingitur imberbis, & comptulus: ſ
5. Metam. l. 4, n. 17. enim de illo Ovidius; 5.

—— Tibi non ſumpta juventa:
Tu puer æternus, tu formoſiſſimus alto
Conſpiceris cœlo; tibi, cùm ſine cornibu
adſtas,
Virgineum caput eſt.

6. l. 1. 4. 44. Et Tibull. 6.

Solis æterna eſt, Phœbo, Bacchoque juvent

7. Ovid. Hec. 15. n. 24. De cornibus autem, 7.

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

Rationem poſt paulò ſubdam, & cornuum cæterorum ſub fabulæ finem.

Bacchi genus.

Mirabile ſimul, ridiculumque fuit Bacchi ge-nus, ſi Poëtæ ſunt audiendi, ut ſanè audien ſunt, cùm de fabulis agitur. Ajunt enim, SEMI LES, Cadmi filiæ, captum amore Jovem, tanta moviſſe Junoni ſuæ zelotypiam, ut nunquam m jorem. Ergo pellici molitur inſidias Juno, an ſpeciem induit, inviſit officii causâ Semelem, gr tulatur conſuetudinem cum Jove; hortaturqu ut venientem Deum inviolabili jurejurando ad gat, ſibi ut promittat, quodcunque peteret; p tes autem, inquit, ſemel ut ſaltem accedat ad te qualis ad Junonem ſolet. Glorioſus nempè con greſſus tibique perhonorificus, & gratiſſimus a cidet. His dictis incenſa Semele, ut primùm v

8. Ovid. 3. Metam. n. 288. det Jovem, rogat. 8.

—— ſine nomine munus.
Cui Deus, elige, ait, nullam patière re-
pulſam;
Quoque magis credas, ſtygii quoque conſcia ſun

N

Numina torrentis; Timor, & Deus ille Deorum eſt,
Læta malo, nimiùmque petens, perituraque amantis
Obſequio Semele; Qualem Saturnia, dixit,
Te ſolet amplecti, Veneris cum fœdus initis.
Da mihi te talem.

Ingemuit Jupiter; indicta quippe eſſe nequeunt quæ dicta ſunt; & injurata, quæ juravit. Itaque, tremendâ majeſtate terribilis, domum intrat Semeles. At

—— *Corpus mortale tumultus*
Non tulit æthereos, doniſque jugalibus arſit.

perſtricta fulgure, exanimata tonitru, fulmine redacta in cineres. En iterùm, quò temeritas effert, quò redigit ambitio. At, quid infanti factum, quem gerebat in utero infelix mater? Audi ac ride.

—— *Genetricis ab alvo*
Eripitur, patrioque tener (ſi credere dignum eſt)
Inſuitur femori, maternaque tempora complet.

Inſutum ergò femori geſtat Bacchum Jupiter, & maturo jam partu, parit; 9. natumque tradit Mercurio, deferendum in Eubœam, ad Macrim Ariſtæi filiam, quæ melle primùm infantis labra illinit, magnâque curâ educat, in antro quodam geminas habente portas. 10, 9. Eurip. Bacch. n. 243. Nat. Com. l. 5. c. 13. 10. Apoll. 4. Argon. n. 1130.

Bacchi nomina.

Inchoandum à nomine proprio; deinde veniemus ad cognomina.

BACCHUS dictus eſt ἀπὸ τοῦ βακχέειν, ſeu βακχεῖν, ab inſaniendo, immodeſtè agendo. 11. Indidemque nomen duxere ſuum, mulieres inſanæ 11. Euſtath. ap. Lil. Synt. 7. p. 261.

illæ, Bacchi comites, *Bacchæ* appellatæ 12. quæ etiam *Thyades*, 13. ἀπὸ τῆς θυᾶς, à furore ac rabie; & *Mænades*, 14. à μαίνομαι, deſipio, ferocio; & *Mimallones*, 15. à μιμέομαι, imitor, quòd Bacchum imitarentur.

BIFORMIS, δίμορφος, quòd juvenis fingeretur & ſenèx, imberbis & barbatus; vel quia vinum, cujus Bacchus emblema refert, hilares & iracundos, ac moroſos homines reddere ſoleat. 16.

BIMATER, ſeu BIMETOR, quòd geminas quaſi matres habuerit, alteram (nempe Semelem) quæ conceptum tulit in utero; alteram (nempe Jovem) quæ incendio ereptum tulit in femore.

BRISÆUS, vel à Nymphâ ejus nutrice, ut quidam autumant; vel ab uvæ & mellis uſu, quem invenit. *Bris* enim, ìdem ac *jucundum* eſt; 17. vel à Briſâ Lesbi promontorio, ubi colebatur. 18.

BROMIUS ἀπὸ τοῦ βρόμου, ab incendii crepitu, tonitruique ſonitu, tum; cùm ejus periit parens, exaudito. 19.

BUGENES, βουγενὴς a bove genitus, ex quo nuncupatur à Græcorum plerisque, *tauriformis*, & *tauriceps*. 20. Idcircò cornua ejus affixa capiti, quòd primus aratro boves conjugaſſet, vel quòd Ammonis filius fuerit, cui arietinum caput erat.

DÆMON BONUS, in cujus honorem, ſublatis menſis, poculum extremum circumferri ſolebat in conviviis. 21.

DIONYSIUS, ſeu DIONYSUS, ἀπὸ τοῦ Διὸς, id eſt, à Jove, à quo genitus; & à Nyſæis Nymphis, à quibus, ut vulgò tradunt, educatus eſt: 22. vel à νύσσω, *pungo*, *ferio*, quòd corniculis latus Jovis naſcens pupugiſſet, 23. vel, à νῦσος, clau-

12. Prop. 3. 20. 33. 13. Virg. Æn. 4. n. 302. 14. Catull. 63. n. 23. Phurnut. N. D. C. 30. 15. Ovid. Art. 1. n. 541. 16. Diodor. l. 3. p. 149. 17. Cornut. in Perſ. Sat. 1. n. 76. 18. Stephanus in βρίσα. 19. Diodor. l. 3. p. 149. 20. Clem. in ſtrom. Euſeb. l. 2. Præp. Euang. apud Gyrald. Synt. 8. p. 272. 21. Schol. Ariſtoph. Equit. p. 293. Pac. p. 642. 22. Diodor. l. 3. p. 147. Lucian. Dial. Nept. & Merc. p. 202. 23. Steſimbrot. apud Nat. Com. 5. 13.

claudus, quòd Jupiter, illum dum geſtaret in femore, claudicaret: 24. vel à *Diâ* inſulâ, unâ de Cycladibus, *Naxos* etiam dictâ, quæ poſt ductam Ariadnem, ipſi conſecrata fuit, aut à Nyſâ civitate, in quâ regnavit.

DITHYRAMBUS, ἀπὸ τȣ̃ δὶς εἰς θύραν ἀναβαίνειν, à *bis in januam ingrediendo*, quòd nimirùm bis editus in lucem credatur. Vel, quòd ſpelunca, in quâ nutritus eſt, δίθυρον eſſet, hoc eſt, duo haberet oſtia, vel quòd ebrii ſecreta continere nequeunt, ſed primùm à pectore prodeunt in os, & ex ore foràs erumpunt, quaſi per geminam portam, vinum quippe, τὸ ϛόμα δίθυρον facit. 25.

ELELEUS, & ELIUS, ab adverbio ἐλελεῦ, quæ exclamatio bellica, hortantis ad pugnam, quâ voce utebantur celebrantes Orgia, & in ipſo cum hoſte conflictu. 26.

EVAN, à voce Bacchantium, unde *Euantes* ipſæ quoque dictæ. 27.

EUCHIUS, ab εὐχέω, bené ac largè fundo, quòd vinum largiter ac liberaliter fundat in pocula. 28.

EVIUS, 29. vel EVOHUS 30, quòd in bello Gigantæo cùm non apparuiſſet, occiſum ratus Jupiter, *Eheu* dixerit, adjiciens deinde υἱὲ, id eſt, *fili*, 31. vel quòd mutatus in leonem Bacchus, gigantem cùm peremiſſet, audierit à Jove, εὖ υἱὲ; *Mactè fili, præclarè fili*, 32.

JACCHUS, ἀπὸ τοῦ ἰακχέω, *clamo, vociferor*, de quo Claudianus: 33.

—— lenisque ſimul procedit Jacchus
Crinali florens hederâ, quem Parthica tigris
Velat, & auratos in nodum colligit ungues.

Non enim ſemper nudus incedebat, ſed pelle quandoque tectus tigridis.

LENÆUS, quòd *leniat* mentem vinum, inquit Donatus; quam interpretationem meritò non pro-

24. Non. l. 9. n. 20.
25. Phurnut. N. D. c. 30.
26. Ovid. 4. Metam. n. 15. Æſchyl. in Prometh. ap. Gyrald. Synt. 8. p. 278.
27. Serv. in Virg 6. Æn. n. 517. Ovid. 4. Metam. n. 15.
28. Nat. Com. l. 5. c. 13.
29. Eurip. in Bacch. n. 566.
30. Hor. Od. 2. 19. 5.
31. Cornut. in Perſ. Sat. 1. n. 102.
32. Acron. in Horat. Od 2. 11. 17.
33. L. 1. de rapt. n. 16.

bat Servius, quòd *Lenæus* vox Græca ſit, & *le*
nire Latina. 34. Alii igitur hoc nomen ducunt, ἀπ
τοῦ ληνοῦ, â torculari, quo vinum exprimitur. 35

LIBER, & LIBER PATER, â *liberandc*
nam Græcè Ελευθέριος, *Liberator*, eſt dictus; id
eòque in univerſis colebatur liberis civitatibus
& libertatis erat ſymbolum. 36.

LYÆUS, 37. idem quod *Liber*, Latinè; quò
vinum ſolvat curis animum, & vinolenti liber
effutiant, quidquid in buccam venit. Ita enir
Ovidius, 31.

Cura fugit multo, diluiturque mero.

Eodem ſenſu cognominatus quoque fuit LY
SIUS.

NYCTELIUS, 39. â νυκτελέω, â *nocte perficio*
quòd ejus ſacra nocte peragerentur.

NYSÆUS, 40. Ὀρθὸς; 41. quòd quendam Athe
narum regem docuiſſet vinum aquâ diluere; ex qu
factum, ut homines qui priùs vino madidi, greſſ
labante vacillarent, *rectà* ire cœperint. 42.

THYONÆUS, à Thyone matre, vel nu
trice, hoc enim etiam nomen habuit Semele. 43

TRIUMPHUS, Θρίαμβος. quòd triumphanti
bus acclamarent milites, dum aſcendebatur i
Capitolium, *Io triumphe*. 44.

Bacchi geſta.

Bacchus tanta geſſit, 45. tot in humanum genu
beneficia contulit, quà dirimendis controverſiis
quà condendis urbibus, legibuſque ferendis, victo
riiſque reportandis, ut propterea cunctis populo
rum ſuffragiis relatus ſit in Deorum ſenatum, Qui
enim Bacchum non feciſſe credendum eſt; cùm
Bacchæ ejus ſacerdotes ac ſociæ, thyrſis terram fe
rien

34. in 2. Georg. n. 4. 35. Euſeb. Præp. Euſeb. l. 2. c. 1. Diodor. l. 3. p. 149. 36. Plutar. in probl. p. 289. Pauſan. in Attic. p. 18. 37. Ovid. 4. Metam. n. 11. Virg. Æn. 4. n. 58. 38. De arte 1. n. 238. 39. Plut. de El. apud. Delph. p. 389. Pauſ. Att. p. 38. 40. Ovid. Met. 4. n. 15. 41. Pauſ. in Bœot. p. 304. 42. Philochor. apud Athen. l. 1. p. 38. 43. Hor. l. 1. Carm. 17. n. 23. 44. Varr. de ling. la
l. 5. c. 7. 45. Diodor. l. 3. p. 147. Eurip. Bacch. n. 708. 710.

rientes, mellis, lactis ac vini rivulos elicerent, ſimiliaque patrarent labore nullo miracula? Sed vim omnem illam, quâ pollebant, à Baccho utiquè acceperant, qui

1. Vini uſum invenit, ſerendi vites artem edocuit, mellisque conficiendi rationem, agrorumque colendorum apud Ægyptios. 46. à quibus idcircò pro Deo habitus, & Oſiris dictus. 47. Sed ſit in laude Bacchus, quòd vites primus ſeverit; ſuam modò non invideat laudem aſino Naupliæ, qui eas abrodendo, putandas eſſe, primus docuiſſe fertur. 48.

2. Mercaturæ faciendæ modum, & navigationem primus aperuit, cum Phœnicibus imperaret. 49.

3. Homines, pecudum more palantes, ad civilem vitæ cultum, Deorumque cognitionem traduxit, & vaticinandi arte præcelluit. 50.

4. Indos ſubegit, nationes domuit plurimas, elephanto vectus Indico; Ægyptum, Syriam, Phrygiam, totumque Orientem victoriis peragravit, ubi columnas ſtatuit, ut Hercules in Occidente. Triumphos denique regiumque diadema adinveniſſe dicitur. 51.

5. MIDAM Phrygiæ regem, de cujus aſininis auribus dictum in Apolline, benè de ſe meritum, munere affecturus aliquo, cum ille à Baccho petiiſſet, ut, quidquid attingeret, verteretur in aurum, 52.

Annuit optatis, nociturαque munera ſolvit
Liber, & indoluit quòd non meliora petiſſet.

At verò,

Lætus abit, gaudetque malo,

Midas, & quidquid tangit, aurum eſt. At cùm cibum ſumpturus & potum, aurum etiam illa fierent, ſibique fame ac ſiti pereundum eſſe videret, ſenſit tandem ſtolidus, munus ſe pernicioſum flagitaſſe,

46. Ovid. faſt. 3. n. 736. Tib. 1. 8. 39. Dionyſ. de ſit. orb. n. 232.
47. Herod. 2. p. 165.
48. Nat. Com. l. 1. c. 13.
49. Idem ib.
50. Ovid. 3. faſt. n. 727. Dion. ib.
51. Idem eod. lib. de ſitu orbis n. 625.
52. Ovid. 11. Met. n. 104.

gitaſſe, pretioſumque damnum. Et facti pœnitens, Bacchum precatur, ſuum ſibi habeat donum, & munus auferat. Annuit Bacchus, jubetque, ut in Pactolo flumine Lydiæ ſe lavet. Obtemperat Midas, exindèque aureas cœpit fluvius ille volvere arenas, & *Chryſorrhoos*, ſeu *Auriflnus* appellari.

6. In Naxum inſulam navigare cupiens, Tyrrhenos nautas, qui illum adhuc puerum & dormientem in navim impoſuerant, primùm ſtupore percuſſit, ſtatutâ eodem in loco immobiliter navi, deinde timore penè exanimes, ob enatas repentè vites & hederas, remis inſerpentes, in mare præcipitavit, & in delphinos convertit. 53.

Bacchi ſacra.

In ſacris tria ſpectari poſſunt. Res quæ offeruntur, ſacerdotes, & ſacrificia ipſa, certis conficienda cæremoniis.

1. Res Baccho ſacræ ſeu conſecratæ, fuere in plantis & arboribus, abies, hedera, ſmilax, quercus, ficus, & vitis. 54. Ex animalibus, draco, & pica ob garrulitatem ebrioſorum. 55. Immolabatur in ejus ſacrificiis hircus, animal vitibus inimicum; 56. ſus etiam, apud Ægyptios, pro foribus domorum, in ejus honorem. 57.

2. SACERDOTES ejus, Satyri erant, Sileni, Lenæ, Naïades, inprimis verò fœminæ, furore percitæ, quas dixere *Bacchas*, ab ipſomet Baccho. 58.

3. Sacrificia fuere varia, & pro varietate nationum ac locorum, variis contenta ritibus; certiſque anni diebus, ſummâ cum religione, aut potiùs impietate, ſceleribuſque celebrata. Prima omnium à Phœnicibus inſtituta.

OSCOPHORIA. 59. In quibus pueri pampinos manibus geſtantes, è ſacro Dionyſii templo, in

53. Ovid. 3. Metam. n. 671.
54. Plut. de Iſid. & Oſir. p. 365. E. Symp. 3. 1. & 5. Eurip. in Bacch. n. 701. 106. Nat. Com. l. 5. c. 13.
55. Plut. Symp. 3. 5. Bochart. Phal. l. 1. c. 18.
56. Virg. l. Georg. 2. n. 394.
57. Herodot. l. 2. p. 121.
58. Vid. Nat. Com. l. 5. c. 13.
59. Pauſan. in Attic. p. 2.

in ſacellum Palladis, precabundi decurrebant.

TRIETERICA, brumali nocturnoque tempore celebrari ſolita, Bacchis armatis, cum vociferatione, & rerum futurarum, ut credebatur, prædictione palantibus. Sic dicta, quòd tertio poſt anno Bacchus ab indicâ navigatione revertisſet. 60.

EPILENÆA, certamina vocabantur, quæ fiebant vindemiæ tempore, cùm torcular exprimendis uvis eſſet inventum. Certabant enim inter uvas calcandas, quis citiùs plus muſti exprimeret: intereaque Bacchi laudes cantillabant, rogantes, ut quàm ſuaviſſima muſta defluerent. 61.

CANEPHORIA; apud priſcos Athenienſes, quo tempore caniſtros ferebant aureos, virgines nubiles, frugum primitiis refertos. 62. Quamquam non deſint, qui hujusmodi ſacra in Dianæ honorem inſtituta dicant, quibus caniſtris, non fruges, ſed alia munuſcula, quæ ſuâ ipſæ manu elaboraſſent, huic Deæ offerebant, quo teſtarentur, nuncium ſe virginitati remittere; & ad nuptias adſpirare. 63.

APATURIA, à *decipiendo* ſic dicta, apud eosdem Athenienſes celebrata. 64.

AMBROSIA, menſe Januario, qui Dionyſio ſacer erat, agi ſolita; unde & illum menſem, *Lenæum*, aut *Lenæonem* à Baccho appellarunt, quòd per id tempus vina importarentur in urbem. Hæc autem ſacra, *Brumalia*, Romanis erant, bis in anno celebrata, Februario ſcilicet, & Auguſto menſe; ita vocata à *Brumo*, quo nomine Bacchum Romani appellabant. 65.

ASCOLIA, à nomine Græco ἀσκὸς, quòd *utrem* ſignificat; quòd in iis, utres vento, aut, ut alii volunt, vino plenos adhiberent. Agebantur autem apud Athenienſes eo ritu, ut ſuper utres hujusmodi inflatos, inſilientes pede altero, ſæpiùs laberentur; quâ in re magnum ſe putabant habere

60. Ovid. 1. faſt. n. 393. & 6. Met. n. 587.

61. Nat. Com. l. 5. c. 13.

62. Demarat. in certam. Dionyſ. apud Nat. Com. l. l.

63. Doroth. Sydon. ap. Nat Com. l. l.

64. Nat. Com. l. l.

65. Cœl. Rhod. l. 28. c. 25. Nat. Com. l. l.

honorem Baccho, quòd ſic hirci pellem, vitibus
66. Tz. in Heſiod. Menand. l. de myſter. apud Nat. Com. l. 1. infeſti, proculcarent. 66. Apud Latinos autem præmia inſuper proponebantur iis, qui per utres, ex arte ſaltando, cæteros vincerent. Tum incondito carmine, confuſiſque vocibus Bacchum inclamantes, ejus ſtatuam per vineas circumferebant, larvati, arborum corticibus, vinique fœce ora linientes. Deinde ad ipſius aram, undè diſceſſerant, redeuntes, victimas in lancibus oblatas cremabant. Appendebant denique arboribus altiſſimis ligneas, fictilesve Dei ejuſdem imagunculas, quas ab oris parvitate, *oſcilla* vocabant; ut ex iis veluti ſublimibus ſpeculis, vineis proſpiceret Bacchus, ne quid detrimenti caperent. Expreſſit id eleganter Maro. 67.

67. 2. Georg. 382.

—— Atque inter pocula læti,
Mollibus in pratis, unctos ſaliere per utres.
Verſibus incomptis ludunt, riſuque ſoluto,
Oraque corticibus ſumunt horrenda cavatis.
Et te, Bacche, vocant per carmina læta, tibique
Oſcilla ex altâ ſuſpendunt mollia pinu.
Hinc omnis largo pubeſcit vinea fœtu, &c.

BACCHANALIA demùm, ſeu Dionyſia, ſeu Orgia, feſta fuere apud Romanos, à ſolis primùm fœminis, mediâ luce, menſe Februario convenientibus. Poſtea, celebrari cœpta, per fœminas viris mixtas, puelliſque adjunctos juvenes; à quibus, ut uno verbo dicam, nulla turpitudinis ac furoris aberat nota. Per eam ſiquidem occaſionem, obtentu religionis ſacrilegæ, ſtupra, adulteria, veneficia, parricidia, cæteræque peſtes ac ſcelera graſſabantur, donec edicto ſenatûs exitialia ſacra ſublata ſunt. 68. Quod etiam Diagondas Thebanus fecit, ut teſtatur Cicero, 69. propter eorum turpitudines. Idem tentarat Pentheus rex Thebanorum, ſed eventu luctuoſo, nam vitâ crudeliter ſpoliatus eſt à bac-

68. Liv. 39. 9. 15. Aug. l. 7. de Civ. Dei c. 21.
69. 2. de Leg. c. 15.

à bacchantibus; fecitque locum fabulæ, à ma-
tre, ſororibusque fuiſſe diſcerptum, cùm aprum
illum eſſe crederent. 70. Fabula quoque eſt, AL- 70. Ovid.
CITHOEN, Minei filiam, ejusque ſorores, 3. Met.
quòd dum celebrarentur Orgia, lanificio inten- n. 714.
tæ, domi quieſcerent; & aſpernarentur Bacchi
ſacra; in veſpertiliones fuiſſe mutatas. 71. Et 71. Idem
merum etiam commentum eſt, quod aliqui de 4. Met.
Lycurgo ferunt, cum ſæpè Bacchanalia hæc n. 1.
impedire fruſtrà eſſet conatus, ſibi crura am-
putaſſe, quia vites cæderet in contêmtum Bac-
chi. 72. 72. Apollod. l. 3. c. 5. Hor. O. 2. 19. 16.

SENSUS FABULÆ

HISTORICUS.

Bacchus, Nemrodis aut Moſis emblema.

DUplicem invenio huic fabulæ de Baccho
attributum fuiſſe ſenſum. Snnt enim qui
Nemrodum Bacchum putent, 73. his adducti 73. Bo-
præcipuè rationibus. 1. Similitudine nominis chart. in
Bacchus & *Barchus*, id eſt, *Cuſi filius*, qui eſt ipſe Phaleg.
Nemrod. 2. Alluſione ad Hebræum nomen *Nim* l. 1.
ra, quod apud Chaldæos *tigridem* ſignificat; inde c. 2.
tigrides in curru Bacchi, & amictus è pelle tigri-
dis. 3. Vocant quidam Bacchum, Νηβρώδεα, quod
ipſiſſimum eſt Nemrodi nomen. 74. In nominibus 74. An-
Bacchi iſtud eſt, quod omiſeramus (nec enim thol. 1 c.
omnium texere debuimus indicem) Ζαγρεὺς, id eſt, 38. ep. 1.

Robuſtus venator, quo epitheto Nemrodum ſeu Nebrodem inſignit Moſes. 5. Nec immeritò vitibus præſidere creditus, qui Babylone primus imperavit; ubi vinum præſtantiſſimum, celebratum apud veteres. 75.

75. Athen l. 1. p. 32.

76. Voſſius apud Bochart. in Phal. l. 1. c. 18.

Alii 76. Bacchum Moyſen fuiſſe putant, quòd in ejus fabulâ multa petita videantur ex hiſtoriâ Moyſis. Primùm enim, à nonnullis fingitur in Ægypto natus, & ſtatim arcæ incluſus, & aquis impoſitus, item ut Moyſes. 2. Διμήτωρ, Bimater, quod Bacchi cognomen eſt, adſcribi etiam Moyſi poteſt; duplicem quippe matrem habuit, alteram naturâ, adoptione alteram, filiam ſcilicet Pharaonis regis. 3. Uterque formâ clarus & educatus in Arabiâ, & bellis præſtans: & fœminas habuit in exercitu. 4. Bacchum Orpheus vocat Μόσην, hoc eſt *Moſen*, & Θεσμοφόρον, *Legiſlatorem*, & eidem tribuit δίπλακα θεσμὸν, quaſi duplices legis tabulas. 77. 5. Addit idem, vocari bicornem; ut cornuta Moyſis facies fuiſſe dicitur, ex quo ſcilicet cum Deo collocutus in monte radiis coruſcum caput quaſi promicantibus è fronte cornubus videbatur. 6. Et angues eſſe in Bacchi myſteriis; & canem illi ſocium, ut Moyſi *Calebum*, cujus nomen Hebræis canem ſonat. 7. Et Bacchæ quoque aquam è petrâ, virgâ, ſeu thyrſo, percuſſâ eduxere; & terra, quacumque illis erat iter, lacte, vino, & melle fluebat, quemadmodum terra Chanaan, ad quam Iſraëlitas perduxit Moyſes, non lacte ſolùm & melle, ſed vino affluebat etiam, ut ex illo patet nobili palmite cum uvâ ſuâ abſciſſo, quem in vecte potabant viri duo. 78. 8. Bacchus Orontem & Hydaſpem fluvios thyrſo tactos, & ſiccatos trajecit, ut in mari rubro à Moyſe factum eſt. 79. 9. Et baculus hederaceus, à Bacchâ in terram projectus, draconis inſtar reptaſſe dicitur, ſeque implicuiſſe quercui. 10. Et

77. Ex. 34, 29.

78. Numer. 13. 24.

79. Nonn. in Dionyſiac. l. 23 & 25. & 35. & 45.

Et Indos in tenebris verſatos eſſe ferunt, dum Bacchæ luce fruebantur.

Ex quibus colligas, priſcos fabularum architectos, è ſcriptoribus ſacris multa eſſe mutuatos, ad conſarcinanda ſua commenta; cujuſmodi illud eſt, quod Nonnus 80. habet, Bacchum, in luctâ contra Pallenem, ſponte ceſſiſſe, inſtar Angeli, qui luctabatur contra Jacobum. Tale fuit, quod Pauſanias 81. memoriæ prodidit; Græcos apud Trojam reperiſſe arcam Libero ſacram, quam cum aperuiſſet Eurypilus, & in eâ reconditam Bacchi ſtatuam eſſet intuitus, ſtatim mentis impos eſt factus. Sumtum id, ex primo Regum, 82. ubi Bethſæmitas ideo percuſſiſſe dicitur Deus, quod Arcam fœderis curioſiùs inſpexiſſent. Tale, quod Bacchum fabulantur Athenienſibus iratum, quod ſacra ſpreviſſent ſua, nec illa excepiſſent cum eâ, quâ par erat, reverentiâ, cum è Bœotiâ in Atticam à Pegaſo primùm allata ſunt, illos in pudendis afflixiſſe gravi morbo: A quo nulla fuerit ſalus, donec ab oraculo moniti, debitos Deo honores præſtitiſſent, & *phallos*, hoc eſt, imagines illarum partium quas afflixerat, in ejus honorem erexiſſent; unde feſta & ſacra *phallica* apud eoſdem Athenienſes quotannis celebrari ſolita. 83. An ovum ovo ſimilius eſt, quàm fabula hæc, hiſtoriæ de Philiſthæis? Quibus cum propter arcam indignè habitam Deus immiſiſſet hæmorrhoidas, conſulti vates reſponderunt, ſanari eos aliâ ratione non poſſe, quàm ſi aureas hæmorrhoidum imagines Deo conſecrarent, 84.

80. Dionyſ. l. 48. n. 159.

81. in Achaic. p. 225.

82. c. 6. n. 19.

83. Ariſtoph. Schol. in Acharn. act. 3. ſc. 2.

84. 1. Reg. c. 7. n. 6.

SENSUS

SENSUS MORALIS.

Bacchus, vini ſymbolum.

BAcchi fabula, *vinum*, & quæ à vino fluere ſolent, exprimit. Ordiamur ab ejus ortu.

Mihi quidem, Jovis femur, infante Baccho tumens intuenti, & à pondere claudicans, hominem videre videor, vino preſſum ac gravidum; nec enim ſolùm claudicat, verùm etiam titubanti greſſu ſe agit demens, quò vinolentus rapit impetus.

Fulgura inter tonitruaque extrahitur è Semeles matris alvo Bacchus; & educitur vinum è dolio inter rixas, clamores, ac jurgia.

Naïades, Nymphæ fluviorum ac fontium, Bacchum educarunt, ut merum aquâ diluendum eſſe doceant.

Puer æternus, Bacchus eſt: num vel ipſi repueraſcunt à vino ſenes? Num rationis uſum iis eripit, qui compotationibus indulgent liberaliùs.

NUDUS eſt Bacchus: Et ille nudus, qui
85. Eraſm. in adag. pergræcando mentem exuit; quippe, *in vino veritas*: 85. Arcana quævis aperit, etiam pudenda, Noëmo teſte.

86. Ovid. in Ep. Sapph. n. 24. CORNUTUS eſt, ut teſtatur 86.

Accedant capiti cornua, Bacchus eris.

An cornutos Bacchus pauciores, quàm Venus
87. Idem de art. l. 1. 238. efficit? Si dubitas audi poëtam. 87.

Cura fugit multo, diluiturque mero.

Tunc veniunt riſus, tunc pauper cornua ſumit.

88. Porphyr. 1, 2. car. Hor. Od. 2. 19. 30. Audaculos nempè, ac protervos, truceſque reddit vinum, vel ipſos pauperes. 88. Quamquam non ſum neſcius, putare quoſdam, cornutum dici Bac-

Bacchum à poculis, quæ primis temporibus, cornua erant; unde *κρατὴρ*, *poculum*, quaſi *κεράςηρ*, à *κέρας*, *cornu*. 89. 89. Lil.

HEDERA coronatur; quod planta hæc, ſemper virens ac florens, & velut juvenis, ut Bacchus, nativo frigore, ebrietatis æſtum temperet. Gyrald. Synt. 8. p. 272.

ADOLESCENS, & ſenex; quia nimirum creſcit à vino robur, modò adhibeatur moderatio; idemque vires exhaurit, ſi extra modum hauriatur.

FOEMINÆ Bacchi ſacra fermè curant, ſed furiatæ, ſed lymphaticæ, ſed ad omne nefas projectæ. Sic viriles emollit animos vinum, facitque ut luxu diffluant. Idem etiam ad furorem ſtimulat; inflammat ad iram: ideò tigres ac leones trahunt Bacchi currum.

LARVATI viri, fœminæque Bacchanalia celebrant. Scelus erubeſcunt, ſalva res eſt, non funditus interiit pudor, aliquod illius veſtigium ſub larvis latet adhuc, & tegitur ne obruatur, verbis & factis impudentibus. Quid vinum? num larvas objicit; num perſonatos efficit? num belluarum mores inducit; & iſtum in leonem, illum in aprum, hunc in ſuem, aſinumve mutat?

HILARIS quandòque Bacchus, (quod penè exciderat calamo, & quandòque moroſus ac triſtis. Quid æquè cor hominis, ac vinum lætificat? Quid ſuaviùs vires, animumque reficit, ac ipſa vitis vini parens, uberque naturæ nectareum, ambroſiumque pharmacum? Quo ſumto,

Tunc dolor, & curæ; rugaque frontis abeſt. 90. 90. Ovid.

In vite vitam hominis eſſe diceres, adeò vitæ de art. l. grata vitis eſt; ideò multi vitæ felicitatem cùm 1. n. 239. vite copulant. Et tamen non advertunt cæci; vitæ cunas, ſi vitis præbeat; præbere contrà, rationi ſepulcrum, & mergi mentem in mari rubro do-

doliorum, dum ſæpiùs navigatur in poculis: verè cæci, nam tenebras obducit vinum, tum maximè, cum ſcintillas, ſtellulasque elicit ab oculis. Sic, dum jacet corpus mero obrutum, mens plerumque fluitat ſine navi, & natat in ſicco. Sic, qui plus æquo diligit vitem, negligit vitam. Nam à vite plura vitia, quàm botri pullulant; plura mala ab illâ pendent, quàm racemi. Vin'uſurpare, quæ legis, oculis? ebrium cerne, vel ebriam: ô ſordes! Viden' ut jactatur caput, ſuccidunt genua, labaſcunt pedes, manus contremiſcunt! ut ſpumat os, ut genæ diffluunt, ut micant lachrymantque oculi, ut incerta verba lingua titubans molitur, ut exhalat guttur teterrimam crapulam! At, quid ago? Meæ, hoc loco, non ſunt partes afferre vera, ſed enarrare fabulas.

M A R S.

PALÆOPHILUS. Ut video. pernoctandum nobis erit in hoc loco.

MYST. Pone metum, non pernoctabimus: neque enim tam multus ero in ſingulis, ac in Baccho fui. Mars quidem, quem vides proximum, non diù, uti ſpero, nos remorabitur.

Ejus imago.

PAL. Martem dicis illum, vultu trucem, aſpectu ferocem; toto ore habituque terribilem, quem in illo curru: equis duobus tracto, aurigante neſcio quâ furibundâ fœminâ, armis undique tectum cerno, dextrâ vibrante lanceam ut cædem anhelare, ut ſpirare incendia, ut, exitium ac peſtem minitari videatur?

MYST.

N°5.

MYST. Mars ipſe eſt, belli Deus, quem etiam expeditum in equo ſæpè vidi, flagello, haſtâque formidabilem, Nequid autem, ex illâ picturâ, te lateat; ſic habeto. Equos illos currui junctos, equos non eſſe, ſed *Pavorem* ac *Terrorem:* pone ſequentibus *Clamore* & *Irâ*, præeunte verò, diſciſſâ veſte, diſcordiâ. Sunt tamen, qui Pavorem ipſum, Terroremque, Marti pro miniſtris attribuant. Audi, ut illis imperet.

1. *Fer galeam Bellona mihi, nexuſque rotarum* 1. Claud.
Tende Pavor; frena rapidos Formido jugales. in Ruff.
Quæ mandata, ut primum exhauſere; n. 342.
2. —— *ſævit medio in certamine Mavors* 2. Virg.
Cælatus ferro: triſteſque ex æthere Diræ: Æn. 8.
Et ſciſſâ gaudens vadit Diſcordia pallâ, n. 700.
Quam cum ſauguineo ſequitur Bellona flagello.

PAL. Ubi Bellona illa eſt?

MYST. Ipſa eſt auriga currûs, belli Dea, 3. 3. Silius
Matris comes, utque aliis placet, illius ſoror, l. 4. n.
aut conjux, aut utrumque ſimul; cui in bella 221. Stat.
eunti currum & equos parare creditur. A bel- 7. Theb.
lo, ut patet, *Bellona* dicta eſt: & *Duellona* quo- n. 73.
que, à duello, aut à nomine Græco βελόνη, *acus*, quam à Bellonâ inventam ajunt. Huic autem Deæ proprio ſanguine ſacerdotes Bellonarii ſacrificabant, *ſectiſque humeris*, inquit La-
ctantius, 4. *& utrâque manu diſtrictos gladios* 4. l. 2.
exerentes, currunt, efferuntur, inſaniunt. Qui- c. 1.
bus ſacris peractis, putabantur futura prædice-
re. 5. Bellonam inducit Claudianus, 6. *pec-* 5. Juven.
tentem hydros. Sic verò illam deſcribit Sili- Sat. 3. n.
us: 7. 124. Lu-

Ipſa facem quatiens, & flavam ſanguine multo can. l. 1.
Sparſa comam, medias acies Bellona pererras. n. 569.
Stridit tartareæ nigro ſub pectore Divæ. 6. in Eu-
Letbiferum murmur. trop. l. 2. n. 111.

Ante hujus Deæ templum columna fuit, quæ 7. l. 5. n.
dice- 221.

dicebatur *Bellica*, ſupra quam jaciebat haſtam Fecialis, bellum indicens. 8.

8. Feſtus in Bellona. Serv. Æn. l. 9. n. 53.

Martis genus.

9 Homer. Iliad. 5. n. 896. Heſiod. in Theog. n. 922. 10. Faſt. l. 5. n. 241.

Jovis, Junonisque filius dicitur; 9. etſi Ovidius 10. ſolà Junone natum fabuletur. Cum enim inquit, demirari ſatis non poſſet, quî potuiſſet fieri, ut Jupiter maritus concepiſſet Minervam, ac procreaſſet ipſe ſolus; (ut dicetur in Minervâ) ubi collegit à ſtupore animum, ſimile quid affectans, animoque volutans, ad Oceanum ſe confert, exquiſitura ejus conſilium, num videlicet, & ipſa poſſet ſine viro ſuſcipere prolem. Ibat ergò, cum ex itinere fatigata, ad fores Deæ Floræ fortè conſidet, quæ, cognitâ itineris ſuſcepti causâ, bono Junonem jubet eſſe animo; & habere ſe florem unum in horto ſuo, quem ſi vel attingat primoribus digitis, ex ejus odore concepturam filium illicò. Itaque introducitur, flos indicatur, illum Juno tangit, & Martem concipit: Qui deindè uxorem duxit *Neriam*, ſeu *Nerienen*, ſic dictam, quòd voce Sabinâ *virtus*, ac *robur*, eo vocabulo ſignificetur; unde Claudia familia *Neronis* nomen deſumpſit.

Martis genus.

11. Varro de ling. lat. l. 4. c. 10. 12. Cic. 2. de nat. c. 26. 3. 24. 13. Phurnut. c. 21. N. D.

MARS, dictus quòd maribus in bello præſit, 11. & à poëtis *Mavors* nuncupatus, quòd magna vertat. 12.

Ἄρης, Gracè nominatur, ἀπὸ τοῦ ἄιρειν, *à tollendo*, vel ἀναίρειν, *interficiendo*. 13. Aut à verbo ῥέω, ῥήσω, *dico*, *loquor*, & α privante, inquit Suidas, ὅτι ἐν τῷ πολέμῳ οὐ λόγων ἀλλ᾽ ἔργων χρεία, *quòd in bello*

bello neceſſaria non ſint verba ſed facta. Unde au-
tem dicatur Ἄρης, ab hoc certè, celeberrima illa,
Areopagus, & *Areopagita*, fluxere nomina. Areo-
pagus, Ἀρειόπαγος, id eſt, *Martis pagus*, aut *col-
lis*, locus fuit Athenis, in quo primùm Mars ipſe,
accuſatus de cæde, & inceſtu, quòd Halirothium
Neptuni filium occidiſſet, ejuſdemque filiæ Alcip-
pæ ſtuprum obtuliſſet, cauſam dicere coactus eſt,
coram Diis duodecim; ſexque ſententiis abſolu-
tus eſt: ibidemque deinceps judicia exerceri cœp-
ta, rerum duntaxat capitalium, aut ad religionem
pertinentium. 14. *Areopagitæ* verò, ipſi judices 14. Pau-
erant, quorum tanta erat integritas, ea æquitatis ſan. in
opinio, ut nemo in eorum collegio cenſeri poſſet, Attic.
qui non priùs anteactæ vitæ rationem reddidiſſet p. 26. Meſſen.
publicè, à nemine ullâ in re reprehenſus. Acto- p. 115.
res autem, ne verborum illecebris fucum face- Suidas.
rent judicibus, tenebantur, ſine ullo prorſus ora-
tionis ornatu, agere cauſas; ſecus ſi facerent,
ſtatim jubebantur tacere. Præterea, ne reorum
miſerabili aſpectu commoverentur; noctu ſem-
per, ac ſine luminibus, jus dicebant, ſummoque
ſilentio tabellâ, hoc eſt, non voce & apertè, fe-
rebant ſententiam; unde in parœmiam illud ve-
nit, *Areopagitâ taciturnior*. 15. 15. Bu-

GRADIVUS, appellatus *à gradiendo*; vel dæus in
ab haſtæ vibratione; quod Græci dicunt κρα- Pandect.
δαίνειν. 16. p. 68.

QUIRINUS à Sabinâ voce *curis*, ſeu *qui-* 16. Feſtus. Serv.
ris, quæ haſtam ſignificat; unde *ſecuris*, quaſi l. Æn.
ſemicuris, & haſta brevior. Idque nominis poſteà n. 35.
Romulo, ipſius Martis, ut creditum eſt, filio, tri-
butum eſt, ex quo Romani *Quirites* dicti. Cæte-
rùm cum Mars ſævit, *Gradivus* dicitur; *Quirinus*
autem, cum tranquillus eſt. Erantque Romæ
duo Martis templa; unum intra urbem, Quiri-
no Marti dicatum, quaſi cuſtodi urbis tranquillo;

alterum extra urbem, propè portam, Gradivo; quaſi bellatori, hoſtiumque propulſori, conſecratum. 17.

17. Serv. Æn. l. 1. n. 296.

SALISUBSULUS, à priſcis Latinis, 18. à ſaltitando, ob inconſtantiam & levitatem indolis, quòd in bello, modò in hanc, modò in illam inclinet partem. Ex quo, *Martem belli communem* dicimus, 19. ut ſignificemus incertos eſſe præliorum exitus, ancipitesque pugnarum caſus. Nec ſolùm Mars inter Deos belli communes, ſed etiam Bellona, Victoria, Sol, Luna, & Pluto numerari ſolent. 20. Hinc ille mos, apud Lacedæmonios, irretiendi pedicis Martis ſimulacrum, ne videlicet ab iis avolaret aliò. Indidem, inſtitutio *Saliorum* apud Romanos, Martis ſacra curantium, & obeuntium urbem, ſaliendo, anciliaque circumferendo.

18. Pacuv. ap. Non. & Catull. 17. n. 6.
19. Cic. l. 6. ep. 4.
20. Serv. in 12. Æn. n. 118.

ENYALIUS, 21. ab Enyo, ſeu Bellonâ; aliâque hujusmodi, quibus recenſendis non eſt operæ pretium diutiùs immorari.

21. Macrob. Sat. l. 1. c. 19. Dion. Halic. l. 2. p. 112. Plat. Amat. p. 757.

A Marte geſta.

Mirum eſt, quòd à mirabili hoc belli Deo nihil factum Poëtæ fingant, præter hoc unum, quòd involvendum tenebris putarem, niſi Solis illuſtratum luce fuiſſet, ejuſque fœdo ſub cortice fructuoſus lateret ſenſus. Notum pueris adulterium Martis cum Venere; (ex quo *Hermione* nata, tutelare Numen, ut ait Plutarchus 22) ſic enim Ovidius canit. 23.

Fabula narratur, toto notiſſima cœlo,
Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.

Utrumque enim in ſcelere cùm deprehendiſſet ipſe Sol, & Vulcano, Veneris marito, rem indicasſet; hic rete ferreum fecit, tetenditque in lecto Veneris,

22 In Pelopida.
23. de Art. l. 2. n. 561.

neris, adeò exile ac tenue, oculorum ut aciem fu-
geret. Redeunt paulò poſt adulteri ad flagitium;
induunt ſe in laqueos. Vulcani monitu, Dii
omnes convolant ad turpe ſpectaculum, *certant-
que illudere captis*. 24. Diu ſic expoſiti riſui, ſibi- 24. Virg.
liſque omnium, Neptuni tandem rogatu, ſolutis 2. Æn.
vinculis, eos ſinit Vulcanus abire liberos. Solus n. 64.
Alectryo adoleſcens Marti charus, pœnas tulit ir-
roganti meritas: Quòd enim excubias agens ad fo-
res, indormiiſſet, ſuâque ſomnolentiâ, Soli pa-
tefeciſſet aditum, in avem ſui nominis, Alectryo-
nem, ſeu Gallum, qui Græcè Ἀλεκτρυών dicitur, à
Marte mutatus eſt. 25. Unde factum, ut gallus 25. Lu-
etiamnum hodiè, veteris negligentiæ memor, cian. in
Solis adventum cantu ſuo prænunciet. Gallo
Tom.
2. p. 161.

Hujus fabellæ ſenſus.

Enucleemus fabulam. Adulterium, cui magnam, heu! nimiùm ſæpè dat anſam, Venus Vulcano nupta, hoc eſt, formoſa mulier, viro deformi copulata: Adulterium, inquam, & quodvis aliud turpe facinus, tenebris condatur licèt plusquam Cimmeriis, adhibeantur excubitores, fœdique voluptatum adminiſtri quàm fideliſſimi; & latebræ quærantur, aliaque integumenta criminum; Solem tamen non arcebit divinæ juſtitiæ, patebit in clariſſimâ luce nefas, & ſuperis inferisque explodentibus, & exprobrantibus, producentur in medium ſcelerati, quos inretivit conſcientiæ vinculis Vulcanus dæmon, fabricator fulminum veri Jovis; minasque illas, etiam in hâc vitâ audient ac ſentient, Da-
vidi olim intentatas. 26. *Tu feciſti abſconditè; Ego* 26. 2.
autem ſuſcitabo ſuper te malum, in conſpectu omnis Reg. c.
Iſraël, & in oculis ſolis hujus. Sed jam redeamus 12. n. 12.

 ad

ad Martem, aut potiùs ad Martis filium, mali corvi, malum ovum; qui patris exemplo didicit agere turpiter.

TEREUS eſt, quem è Biſtonide Nymphâ Mars ſuſceperat. Regnabat ille apud Thraces, cùm Prognem, filiam Pandionis Athenarum Regis duxit uxorem. Progne huic ſoror erat Philomela, Athenis degens apud patrem, virgo formâ & pudore nulli cedens. Ejus videndæ deſiderio ardens Progne, Tereum rogat conjugem, ſororem ut ad ſe deducat. Hic, votis uxoris obſequens, Athenas proficiſcitur, Philomelam, bonâ patris veniâ, ad Prognem ducit, ejuſque amore incenſus ad amentiam, in itinere reluctantem opprimit, & abſciſſâ linguâ trudit in carcerem. Redit dein Tereus ad conjugem, extinctamque in itinere ſororem mentitur impudens, fictiſque lacrymis, & funebri veſtitu perſuadet. At Philomela modum excogitat, quo, linguæ licèt expers, ſorori nunciet mariti ſcelus. Nam

—— Grande doloris
Ingenium eſt, miſeriſque venit ſolertia rebus.

Acu Phrygiâ pingit in telâ, quàm optimè poteſt, illatam ſibi à Tereo vim, telamque involutam ad ſororem mittit. Hæc, ut oculos adjecit ad telam, in furorem accenditur,

Et (mirum potuiſſe) ſilet; dolor ora repreſſit,
Verbaque quærenti ſatis indignantia linguæ
Defuerant, nec flere vacat, ſed faſque nefaſque
Confuſura ruit, pœnæque in imagine tota eſt.

Denique ad ſororem advolat, domum abducit, clàm Tereo; dumque accingit ſe ad ultionem, adeſt Itys, filius ejus, adhuc puer, & matris in amplexum ruit. At illa correptum ſeducens in ædium interiora,

Et Mater, Mater, clamantem, & colla petentem
Enſe ferit.

Jugu-

Jugulatum in partes ſecat, & coquit; apponitque mox Tereo cœnanti. Ille

Veſcitur, inque ſuam ſua viſcera congerit alvum.

Tum Itym ſuum accerſi jubet. At Progne,

Intus habes, quod poſcis, ait. Circumſpicit ille,
Atque ubi ſit, quærit; quærenti, iterùmque vocanti,
Proſiluit, Ityosque caput Philomela cruentum
Miſit in ora patris.

In rabiem actus Tereus, dum ſtricto enſe in ſorores irruit, fugientibus alas addit timor; Progne in hirundinem, & Philomelâ in ſui nominis avem mutatâ: & ipſum Terea alatum quoque furor efficit, & ipſe in upupam, quâ nulla fœdior avis eſt; Itys autem in phaſianum, Deorum commiſeratione convertuntur. 27. 27. Ovid. 6. Met. n. 424.

Martis ſacra.

Marti ſacra ſunt, ex animalibus, lupus ob ferocitatem; 28. equus, quòd in bello præſtet; in volucribus, picus, & vultur, ob rapacitatem; & gallus propter vigilantiam, quâ virtute milites inſtructi eſſe maximè debent: Inter plantas denique, gramen, quòd in urbibus, incolâ & cive à bello viduatis, hujusmodi planta enaſci ſoleat; uberiusque progerminare putetur, in iis locis, quæ humano ſanguine irrigata ſunt. 29.

28. Virg. 9. Æn. n. 566.

29. Gyrald. Synt. 17. p. 520. Nat. Com. l. 2. c. 7.

INTER ſacrorum ritus vetuſtiſſimos, erga hunc Deum adhiberi ſolitos, haud ſcio an ſit ullum, literarum monumentis, iſto dignius: Nimirum; *Qui belli alicujus ſuſceperat curam*, inquit Servius. 30. *Sacrarium Martis ingreſſus, primò, Ancilia* (ſcutorum genus eſt ſacrorum) *commovebat; poſt haſtam ſimulacri ipſius, dicens, Mars vigila.*

30. In 8. Æn. n. 3.

DEÆ COELESTES.

JUNO.

Ejus imago.

M*YSTAG.* Quinque Deos cœleſtes contemplatus es; totidem Deas, item cœleſtes, quæ ſubſequuntur, aſpice: Atque in iis, Junonem omnium primam, curru vectam aureo, quem pavones trahunt, 1. coronâ, roſis liliisque textâ radiantem, ſceptroque conſpicuam; 2. Eſt enim Deorum Regina,

—— *Jovisque*
Et ſoror, & conjux; 3. Saturni, ex Ope filia, nata in Samo inſulâ, ubi tam diu manſit, dum virgo fuit. 4.

PAL. Proh ſpeciem auguſtam! Quis fulgor ſuperi? Quæ majeſtas, quæ venuſtas oris, quæ membrorum omnium dignitas! Illæ manus, quàm factæ ad ſceptrum! Ille capitis vertex, quàm venerandus ad coronam! Oris ille decor, pectorisque decus, quàm ad delicias, amoremque rapax! Status ille omnis, & habitus, quàm liberalis & elegans, plenusque dignitatis, ac laude dignus! At, quænam illa puella eſt, non invenuſta, Junoni adſtans, tanquam famula?

IRIS.

MYST. IRIS eſt, Thaumantis & Electræ filia, 5. ſororque Harpyarum, Junonis addicta famulatui, ejuſque nuncia; 6. ut Jovis Mercurius; quanquam & Jupiter illam quandòque miſiſſe feratur, & alii etiam Dii; imò & furiæ; nec non & homines.

1. Ovid. 2. Metam. n. 532.
2. Apulej. M. l. 10 p. 253.
3. Virg. 1. Æn. n. 51.
4 Apollon. 1. Argon. n. 187.
5. Heſiod. Theog. n. 265.
6. Schol. Apollon. l. 2. n. 286. Nonn. l. 20. n. 184.

Ala-

N.o 6.

tur, lactucas agreſtes comedit, gravida repentè facta, peperit Heben: quæ ob eximium formæ decus, juventuti præfecta eſt ab ipſo Jove; munusque datum miniſtrandi eidem Jovi pocula. Verùm cùm fortè lapſa inter miniſtrandum aliquandò esſet, inhoneſto turpique caſu. qui riſum movit accumbentibus, indignatus Jupiter, abdicavit illam hoc munere, ſuffecto in ejus locum Ganymede. 13.

13. Serv. Æn. 1. n. 32. Gyrald. Synt. 10. p. 324. Nat. Com. l. 2. c. 5.

PAL. Quò maximè famoſa vitio fuit Juno?

MYST. Zelotypiâ; cujus unum alterumve de infinitis exemplum affero. Io Inachi filia adamabatur à Jove, mutuoque fruebatur amore: cùm advertit Juno abeſſe maritum; & abſentiæ cauſam, haud temerè interpretata, vagam libidinem, extemplò in terras devolat, & locum opportunè petit, ubi deliteſcebat cum Io Jupiter. Sentit ille adeſſe uxorem, veritusque objurgationem, puellam mutat in vaccam candidiſſimam. Accedens Juno, quærit de vaccâ, quæ, aut cujus illa ſit, aut quo genita tauro? è terrâ recenter natam, reſpondet Jupiter. At conjux callida, ſuſpicata id quod erat, illam ſibi donari rogat; recuſare maritus non audet, ne ſuſpicionem augeat. Acceptam igitur vaccam, 14.

14. Ovid. 1. Metam n. 624.

—— ſervandam tradidit Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat,
Inde ſuis vicibus capiebant bina quietem;
Cætera ſervabant, atque in ſtatione manebant.
Conſtiterat quocunque loco, ſpectabat ad Io,
Ante oculos Io, quamvis averſus, habebat.

Ad moleſtiſſimam cuſtodiam accedebat, ut frondibus inſipidis, & amarâ paſceretur herbâ. Nec diutiùs indignitatem rei ferre poteſt Jupiter: Ergo Mercurium allegat ad Argum, Io ut afferat in libertatem. Ille, paſtoritio habitu ſumpto, accedit ad

ad cuſtodem oculatum, & fiſtulæ cantu ſopitum obtruncat. 14. 14. Ovid. Met. 1. n. 721.

—— Centumque oculos nox occupat una,
Excipit hos, volucriſque ſuæ Saturnia pennis
Collocat, & gemmis caudam ſtellantibus implet.

Mutat quippe Argum Juno in pavonem, ejuſque oculos intexit caudæ. Io autem furiis exagitandam objicit, quæ in Ægyptum appulſa, oraſſe Jovem dicitur, priſtinæ ut reſtitueretur formæ, quod impetravit, inſuperque Iſidis, Ægyptiorum Deæ, nomen accepit, & divinos honores obtinuit.

Alterum zelotypiæ ſpecimen Juno præbuit illuſtriſſimum. Cùm enim aliquandò irata Jovi, ſimultates cum illo gereret, nec deponere illas ullâ ratione vellet, dedit conſilium Jovi Cithæron Rex, nuptias tantisper ſimularet ſe inire alteras, Arriſit dolus Deo; ſimulacrum è quercu factum, veſtibusque ornatum elegantibus, plauſtro imponit, palamque prædicat, ducere ſe Platæam Aſopi filiam. Rumor diſſipatur, & ad Junonis aures pervenit, quæ accurrens illicò, irruit in ſimulacrum, diſcindit veſtes, agnoſcit fraudem, & in riſum ſoluta, reconciliatur marito; indèque *Cithæronia*, ab illo Cithærone, dicta eſt. 15. Ac jam reliqua ejus præcipua recenſeamus. 15. Pauſ. Bœot p. 284. Euſeb. Præp. Euang. 3. 2. Plut. Ariſt. p. 325.

Junonis nomina.

ANTHIA, ſeu Florida, de cujus templo Pauſanias meminit 16. 16. In Corinth. p. 25.

ARGIVA Juno, ab Argis, apud quos ſacra celebrata in ejus honorem, Ἡραῖα dicta, 17. in quibus hecatombe, id eſt, ex centum bobus ſacrificium fiebat. Ejus ſignum ex auro & ebore, manu alterâ punicum malum, alterâ ſceptrum tenet, cui cu- 17. Pauſ. Lac. p. 95.

culus impoſitus, quod in eam avem ſe Jupiter verterit, ejus amore captus.

BUNÆA, à Buno Mercurii filio, qui huic Deæ fanum Corinthi extruxit. 18.

CALENDARIS, ſeu Novella, quòd *calaretur*, id eſt, vocaretur à ſacerdotibus initio cujusque menſis, quæ *Calendæ* indè dicuntur 19.

CAPROTINA, 20. cujus feſtus dies, in nonas Julias incidens, ab ancillis agebatur apud Romanos. Eoque die liberæ pariter & ancillæ ſacrificabant, ſub arbore caprifico, in memoriam benignæ virtutis, quæ pro conſervatione publicæ dignitatis ancillis injecit ſalutare conſilium. Cùm enim, poſt urbem captam, ſedatus eſſet Gallicus tumultus; finitimi populi, occaſionem nacti, Romanos jam afflictos, penitùs opprimendi, Feciale ad Senatum miſſo, poſtularunt, ut, ſi vellent, reliquias ſuæ urbis non deleri, matresfamilias & virgines omnes ſibi dederentur. Patribus, quid agerent, mirum in modum anxiis, ancilla nomine Philotis, vel Tutela, communicato Senatui conſilio, aſſumptis cæteris omnibus ancillis, matrumfamilias, virginumque habitu quaſi dominæ eſſent, ad hoſtes tranſiit. Quæ cùm à Livio hoſtium Dictatore in caſtris diſtributæ eſſent, hoſtem provocarunt vino plurimo, diem feſtum apud ſe eſſe ſimulantes: quibus ſomno obrutis, ex caprifico dato ſigno Romanis, omnes contrucidati ſunt. Tanti beneficii ab ancillis accepti memor populus Romanus omnes juſſit manumitti, dotemque eis ex publico aſſignavit: diemque ipſum *Nonas Caprotinas* appellari voluit, ab illâ caprifico, ex quâ ſignum acceperat, ſacrificiumque annuum Junoni Caprotinæ ſub caprifico inſtituit, cui etiam lac ex caprifico adhibebatur, ad rei memoriam.

CURIS, ſeu CURITIS, in cujus tutelâ matronæ ſunt; ſic appellatur, à ferendâ haſtâ, quæ lin-

18. Pauſ. in Corinth. p. 48.

19. Macrob. in Sat. l. 1. c. 15.

20. Plutarch. in Camill. p. 146. Ovid. de arte l. 2. n. 257. Macrob. Sat. 1. 13.

guâ Sabinorum *Curis* dicitur. 21. Unde Junoni
cra haſta eſt, inquit Plutarchus. 22. Et multæ
us ſtatuæ haſtæ innituntur; ipſaque dicitur Dea
uiritis, & Curitis. Hinc ille mos nubentium,
inem haſtâ comendi, quæ ſcilicet in corpore
ladiatoris ſtetiſſet abjecti occiſique.
CINXIA, à cingulo, quo cingebatur puella nu-
ens: hujus enim ſolutio cinguli auſpiciis fiebat
unonis, quæ nuptiarum præſes habebatur. 23.
DOMIDUCA, & Interduca, à ducendâ
xore in mariti domum. 24.
EGERIA, à mulieribus colebatur, quòd eam
artui egerendo opitulari crederent. 25.
FEBRUALIS, Februata, Februa ſeu Februla;
uòd ipſi Februario menſe ſacra fierent, ejusque
eriæ erant Lupercalia; quo die à Lupercis (ſacer-
otes erant Panos, paſtorum Dei 26.) nudo corpo-
e per urbem curſitantibus, prægnantiumque mu-
erum manus, uterosque, amiculo Junonis, id eſt,
aprinâ pelle ferentibus, februabantur, hoc eſt,
urgabantur; eoque ritu, & fœcunditatem dari,
t partum facilem reddi putabant. *Februa* porrò
icebantur quæcunque purgamenti causâ in qui-
us libet adhiberentur ſacrificiis. 27. Porrò in ſa-
rificiis Junoni factis vacca immolabatur candi-
a, 28. ſus, 29 & ovis, 30. anſer etiam, 31. &
avo, 32. erant ipſi ſacri.
FLUONIA, quòd fluoribus menſtruis adeſſet. 33.
HOPLOSMIA, hoc eſt, omni armorum in-
ſtructa genere apud Elidem culta fuit, unde &
upiter *Hoplosmius*. 34.
JUGA, à jugo, & conjugiis, Græcè Ζυγία,
ujus ara fuit Romæ, in vico qui ideò *Juga-*
rius dicebatur; ad quam aram, veteri ritu, nu-
bentes vinculis jungebantur; 35. eam Martianus
vo-

33. Feſtus. Auguſt. de civ. Dei. l. 7. c. 2. Martian. de nupt. p. 37. 34.
Lil. Gyr. Synt. 3. p. 126. 35. Serv. 4. Æn. n. 16. Feſtus.

21. Feſtus.
22. ἐν ῥωμ. p. 285. Arnob. 2. contra Gen. p. 91.
23. Mar. de nupt. Phil. l. 2. p 37.
24. Aug. de civ. Dei l. 7. c. 3. Martian. de nupt. l. 2. p. 37.
25. Feſtus.
26. Ovid. 2. faſt. n. 423. Cic. 2. Phil. c. 34.
27. Feſtus.
28. Virg. 4. Æn. n. 61.
29. Lil. Gyr. Synt. 17. p. 517.
30. Ælian. de anim. l. 12. l. 40.
31. Liv. l. 5. c. 47.
32. Athen. l. 14. p 655.

vocat *Socigenam*, quod nubentes aſſociet. 36.

LACINIA, ab ejus templo, *Lacinii* nomine à Lacinio conditore ſic appellatum. 37.

LUCINA, & LUCELIA, vel à luco, in qu templum habuit, vel à luce, quam infantibus da re credebatur. 38. Utramque ſignificationem pro bat Ovidius hoc diſticho: 39.

Gratia Lucinæ, dedit hæc tibi nomina lucus
Vel quia principium, tu Dea, lucis habes.

MONETA, vel à monendo, quòd conſulentibus ſalutaria monita reddere, vel à pecuniâ quòd Dea divitiarum credita ſit. 40.

NUPTIALIS, Γαμηλία, cui rem ſacram facientes fel victimis exemptum projiciebant poſ aram, ut docerentur conjuges, nihil bilis & iracundiæ in nuptiis eſſe oportere. 41.

OPIGENA, quòd matronis in partu laborantibus opem ferret. 42.

PARTHENOS, id eſt, *Virgo*, ſeu παρθενία *Virginalis*. 43. Cujus occaſione, referam quoc Pauſanias 44. habet, apud Argivos fontem fuiſſ cui Canatho nomen, in quo Juno, quotannis ſ lavans, virgo fieri credebatur.

PERFECTA, ſeu τελεία, eadem quæ Nuptialis: τέλος enim matrimonium eſt, & illud contrahentes, τέλειοι dicebantur, Juno igitur initis cum Jove nuptiis, *Adulta* & *Perfecta* vocata eſt. 45.

POPULONA, ſeu Populonia, quòd eam precaretur populus; vel quòd ex nuptiis populi procreentur. 46

PRONUBA, à nuptiis, quibus præſidebat; neque enim legitimæ coaleſcere nuptiæ poterant, quas non auſpicarentur ab invocatione Junonis. 47

REGINA, ipſa enim talem ſe prædicat apud Virgilium. 48.

Aſ

36. Martian. de nupt. p. 38. 37. Strab. l. 6. p. 180. Liv. l. 24. c. 3. 28. c. 46. 38. Varr. de Ling. Lat l. 4 c. 10. 39. In faſt. l. 2. n. 449. 40. Liv. l. 7. c. 28. Suidas. Ovid. faſt. l. 6. n. 183. 41. Euſeb. 3. Præp. Euang. c. 1. Plutarch. in connub. p. 141. 42. Feſtus. 43. Pindar. in Olymp. 6. n. 150. 44. Corinth. p. 80. 45. Jul. Pollux. l. 3. c 3. 46. Macr. 3. Sat. c. 11. 47. Virg. p. 4. Æn n. 166. 48. Æn. 1. n. 50.

Aſt ego, quæ Divûm incedo Regina; Jovisque
Et ſoror, & conjux.

SOSPITA, *à ſoſpitando*, ſeu ſervando; quòd in ejus tutelâ eſſent fœminæ; quibus ſua cuique aderat Juno; ut viris ſui Genii. 49. 49. Cic. 1. de nat. c. 29.

UNXIA, *ab ungendo*; ungebantur enim in nuptiis januæ poſtes à nubentibus; undè *uxores* dictæ, quaſi *unxores*. 50. 50. Lil. Gyr. Synt. 3. p. 118. Martian. de nupt. Phil l. 2. p. 37.

FABULÆ SENSUS.

Juno, aëris imago.

SI Varronem 51. audiamus, Juno terra eſt, & Jupiter cœlum, ex quorum conjugio, cœleſtium videlicet commixtione influxuum, halituumque terrenorum, omnia fermè generantur. 51. L. L. 4. c. 10.

At ſi Stoïcis credimus, 52. aër eſt Juno, quòd ipſum nomen Græcum ſatis indicat; Ἥρα, Juno, cujus literam ultimam, ſi primam facias, fiet ἀὴρ, aër, qui *interjectus inter cœlum & mare Junonis nomine conſecratus eſt*, inquit Cicero. Ideò autem Jovis conjux, quòd aër ex ſe frigidus, à Jove, hoc eſt, ab igne ferveat: Inde Juno *Aëria* dicta, quòd nimirùm ipſa ſit aër, & in aëre regnet. Hinc etiam illud commentum, quo ferunt, 53. Junonem ab Jove vinctam catenis aureis, incudibusque ferreis ad pedes appenſis, in aëre ſuſpenſam fuiſſe, ut ſignificarent, quòd aër igni cœleſti conjunctior, duobus deorſum elementis miſceatur, id eſt, aquæ & terræ, quæ elementa duobus ſuperioribus graviora ſunt. 52. Ap. Cic. 2. de nat. c. 62. 53. Homer. Iliad. O. n. 18. Phurnut. N. c. 17.

Subdo unum, non prætereundum ſilentio. Ut viris

viris ſingulis ſui *Genii* vitæ præſides adeſſe cred
bantur; ità ſuas præſto fuiſſe *Junones* fœminis.

MINERVA

SEU

PALLAS

PAL. Minas intendit Dea hæc, terroremq
denunciat.

MYST. Nimirùm, Minerva eſt, quai
à *minis*, quas tollere videtur, torvoque illo
truculento aſpectu, *Minervam* dictam eſſe no
nulli putant.

Ejus imago.

PAL. Quorsùm autem, mundi loco mul
bris, armorum ille ſpectat apparatus? Cur i
caſſis aurea, & in caſſide criſtæ rutilantes? A
quem finem lorica ærea, quâ tegit pectus,
lancea, quam dextrâ vibrat, ſcutumque horri
cum, quod lævâ attollit, capite ſerpentibus h
ſuto formidanda? 1. Quid denique adpictus i
gallus gallinaceus, & noctua ſibi volunt?

MYST. Faciam, nihil ut eorum, quæ percunc
ris, te lateat. Armatam eſſe decuit, non compta
muliebriter, quia belli præſes & inventrix eſt.
Gallus, quia pugnax avis eſt, ei ſacer habetur; f
peque pingitur caſſidi inſidens. 3. ut etiam noctu
de quà mox. Illud verò caput anguibus horril
le, quod non tantùm in ægide, ſeu clypeo geſt
ſed aliquandò etiam medio in pectore, Medu
cap

1. Apul. Met. l. 10. p. 254. Phurnut. N. D. c. 20.
2. Virg. 11. Æn. n. 483. Cic. 3. nat. D. c. 21.
3. Pauſ. in Eliac. p. 204.

van Vianen del.

caput eſt; unius de Gorgonibus, de quo ita Virgilius. 4. 4. Æn. 8.

Ægidaque horrificam, turbatæ Palladis arma n. 435.
Certatim ſquammis ſerpentum, auroque polibant;
Connexosque angues, ipſamque in pectore Divæ
Gorgona deſecto vertentem lumina collo.

Sed non advertis, credo, coronam oleaginam, in hujus Divæ capite?

PAL. Fugerat oculos, nec verò video, cur belli Deæ tribuatur olea, quæ pacis eſt ſymbolum. Sic enim legere me, apud Maronem 5. memini. 5. Æn. l. 8.

Paciferaque manu ramum prætendit olivæ. n. 116.

MYST. Imò, quia pacis eſt ſymbolum, bellorum Deæ debuit adſcribi; neque enim bella fiunt, niſi ut pax conſequatur. Alia tamen cauſa eſt, cur oleam gerat, ejus enim uſum prima homines docuit. 6. obtinuitque propter illam, ut clariſſimæ urbi, à Cecrope recenter conditæ, nomen imponeret ſuum, *Athenasque* diceret (Minerva enim Ἀθηνᾶ Græce dicitur) victo Neptuno, qui cum illâ certaverat, eâ lege, ut qui præſtantius utiliusque munus contuliſſet, novæ civîtati nomen daret; Atqui olea, quam Minerva, derepentè è terræ gremio produxit, & obtulit, utilior multò judicata fuit equo, quem Neptunus viciſſim pro munere ſuo detulerat. 7.

6. Heroïd. l. 5. p. 361.

7. Plutarch. in Them. p. 121.

Minervæ genus.

Cùm quinque ferantur Minervæ, 8. de illâ unâ hîc ſermo eſt, ad quam referuntur reliquæ, Jove natâ. At, quo pacto nata? Dicam, ſi neſcis; ſed cave rideas. Jupiter Junonem ſuam videns ſterilem eſſe, frontem (præ dolore, credo,) ferit, & Minervam peperit, non ſtatim, ſed tertio poſt menſe, inde *Tritonia*, ut placet aliquibus, dicta eſt, quaſi,

8. Cic. 3. de nat. c. 23.

ſi, τριτόμηνις. Adhibuit autem prægnans, cerebroque parturiens Jupiter, non obſtetricem, ſed Vulcanum, qui ſecuri in frontem impactâ, patefactoque aditu, ingenti, puto, ſtupore defixus eſt, cùm puellam, non nudam tenellamque, ſed armatam virginem aſpexit, è capite paterno proſilientem. 9, Totidem certè ferè verbis id Ovidius 10. aſſerit, de Minervâ ſcribens:

—— De capitis fertur ſine matre patern
Vertice cum clypeo proſiluiſſe ſuo.

Addunt alii concepiſſe Jovem, poſtquàm METIN, de uxoribus ſuis unam, devoraſſet, ex quo cibo factus extemplò gravidus, armatam Palladem enixus eſt. 11,

Porro aurum pluiſſe in Rhodo inſulâ, natâ Minervâ, ferunt, 12, & hoc Claudianus 13. notavit:

Auratos Rhodiis imbres, naſcente Minervâ

9. Luc. in Dial. Vulc. & Jov. p. 200.
10. l. Faſt. 3. n. 841.
11. Heſiod. in Theog. n. 866.
12 Strab. l. 14 p. 450.
13. Conſ. Stil. l. 2. n. 226.

Ejusdem nomina.

Ipſa primò propria *Palladis* ac *Minervæ* nomina inveſtigemus, undè orta ſint.

MINERVA, indè *dicta*, ait Cicero, 14. quòd *vel minuit, vel minuatur*. Verè ſiquidem, cum bell ſit Dea, minuit mortalium numerum & capitibus familias, & civibus urbes. Vel à *minando*, ut jam dixi, quaſi vim minetur, incutiatque intuentibus metum. 15. Vel à *monendo*, quòd benè moneat, cum Dea ſit ſapientiæ. 16. Imò & ipſa ſapientia vulgò habita eſt, unde manavit tritum omnium ſermone adagium, ὗς Ἀθηνᾶν, *Sus Minervam*, ſubaudi, docet, vel monet. 17. Quo utimur, quoties indoctus aliquis eum conatur docere, à quo docendus ſit ipſe potiùs. A Minervâ ſit minerval, ſeu minervale, præmium magiſtris exhiberi ſolitum, Græcè δίδακτρον. 18.

14 2. de nat. c. 26. 3. c. 24.
15. Cornici. ap. Gyrald. Synt. 11. p. 327.
16. Feſtus.
17. Cic. 9. Epiſt. 18.
18. Gyrald. Synt. 11. p. 327.

Ἀθην

'Αθηνᾶ, Græcis Minerva eſt ἀπὸ τοῦ θηλάζειν, mammam ſugere, & α privante particulâ; quòd videlicet mammam ei opus non fuerit appetere, cùm adulta è patris capite nata ſit; 19. indèque appellata ἀμήτρος, & ἀμήτωρ, id eſt, *matre carens*. 20. Plato 'Αθηνᾶν dictam putat, quaſi θεονόην, & ἠθενόην, hoc eſt, *quæ divina cognoſceret*. 21. Alii à θήνεσθαι, *ſervire*, & α privante; quòd ſapientiæ ſtudioſus ſervituti non ſit obnoxius; 22. ex illâ Stoicorum ſententiâ apud Tullium: 23. *Liberum eſſe neminem, niſi ſapientem.*

PALLAS, ἀπὸ τοῦ πάλλειν τὸ δόρυ: *à vibrandâ haſtâ*, quòd eam in bello vibret ac intorqueat: vel, à *Pallante* quodam gigante, quem occidit: 24. vel, quòd in *Pallante* palude primùm viſa ſit. 25. Jam ad cognomina tranſeamus: & ex innumeris ignobilibus, ac nullius fermè momenti, tria, quatuorve ſeligamus: poſtquàm de Palladio pauca.

PALLADIUM, Palladis erat ſimulacrum in arce Trojanâ diu ſervatum, quòd eo tempore, quo arx, templumque Minervæ ædificabatur, de cœlo cecidiſſe fertur; atque in templo nondum tecto locum ſibi delegiſſe. Quæ res, cùm omnibus admirationem moveret, ab Apolline reſponſum eſt, urbem tamdiu fore incolumem, quamdiu ſtatua illa intra mœnia ſervaretur. Itaque tempore Trojani belli, cum oppugnaretur à Græcis urbs, nec ſpes eſſet illius expugnandæ, niſi priùs ſublato Palladio, datum eſt Ulyſſi negotium, & Diomedi; ut per cloacas in urbem irreperent, & fatale ſimulacrum auferrent: quo facto, nullo labore capta Troja eſt. 26. Ajunt nonnulli, nemini fuiſſe licitum Palladium loco movere, imò ne intueri quidem. 27. Addunt alii fuiſſe lineum, itaque mirabile, ut oculos moveret, vibraretque haſtam. Alii contrà, confectum fuiſſe ex oſſibus Pelopis, & à Scythis, Trojanis venditum.

19. Gyrald. Synt. 11. p. 326.
20. Pol. lux. §. 3. c. 2. Phurn. N. D. G. 20.
21. In Cratylo p. 279.
22. Phurnut. N. D. c. 20.
23. In Parad. 5.
24. Serv. in 1. Æn. n. 43.
25. Feſtus.
26. Serv. in 2. Æn. n. 166.
27. Herodian. l. 1. c. 14. n. 7. Plut. in Parall. p. 309.

28. Clem. Pro- trept. c. 30. tum. 28. Captum à Græcis recuperavit deinde Æneas à Diomede, & in Italiam tranſtulit, ſervatumque Romæ fuit in templo Veſtæ, ut pignus imperii, ſicut Trojanis fuerat. Alii denique ſcribunt duo fuiſſe Palladia, quorum alterum Diomedes, alterum Æneas abſtulit. 29.

29. Dion. Hal. l. 1. Antiq. p. 55. 56. 30. Homer. in hymn. in Vener. n. 6. Æſchyl. Eum. n. 740. PARTHENOS Minerva, id eſt, *Virgo*, 30. Athenis in arce culta, ſummâ religione; ejuſque templum dictum *Parthenon*. Fuit enim perpetua Virgo Minerva, quemadmodum & ipſa Veſta, ac Diana; itáque caſtitatis amans, ut cum fortè lavans, in Heliconis fonte, conſpecta fuiſſet à Tireſiâ quodam, illum oculis orbarit illicò. Ab eâ tamen impetravit poſteà infimis precibus Tireſiæ mater, ut pro lumine corporis, mentis ſplendorem, & artem divinandi, filius obtineret. 31. Non me præterit, aliam cæcitatis cauſam afferri ab Ovidio; 32. fuiſſe nimirùm ideò luminibus à Junone privatum, quòd cùm occisâ ſerpente fœminâ factus ipſe fuiſſet fœmina; ſeptemque poſt annis, interfecto ſerpente mare, vir denuò evaſiſſet, electus à Jove & Junone judex jocoſæ cujusdam, parùmque honeſtæ controverſiæ, ſecundum illum ſententiam tulerit.

31. Euſtath. ad Hom. l. 10. Odyſſ. p. 407. 32. l. 3. Met. n. 322.

Illuſtre fuit hoc alterum caſtimoniæ exemplum in Minervâ, quòd cùm Meduſam formâ eximiam, ſed capillis præſertim aureis præfulgentem, in ipſius templo Neptunus compreſſiſſet, capillos, flagitii illecebram, mutavit in angues; effecitque, ut eam poſthac intuentes verterentur in lapides. 33.

33. Nat. Com. l. 7. c. 11. 34. Pauſan. in Bœot. p. 308. 35. l. 9. n. 350. TRITONIA Minerva à Tritone palude, ubi educata eſt, 34. de quâ Lucanus ita cecinit: 35.

Hanc & Pallas amat, patrio quod vertice nata
Terrarum primam Lybien (nam proxima cœlo eſt,
Ut probat ipſe calor) tetigit, ſtagnique quietâ

Vultus

Vultus vidit aquâ, poſuitque in margine plantas,
Et ſe dilectâ Tritonida dixit ab undâ.

Vel, ita dicta eſt, quia nata ex capite, quod Bœoticè aut Æolicè τριτὼν, vel τριτὼ dicitur, Priùs tamen quàm diſcedamus ab illâ palude Tritonide, accipe, quæ ad ejus oram gerebantur à circumjectis populis, in honorem Minervæ. Confluebant ad illius feſta ſolemnia finitimæ urbes, ſpectaculoque intererant hujuſmodi. Ejus regionis virgines, in varias diſtributæ turmas, fuſtibus, lapidibusque armatæ, mutuis, dato ſigno, ſeſe impetebant vulneribus; hâc conditione, ut, quæ omnium prima necaretur, non cenſeretur virgo, ideoque ignominiosè illius cadaver projiciebatur in aquam; quæ vero plures, magisque luculentas accepiſſet plagas, perſtaretque nihilominus, conſtans & infracto animo, deducebatur ſuam domum, quaſi in triumphum, curru ſublimis, laudibus eam proſequente univerſo cœtu. 36.

Ἐργάτις, id eſt, Operaria, à Samiis colebatur, 37. quod variarum artium inventrix fuerit, præſertim lanificii, ut Poëta docet. 38.

—— Non illa, colo calathisve Minerva
Fœmineas aſſueta manus.

Colus enim ejus inventum eſt, ſic, ut ipſum Minervæ nomen huic ſæpè attribuatur operi. 39. Ita enim legimus, 40.

Cui tolerare colo vitam, tenuique Minervâ.

Quantumvis autem hâc arte præſtaret Pallas, auſa eſt Arachne, puella Lydia, lanificii peritiſſima, in contentionem cum Deâ venire, & provocare illam ad certamen, at magno ſuo malo; illius enim rupit opus Dea, & radio, quem manu tenebat, 41.

—— Frontem percuſſit Arachnes.
Non tulit infelix, laqueoque animoſa ligavit

36. Herodot. in Melpom. p. 320.
37. Heſychius.
38. Virg. 7. Æn. n. 806.
39. Theocrit. Edyl. 34.
40. Virg. 8. Æn. n. 409.
41. Ovid. 6. Metam. n. 133.

Guttura, pendentem Pallas miſerata levavit;
Atque ita, vive quidem, pende tamen impro ba, dixit.

Quibus dictis, in araneam verſa eſt Arachne,
Et antiquas exercet Aranea telas.

Ædificandi quoque artem invenit, excitandarum præcipuè arcium, quibus propterea præſidere credebatur.

42. l. 34. c. 8. MUSICA Minerva etiam dicta eſt; Quoniam *dracones*, inquit Plinius, 42. *in ejus Gorgone ad ictus citharæ tinnitu reſonabant.* Præſertim autem, quod tibiarum uſum excogitarit, quibus cùm aliquando caneret ad fontis ripam, vultumque in aquis eſſet intuita, ab tibiis inflandis, fœdiorem illas projeciſſe dicitur. 43.

43. Ovid. Art. Am. 3. n. 505.

I procul hinc, dixit, non eſt mihi tibia tanti;
Ut vidit vultus Pallas in amne ſuos.

GLAUCOPIS Minerva, ſeu glaucos, cæſioſque oculos habens, hoc eſt coloris viridis albo temperati, haud diſſimiles noctuæ oculis; ex quâ id nominis (eſt enim γλαὺξ, γλαυκὸς, noctua) traxiſſe creditur. 44. Alii contra ita dictam volunt, non quod reverà glaucos haberet oculos, ſed quod truci ac formidoloſo eſſet aſpectu: quo ſenſu leones, & dracones, *glauci* & *cæſi* dicuntur. 45.

44. Pauſan. in Artic. p. 13.

45. Phurnut. N. D. c. 10.

PYLÆTIS, ἀπὸ τῆς πύλης, *portâ*, quod in portis urbium, ædiumque januis pingeretur, 46. aut collocaretur ejus effigies; ut in ſuburbiis, imago Martis; ad ſignificandum, armis rem agendam eſſe foris, & ſubmovendum ab urbe hoſtem: At in urbe utendum non Martis, ſed Minervæ operâ: hoc eſt prudentiâ, conſiliis, & auctoritate temperandam rempublicam.

46. Æſchyl. in Eumenid. n. 777. 830.

FABULÆ SENSUS.

Pallas ſapientiæ, & caſtitatis ſymbolum.

PALLADIS, ſeu Minervæ fabulâ, *ſapientiam* adumbrare voluerunt Poëtæ, hoc eſt, cognitionem ac ſcientiam rerum omnium cum conſideratâ, prudentique actione conjunctam, itemque optimarum artium intelligentiam, cæteraſque ingenii dotes, virtutumque decora, ac præcipuè caſtitatem. Nec ſanè ſine cauſâ.

1. Enim, Jovis capite Minerva fertur edita; ut oſtendatur, humaniorum literarum diſciplinas, humani ingenii non eſſe inventum; ſed è cerebro Jovis, id eſt, ex inexhauſto divinæ ſapientiæ fonte ad hominum uſum eſſe depromptas. Nec diſciplinas tantùm & artes, ſed præſtantiſſima quæque virtutum munera ex eâdem origine dimanare.

2. ARMATA Pallas in lucem venit: Quia ſapientis animus, magnitudine conſilii, virtutibuſque omnibus, ut mœnibus ſeptus, vinci nec expugnari poteſt; optimèque contra fortunam paratus & armatus, interritum ſe præſtat periculis, infractum malis adverſis, calamitatibus inexpugnabilem. 47. Quemadmodum enim non colliqueſcit Jupiter, quod ajebat ille, dum ſimulacrum ejus liqueſit; ſic ſapientis animus ad quoslibet adverſæ fortunæ caſus obdureſcit.

47. Cic. in parad. 5.

3. VIRGO eſt, 48. ut Muſæ quoque feruntur eſſe virgines: Quia mundis corde propriè conſpectus Dei promittitur; adeò, ut apud Ethnicos etiam opinio eſſet, poſſe pudicis oculis Deos videri. Quin & videtur natura docere in apibus voluiſſe, quàm

48. Nyſſ. de Virg. c. 4. & 5.

benè ingenium ac ſolertia cum integritate conſentiant. Magno certè Nazianzeno (ut de ſanctis viris ac fœminis, Joanne Euangeliſtâ, Catharinâ virgine eâdem ac martyre, S. Thomâ Aquinate, aliiſque taceam) pariter videndas ſeſe, habendasque ſapientiâ & pudicitiâ, formâ & habitu virginum, obtulerunt.

4. FEROX vultu, trucique obtutu: quia ſapientem, caſtamque mentem non decet accerſere commendationem à formâ corporis. & oculorum lenociniis amorem colligere. Sapientia quippe, pudicitiæ juncta fucos exoſa, perinde fulget ſquallore obſita, ac radiis redimita gloriæ: Ipſi non minus venuſtatis ineſt, viliori veſtitæ panno, ac dum coruſcat ſplendore purpuræ; tantumque majeſtatis habet in cœno jacens, ac throno inſidens, nec blandiùs in adoleſcente lectiſſimo, quàm in decrepito ſtrigoſoque ſene renidet.

5. LANIFICIUM invenit, exercuitque. Propria hæc virginum laus eſſe debet, ſi pudicæ diu eſſe velint, non indulgere otio. nuſquam ceſſare, lanificio aſſiduam dare operam. Lucretiæ exemplo, matronæ caſtiſſimæ, quam nocte ſerâ, lanæ deditam, inter lucubrantes ancillas, in medio
49. Liv. I. c. 57. ædium ſedentem invenerunt regii juvenes. 49.

6. COLUS, Palladis inventum eſt. Pudicæ fœminæ arma ſunt colus & fuſus. His inſtructa, modeſtiæ ridebit hoſtem, cupidinemque. ceu catellum procul abiget. Idcircò in nuptiali pompâ colus olim præferebatur cum fuſo, antè ſponſam, cùm deducebatur in viri domum: Et alicubi mos eſt, cùm eodem colo, fuſoque, mulieres inferre ſepulcro.

7. TIRESIAS Minervam, ſimul ac aſpexit nudam, amiſit oculos; in pœnamne, an in præmium; ſanè acutiùs vidit nunquam, ut qui futura multò ante præviderit, vates exindè factus: Illuſtri do-

documento, qui ſemel nudam vidit ſapientiam, hoc eſt, qui ejus pulchritudinem propiùs clariùsque intuitus eſt, carere illum libenter uſu oculorum, nec corporearum rerum aſpectu delectari, aut amore præſentium; verùm, eorum loco, futura longè proſpicit, æternaque animo intuens, rerum cœleſtium, & eorum, quæ non videntur, contemplatione perfruitur.

8. NOCTUA Minervæ ſimulacris adpingitur, avis ei ſacra, in tenebris videns; ſapientis ſymbolum, qui disjectis ignorantiæ tenebris, errorumque diſſipatâ caligine, ea videt diſpicitque perſpicuè, in quibus alii cæcutiunt.

9. Palladium, ejus imago, fatale urbium, in quibus cuſtodiebatur, præſidium ac pignus, quid ſignificat aliud, niſi ſapientiæ præſidio adminiſtrari, ac florere reſpublicas? E cœlo lapſum illud eſſe fingitur, quivis ut hinc intelligat, quod oraculo divino confirmatum eſt; 50. *Omne donum optimum & perfectum deſurſum eſſe, deſcendens à Patre luminum.* 50. Jac. Ep. c. 1. n. 17.

His attexo epigraphen, aureis literis, apud Ægyptios, olim viſendam in Minervæ templis, quæ ſic habet: 51. *Ego ſum, quæ ſunt, quæ erunt, quæ fuerunt, velum meum revelavit nemo. Quem ego fructum peperi, ſol eſt natus.* Quæ verba, quòd mihi videantur fœta myſteriis, & fœcunda ſenſis, cuivis pro ſenſu interpretanda lubens relinquo. 51. Lil. Gyr. Synt. 11.

VENUS.

Ejus imago.

MYSTAGOGUS. Adverte jam oculos ad ſuaviora ſpectacula. Intuere Deam illam, cujus in ore ſedent colluduntque gratiarum puriores illecebræ; cujus in fronte rident, volitantque lepôres, riſus, & gaudia; cujus in argenteo ſinu, feſtivitates, amores, & amœnitates blandè luxuriant. Vides, ut glorioſa tumet, ut ſe circumſpicit, collumque erigit, deliciasque ſpirat, mollitieque diffluit, ut roſeo refulgens diademate, purpuream trahit, gemmisque illuminatam, cum oſtentatione laſciviæ, defluentem luxuriâ chlamyden, ut latera ſtipant gemini Cupidines, ternæque Charites circumſtant: ut ponè ſequens Adonis, ephœbus elegantulus, exundantem Deæ laciniam delicatè colligit. 1. Vacuus præſtò eſt currus ex ebore, in conchæ modum pulchrè figuratus, quem vel columbæ 2. trahant, vel cygni, 3. vel etiam paſſeres, 4. ſi Venus innuat, & inſcendere illum velit.

1 Philoſtr. l. 2. Imag. p. 779
2. Ovid. Met. 14. n 597.
3. Horat. 3. Od. 28. n 26. Ovid. 10. Met. n 718.
4 Apul. Met. l. 6. p. 575.

PAL. Venerem dicis? illane Venus eſt, amoris Dea, meretricularum patrona, libidinum impuriſſimarum architecta peſtilens, ſtupris adulteriisque famoſa, inceſtibusque celeberrima?

MYST. Ipſa Venus eſt; quam honeſtiori nomenclaturâ Deam appellant gratiarum & elegantiæ, venuſtatis ac pulchritudinis, deliciarum & hilaritatis; verè tamen, ut ais, obſcœnarum eſt voluptatum præſes impudica, & magiſtra impudens.

PAL.

van Vianen del.

PAL. Quorſùm ergò tam auguſtâ reſplendet ſpecie? Cur habitu ita decoro radiat? Quid eſt, quod non ſues potiùs, canes aut hirci, ejus currum trahant, quàm cygni, ac columbæ, aves puriſſimæ: Ipſaque non eſt cincta Furiis, dirisque larvis, potiùs quam Gratiis.

MYST. Quid facias: Sic vivebatur olim apud cæcos mortales: Is erat mos, ut ſceleribus ponerentur aræ, ſordesque thure colerentur, & flagitiis, quaſi gradibus, iretur in cœlum. Verùm his temporum querelis ſuperſedeamus, & veniamus ad Venerem.

Illam alibi videre licebit, alio, nec uno modo pictam. Sæpè puellæ refert ſpeciem, è mari emergentis, & conchâ vectæ: ſæpè mulieris tenentis manu concham, cincto roſis, aliisque floribus capite effigiem præfert: Argenteum geſtat aliquandò ſpeculum; ſandaliis nitet inauratis, au-
reiſque fibulis. 5. Apud Sicyonios colebatur, 5. Philo-
alterâ papaver, alterâ malum habens: eique om- ſt. l. 2. I-
nium victimarum, ſuibus exceptis, femora con- mag. p.
ſecrabant. 6. Sues enim, cane pejus & angue Ve- 779.
nus oderat, ob ſpurcitiem nimirum. 7. ipſa licet 6. Pau-
ſpurca magis; aut potiùs, quòd Adonidem, ſuas ſan. in Corinth.
delicias, aper olim occidiſſet. Apud Eleos autem p. 53.
viſebatur Veneris ſimulacrum, pede teſtudinem 7. Phurn.
calcantis, ut virginibus innueretur, non decere N. D. C.
illas evagari foràs: Nuptis autem, & ſervandum 24.
ſilentium, & domi manendum, & gerendam eſſe
curam rei domeſticæ. 8. Eidem attribuêre ceſtum 8. Pauſ.
(unde *inceſtus* nomen quidam ducunt) ſeu cingu Eliac. p.
lum ac baltheum coloris multiplicis; in quo, ſua 203.
vitates, illecebras, lenociniaque omnis generis,
ineſſe credebant. 9. Ipſam ſagittis armant non- 9. Homer.
nulli: Et PITHONEM adjungunt comitem, Iliad. ξ
quæ Suada eſt, eloquentiæ Dea. 10. n. 214. 10.
Phurn.
N. D. C.
24.

Veneris genus.

Veneres quatuor fuiſſe ajunt, variis proindè
11. Cic. 3. de nat. c. 23. natas parentibus: 11. At Venus hæc, de quâ hic ſermo, omnium celebratiſſima, & cui vulgò adſcribuntur cæterarum decora aut probra, è maris
12. Heſiod. in Theog. n. 195. ſpumâ orta dicitur, 12. quam exciſa Cœlo Deo, aut ejus filio Saturno genitalia, in undas projecta, effecerant, ex quo Ἀφροδίτη nominata eſt, ἀπὸ τοῦ ἀφροῦ, à *ſpumâ*; vel, ut alii malunt,
13. Eurip. n. 689. Phurn. N. D. C. 24. παρὰ τὸ ἀφραίνειν, *ab inſaniendo*, 13. Sic edita, & in conchâ, unionis inſtar, velut in cunis jacens, devehitur à Zephyro in Cyprum inſulam. Appulſam Horæ ſuſcipiunt, gremio fovent, educant, comunt, ornant; jamque adultam cœlo invehunt, & offerunt Diis; qui ejus pulchritudine, & amore capti, certatim, ſibi illam quiſque uxorem expetunt; uni tamen Vulcano deſpondetur,
14. Homer. in hym. 5. n. 1. nuptuique traditur. 14.

Veneris nomina.

NOMEN Veneris proprium priùs indagemus. Venus, *à veniendo*, dicta eſt, quòd ad omnes res
15. 2. de nat. c. 27. veniat, inquit Tullius: 15 vel, quòd per eam omnia proveniant, ac progignantur: vel, ut ajunt alii, Venus, quaſi *venuſta*; eſt enim venuſtatis Dea: vel, appellata Venus, quaſi *adventitia*: Hæc quippe Dea, culta primùm ab Ægyptiis, indè ad Græcos tranſlata eſt, & à Græcis ad Romanos; apud quos, quæ à Græcis erant profecta, *transmarina* & *adventitia* dicebantur. Sic enim Tul-
16. de Orat. 3. c. 33. lius; 16. Græcorum doctrinam *transmarinam* vocat, & *adventitiam*. Tranſeamus nunc ad cognomina Veneris, quorum primum eſt:

AMICA

AMICA Venus, Ἑταίρα, ab Athenienſibus colebatur: ſic dicta, quòd amicos & amicas jungeret. 17. Nomen autem illud in bonam malamque partem ſumitur: Amicas enim Græci πόλους vocant, & ſcorta quoque πόλους Veneris nuncupant; unde vetus ille loquendi mos, ut puerum, quem quis amabat, *pullum* appellitaret ſuum; 18. indidemque fortè fluxit vox Gallica, *poulet*, quâ amatorias epiſtolas ſignificamus.

ARMATA, quod cum Meſſenii, à Spartanarum mulierum cohorte, quæ inſciis viris eruperat, fuſi fugatique eſſent; dum redirent illæ, ſpoliis onuſtæ hoſtium, ſuos habuere obvios viros, inſtructo agmine, infeſtiſque ſignis, in ipſas facturos impetum, (hoſtem enim rebantur eſſe) niſi ſe illorum uxores probaſſent voce & factis. (Rem pudor clariùs explicare prohibet.) Inde *Armatæ Veneri* templum dicatum eſt. 19.

ASTARTE, à Sidoniis, 20. ſtellæ figurâ culta eſt, vulgòque vocabatur *Dea Syria*, quam eandem fuiſſe ac Lunam, ſcripſere quidam. 21.

APATURIA, ab ἀπατάω, fallo, 22. nihil enim magis amante fallax: nihil amore fraudulentius; qui dum roſæ inſtar, foliorum purpura, oculis blandè fulgurat, ſpinarum aculeis corda pungit, lacerat pectus, mentem diſcruciat.

BARBATA, apud Romanos; 23. Cùm enim Romanas fœminas invaſiſſet aliquandò pruritus peſtilens, pilique omnibus deciderent; Veneri vota fecerunt, ac ſtatim ſuccrevêre capilli; Deæque ſimulacrum poſuerunt cum pectine, & addidêre barbam, ut una eademque Dea virorum ac fœminarum inſignia gereret; ut ſic utrorumque generationi præeſſe crederetur: Quod ut magis exprimerent, fecerunt, ut ſuperiora corporis ſpeciem maſculam, inferiora fœmineam præferrent. 24.

17. Heſychius.
18. Heſych. in πῶλος.
19. Pauſan. in Lacon. p. 106. Lactant. l. 1. c. 20. Auſon. Ep. 41. n. 1.
20. Epiph. contr. Hæreſ. l. 2. t. 1. hær. 62. §. 7. Euſeb. 1. de Præp. Euang. c. 10. p. 38.
21. Lucian. de Deâ Syr. p. 657.
22. Strab. l. 11. p. 341.
23. Macrob. Sat. 3. c. 8. Serv. Æn. 2. n. 632.
24. Suidas.

CY-

CYPRIS, & CYPRIA, quòd in Cypro culta. 25.

CYTHERIS, & CYTHEREA, à Cytheris inſulâ, in quam illa primùm conchâ marinâ dicitur advecta. 26.

CALVA, cui Romæ templum dedicatum eſt, quòd à Gallis urbe occupatâ, ex mulierum capillis ſunes facti ſint ad bellicas machinas. 27.

CLUACINA, à cluendo, id eſt, pugnando; ejus ſimulacrum in ipſo loco poſitum eſt, in quo pax Romanos inter & Sabinos inita eſt. 28.

ERYCINA, ab Eryce Siciliæ monte, in quo Æneas matri Veneri templum conſtruxit omnium longè clariſſimum & ornatiſſimum. 29. De hâc ita Horatius: 30.

Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam jocus circumvolat & Cupido.

Et bene, *ridens*, dicitur, & Græcis 31. *Philomedea*, id eſt, quæ riſum amat; Riſus enim Veneri propriè convenit, cùm dicatur nata ridendo: ex quo lætitiæ Dea creditur.

HORTENSIS, quod hortis, ob generationem, eſſet præpoſita, unde Nævius apud Feſtum, Venerem pro *oleribus* ſumit, ut Cererem pro *pane*, & Neptunum pro *piſcibus*.

IDALIA, & ACIDALIE, ab Idalio Cypri monte, & Acidalio fonte. 32.

MARINA, quòd è mari orta, ut diximus, undarumque ſpumâ genita creditur, ut eleganti verſiculo ſignificat Auſonius. 33.

Orta ſalo, ſuſcepta ſolo, patre edita cœlo.

Hinc & *Aphroditis* vocata & *Anadyomene*, 34. hoc eſt, emergens ex aquis, qualem depinxit Apelles; hinc dicta etiam *Pontia*, à ponto ſeu pelago. 35. Quò ſpectat mos ille vetus, quo ſervati ex undis, propter receptam ſalutem, Veneri ſacrificare ſoliti. Quò item pertinent nautarum celebritates quædam ſolemnes, quæ *Aphrodiſia* dicebantur, de quibus

25. Feſtus.
26. Feſtus.
27. Lactant. l. 1. div. Inſtit. c. 20. Capitol. Maxim. c. 7.
28. Plin. l. 15. c. 29.
29. Polyb. l. 1. c. 55. Serv. 1. Æn. n. 759.
30. l. 1. Od. 2. n. 33. Varr. 1. de re ruſt.
31. Suidas. Phurnut. N. D. C.
24. Homer. Iliad. 20. n. 40.
32. Virg. 5. Æn. n. 760. & Serv.
33. Epig. 32. n. [illegible]
34. Plin. l. 35. c. 20.
35. Pauſ. Corinth. p. 77.

bus Plutarchus obiter, in opere, 36. quod inſcripſit, ὅτι οὐδὲ ζῆν ἐστὶν ἡδέως, κατ' Ἐπίκουρον,

MELANIS, ſeu Melænis, hoc eſt, *Nigra*, *Tenebroſa*, ob nocturnos concubitus, etiam legitimos: 37. nam, quod ait Pindarus, 38. *Omne amoris opus amat tenebras*. Unde apud Ægyptios Venus *Scotia*, 39. ab iiſdem tenebris: & νυκτὶ θαυμαστὸς, admiranda Dea noctu, 40. propter conjugia.

MERETRIX, quòd in inſulâ Cypro prima docuerit fœminas quæſtum facere, vulgando corpore. 41.

MIGONITIS, id eſt Conjugalis; ἀπὸ τοῦ μίγνυμι, *miſceo*. Veneri Migonitidi primum dicatum eſt templum à Paride, 42. poſtquàm Helenæ mixtus eſt: Quam loquendi formulam, huic rei declarandæ idoneam, uſurpat Poëta, 43.

> —— *quem Rhea ſacerdos*
> *Furtivum partu ſub luminis edidit auras,*
> *Mixta Deo mulier.*

MURCIA, quaſi *Myrtea*; Myrtus enim Veneri ſacra, cujus templum in monte Aventino, qui priùs *Murcius* dicebatur. 44.

PAPHIA, ab urbe Cypri; cujus ſacra thure tantùm floribuſque fieri ſolita. De hâc ita Maro: 45.

> *Ipſa Paphum ſublimis abit, ſedesque reviſit*
> *Læta ſuas, ubi templum illi, centumque Sabæo*
> *Thure calent aræ, ſertisque recentibus halant.*

Veneris hujùs ſimulacrum non colebatur humanâ ſpecie; ſed *erat*, inquit Tacitus; 46. *Continuus orbis, latiore initio, tenuem in ambitum, metæ modo exurgens, & ratio in obſcuro.* Quòd etiam alibi ſæpè contigiſſe, ut informes Deorum ſtatuæ colerentur, obſervatum eſt, teſtaturque Lucanus. 47.

> —— *ſimulacraque mœſta Deorum*
> *Arte carent, cæſisque extant informia truncis.*

Peſſi-

36. p. 1097.
37. Pauſan. Arcad. n. 241.
38. Od. 9. pyth. n. 73.
39. Heſych in Σκοτία.
40. Eurip. in Hippol. n. 105.
41. Lact. l. 1. c. 17.
42. Pauſan. in Lacon. p. 105
43. Virg. 7. Æn. n. 661.
44. Liv. l. 1. c. 33. Plin. l. 15. c. 29.
45. Æn. 1. n. 419.
46. H. 2. 3. 6.
47. l. 3. n. 412.

Peſſinuntiam certè Deam (de quâ, cùm de Cy-
bele) informem fuiſſe lapidem, è cœlo lapſum,
48. l. 1. c. 11. n. 2. Herodianus 48. memoriæ prodidit: & *Pallas Atti-*
ca. & Ceres farrea, inquit Tertullianus, 49. *ſine ef-*
49. In Apolog. c. 16. *figie rudi palo, & informi ligno proſtant.* Et Arno-
bius ait, 50. *Arabas informem coluiſſe lapidem.*
50. l. 6. p. 196. VERTICORDIA, quaſi corda vertens;
quod animos mortalium curis ſollicitaret, de
51. 5. Faſt. n. 159. quâ Ovidius. 51.

Templa jubet fieri Veneri; quibus ordine factis,
Inde Venus verſo nomina corde tenet.

Affinis huic eſt illa appellatio; quâ Venus dicitur
52. Pauſan. in Attic. p. 38. ἐπιστροφία, quòd vertat homines. 52.

Veneris geſta.

Quæ geſta à ſcorto potentiſſime expectanda ſunt, præter calamitates, peſtes, atque flagitia, quæ commiſit, quas creavit, quas intulit? Deficiat mihi dies, ſi vel eorum nomina recenſere velim, quos armavit in mutuam perniciem, quos impulit ad nefandos concubitus, quos in belluas immanes convertit, quos? Sed pudore deterreor pergere ulteriùs.

Quis enim ſine rubore audiat? NYCTEMENEM, peſtifero afflatu Veneris, & execrandâ
53. Ovid. 2. Metam n. 592. libidine percitam, 53.

—— *Patrium temeraſſe cubile;*

mutatam propterea in noctuam, fœdam, feralem,
NYCTEMENE. luctificamque volucrem, quæ

—— *Conſcia culpæ,*
Conſpectum, lucemque fugit, tenebriſque pudorem
Celat, & à cunctis expellitur aëre toto.

Quis meditatum, paratumque nefandis impudi-
MYRRHA. cæ Deæ auſpiciis, MYRRHÆ facinus non exhorreat?

reat? quæ Cinyræ parentis amore capta impio, & nutricis longævâ operâ (Superi, vetuſtam hanc vetularum, lenarumque luem avertite, tectiſque omnibus in ima tartara detrudite) ſcelere gravidata & oppreſſa ſuo, in arborem verſa fuiſſe dicitur. 54. 54. Ovid. l. Met. 10. n. 499.

Quæ, quanquam amiſit veteres cum corpore ſenſus,
Flet tamen, & tepidæ manant ex arbore guttæ.

Quid PROPOETIDES puellas loquar, proſtibulorum coryphæas & principes, Venerem auſas, 55. PROPOETIDES. 55. Ovid. Met 10. n. 238.

Eſſe negare Deam; pro quo ſua Numinis ira
Corpora, cum formâ, primæ vulgaſſe feruntur;
Utque pudor ceſſit, ſanguiſque induruit oris
In rigidum parvo ſilicem diſcrimine verſæ.

Quid PYGMALIONEM memorem? qui nuptiarum mala maxima ſecum ipſe reputans, cum ſtatuiſſet cælibem vitam agere, ſtatuariam exercendo; virginis ſimulacrum ex ebore, quod ipſe fecerat, ſic amare cœpit, Venerem ut rogaverit, ebur emolliret, atque animaret: 56. Quo impetrato, ſi credere fas eſt, ſtatuæ viventi copulatus eſt, & ex illâ genuit Paphum, PYGMALION. 56. Ovid. Met. 10. n. 242.

——— de quo tenet inſula nomen.

Quid Pyramum & Thisben? Quid Atalantam & Hippomenem? Quid Paridem & Helenam? Par hoc tergeminum infeliciſſimorum amantium attentiùs inſpiciamus.

PIRAMUS & THISBE, 57. apud Babylonios, formâ, ætate, moribus ac conditione pares, amare pariter inter ſe cœperunt, ab ipſis penè incunabulis amorem peperit ædium vicinitas, (erant enim contiguæ) conſuetudo puerilis aluit, rara in utroque forma perfecit. Creſcit tamen cum annis amor; & jam ætatem attigêre nubilem, inirent- 57. Ovid. 4. Metam. n. 55.

que

que nuptias, proh, quàm lubenter! nî parente abnuerent, ob ſimultates veteres, quas jam pri dem exercebant, Itaque ne quid moliantur liber contrà quàm parentibus placet, colloquio, mu tuoque conſpectu, ipſis interdicitur. Quid age Pyramus? Quò ſe vertet Thisbe? Paries erat *domui communis utrique;* & in pariete tenuis ri ma, domeſticis hactenus ignota.

Quid non ſentit amor? Primi ſenſiſtis aman tes,
Et vocis feciſtis iter; tutæque per illud
Murmure blanditiæ minimo tranſire ſolebam

Tranſibant & ſuſpiria; ſed tranſire nequiban oſcula, quæ, vale dum ſibi dicebant, figeban parieti,

Parti quiſque ſuæ, non pervenientia contrà.

O qualem fatalis illa parietis labes in amborur pectore labem fecit! Ferre non poteſt magnu amor eruptionem tam anguſtam. Amplior e quàm ut rimâ tam arctâ commeet. Ergò ſtatuunt proximâ nocte libertatem, quâ potiri non valen domi, quærere foris, & in nemus mœnibus pro ximum perfugere. Conſtituitur locus, umbr mori, proceræ arboris, fontem opacans. Pact placent; adventat nox; Thisbe, eluſis cuſtc dibus, egreditur prima, & ad nemus advolat (alas namque addebat amor) cum ecce tib leæna, à bovum cæde recens venit

Depoſitura ſitim vicini fontis in undâ.

Exterrita Thisbe, fugit in antrum quoddam, & fugienti, retrò velum capitis excidit: quod inven tum leæna à fonte redux, ore, ut erat, cruen tato laniat. Sub hæc Pyramus adeſt, cernit veſti gia feræ altè impreſſa ſabulo, moxque Thisbe amictum lacerum & cruore tinctum. Ilicet, ſuan vitam extinctam ratus, & diſcerptam belluæ dent bus, amore in furorem verſo, tendit amens anin

ad condictam arborem, ibique non inventâ Thisbe, incumbit in enſem, & vitam profundit cum ſanguine. Thisbe interea collegerat à pavore animum, & ad morum properabat; jamque propè aberat, cum

—— tremebunda videt pulſare cruentum
Membra ſolum.

Hæret illa primùm, horrore perculſa, pedemque refert, ſtupenti ſimilis.

Sed poſtquam remorata ſuos cognovit amores, in amplexum morientis ruit, immiſcet lachrymas cruori, & amantem amplexata,

Pyrame, clamavit, quis te mihi caſus ademit?
Pyrame, reſponde; tua te, chariſſime, Thisbe
Nominat; exaudi, vultusque attolle jacentes.
Ad nomen Thisbes oculos in morte gravatos
Pyramus erexit, visque recondidit illâ.

Hic Thisbe, dolore exanimis, laniare genas, pectus tundere, capillos vellere, uberrimoque fletu rigare frigentis genas, nullumque facere lugendi finem, quoad velamen cernit ſuum, in dextrâ Pyrami, laceratum, cruentumque. Tum verò, mortis cauſam facilè agnoſcens, quidquid ſupererat virium, colligit; avulſumque ferrum, quod adhuc hærebat in amantis pectore, altè defigit in ſuum; & collapſa ſupra jacentis corpus, oſculum libando fortuitum, ac frigidum, extremum in ejus ore, atque ſinu, ſpiritum exhalavit. At arbor, mirum dictu! utriuſque tepefacta ſanguine, mortem ſenſit & luxit. Et quæ jam erubuerat, fuſo Pyrami ſanguine, moris, quæ priùs alba fuerant, dolore rubefactis; geminato funere, atrata viſa eſt, funebremque traxere ac nigrum mora colorem.

ATALANTA & HIPPOMENES jam ſuccedant, parteſque agant ſuas. 58. Illa Scheni, ſeu Cenei Regis filia fuit, dubium, oris decore præſtantior, 58. Ovid. Met. 10. n. 560.

 tior,

tior, an laude pedum, (nam celeritate præcelluit;) conſulto aliquandò oraculo, iniretne nuptias; triſte reſponſum tulit, exitiabile fore, ſi iis adjiceret animum, & corpus addiceret. Quocirca, in ſylvas ſe abdit virgo, loca incolit à turbâ hominum remota; verùm quò magis fugit illa viros, eò plures proci, votis ardentioribus, fugientem proſequuntur, faſtidientem ambiunt, ſuperbam venerantur. Ut videt Atalanta, ſe aliâ non poſſe ratione ab importunis ſe expedire petitoribus, ad ultima deſcendit. Fruſtrà, inquit, prehenſatis honorem connubii: Nemo veſtrûm me potiturus eſt, niſi me curſu vicerit. Ero ipſa, victoris præmium; ſed victi pœna, mors. Age: ea conditio, ſi placet, in arenam mecum deſcendite. Placet conditio:

Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.

Certant ſinguli, vincuntur omnes, conſtitutam ſubeunt pœnam, & innoxiam pedum culpam luunt capite.

Nec tamen avocatur, ferali hoc exemplo, Hippomenes, à certandi conſilio, nec ſpem vincendi abjicit; poſt accepta præſertim à Venere tria mala aurea, in hortis Heſperidum decerpta. Muneri Venus monitum addit, docens quid facto ſit opus. Itaque in medium Hippomenes proſilit alacer; curſum init cum Atalantâ, quam ſimul ac aſpexit jam antecedentem, pomum unum projicit; cujus fulgore aureo allecta virgo,

Declinat curſus, aurumque volubile tollit.

Alterum deindè mittit, novam ut injiciat moram, ac denique tertium, in quibus colligendis dum occupatur Atalanta, metam Hippomenes contingit, & victam ducit ſponſam, in præmium victoriæ.

At, ô Veneris inconſtantiam! & ô ingrati animi vitium! Non egit Veneri grates Hippomenes, ut de-

lebuit, ſed amore ebrius, amiſit memoriam beneficii.

Quod Dea non ferens, tam ardenti novos conjuges inflammavit libidine, ut dum iter faciunt aliquandò, explere illam in loco ſacro non veriti ſint: Cujus ſacrilegii pœnam dedêre ſtatim, in leones mutati.

PARIS & HELENA prodeant nunc in ſcenam. Fuit ille Priami, Trojanorum Regis, ex Hecubâ filius; quæ uterum ferens, cùm ſomniaſſet facem ſe parere ardentem, adhibiti vates reſponderunt, portendi incendium Trojæ, olim excitandum à puero, quem paritura eſſet. Quam ob rem editus in lucem infans, Priami juſſu, exponitur in Idâ monte. Sed eum paſtores clam enutrierunt & educarunt, vocaruntque Paridem. Cùm primùm adolevit ætas, magnarum virtutum, ac præcipuè ſingularis prudentiæ, & in controverſiis componendis ſummæ æquitatis dedit argumenta; ſic, ut exorta inter Deas graviſſima lis, ejus ſit dirempta judicio.

Liti cauſam dedit Dea DISCORDIA. 59. Cum enim Dii Deæque omnes, illâ unâ exceptâ, invitati convenissent ad Pelei nuptias; ultura dedecus, dum menſæ accumbunt illi, ſenſim adrepens, pomum aureum ſubmittit in menſam, cui hæc erat inſcriptio: *Pulchrior accipiat*; vel, quod idem eſt, *Detur pulchriori*. Hinc Deas inter enata contentio; ſibi quaque, ut pulchriori, pomum vendicante. Ceſſere tamen univerſæ tribus Dearum maximis, Junoni, Palladi, ac Veneri; quæ cùm tumultuari pergerent, & ad concordiam adducere ne ipſe quidem Jupiter jurgantes poſſet; ſtatuit tandem, ut ſtaretur judicio Paridis; ſecundùm quam ille ſententiam dicturus ſit, ei adjudicatum iri pomum: illum proinde adeant, apud illum cauſam agant quæque ſuam. Obtemperant Deæ, Paridem con-

59. Dio. Chryſ. Or. 20.

veniunt, in monte quodam oves tunc paſcentem. Cauſa quæ ſit, aperiunt, ingentibusque promisſis ſollicitant ſingulæ paſtoris animum: Juno potentiam, Pallas ſapientiam, Venus promitit pulcherrimam fœminarum. Quid plura? Inſpectis accuratè ſingulis, corruptus libidine judex, Venerem pronunciavit pulchriorem, addixitque ei aureum pomum.

Et fecit promiſſa Venus; Nam brevi Paris agnitus, habitusque pro Priami filio, per ſpeciem legationis, cum ingenti claſſe navigavit in Græciam, rapturus Helenam virginem, dignitate formæ, fœminarum ſui temporis facilè principem, Menelao Spartanorum Regi jam deſponſatam, & in ipſius domo tunc agentem. Ergò per abſentiam Menelai Trojam abducit Paris Helenam; quam repetente Menelao, & reddere recuſante Paride, luctuoſum illud exarſit bellum Græcos inter & Trojanos, quo urbs illa, regni, Aſiæque caput, poſt decennalem obſidionem capta, miſerando incendio conflagravit, anno ab Orbe condito bis milleſimo octingenteſimo ſeptuageſimo primo. Cæſa illo bello dicuntur, è Græcis, octingenta, octoginta ſex millia; inter quos eorum Dux Achilles, ex inſidiis interfectus à Paride. E Trojanis verò, uſque ad urbem proditam (prodita enim creditur ab Æneâ & Antenore) ſexcenta ſeptuaginta ſex millia; in quibus ipſe Paris, ejuſque frater Hector, patriæ columen, ille à Pyrrho, aut à Philoctete occiſus, hic ab Achille. Eorum verò pater Priamus, captâ & incenſâ urbe, liberis, Hecubâ conjuge, regno & vitâ ſpoliatus eſt.

Helena porrò, Paride mortuo, ejus fratri Deiphobo nupſit: ac deinde, per ipſam, arce proditâ Græcis, admiſſus in ejus cubiculum Menelaus, Deiphobum trucidavit, & cum Helenâ

nâ in gratiam rediiſſe dicitur. Sed redeamus nos in viam & ad fabulam; nam hæc ad hiſtoriam pertinent.

VENERIS COMITES,

CUPIDO,

GRATIÆ, ADONIS.

CUPIDO, amoris Deus, incertos ideò parentes habet, quia multiplex. Plato, 60. eum ex PENIA paupertatis Deâ, & PORO, conſilii & abundantiæ filio, natum ſcribit; Heſiodus, 61. Chao & Terrâ; Sappho, Venere & Cœlo; Alcæus, Lite ac Zephyro; Simonides, Marte & Venere; Alcmæon, Zephyro & Florâ genitum perhibent. 62. At, quocumque ſit genere ſatus, illud conſtat, Veneri vulgò illum aſſignari, aut filii, aut famuli loco. 63.

Geminus paſſim à Poëtis fingitur; 64. Ingenuus unus, obſcœnus alius: Ille Veneris ac Jovis, iſte Noctis Erebique filius; Ille cœleſtis, hic vulgaris, cui adjungi ſolent comites, Ebrietas, Dolor, Inimicitiæ, Contentiones, aliæque peſtes hujuſmodi. 65. Denique alter ἔρως dicitur, alter ἀντέρως. Nudus uterque, ac puer; uterque alatus & cæcus, face armatus, arcu & ſagittis inſtructus, & duobus præſertim diverſæ naturæ ſpiculis; altero aureo ad conciliandum; plumbeo altero, ad pellendum amorem.

Hujus Dei, etſi Deorum natu minimi, tanta eſt

60. Sympoſ. p. 1194.
61. Theog. n. 120.
62. Nat. Com. 4. 14. & Lil. Gyrald. Synt. 13. p. 391.
63. Plat. Symp. p. 1194.
64. Plat. Symp. p. 1179. Plut. Ερωτ. p. 764.
65. Nat. Com. Synt. 4. 14.

potentia, ut in cæteros omnes principatum exer-
66. Plat. in ſympoſ. ceat, & fortiſſimus habeatur. 66. Quin & ipſa Venus, ejus Domina, ſine illo, carere gratiâ, & nihil poſſe dicitur, idque non diffitetur ipſamet, dum
67. Virg. 1. Æn. n. 668. ſic compellat Cupidinem. 67,

Nate, meæ vires, mea magna potentia. ſolus.

At, cur Cupido nudus? *Nudus* eſt quòd qui amat, nihil habet ſuum, ſeſe ſpoliat omnibus, nihil celat; Samſone teſte, qui fatale ſecretum, quo capi poſſet, amaſiæ declaravit, planè cæcus, priùs etiam, quàm excæcaretur. Audi, quid reſpondeat alius:

Quare nuda Venus, nudi pinguntur amores?
Nuda quibus placeat; nudos dimittat oportet.

Puer eſt, quia judicii expers. Quò enim quis amantior, eò plerumque eſt amentior. *Cæcus* ideò, quòd amatæ rei vitia non videat amans, nec damna cernat animo, quæ ab amore fluunt. *Alatus*; nihil eſt enim amore volucrius: cras oderit, qui amat hodiè. Quem manè deperibat, averſabitur veſperè. Quid dico, veſperè? Citiùs hoc fecit Amon Davide genitus: Odio quippe furens cubiculo expulit, quam amore ardens paullò ante pellexerat, *Sagittis* denique *armatus* eſt, quia ferit eminùs.

68. Heſiod. in Theog. n. 907. GRATIÆ Græcè *Charites*, ἀπὸ τῆς χαρᾶς, à gaudio; Jovis & Eurynomes, 68. ſive, ut ait Orpheus, 69. Eunomiæ, aut, ut alii malunt,
Pauſ. in Bœot. p. 309. Bacchi, Venerisque filiæ, 70. tres fuerunt; quarum prima dicitur *Aglaïa*, ab hilaritate, ſeu venuſtate, ſic dicta; propterea quod hilariter
69. Θυμ. 59. n. 2. præſtandum ſit beneficium. Secunda, *Thalia* (per ι, nam per ει, eſt Muſæ nomen) à viridi-
70. Gyrald. Synt. 13. p. 402. tate & concinnitate nomen habens, quòd beneficii memoria ſemper virere debeat, & nunquam marceſcere. Tertia *Euphroſyne*, ab oblectatione & hilaritate, idcircò quòd non minùs in dando, quàm

quàm in accipiendo beneficio, hilarem eſſe deceat.

Pingebantur puellæ nudæ, aut pellucidis ſaltem ſolutisque veſtibus. 71. virgines eædem, & hilares, manibus inter ſe connexæ; quarum *una* exprimebatur *averſo corpore*, quaſi à nobis proficiſceretur, *duæ* autem *ad nos converſæ*, quæ cum unum à nobis in alios proficiſcitur beneficium, duplex gratia rependi ſolet; altera, dum accipitur, altera dum redditur. *Nudæ* erant, aut ſolutis veſtibus, quod beneficia eſſe debeant minimè fucata, ſed ſincera & candida. *Puellæ*; quia accepti beneficii memoria ſeneſcere nunquam debet, ſed florere perpetuò. *Virgines*, quòd beneficia pura eſſe oportet, nec fœnerari illa convenit, vel etiam, quòd nihil turpe petendum, aut accipiendum ſit. *Connexæ*, quia, ut ajunt, χάρις χάριν τίκτει, beneficium parere ſolet beneficium, perpetuumque eſſe debet mutuæ benevolentiæ fœdus, ultrò citròque commeantis.

71. Pauſan. in Bœot. p. 309.

ADONIS, Cynaræ Cypriorum Regis, & Myrrhæ filius, excellenti formâ puer, quem propterea Venus in deliciis habuit, & miniſtrum ſibi delegit. Hic, inter venandum, apri dente percuſſus ſub inguine, interiit. Venus autem poſt multas lachrymas, quibus mortuum proſecuta eſt, ejus cruorem humi fuſum, in florem anemonem, qui ſanguini eſt concolor, commutavit. Ipſa verò, ad moribundi vocem dum paſſis capillis, nudisque pedibus opem latura accurrit, ſpinæ aculeo vulnerata pedem, cruore ſuo tinxit roſam, & quæ priùs alba fuerat, rubrum colorem induit. 72.

72. Ovid. 10. Met. n. 469.

Addunt & aliud commentum non illepidum, Venerem ac Proſerpinam coram Jove litigaſſe, utra poſſideret Adonidem, quibus à Jove miſſis ad Calliopen Muſam, cujus edicto eſſet dirimen-

da controverſia, rem ita Calliope compoſuit, ut ſenos menſes miniſtraret Adonis Veneri, totidemque menſes Proſerpinæ famularetur. 73. Cujus figmenti hic eſt ſenſus. Venus, Terra eſt, Adoniſque ſuus, ipſe Sol, cum quo ſex menſes illa regnat, floribus decora, frugibusque dives; ſex alios menſes abſcedit Sol procul à nobis, receditque velut ad inferos cum Proſerpinâ Denique ab Adonide natum hoc proverbium, *Adonidis horti:* quo ſignificamus, res amœnas quidem, ſed leves, parumque utiles.

73. Hygin. Poët. 2. 7. Aſtron.

FABULÆ SENSUS.

Venus, obſcœna libido.

VEnus cincta Gratiis, ſtipata Cupidine, Adonide ſuo comitata, quid aliud adumbrat, quàm effrænatam obſcœnarum rerum libidinem? Idcircò.

Primùm, Venuſtatis, & Gratiæ Dea dicitur, quia nihil eſt, quod vehementiùs incendat cupiditatem turpiſſimarum voluptatum, quàm ipſa formæ pulchritudo. Illa eſt ſiquidem, quæ fragili, corporeoque throno inſidens, ſuperbè dominatur in animos; quæ leporum blanditiis in pectus irrumpit, virtutem frangit & expugnat, fœdiſſimâque ſervitute ſibi mancipat. Armatam Cytherei coluere Venerem. 74. Quid formoſo corpori armis opus eſt? Num ſatis eſt, ut pulchritudine ornatum munitumque ſit? Eam certè fuiſſe fœminis à naturâ datam, ingeniosè quidem 75. cecinit, ut illâ, *lancearum ſcutorumque loco uterentur, & ignem atque ferrum vincere quæ de*

74. Pauſan. p. 91.

75. Anacr. Od. l. 2. n. 11.

decore præſtant. Teſtis Helena, teſtis Phryna, teſtes innumeri; ſed tamen illa jam palo alligata, atque obruenda lapidibus, oculorum fulgure, de lictorum manibus lapides excuſſit: Hæc, manifeſti comperta criminis, jamque multis præjudiciis irretita, ſimul ac diſciſſâ veſte aperuit ſinum, præcluſit ora judicum, & pro ſeſe perorante formâ, omnium ſententiis abſoluta eſt. 76. 76. Quintil. I. O. 2. 15.

2. Currui inſidet pulchra Venus, & quaſi de ſubactis hoſtibus triumphum agit poſt confecta bella, quæ gerit non tam armorum quàm amorum jure. Illecebris quippe graſſatur, non inſidiis; lenociniis, non tormentis; Veneribus, non vulneribus; nec faces mittit alias, quàm quas accendit amor; & ſagittæ quas ad cor adigit, non aliundè mittuntur, quàm ab arcu oculorum. Quid autem mirum, ſi eo modo dimicans, hoſtem benevolum non in fugam vertit, ſed in amplexum?

3. Coronam gerit, nempe poſt pugnam victrix, hoc enim nominis obtinuit, 77. Pugnat ſiquidem pulchritudo ſemper invicta. Sed, quo pacto? planè mirabili. Pugnat videlicet in otio, vincit in pace, triumphat oculis, tacendo tonat, aſpectu fulgurat, & uno, non dicam impetu, ſed intuitu, pectus invadit, expugnat animum, & ſibi tributarium facit, Quid? quod ſine voce loquitur, ſine vi vim affert, ſine catenis allicit, ſine præſtigiis immutat mentem; & vidiſſe, viciſſe eſt, & viſam eſſe, triumphaſſe. Illam propterea videre noluit Auguſtus in Cleopatrâ, ne caperetur, & victor orbis vinceretur à fœminâ. Itaque agenti cauſam, & multis verbis peroranti aures aperuit quidem, ſed clauſit oculos. 77. Plin. 8. c. 7. Plut. in Pompejo p. 655.

4. Speculum gerit: ut vitrum, quoties pulchritudo conſulit, firmius poſſit de fragilitate ſuâ pluſquam

quam vitreâ judicium ferre. Et floreis corollis decoratur, ut ex iis intelligat, oris venuſtate nihil eſſe vanius; quippe quæ floris inſtar, tenui liveſcit afflatu, caſuque leviſſimo defluit, & momento citiùs contabeſcit.

5. E mari orta Venus eſt. Nimirum, in mari, in amore, inquam, nihil niſi amari eſt; Atque haud ſcio, an nomen hoc *amarum*, ab hoc verbo, *amare*, ductum ſit. Illud haud ex vano dixerim, in amore Venereo tantum ineſſe amaroris, ut præ illo amaritudo maris non ſit amara. At eſto, ſit dulcis amor, attamen, è mari orta Venus eſt; ut qui illam ſectantur, in mari ſe verſari ſciant, perturbationum procellis, cupiditatumque turbinibus ſemper agitato; in quo, quantæ jacturæ bonorum, quot naufragia fiant, non rei modò familiaris, ſed ipſius etiam rationis, atque judicii, cœcus eſt, quiſquis non videt.

6. Adulteriis, ſtupris, inceſtibus famoſa eſt formoſa Venus. En, quò pulchritudo corporis, quos allicit, abripit. En præcipitia, quò ignis ille fatuus in fronte emicans inſpectores ſuos blandè perducit. Sic, è puriſſimâ faciei glacie impudica flamma concipitur, & è lucis intuitu, ab ore radiantis, obſcœna exiſtit nubes libidinis, & fœda caligo prorumpit. Sic, perverſo rerum ordine, innumeri cæcutiunt ab alienis oculis, turbantur ad ſerenæ formæ conſpectum, impalleſcunt ad ejus ruborem, & frontis pudorem excutiunt, dum frontis honores aſpiciunt, & impudentiores exiſtunt, quò magis pudorem mirantur.

PAL. At heus, bone Myſtagoge, quò te mentis fervor, ingeniique æſtus abſtrahit? Ut video, hujus Deæ pulchritudo movit admirationem.

MYST. Imo bilem potiùs; ſed tamen benè mones,

nes, diutius quàm vellem, nos diſtinuit Venus, nec tamen ſine causâ, eſt enim de Deabus maximis una. Cæteræ quæ ſequuntur, ut minùs illuſtres, nequaquam ſic nos morabuntur.

LATONA.

FUIT Latona, quam poſt Venerem aſpicis, Cœi Titanis, ex Phœbe filia, 1. quam, ob eximium formæ decus, cum adamaſſet, compreſſiſſetque Jupiter, & ex utero tumente illam Juno prægnantem ſenſiſſet, è Cœlo dejecit in Terram, ipsâ priùs Terrâ jurare juſſâ, ne parituræ locum daret: Immiſit inſuper Pythonem ſerpentem, qui toto orbe perſequeretur pellicem. 2. Sed fruſtrà fuere illa omnia. In Delo quippe inſulâ, Latona arborem complexa palmam, aut oleam, enixa eſt Dianam, quæ ſtatim obſtetricis officium matri præſtitit, & Apollinem naſcentem ſuſcepit. 3.

1. Apollod. l. 1. c. 2. §. 2. Ovid. 6. Metam. n. 185.

2. Lucian. dial. Irid. & Nept. p. 252.

3. Orph. Hymn. 34.

PAL. At ſi Terra juraverat, ſe locum parituræ Latonæ non præbituram, quo pacto parere in Delo potuit?

MYST. Quia illam olim inſulam in mari fluctuaſſe dicunt, & diù latuiſſe ſub undis: latebat autem tum, cum Terra juraverat; undè injurata ipſa emerſit tunc Neptuni juſſu, extititque immobilis, in Latonæ gratiam; ex quo *Delus* dicta eſt *conſpicua* & *manifeſta*: nam Δῆλος Latinis *manifeſtus* dicitur.

PAL. Cur autem in Latonæ gratiam emerſit Delus inſula?

MYST. Ne mireris, fuit enim hæc inſula Latonæ ſoror, Aſteria nomine; quam cum deperiret, & inſequeretur Jupiter, in inſulam converſa eſt,

4. Hygin. fab. 53. ut ajunt quidam. 4. Ab aliis verò, in coturnicem mutata fertur, ac fugiſſe in illam inſulam, quæ de ejus nomîne *Ortygia* vocata eſt; ὄρτυξ enim *coturnix* eſt. 5.

5. Calliſt. apud Nat. Com. 9. 6. HUJUS Deæ Numen fecit illuſtrius, ſuperbia Niobes, & inhumana ruſticitas Lyciorum.

NIOBE, Tantali filia, Amphionis Thebanorum Regis uxor, felix naturæ fortunæque muneribus, non poterat felicitatem ferre ſuam, tot cumulata bonis. Quare, inflata vaniore faſtu, ſuperbiùsque ſeſe efferens, Latonam cœpit aſpernari, ſeque illâ jactare majorem; major ſum, inquiebat mulier impotens, 6.

6. Ovid. 6. Met. n. 180.

In quamcumque domus adverto lumina partem,
Immenſæ ſpectantur opes. Accedit eodem
Digna Deâ facies. Huc natas adjice ſeptem,
Et totidem juvenes; & mox generosque, nurusque.
Quærite nunc habeat quam noſtra ſuperbia cauſam?
Major ſum, quàm cui poſſit fortuna nocere,
Multaque ut eripiat, multò mihi plura relinquet.

Septem enim filios, totidemque filias viro pepererat, præſtanti omnes formâ & indole. Sed brevi tot bonis ſpoliata eſt demens, & à ſummâ fortunâ redacta ad infimam. Nam Latona, ubi ſe contemptam videt, ſuaque ſacra turbari à Niobe, Apollini & Dianæ commendat, injuriam matris ut ulciſcantur. Hi continuò pharetram ſagittis inſtruunt, ad Niobes regiam ſe conferunt, & jaculis filios primùm, tum filias & patrem conficiunt, in oculis matris; atque ita demùm 7.

7. Ovid. 6. Met. n. 301.

—— Orba reſedit,
Exanimes inter natos, nataſque, virumque;
Diriguitque malis,

in

in marmor mutata, è quo tamen fons lachrymarum adhuc manat.

LYCIÆ quoque ruſtici experti aliquandò ſunt, magno ſuo malo, Latonæ iram. Ibat Latona errans, natis gemellis onerata. Cùm à viæ labore, æſtuque intolerabili, ardere cœpit tantâ ſiti, propè ut abſuerit ab exitio. Fontem inter hæc fortè videt in imâ valle, accurrit gaudens, ponit genua, 8. 8. Ovid. Met. 6. n. 347.

—— gelidos potura liquores.

Sed vetant ruſtici, qui vicinis in locis aderant. At Dea illos ſic precatur, petens bibendi veniam:

Quid prohibetis aquis? uſus communis aquarum eſt;
Quas tamen ut detis, ſupplex peto; non ego noſtros
Abluere hîc artus, laſſataque membra parabam,
Sed relevare ſitim. Caret os humore loquentis.
Et fauces arent, vixque eſt via vocis in illis.
Hauſtus aquæ mihi nectar erit, vitamque fatebor
Accepiſſe.
Quem non blanda Deæ potuiſſent verba movere?
Hi tamen orantem perſtant prohibere; minasque
Nî procul abſcedat, conviciaque inſuper addunt;
Nec ſatis eſt, ipſos etiam pedibuſque manuque
Turbavere lacus; imoque è gurgite mollem
Hùc illùc limum ſaltu movere maligno.

Inurbanitatem tam feram ac barbaram diutiùs Latona ferre non potuit, ſed eis malè precata,

Æternum ſtagno, dixit, vivatis in iſto.
Eveniunt optata Deæ.

Nam ſtatim in ranas converſi, in aquas turbulentas inſiluere.

AURO-

AURORA

MYSTAGOGUS. Quam aureo curru ſublimem vides, equis albis illum trahentibus, ecquam Dearum eſſe putas? 1.

PAL. Num Aurora, Terræ ac Titanis filia, 2. Solis ac Lunæ ſoror, aſtrorum ventorumque mater? Id equidem ex ore conjicio rutilanti, 3. roſeisque digitis. 4. Neſcio, an me fallat conjectura, & Homeri lectio; apud quem id obſervavi.

MYSTAGOG. Sapis pleno pectore; Eſt, ut dicis, Aurora, Græcè ἠώς & ἑώς, unde *Eous*, & *Heous*, Aurora verò dicitur, quaſi *aurea*, ἀγγελίεια θεȣ̃ Τιτᾶνος, id eſt, Solis nuncia. 5. Parentes quoquè rectè aſſignaſti, ſed alios alii tribuunt; nimirum Hyperionem & Thiam; 6. alii verò Pallantem; undè illa vulgò *Pallantia* à Poëtis 7. cognominatur.

PAL. Nihilne ab illâ geſtum?

MYSTAGOG. Juvenes duos elegantiſſimos rapuiſſe dicitur, Cephalum & Tithonum.

CEPHALUM quidem, & jam nuptiis implicatum (Procrin is duxerat, Athenienſium Regis filiam) cum nullâ ratione potuiſſet adducere ad violandam fidem uxori datam, vi rapuit in Cœlum: ac, ne ſic quidem, viri conſtantiam labefactare potuit. Itaque ad conjugem illum remittit, mercatoris habitu perſonatum; qui illius erga ſe fidem cùm periclitari vellet, blanditiis & muneribus oppugnat ejus pudicitiam. Et propè erat, ut deditionem faceret mulier, cùm priſtinæ redditus formæ vir objurgat graviter uxoris levitatem. Illa pudore ſuffuſa in ſylvas ſe abdit; deinde redit in gratiam cum viro, eique

1. Virg. 6. Æn. n. 535. Theocr. in Hyla. n. 11. 2. Gyrald. Synt. 7. p. 251. Nat. Com. l. 6. c. 2. 3. Homer. Hymn. in Vener. n. 227. Ovid. Metam. 7. n 705. 4. Homer. Odyſ. l. 5. n. 121. 5. Orph. in Hymn. 77. n. 3. 6. Heſiod. in Theog. n. 371. Ap. l. 1. c. 2. §. 2. 7. Ovid. 9. Met. n. 420. 8. Ovid. 7. Met n. 704. Pauſan. in Lacon. p. 101. Attic. p. 4.

J. van Vianen del.

eique dono dat telum inevitabile, quod illa à Minoë acceperat. Hoc inſtructus telo Cephalus, tempus omne venationi tribuit, & nihil aliud quàm feras agitat. Procris, ſuſpicata teneri virum amore Nymphæ cujuſpiam, antecedit, & latet in dumeto, indè captatura rei veritatem. Sed dum ſe incautior commovet, vir arcum intendit ſuum, & ratus eſſe feram, conjugem inevitabili telo transverberat. 9.

TITHONUM autem, 10. Laomedonte genitum, Priamique fratrem ob ſpeciem præclaram, Aurora extulit in Cœlum, conjugioque ſibi junxit, eique à Parcis, quaſi dotis nomine immortalitatem obtinuit, filiumque ex eo Memnonem ſuſcepit. At cum oblita eſſet Aurora, illud etiam marito petere, ne ſeneſceret unquam, in decrepitam perveniſſe ætatem dicitur; ſic, ut, infantium more, in cunis agitandus eſſet, ut obdormiſceret. Quocirca, eum vitæ tædere cœpit, eratque in votis mors; & Auroram obſecrat ut mori poſſit. Negat illa in ſuâ id eſſe poteſtate, daturam tamen quod poſſet; & promiſſa præſtitit, virum commutans in cicadam: quam ajunt, ſenio confectam, poſitis exuviis, non interire ſed juveneſcere.

9. Hygin. fab. 189.

10. Horat l. 2. Carm. 16. 30. Apollod. l. 3. c. 11. §. 4. Serv. Æn. l. 4. n. 585.

PAL. Quid verò factum de Memnone?

MYST. MEMNON illorum filius, 11. cum Trojam veniſſet, ſuppetias laturus Priamo, ſingulari certamine cum Achille pugnans, occiſus eſt. In eoque ipſo loco, ubi cecidit, fontem ajunt erupiſſe, qui quotannis, eodem ipſo die, quo necatus eſt, ſanguinem pro aquâ profunderet. Cum autem in rogo cremaretur ejus cadaver, precibus Auroræ matris, in avem mutatus eſt; ex eâdemque pyrâ multæ aliæ aves evolarunt ejusdem generis *Memnoniæ* dictæ; quæ in duas diviſæ turmas, infeſtis roſtris & unguibus concurrentes, generis ſui

11. Ovid. 13. Metam. n. 595.

ſui auctori Memnoni ſanguine ſuo parentarunt.

Fidem ſuperat, quod de hujus ſtatuâ Memnonis, ex nigro factâ marmore, & Thebis Ægyptiorum in templo Serapidis erectâ, ferunt. Videlicet, illius ſimulacri os ſimul ac attingerent primores radii ſolis orientis, ſuaviſſimam vocem emittere ſolitum, quaſi matris adventu lætaretur: occidente verò ſole, flebili ſono, cantum lachrymabilem edere, tanquam ſi doleret de ejus abſentiâ. 12.

12. Lucian. in Philopſ. p. 349. Tzetzes Chil. 6. c. 64.

Habes Palæophile, quæ de cœleſtibus Diis ac Deabus habui dicenda.

PAL. O, quàm arcto me tibi nexu obſtrinxiſti, humaniſſime Myſtagoge. At quid agis? disceſſum credo paras? Hoccine eſt ſtare promisſis? Num te mihi ſingula explicaturum promiſeras, Mythici hujus ſimulacra Panthei?

MYSTAGOGUS. Mitte ſollicitudinem: Præſtabo quod in me recepi, Sed, an vis nos hìc impranſos totum diem agere? Eamus, redituri ſtatim à prandio: volo enim mecum unà domi meæ prandeas.

PAL. Non impetrabis; In hoſpitiolum divertam meum: Nolo tibi eſſe incommodus.

MYST. Tu mihi incommodus? quo nimirùm commodiorem, & comiorem vidi neminem. Eamus, inquam; non es hodiè tui juris; parendum tibi eſt.

PAL. Parebo; Ibo, quò me duces.

PARS

PARS II.

DE DIIS TERRESTRIBUS.

P*ALÆOPHILUS*. Nunc certé, commodiùs multò, loquere tu, & ego audiam, poſtquàm tam lautè prandimus. Agedum; quam oculos in partem vis convertam?

MYST. In dextrum parietem: Lævum enim eſſet omen, à lævâ ducere initium. In hoc pariete, quæ ſecunda pars eſt hujus Panthei, & hujus diſſertationis; Deos terreſtres cernis, picturarum varietate bifariàm diviſos. Alii enim urbes & campos promiſcuè incolunt, quos propterea *terreſtres* communi nomine dicemus: Alii rure tantùm & in ſylvis degunt, quos idcircò *ſylveſtres* appellabimus. Illos primùm contemplemur.

TERRESTRES DII.

Terreſtres Dii dicti ſunt, quòd terras iucolerent; quorum hi præcipuè celebrantur: Saturnus, Janus, Vulcanus, Æolus, Momus. In Deabus autem, Veſta, Cybele, Ceres, Muſæ, Themis, totidem omninò, quot cœleſtes. A ſeniore inchoëmus, à Saturno ſcilicet, cujus hîc imaginem intueris.

SATURNUS

Ejus imago.

PAL. Ille Saturnus eſt? Ille cadaveroſus retorridusque ſenex, promiſſâ barbâ, cano capite, qui ſcapulas habet arcuatas in fornicem, hiantesque & aridas fauces, oculosque lippitudine riguos, buccasque fluentes, naſumque ſimum, ſulcatamque frontem, recurvumque mentum, genasque luridas, auriculasque flaccidas, aduncasque manus, rubiginoſam falcem dextrâ præferens, ſerpentem ſiniſtrâ, admordentem ſibi caudam? 1.

1. Ex Martian. ap. Lil. Gyrald. Synt. 4. p. 133.

Genus & geſta.

MYST. Ipſe eſt Saturnus, Cœlo ac Terrâ, ſeu Veſtâ natus; 2. qui Cœlus, Cœlius, ſive Uranus, Græco ſermone dictus, Ætheris ac Dei filius, Deorumque omnium antiquiſſimus, Veſtam ab ipſo geni-

2. Apollod. l. 3. c. 1. §. 3. Orph. hym. 12. n. 5.

van Vianen del.

genitam, ut quidam ajunt, uxorem ſibi conjunxit, plurimosque ex eâ liberos ſuſtulit, quorum clariſſimus Saturnus iſte fuit. Fratres habuit Cyclôpas, Oceanum, Titanum, Centimanos, aliosque benè multos: Sorores autem Cererem, Tethym, & Opem, ſeu Rheam, (quam poſtea duxit uxorem) à quibus exorata Veſta mater effecit, ut Saturno paternum regnum deferretur, excluſo Titano, ſtirpis maximo, ad quem hæreditatio jure pertinebat; verùm cùm matrem & ſorores adverteret in fratrem propenſas, tempori cedendum ratus, jure quoque ceſſit ſuo, illudque in Saturnum eâ conditione tranſtulit, ut nullam ille prolem educaret maſculam, ſed poſt ipſius mortem, ad liberos Titanis (dicitur enim Titan, & Titanus) regnum rediret.

PAL. Accepitne conditionem Saturnus?

MYST. Accepit, & ſervavit bonâ fide, quoad licuit, ſed non licuit diù. Cum enim Ops, ejus uxor, à marito devorari cerneret, quoſcunque ipſi pariebat maſculos; uno partu, Jovem & Junonem enixa, hanc ei obtulit; illum verò clam nutriendum in Idâ monte curavit à Curetibus Cretæ populis, adhibitis Corybantibus (ſacerdotes erant Cybeles) qui tympanis cymbaliſque ſuis de more obſtreperent, ne vagitus infantis exaudiri à Saturno poſſet. Eâdemque arte, Ops Neptunum, & Plutonem filios, ſubtraxit deinceps voracitati conjugis.

P. Patuitne Saturno fraus?

M. Patuit: puerumque flagitavit ab Ope, quæ lapidem panniculis involutum ac faſciis, pro Jove devorandum marito dedit, quem ipſe deglutivit illicò.

P. Quid interim Titan, ſe violatâ fide deluſum videns?

M. Ulturus injuriam, collectis copiis, arma Sa-

turno intulit; illum unâ cum Rheâ cepit, detruſitque ligatos in Tartarum; donec paucis poſt annis Jupiter, devictis bello Titanibus, reſtituit parentem utrumque in libertatem.

P. Jovi ergò, ut æquum erat, Saturnus beneficii memor, in poſterùm favit.

M. Imo ſtruxit inſidias; quod ſcilicet ex oraculo didiciſſet, ſe regno pulſum iri à filio, ut re ipsâ, pulſus à Jove, ſolioque exturbatus eſt, poſtquam vidit ſe à Saturno patre inſidiis peti: Nec id ſolum; melleo quippe liquore intemperanter hauſto, velut ebrium, vinculisque conſtrictum exſecuit, ut ipſe olim Saturnus, ſuâ fal-

3. V. Gyrald. Synt. 4. p. 131. ce, parentem ſuum, Cœlum exſecuerat. 3.

P. Quònam verò Saturnus ſe recepit regno dejectus?

4. Virg. 8. Æn. n. 319. Cyprian. de Idol. vanit. *M.* In Italiam, 4. (quæ à Saturno *Saturnia* olim dicta) apud Janum Regem; ex quo ea Italiæ regio, quam incoluit, & in quâ latuit, *Latium* appellata eſt, indidemque populus *Latinus*, ut obſervat Ovidius. 5.

5. 1. Faſt. n. 237.

> *Inde diu genti manſit* Saturnia *nomen.*
> *Dicta fuit* Latium *Terra, latente Deo.*

Ipſe autem Saturnus, à Jano in ſocietatem regni vocatus, populos illos agreſtes, ac palantes belluinum in morem, ad humaniorem civilem-

6. Diod. l. 5. Biblioth. p. 231. que cultum revocavit, 6. conjunxitque velut æreis vinculis, dum nummos æreos, primum in illis locis monetæ genus adinvenit; quod numismata teſtabantur, in quorum parte alterâ, navis impreſſa (quâ nimirum vectus erat in Italiam;) in alterâ Janus bifrons; id ipſum affirmante Ovidio 7.

7. Ovid. Faſt. 1. n. 39.

> *At bona poſteritas*, puppim *ſignavit in ære*,
> *Hoſpitis adventum teſtificata Dei.*

8. Ovid. Metem. 1. n. 89. Non ænea tamen *ætas* illa, ſed *aurea* 8. dicta eſt; fa-

famâque fabulis multiplicante beneficium, perſuaſum eſt poſteritati credulæ, terram, nullâ culturâ laceſſitam, nullo ſubactam vomere, ſpontaneas profudiſſe fruges, omnia fuiſſe communia; nullas lites, nullas contentiones extitiſſe, rebus omnibus ad cujusque voluntatem fluentibus. 9. De hâc ætate Virgilius eleganter, 10.

Primus ab æthereo venit Saturnus Olympo,
Arma Jovis fugiens, & regnis exul ademptis.
Is genus indocile, ac diſperſum montibus altis
Compoſuit, legesque dedit, Latiumque vocari
Maluit, his quoniam latuiſſet tutus in oris.
Aureaque *ut perhibent, illo ſub Rege fuere*
Sæcula, ſic placidâ populos in pace regebat.

Et Ovidius, 11.

Signabat nullo limite foſſor humum.

Quod totidem ferè verbis Maro. 12.

Nec ſignare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat.

Saturni nomen.

1. Saturni nomen, à *ſatu*; ſicut à *portu*, Portunus; à *nuptu*, Neptunus; ſic à ſatu Saturnus. 13. (ita enim primitùs pronuntiabant) dictus eſt, ut plerique cenſent; quòd videlicet ſerendi & colendi agros primus artem docuerit in Italiâ, & agriculturæ præeſſe credatur, unde *Sterculius* dictus à Romanis, quòd ſtercorandi & opimandi terram uſum induxerit. 14. Ideòque cum falce pingitur, quâ prata ſubſecantur, & demetuntur ſegetes. Hanc falcem, fabulantur à Saturno projectam in quandam Siciliæ urbem, nomine Drepanum: ab ipsâ nempe falce ita vocatam, quæ Græcè

9. Tibul. l. 1. c. 3. 45. Heſiod. Oper. n. 116. Pherecrat. apud Nat. Com. 2. 2. Trog. ap. Juſtin. lib. 43. c. 1. § 3. Martial. l. 12. Ep. 63. n. 1.
10. Virg. Æn. 8. n. 319.
11. 2. Amorum. El. 7. n. 42.
12. 1. Georg. n. 126.
13. Lipſ. l. 1. c. 2. Saturn.
14. Macrob. Sat. 1. 7.
15. Ovid. Faſt. 1. n. 234. Serv. Æn. l. 3. n. 707. Apollod. Argon l. 4. n. 984. Pauſ. Achaï. p. 230.

Δρέπανον dicitur. 15. Sunt tamen, qui ſic cognominatam putent, non ab Saturni falce, ſed ab illâ, quam Ceres à Vulcano acceptam donavit Titanibus, cùm eos metere docuit. 16. Alii probabiliùs, id traxiſſe nominis autumant ab ipſo ſitu loci; eſt enim in falcis modum arcuatus, & excavatus. 17. Et quòd Sicilia tritici feraciſſima, & paſcuis uberrima ſit; quare non ſine causâ falx in eam potiſſimùm decidiſſe fingitur.

16. Apollod. Argon. l. 4. n. 986.
17. Serv. Æn. l. 4. n. 707.

2. Saturnum quidam dici volunt, à *ſaturando*; quaſi populos annonâ *ſaturet*. 18. quemadmodum & ejus uxor *Ops* appellata, quòd eſurientibus *opem* ferat: vel, quòd ipſe *ſaturetur* annis quos devorat (tempus enim Saturnum eſſe ajunt.) 19.

18. Dion. Halic. l. 1. p. 30.
19. Cic. 2. de nat. 3. c. 24.

3. Denique nonnullis placet ſic illud derivare, ut Saturnus idem ſit ac *ſator* νϭ, mentem ſenſumque creans, perficiensque præceptis ac prudentiâ. 20.

20. Apollophan. ap. Fulgent. Mythol. l. 1. c. 2.

SATURNALIA.

Saturni ſacra & geſta.

SACRA Saturno fiebant humanis hoſtiis, quippe quem delectari crederent, placarique humano ſanguine. Idcircò gladiatores in ejus tutelâ cenſebantur, & adhibebantur in ejusdem feſtis: Neque enim illum Romani numerabant in Diis ſuperis, ſed in inferis, auctore Plutarcho. 21. quia credo triſte Saturni ſidus ac maleficum, licèt terreſtres inter Deos vulgo cenſeatur. Ipſi porrò ſacrificabatur aperto capite. 22. ejusque myſtæ ſeu ſacerdotes velabantur coccineo pallio. 23. Ara accenſis fulgebat fumabatque cereis. 24. ut ſigni-

21. Quæſt. Rom. 10.
22. Macrob. 1. Sat. c. 10.
23. Tertul. de teſtim. anim. c. 2. & de pallio. c. 4.
24. Macr. ib.

ſignificarent, Saturni beneficio, è tenebris errorum, ad veritatis lucem, homines fuiſſe traductos.

FESTA Saturni, quæ vulgò *Saturnalia* dicta ſunt, Græcè Κρόνια; à Tullo Romanorum Rege, 25. aut, ſi Livio 26. credimus, à Sempronio & Minutio Conſulibus inſtituta fuere, 27. unoque die peragebantur, Decembri menſe, videlicet decimo quarto Kalendas, ad Cæſaris usque tempora: Tunc enim trium dierum ſpatio celebrari cœpta, 28. quibus mox quartus, ac deindè quintus dies additus à Caligulâ, 29. nonnulli ad ſeptimum usque diem prorogata fuiſſe ſcribunt. 29. Hinc ille loquendi mos, *primis, ſecundis, tertiis Saturnalibus*. 30. Sicque aucto Saturnalium dierum numero, primus deinceps numeratus eſt à decimo ſexto Kal. 31,

Per eos autem dies feſtos, Primò ceſſabat Senatus. 32. 2. Vacabant Scholæ. 33. 3. Munera paſſim ab amicis ultrò citròque mittebantur. 34. 4. Bellum indicere, & pœnas à nocentibus exigere, nefas. 5. Servis permittebatur, ſe adhibere lautiùs, & cum dominis ludere, 35. unde Auſonius, 36.

Aurea nunc revocat Saturni feſta December,
Nunc tibi cum domino ludere, verna, licet.

6. Servis menſæ accumbentibus impendebant domini famularem operam, ad refricandam videlicet memoriam priſtinæ libertatis; nam Saturno regnante nemo ſerviebat. 7. Præter morem, manè ſtatim à lecto lavabant, quaſi ad menſam tranſituri. 37. 8. Veſte quâdam cœnatoriâ, dictâ *ſyntheſis*, purpurei plerumque aut coccinei coloris, & quæ hominum tantùm lautiorum erat, pallii inſtar, utebantur. 38.

25. Dion. Halic. l. 4. p. 219.
26. Lib. 2. c. 21.
27. Lipſ. 1. Sat. c. 3.
28. Macrob. Sat. l. 1. c. 10.
29. Suet. in Calig. c. 17. §. 6. Dio. l. 60. p. 682.
29. Lucian. Saturn p. 607. Mart. l. 14. c. 72. n. 2.
30. Cic. ad Att. 13. Ep. 52.
31. Macrob. Sat. l. 1. c. 10.
32. Martial. 7. Epigr. 27.
33. Plin. 8. Epiſt. 7.
34. Martial. l. 4. e. 88. n. 1.
35. Dio l. 58. Athen. l. 14. p. 639. Senec. Ep. 47.

36. Eclog. de menſibus. 37. Tertull. Apol. c. 42. 38. V. Lipſ. Saturn. l. 1. c. 2.

SENSUS FABULÆ

HISTORICUS.

SATURNUS, NOË.

39. Beroſ. l. 3.
40. Bochartus in Phaleg. l. 1. c. 1.
41. Geneſ. 11. 1
42. Plato in Politic. p. 538.
43. Geneſ. 9. 20.
44. Joſ. 5. 4.
45. Job 22. 8.
46. 2. Sam. 16. 7.
47. Exod. 4. 10.
48. Gen. 46. 32.
49. Aur. Vict. de Orig. Gent. Rom. c. 3. n. 2. Macrob Sat. 1. c. 6.
50. Lucian. in ep. Sat. p. 608.

Etſi nonnemo ſcribat, 39. Saturnum Nembrotum fuiſſe Imperii Babylonici fundatorem, magis tamen in illius ſententiam propendeo, qui Noëmum eſſe aſſerit. 40. Ad id credendum, adducor rationibus, quas adducit idem auctor: quarum præcipuæ, hæ mihi videntur eſſe.

I. Noëmi tempore, terra tota unius erat ſermonis, teſte Prophetâ, 41. quod fabularum conſarcinatores brutis quoque animantibus attribuunt, 42. Saturni quoque ætate, communem hominibus & belluis aliquam fuiſſe linguam ajunt.

II. Noë appellatur Hebraïcè, *vir terræ*, id eſt, agricola, 43. quâ phraſi nulla uſitatior in ſacris literis: ſic enim, *vir belli*, pro milite ſumitur, 44. *vir brachii*, pro robuſto, 45. *Vir ſanguinis*, pro ſicario, 46. *vir verborum*, pro diſerto, 47. *vir pecoris*, pro opilione. 48. Saturnus verè *vir terræ* dici debet, quandoquidem Tellurem, quæ eadem eſt ac Rhea & Ops, uxorem habuit.

III. Noë *plantavit vitem*, primusque vinitor fuiſſe dicitur. Et Saturno vitium & agrorum cultura tribuitur. 49.

IV. Noëmus vino ſuccubuit ſemel, ejus vires forté nondum expertus. Saturnalibus more receptum erat, multo mero ſe ingurgitare; & ebrietati Saturnus præerat. 50.

V. Noëmus, Chami filii execratus eſt impudentiam, quòd verenda patris vidiſſet, turpique ſpecta-

ſpectaculo, oculos paviſſet ſuos. A Saturno latam eſſe legem fabulantur, quâ ſancitur, ne quis Deos nudos impunè videat. 51.

VI. Κρόνος καὶ Ῥέα, καὶ ὅσοι μετὰ τούτων, *Saturnus & Rhea*, uxor ejus, *& qui cum illo fuere*. ex Oceano & Thetide nati perhibentur. 52. Noëmus autem cum ſuis, ex aquis diluvii, arcâ velut obſtetricante, prodiit in novam lucem. Potiori ſanè jure meruit Noëmus, quàm Saturnus, ut in nummis, ſi qui in ejus honorem cuſi fuiſſent, exprimeretur navis effigies, quâ genus hominum univerſum naufragio ſubduxerat. 53.

VII. Diluvium prædixit Noë: Et *Saturnus prænunciat magnam imbrium vim futuram*, Κρόνος προσημαίνει ἔσεσθαι πλῆθος ὄμβρων, *& fabricandam eſſe arcam, & in eâ cum volucribus, reptilibus atque jumentis eſſe navigandum*. 54.

VIII. Saturnus filios omnes, tribus exceptis, Jove, Neptuno, & Plutone, devoraſſe dicitur. Noëmus autem qui, ut paſtor, & propheta, omnium mortalium, qui tunc in vivis agebant, pater dici poteſt, eos omnes abſumpſiſſe & damnaſſe legitur, quòd diluvii aquis abſumendos prænuntiaret. Nam ex Scripturæ phraſi, prophetæ dicuntur id facere, quod futurum prædicunt. 55. Sic enim dicitur, *Quando veni ad perdendam civitatem*, id eſt, ad prænuntiandum perdendam. 56. Tres ſolùm Filii ſuperfuere, Sem, Cham, & Japhet: qui non alii videntur eſſe à Jove, Neptuno, & Plutone.

CHAM eſſe Jovem, hæ conjecturæ ſuadent. 1. Hebræum *Ham*; multi *Cham* ſcribunt, aſpiratione denſâ mutatâ in χ Græcum: Ex illo autem nomine *Ham*, factum Ægyptium Ἀμοῦν, & Africanum *Ammon*, vel *Hammon*, quæ Jovis eſſe nomina nemo neſcit. 2. Cham filiorum Noë, fuit natu minimus: ut Jupiter, Saturni. 57. 3. Jupiter Cœli dominus eſſe fingitur; quia Chamo ſeu Jovi

51. Callimach. hymn. in Pallad. n. 100.

52. Plato in Timæo. p. 1053.

53. Plut. in Ῥωμαϊκοῖς p. 440.

54. Abydenus ap. Cyril. contr. Jul. l. 1. p. 8.

55. Hebr. 11. 7.

56. Ezech. 43. 3.

57. Callimach. hymn. ad Jov. n. 58

obtigit Africa, cujus magna pars, cum ſolem habeat & reliquos planetas ſupra verticem, putatur eſſe Cœlo proxima. 4. Jupiter patrem exſecuit, quod ſumptum videtur ex his verbis perperàm intellectis. *Et vidit Cham virenda patris ſui, & nuntiavit*, &c. Hujus enim verbi loco, *& nuntiavit*, Hebraïcè *vajagged*, legi facilè potuit *vejaggod*; quod ſignificat, *abſcidit*, tum maximè, cùm vocalia puncta nulla dum erant ſubſcripta conſonantibus.

JAPHET, idem qui Neptunus, quem ideò mari præferunt; quia portio, quæ illi obtigit, magnâ ſuâ parte conſtat inſulis & peninſulis. 58.

58. Lactant. de fal. Relig. l. 9. c. 11.

SEMUS autem quâ ratione probabitur eſſe Pluto? Quibusve gradibus deſcendiſſe ad Averni regna putandus eſt? An pietatis ac religionis, quâ fratres antecelluit, ſuumque nomen ſuper aſtra extulit? Etiam, hæc ſceleratis impiisque ſimulachrorum cultoribus occaſio eſſe potuit, virum ſanctimoniæ laude clarum, & idololatriæ hoſtem implacabilem, exagitandi, dum viveret; poſteaque, mortui memoriam illuſtriſſimam fabulis obſcurandi, Stygiisque illum addicendi tenebris, delato, per ludibrium, ſceptro Inferorum.

PHYSICUS FABULÆ SENSUS.

Saturnus, tempus.

TEmpus, Saturni fabulâ, delineatum eſſe conſtat ex ipſo nomine. Κρόνος enim, Saturnus, immutatione primæ literæ, χρόνος, tempus eſt. 59.

59. Cic. 2. de nat. c. 25.

Præterea, Saturnus filios devorans, (talis ſæpè pingebatur) eoſdemque revomens, quid aliud ad-

J. van Vianen del.

adumbrat, quàm *tempus edax rerum*? Illius quippè quaſi dentibus conficiuntur omnia, iterumque interceſſu ſubſequentis temporis, renaſcuntur extincta, & collapſa redintegrantur. 60. 60 Orph. hymn. 12. n. 3. Æſchyl. Eum. n. 286.

Quæ ſi mavis ad ipſas temporis partes referre; filios, hoc eſt, dies, menſes, & annos, quos producit, deglutit idem, dum novos in novam lucem generat.

Deinde, Saturnus fingebatur aliquandò medius geminos inter puellos, puellasque geminas, quæ temporis imago eſt, quòd quatuor anni tempeſtates cingunt, ut nati parentem.

Denique falcem gerit Saturnus, itemque tempus, quâ falcè cuncta demetit: Nam quid tam durum, quod falcis hujus retundat aciem?

JANUS.

Ejus imago.

PALÆOPHILUS. O monſtrum! quid hoc eſt? Duplicem video frontem ac faciem, in uno eodemque capite.

MYST. Ita eſt; Bifrontem vides Deum, qui æquè à tergo poſita, atque à fronte proſpicit. Janum aſpicis, tenentem dextrâ clavem, ſiniſtrâ virgam. Aras item cernis duodecim, ſubjectas pedibus. Cuperem autem, deponere ut manibus clavem illam & virgam poſſet, & digitos movere ad arbitrium; fortaſſis enim digitorum inflexione, & compoſitione variâ ſignificaret tibi, quod olim ſolebat exprimere, ſcilicet trecenteſimum alterâ numerum, alterâ ſexageſimum quintum.

PAL.

PAL. Haud ſatis planè capio, quæ dicis.

MYST. Faxo planè perfectèque capias, tum quæ auribus, tum quæ uſurpas oculis. Attende modò; nam quatuor præcipuis hujus Dei nominibus enucleandis, & hanc picturam explico, & quæcumque hoc loco dici de Jano poſſunt tibi declaro.

Jani nomina & geſta.

JANUS, quem quidem Cœlo & Hecate procreatum fuiſſe ſcribunt, 1. quaſi *Eanus* dictus eſt, quod, *ab eundo*, nomen deductum eſt: *unde ſit*, inquit Tullius, 2. *ut tranſitiones perviæ*, Jani, (plurali numero) *foresque in liminibus profanarum ædium*, januæ *dicerentur*. Jani, porrò illi, Romæ locus erat, tribus Jani ſtatuis viſendus, quò ſolebant convenire creditores & fœneratores, alii ad reddendum, alli ad locandum fœnus. De his ſtatuis intelligendum eſſe Ciceronem. 3. cenſet vir doctus; 4. loquentem *de quibusdam viris optimis, ad medium Janum ſedentibus*: & Horatium, 5. dum *imum & ſummum Janum appellat*.

Bifrons fingitur. 6. & *Biceps* ab Ovid. 7. vocatur,

Jane Biceps, anni tacitè labentis imago,
Solus de Superis, qui tua terga vides.

Quod nimirùm, pro eâ, quâ præſtabat prudentiæ laude, præterita reſpiceret, ac futura provideret. Vel, quòd cùm Mundus, Janus crederetur, geminâ facie, ſpectabat duas præcipuas Mundi partes, Orientem, & Occidentem: Quim etiam *Quadrifrons* efformatus eſt, à quatuor ejuſdem Mundi partibus, quas temperare putabatur conſilio & auctoritate. Vel, quòd ſit diei dominus, cujus ortum & occaſum reſpicit. Sic enim Horatius: 8.

Matutini pater, ſeu, Jane libentiùs audis.

1. Arnob. cont. Gen. l. 3. p. 117.
2. Cic. 2. de nat. c. 27.
3. Off. l. 2. c. 23.
4. Dempſt. in Paralip. l. 2. c. 3.
5. E. 1. 1. 45.
6. Virgil. Æn. 12. n. 197.
7. Faſt. 1. n. 65.
8. Sat. 2. 6. 20.

Unde homines operum primos, vitæque labores
Inſtituunt.

Hinc factum eſt, ut Jano primùm Bifronti ſimulacrum effecerint Romulus & Tatius, Romanorum & Sabinorum Reges, cùm in fœdera convenirent, *quaſi ad duorum populorum imaginem*. 9. Eidemque poſteà templum Bifonti dicavit Numa, geminas habens fores. Poſteâ captis Faliſcis, Etruriæ Urbe, *inventum eſt*, ait Servius, *ſimulacrum Jani Quadrifrontis*; ex quo portæ quatuor in templo Jani factæ ſunt, 10. ſed de hoc templo, mox.

9. Serv. in 12. Æn. n. 198.

10. Serv. in 7. Æn. n. 607.

CLAVIGER; gerit enim clavem & virgam, 11. virgam quidem, quaſi viarum rector, at clavem, variis de cauſis.

11. Lil. Gyr. Synt. p. 153.

1. Quia valvas, fores, & ſeras inveniſſe creditur, & ab ejus nomine *januæ* dicuntur, ut ipſe θυραῖος, id eſt, *janitor*, quia januis præſidere putabatur.

2. Quia eſt veluti janitor anni, ſingulorumque menſium: nam & ipſi menſi primo præerat, quem de ſuo nomine Januarium appellavit; & præfectus erat cæterorum Kalendis, unde *Junonius* dictus eſt, quod Kalendæ omnes in Junonis eſſent ditione. Unde non invenuſtè ſic invocatur à Poëtâ, 12.

Annorum, nitidique ſator pulcherrime mundi.

12. Mart. l. 10. ep. 28. n. 1.

Hinc aræ duodecim ipſi dicatæ, pro numero menſium, & in ejus templo totidem loculi. Hinc etiam ille mos apud Romanos, ut in ejuſdem templo Conſules inaugurarentur, qui propterea dicebantur *aperire annum*, 13 & Kalendis Januariis, (de Martiis quoque idem ſcribit Macrobius, 14) nova laurea veteris loco imponeretur Jani ſtatuæ, 15. ſic enim Ovidius, 16.

Laurea Flaminibus, quæ toto perſtitit anno,
Tollitur, & frondes ſunt in honore novæ.

13. Sidon. Apoll. carm. 2. n. 3.

14. 1. Sat. c. 12.

15. Sidon. carm. 2. n. 8.

16. 3. Faſt. n. 137.

An,

An, quòd coronarum, quæ ex lauro ferè texebantur, inventor creditus? Hinc denique, quòd *Ja-*
17. l. 34. *nus Geminus* (Plinii verba ſunt 17.) *à Numâ Rege*
c. 7. *dicatus, digitis ita figuratis, ut trecentorum quinquaginta quinque* (*ſexaginta quinque*, alii legunt) *dierum notâ, per ſignificationem anni, temporis & ævi, ſe Deum indicaret.* Non quòd has manu notas teneret; ſed quòd digitis certa ratione flexis, conſtrictis, aut explicatis, eum numerum exhiberet. De quo numerandi modo varii varia.

18. Arnob. 8. Clavem gerit, 18. quia tanquam janua eſt
6. contr. mortalibus, per preces ad Deos adire volentibus,
Gent. p. ipſis quaſi aditum patefaciens. Quòd cauſæ fuit, cur
209. in omnium Deorum ſacrificiis precationis principium à Jano duceretur, eique priùs fieret, quàm aliis Diis: Hanc enim Janus ipſemet interroganti,

— *Cur quamvis aliorum numina placem,*
Jane, tibi primùm, thura merumque fero?
Ut poſſis aditum, per me, qui limina ſervo,
19 Ovid. *Ad quoſcumque voles, inquit, habere Deos.* 19.

1. Faſt. n. Hujus rei ratio indè petitur, quòd *fuerit*, inquit
171.
20. l. 3. v. Feſtus, 20. *omnium primus, à quo rerum omnium*
Chaos. *factum putabant initium, ideò ei ſupplicabant velut parenti.* Ex quo *Pater*, peculiari cognomento
21. Virg. 8. dictus eſt; 21. tametſi omnium Deorum com-
Æn. n. munis hæc eſſet appellatio: & quòd primus aras,
357. Juven. Sat. 6. templa, cæteroſque ſacrorum ritus inſtituerit;
n. 394. proptereaque *in omni ſacrificio perpetua ei præfatio præmittitur, farque illi, & vinum primò prælibatur*; non autem *thus*, quamvis Ovidius *thuris* meminerit in allato ſuprà verſu. Id enim, vel per licentiam dixit poëticam, vel de ſuâ
22. Dempſt. in ætate loquebatur: 22. nam primis, hoc eſt, ut
paralip. l. Plinius 23. ſcribit, *Iliacis temporibus, thure non*
2. c. 3. *ſupplicatum*; neque enim omiſiſſet Homerus
23. l. 13. c. id annotare, qui nuſquam *thuris* mentionem
1. fecit, in hujuſmodi rebus ad ſacra pertinentibus,

bus, cæteroquin accuratiſſimus: Nec ullum nomen Græcum eſt, quod *thus* propriè ſignificet; nam θύον, non tam *thus* eſt, quàm quilibet ſuffitus.

PATULCIUS & CLAUSIUS, ſive, ut alii loquuntur, *Patulcius* & *Cluſius*, *à patendo*, ſeu *pateſaciendo* & *cludendo*. Etenim belli tempore Jani templum patebat, pace verò claudebatur. 24. 24. Serv. 1. Æn. n.
Hoc templum eſt, quod modò diximus à Romulo, poſt pacem cum Tatio initam, conſecratum 298. Claud.
Jano Bifronti, ut oſtenderet, duos in unum coïſſe de 6 Hon.
populos, Romanos videlicet & Sabinos. Ejusque Conſ. n.
poſtea ſucceſſor Numa edixit, ut aperiretur in 637.
poſterùm, cum gereretur bellum; tum verò clauderetur, cum Romanus populus pace potiretur. Cur aperiretur autem, cùm in armis erat populus, conjectura hæc afferri ſolet, quòd Romulo contra Sabinos pugnante calida aqua ex loco eruperit, quæ hoſtilem fugavit exercitum. Itaque, pugnaturi illud reſerabant, ſimile à Diis quaſi expectaturi ſubſidium; vel potiùs, quòd ad bellum ituri debeant de pace cogitare, 25. op- 25. Serv.
tentque celerem in patriam reditum. in 7. Æn.

Utrumque nomen illud continetur hoc diſti- n. 607.
cho. 26. 26. Ovid.

Nomina ridebis, modò namque Patulcius *idem*, in Faſt. l.
Et modò ſacrifico Cluſius *ore vocor.* 1. n. 129.

Aperiendi verò hujus templi, & claudendi ritum, Virgilius ita deſcripſit, 27. 27. 7. Æn.

Sunt geminæ Belli portæ (ſic nomine dicunt) n. 607.
Relligione ſacræ, & ſævi formidine Martis:
Centum ærei claudunt vectes, æternaque ferri
Robora; nec cuſtos abſiſtit limine Janus.
Has, ubi certa ſedet Patribus ſententia pugnæ,
Ipſe Quirinali trabeâ, cinctuque Gabino
Inſignis, reſerat ſtridentia limina Conſul.

De claudendo porrò eodem templo, ita Jovem inducit evolventem Veneri arcana fatorum. 28. 28. 1. Æn.

Aſpera n. 295.

Aſpera tum poſitis miteſcent ſæcula bellis:
Cana Fides & Veſta, Remo cum fratre Quirinus
Jura dabunt, diræ ferro, & compagibus arctis
Claudentur Belli portæ, Furor impius intus
Sæva ſedens ſuper arma, & centum vinctus ahenis
Poſt tergum nodis, fremet horridus ore cruento.

Mirum eſt autem, intra ſeptingentos annos, ter tantùm fuiſſe clauſum hoc Jani templum; primum à Numâ; deinde Conſulibus M. Attilio, & T. Manlio, poſt fœdus cum Pœnis ictum; tertiò, ab Auguſto, poſt Actiacam victoriam 29.

29. Liv. l. 1. c. 19. Oroſ. l 6. c. 21. Dio l. 51. p. 515.

FABULÆ SENSUS.

Janus emblema prudentiæ.

JAni fabulam, (quem alii Noëmum, ſeu Noam; alii Ogygem; alii Sacerdotem, Philoſophum, ac Theologum: alii denique antiquiſſimum Italiæ Regem Janiculi oppidi conditorem fuiſſe ajunt 30) Jani, inquam, fabula, hominis imago eſt ornati ſingulari laude prudentiæ, quæ, ut Tullius 31. ait, ſita eſt in præteritorum memoriâ, & providentia futurorum. Debet igitur habere quaſi duplicem vultum vir prudens; ut perſpectis, quæ à tergo & fronte ſunt, pro innata ſagacitate mentis & maturitate conſilii, rerum cauſas & principia videat; earum progreſſus, & tanquam anteceſſiones percipiat, componat ſimilitudines, conſequentia cernat, futura proſpiciat, & ſubtili conſequentium comprehenſione cum primis, pæſentibus ventura illiget, & præteritis futura connectat.

30. Munſt. 2. Coſm. 9. Fab. Pict. 31. de Senect. c. 21.

Clavem

Clavem tenet vir prudens; nihil enim uſquam eſt tam abditum, quod ſuâ perſpicacitate non detegat; nihil tam ſecretum, atque tam clauſum, quod ſolerti conſideratione non recludat & propalet; nihil tam involutum, tamque intricatum, quod felici dexteritate non evolvat, non explicet. Hâc judicii clave rimatur omnes negotiorum vias, perveſtigatque quàm aptiſſimas, ſcrutatur opportunitates temporum, occaſionum momenta diſquirit, difficultates tollit, amovet obices, aperit profutura, obfutura condit inviolabili ſecreti ſerâ. Per illam denique clavem aditum ſibi facit ad amicitiam, in penitiſſimos receſſus alieni pectoris inſinuat ſeſe, conſiliorum reſerat adyta, arcanorum penetralia ſubit, obſcura pervadit, incognita penetrat, à communi ſenſu remotiſſima quærit, invenit, contemplatur.

Aras, templa, ſacra Janus induxit. Eſt enim ſummæ abſolutæque prudentiæ, ſupremo Numini debitos reddere honores, ejus revereri potentiam, amplificare cultum, propagare gloriam: Et ſicut Janus, præſtanti ſuâ in Deos religione, hanc meruit honoris prærogativam, ut primas in omnium Deorum ſacrificiis obtineret; ita, quò quis majorem Deo cultum exhibet, eò majorem ipſe ab hominibus & ipſo Deo conſequetur; quod ſacris tum oraculis, tum exemplis manifeſtum perſpicuumque redditur.

VULCANUS.

PALÆOPHIL. Deus bone! fabrumne ferrarium Diis immixtum video?

MYSTAG. Non fallit oculos imago. Fabrum ferrarium, & Deum cernis, Vulcani nomine; artem ſiquidem ferrariam exercuit, habuit officinam in Lemno inſulâ, quo in loco Jovis fulmina, Deorumque arma fabricabatur, etſi Deus.

PAL. Si Deus fuit, quis eum caſus ad uſtrinam contruſit, addixitque tam vili miniſterio?

MYST. Corporis, credo, deformitas, ob quam parentibus ſuis, 1. Jovi & Junoni, (ſolâ Junone genitum 2. quidam ajunt) deſpectus, è Cœlo præcipitatus eſt in inſulam Lemnum, unde *Lemnius* dictus eſt; 3. quo caſu, fracto ſibi crure, claudus effectus eſt, cervicem porrò haud dubiè ſibi fracturus, & caput, niſi Lemnii, pro humanitate, ruentem excepiſſent. Ipſis beneficium ut rependeret, ſedem ibi fixit, & ferrariam fecit, multiplicem ferri & ignis uſum docuit incolas, quo *Mulciber*, ſeu *Mulcifer* appellatus eſt, à *mulcendo*, & molliendo ferrum. 4. At, quod mirere, deformis licet fumoſusque faber, Dearum tamen venuſtiſſimam uxorem nactus eſt, nimirùm Venerem, quam in adulterio cum Marte deprehenſam catenis conſtrinxit; ut diximus, deridendosque Diis propinavit. Minervam quidem ducere voluerat, & annuerat Jupiter, virginem objiciens turpiſſimi tenebrionis libidini; ſed repulſam paſſus, monſtrum fœdiſſimum, in illo conatu nefario & irrito, deciſo in terram ſemine procreavit, quod *Erichthonius*, ἀπὸ τῆς ἔριδος, καὶ

1. Phurnut. de nat. Deor. c. 19.
2. Heſiod. Theog. n 927. & Lucian. de ſacr.
3. Virg. 8. Æn. n. 454.
4. Lucan. l. 1. n. 545.

J. van Vianen del.

καὶ χθονὸς, ex contentione & terrâ, ſeu *Erichthæus* dictum eſt; draconum pedibus horribile. Quam pedum deformitatem ut tegeret, primus curruum uſum inveniſſe fertur. 5. Annuerat, inquam, Vulcano Jupiter, ut pudicitiam, ſi poſſet, Minervæ opprimeret, cujus nuptias, præmii loco, cum Diis arma feciſſet, optione ſibi à Jove datâ, expetierat; ſed ſimul, ab eodem Jove præmonita Minerva fuerat, ut repugnaret, & virginitatem tueretur ſuam, quod egregie præſtitit. 6.

ERICHTHONIUS.

5. Virg. 3. Georg. n. 113.

6. Nat. Com. l. 2. c. 6.

Atque etiam, in ejus honorem feſta Romæ celebrata ſunt *Vulcanalia*; & feriæ ſolemnes, quibus diebus animalia conjiciebantur in ignem; 7. & ab Athenienſibus inſtituta fuere alia, quæ *Chalcea* dicebantur. 8. Quin & templum habuit in monte Æthnâ, ex quo *Æthnei* cognomen ſortitus eſt. Cujus templi cuſtodes ferunt fuiſſe canes, ea narium ſagacitate præditos, ut caſtè ac religiosè ad illud accedentibus, obviàm procederent, adblandirentur, & comites ſeſe adjungerent, tanquam Vulcani heri ſui familiaribus & amicis; ſceleſtos verò & facinoroſos arcerent horrendis latratibus, dentibusque dilacerarent.

7. Varr. de L. L. 5. c. 3.

8. Pollux l. 7. c. 24. §. 2.

PAL. Audiui, ſi benè memini, fabricatam fuiſſe, Jovis juſſu, ab hoc Vulcano fœminam: Verumne eſt?

YSTAGOG. Næ tu ridiculus es, qui quæras in fabulis veritatem. Ita quidem comminiſcuntur fœminam, omnium primam Vulcani malleo cuſam fictamque, ornatam poſtea fuiſſe Deorum omnium donis; (ex quo dicta *Pandora* 9. eſt) ei Palladem ſapientiam contuliſſe; Apollinem, muſicæ peritiam; Mercurium, benè dicendi artem; Venerem, formæ decus, aliosque alia tribuiſſe munera. Addunt, à Jove, in homines offenſo, quòd ignem è Cœlo Prometheus ſubripuiſſet, ad animandum;

PANDORA.

9. Pauſ. in Attic. p. 22. Hygin. fab. c. 142.

quem efformârat, hominem; miſſam ad illum Pandoram, cum pyxide clauſa, quam ille oblatam noluit accipere; deinde ad Epimethei (frater Promethei erat) uxorem detulit, quam illa, pro innatâ ſexui curioſitate, ſimul ac aperuit, morbos, & mala omnia, quibus plena erat, in humanum genus effudit; ſolâ Spe in pyxidis fundo remanente.

CYCLOPES,

Vulcani adminiſtri.

PAL. Quid ſibi volunt atri illi ac tetri monoculi?

MYST. Cyclopes ſunt, famularem Vulcano navantes operam, Neptuno & Amphitrite nati; *Cyclopes* dicti, quòd unicum haberent oculum in fronte mediâ, figurâ rotundâ, in modum circuli, qui κύκλος Græcè dicitur. Trium Cyclopum meminit Virgilius: 10.

10. 8. Æn. n. 424.

> *Ferrum exercebant vaſto Cyclopes in antro,*
> *Brontesque, Steropesque, & nudus membra Pyracmon.*

Non quòd tres illi ſint tantùm, nam multò plures eſſe probant hi verſus; 11.

11. Idem ibid. n. 449.

> —— *Alii ventoſis follibus auras*
> *Accipiunt redduntque: alii ſtridentia tingunt*
> *Æra lacu: gemit impoſitis incudibus antrum.*
> *Illi inter ſeſe multâ vi brachia tollunt*
> *In numerum, verſantque tenaci forcipe maſſam.*

CACUS, ET CÆCULUS,

Vulcani filii.

CACUS, bipedum nequiſſimus, à ſuâ malitiâ nomen trahens, (nam κακὸς, *malus* eſt) Latium latrociniis & incendiis infeſtabat; ferino more vitam agens, horrendumque antrum incolens. Hùc cum nocte quâdam boves Herculis abactos caudâ traxiſſet, ne ſcilicet certis veſtigiorum indiciis, perveniri ad fraudis cubilia poſſet, receptoremque furtorum locum; Hercules, illàc pertranſiens, audito incluſorum boum mugitu, perrumpit in ſpeluncam, & 12. 12. Virg. 8. Æn. n. 259.

Cacum in tenebris incendia vana vomentem
Corripit in nodum complexus, & angit inhærens
Eliſos oculos, & ſiccum ſanguine guttur.

Sed ipſius ſpeluncæ deſcriptionem accipe: 13. 13. Idem ib. n. 193.

Hic ſpelunca fuit vaſto ſubmota receſſu,
Semihominis Caci, facies quam dira tegebat,
Solis inacceſſam radiis, ſemperque recenti
Cæde tepebat humus, foribusque affixa ſuperbis
Ora virûm triſti pendebant pallida tabo:
Huic monſtro Vulcanus erat pater; illius atros
Ore vomens ignes magnâ ſe mole ferebat.

CÆCULUS, 14. ita dictus, quòd minores haberet oculorum orbes, (à quo Cæciliorum familiam, Romæ nobiliſſimam, ortam putant) rapto & latrociniis vixit. Ferunt, cùm mater ejus igni aſſideret, ſcintillam in gremium ejus delatam eſſe; ex quâ gravidam ſe credi voluit, expletisque legitimis menſibus, peperiſſe filium, Præneſtinæ urbis aliquantò poſt conditorem. Tradunt alii, Cæculum recens natum à paſtoribus mediis 14. Virg. 7. Æn. n. 681.

in flammis inventum eſſe prorſus illæſum; indeque factum eſſe, ut Vulcani filius crederetur.

POLYPHEMUS paſtor his addendus, monſtrum haud abſimile, Neptuno ſatum. Habuit enim ſimiliter, ut Cyclopes, unum dumtaxat in fronte oculum; & non ſecus, ac ipſe Cacus, Cæculuſque, furtis ac cædibus vitam ſuſtentabat. Hunc, cum quatuor ex Ulyſſis comitibus pertractos in antrum, quod habebat in Siciliâ, devoraſſet, certus non abſtinere dentes à reliquis; Ulyſſes atro vino inebriatum, torre in ejus oculum defixo, luce privavit. Rem concinnè, ornatèque, Maro ita ſub

15. 3. Æn. n. 622. aſpectum ſubjicit: 15.

Viſceribus miſerorum, & ſanguine veſcitur atro.
Vidi egomet duo de numero cùm corpora noſtro
Prenſa manu magna, medio reſupinus in antro.
Frangeret ad ſaxum, ſanieque aſperſa natarent
Limina: vidi, atro cùm membra fluentia tabo
Manderet, & tepidi tremerent ſub dentibus artus.
Haud impunè quidem: nec talia paſſus Ulyſſes,
Oblituſque ſui eſt Ithacus, diſcrimine tanto.
Nam ſimul expletus dapibus, vinoque ſepultus,
Cervicem inflexam poſuit, jacuitque per antrum
Immenſum, ſaniem eructans, ac fruſtà cruento
Per ſomnum commixta mero; nos magna precati
Numina, ſortitique vices, unà undique circum
Fundimur, & telo lumen terebramus acuto.
Ingens, quod torvâ ſolum ſub fronte latebat,
Argolici clypei, aut Phœbææ lampadis inſtar.

FABU-

FABULÆ SENSUS.

VULCANUS,

Ignis gemini ſymbolum.

IGnem eſſe Vulcanum, ipſum Vulcani nomen indicat: ſic enim dictus eſt, ſi Varro 16. audiendus, ab ignis vi ac violentiâ. *Vulcanus* primùm dicebatur, quaſi *Volicanus*, quòd ignis per aërem volitet 17. Idcircò appingebatur ejus capiti pileus cæruleus, 18. cœleſtis ignis ſymbolum, qui purus & ſincerus eſt, terreſtris autem, quia imbecillior, & materiâ egens, *claudus* jure fingitur. Præcipitatum ajunt è Cœlo Vulcanum, quia fulmen ex aëre decidit, quòd quia ſæpè cadit in Lemnum inſulam, ideò ſuſceptus à Lemniis ruens Vulcanus creditus. 19.

16. de L. L. L. 4. c. 10.

17. Serv. 8. Æn. n. 414.

18. Euſeb. de Præp. Evang. l. c. 11.

19. Serv. ib.

Verùm ab hoc igne Vulcanio, ad Venerem tranſeamus; nam junctus Veneri Vulcanus eſt. Quid ita verò, inquis; Quorſùm Deo ita deformi tam formoſa copulata Dea eſt; tam atro conjugi ſponſa ita venuſta, ita candida? Accipe. Vulcanus ignis eſt, & flamma Venus: Num ergò flammæ fuit meritò maritandus ignis? At, quis ignis? Planè tartareus, atque Cyclopicus. Hoc torretur & torquetur igne, qui ſe Veneri mancipat: Simul ac enim conceptus lenociniis alienæ formæ ſinum pectoris occupavit intimum, quas tunc, oro, ſtrages non edit, quas non ſpargit faces, quæ non facit incendia, quæ non creat exitia? Hinc videlicet languor ille in amante frontis emortuæ, & lurida ſpecies oris, lethaliſque genarum pallor,

turbidaque oculorum lumina, & vultus cineribus concolor, fatalia latentis & graſſantis intus ignis argumenta: Latentis, inquam, atque interiora tantùm depaſcentis. Nam ubi primùm obſtetricante impudentiâ emicare cœpit flamma peſtilens, & combuſto modeſtiæ velo erupit foràs, perque occulta flagitiorum incrementa ſenſim adolevit erebi fœtus! Proh Superi! ut ſerpit, ut ſævit, ut furit, ut corripit & incendit omnia: Cerne Semelem; hoc igne eſt exuſta. Herculem vide; illum ignis iſte conſumpſit. Trojam aſpice, non aliâ flammâ conflagravit.

Perge: Te addixiſti Veneri; Vulcanum illa te fecit, turpem, tetrum, fumoſum, ſtygiâ caligine obſitum, perpetuisque circumſeptum tenebris, ad flammam te licet exerceas. Caret ſiquidem ignis hic luce; tenebrasque obducit oculis, & gelu, quod mirere, aſtringit animum, vel tum maximè, dum corpus voluptate colliqueſcit. O triſte mulieroſi viri fatum! ô amore verè Vulcanius ac ferreus! Quid enim aliud, quam ferrum verſat igne candens, qui Veneris amore ardet, qui fœminam perditè diligit? Num convertenda eſt in uſtrinam domus? Num malleis, incudibusque perſtrependum, & ſudandum, ut molliatur, ut flectatur, & quaſi limâ poliatur uxor, ſplendoremque à ſquallore viri accerſat; Num abſumenda, in illâ quaſi fornace libidinis, patrimonia? in favillam redigendæ poſſeſſiones ampliſſimæ, donec in ramenta theſauri defluant, & evaneſcant in fumum illuſtres familiæ.

Nimirum, & iſte quoque ignis nullo ſatiatur pabulo; nec uſquam remittit ardor, nec frigeſcit unquam flamma Vulcania: Quia illam Venus ſuſpiriis libidinoſis aſſiduè ventilat, & lachrymis accendit, irritatque faſtidioſo frigore; tantò ſævior, quantò blandior; eò illecebroſior, quò furerior.

Quid?

J. van Vianen del.

Quid? jam mirum, quod Vulcani tam multi, non in Lemno ſolùm, ſed ubique paſſim, ad hanc voluptatis uſtrinam fabricentur fulmina, in ſuum videlicet contorquenda caput? Quòd è Cœlo, in Terram; hoc eſt, è ſtatu fortunæ ſupremo, ad infimam ſæpè conditionem cum Vulcano præcipites ruant, & è caſu claudicent infortunati? Veneris hoc amor effecit. Mihi ſi non credis, audi Poëtam, id ipſum confirmantem pereleganti epigrammate. 20. 20. Pallad l. 2. epigr.

Υἱὸν ἔχεις Ἔρωτα, γυναῖκα δὲ τὴν Ἀφροδίτην,
Οὐκ ἀδίκως, Χαλκεῦ, τὸν πόδα χωλὸν ἔχεις.

Filium habes Amorem, uxorem Venerem;
Non immeritò, ô Ferrarie, pede claudus es.

ÆOLUS.

EXTINGUAMUS Vulcanum Æolo, ignem vento; Nam quem Vulcano vides proximum, Æolus eſt, ventorum Deus, Aceſtâ, vel Segeſtâ Hippotæ filiâ, (à quo Hippotates 1. cognominatus eſt) & Jove genitus. Habitavit in unâ ex illis ſeptem inſulis, quæ de illius nomine *Æoliæ* dictæ ſunt, quas nonnulli 2. *Vulcanias*, à Vulcano nuncupant; aſtronomiæ peritiſſimus. 3. in eâque ſcientiâ præcipuè verſatur, quæ ad naturam ventorum pertinet; Atque ita, quòd ex nebulis, fumoque Vulcaniarum inſularum, ventos ac tempeſtates multò antè prædiceret, quàm exorirentur; vulgò creditum eſt, Ventos eſſe in Æoli poteſtate; quos poſſet, cum liberet, emittere, vel coërcere. 4. Undè ventorum (quos ex Aſtræo & Aurorâ natos ajunt) 5. Rex & Imperator habitus.

1. Ovid. 18 Her n. 26
2. Serv. Æn. l. 8. n. 454. Strab. l 6 p. 190.
3. Palæph de Incred c. 18.
4. Varr. ap Serv. Æn. l. 1. n. 56.
5. Serv. Æn. l. 1. n 135. Heſiod. Theog. n. 378.

Hunc Regem, ut adierit Regina Juno, Virgilius

Æn. 1. 55. memorat, ejuſque regiam ita deſcribit. 6.

Nimborum in patriam, loca fœta furentibus auſtris,
Æoliam venit: Hic vaſto Rex Æolus antro
Luctantes ventos, tempeſtatesque ſonoras
Imperio premit, ac vinclis & carcere frenat.
Illi indignantur, magno cum murmure, montis
Circum clauſtra fremunt: celſa ſedet Æolus arce,
Sceptra tenens, mollitque animos, & temperat iras.
Ni faciat, maria ac terras, cœlumque profundum
Quippe ferant rapidi ſecum, verrantque per auras.
Sed pater omnipotens ſpeluncis abdidit atris,
Hoc metuens, molemque, & montes inſuper altos
Impoſuit, Regemque dedit, qui fœdere certo
Et premere, & laxas ſciret dare juſſus habenas.

M O M U S.

PALÆOPHILUS. Quid hoc hominis & nominis eſt?

MYSTAG. Quid tu in Diis quæris hominem? Dei nomen eſt, à Græco Μῶμος, quod irriſorem ſignificat. Illius enim officium eſt, ipſum quidem nihil operis edere, & otioſam agere vitam; in aliorum autem Deorum facta atque dicta acriter inquirere: & ſi quid eſt omiſſum, aut perperàm admiſſum, id verò ſummâ cum libertate carpere, reprehendere, deridere.

Teſtes ſunt, Neptunus, Vulcanus, & Minerva,

J. van Vianen del.

va, qui de artificio contendentes, à Momo, qui fuerat electus litis arbiter, perſtricti ſinguli ſunt. Etenim, cum Neptunus taurum, Minerva domum, Vulcanus effeciſſet hominem; Neptunum arguit imprudentiæ, quòd tauri cornua, ante oculos, & in ipſa fronte non affixiſſet; ſic enim majore vi, certiorique impetu, cornibus feriret: 1. Domum autem Minervæ id vitii habere dixit, quod non eſſet verſatilis, ut facilè moveri circumagique poſſet, ſi quandò vicinum non haberet bonum: Vulcanum denique fuiſſe inconſultiſſimum in efformando homine, ſapientiùsque facturum fuiſſe, ſi feneſtraſſet pectus, quò cerni poſſet, quid in animo quiſque strueret, num quid fallaciæ moliretur, num aliud ſentiret, ac diceret. 2.

1. Lucia[n.] Nigrin. p. 39.

2. Lucia[n.] Hermot. p. 519.

PAL. Quibus ortus parentibus?

MYSTAGOG. Nocte & Somno progenitum fabulantur 3. nec ſine causâ. Tenebricoſi ſiquidem & ſomnolenti, parùmque videntis ingenii eſt, aliorum facta perſtringere; cùm nihil ſit uſquequaque perfectum, ſi à Deo diſceſſeris, in quo aliquid non requiri poſſit; adeòque quod reprehenſioni non ſit obnoxium.

3. Heſio[d.] in Theog. n. 213.

DEÆ TERRESTRES.

VESTA.

EST hæc matrona, quam hic ſedentem, tympanumque geſtantem aſpicis, Dearum omnium antiquiſſima, 1. Cœli uxor, Saturnique mater.

1. Virg. Æn. 9. n. 229.

PALÆOPHILUS. Si Cœli uxor eſt, cur non inter cœleſtes potiùs recenſetur, quàm terreſtres Deas?

MYSTA-

MYSTAGOGUS. Nempè, quia hæc Dea Veſta, Terra ipſa eſt; ſic dicta à *veſtiendo*, quòd plantis frugibusque terra veſtiatur. Vel, ut Ovi-
2. Faſt. n. 299. dio placet, *à vi ſtando;* ait enim, 2.

Stat vi terra ſuâ, vi ſtando, *Veſta vocatur.*

Sedet autem, quia terra immobilis imâ mundi
3 Varr. p. Aug. 7. de Civ. c. 24. ſede ſemper hæret. 3. Geſtat tympanum; quòd ventorum flatus horriſonos contineat ſinu. Idcircò etiam floribus, plantisque variis circum enaſcentibus, & ſponte in coronam flexis, Deæ caput ambitur, uti vides, omnis generis animali-
4. Hecat. Mileſ. apud Nat. Com. l. 8 c. 20. bus certatim circùm adblandientibus, 4. Eandem ob cauſam rotundum, terræ inſtar, 5, hic Romæ templum habet; & ipſam etiam Veſtæ effigiem rotundam alicubi fuiſſe ajunt, & informem aliquandò, Ovidio teſte: 6.

5. Phurnut. N. D. c. 18. *Effigiem nullam, Veſta, nec Ignis habet.*

6. Faſt. 6. n. 298. Hinc quòque olim menſæ rotundæ, *Veſtæ*, appellatæ ſunt; 7. quòd ad ſimilitudinem terræ ad
7. Plut. in ſympoſ. l. 7. c. 4. victum neceſſaria ſubminiſtrarent. Quid mirum, igitur, omnium ſacrificiorum primitias ipſi offerri ſolitas, 8. cùm è terrâ oriantur omnia, quæ
8. Homer in hymn. n. 5. offerri poſſunt? Et Græcos auſpicatos eſſe à Veſtâ, & peregiſſe ſacra omnia 9. cùm Deorum omnium
9 ap. Lil. Gyrald. Synt. 4. p. 149. mater habeatur? 10.

PAL. Hæret adhuc animo ſcrupulus, quem mihi ut eximas, oro. Quî enim poſſunt iſta ſic
10. Strab. l. 10. habere, ut dicis; Quâ ratione, Veſta, *terra* eſſe poteſt, cùm nihil fermè ſit in hoc genere pervagatius, quàm *ignem* Veſtæ nomine intelligi?

MYSTAG. Ut video, non eſt mihi res cùm peregrino: Eximam tamen, quem vocas, ſcrupulum. Ergò ſic habeto: Duas fuiſſe Veſtas, antiquam unam, de quâ dixi, Cœli conjugem, & matrem Saturni: juniorem alteram, Saturni,

ex

ex uxore Rheâ, filiam; de quâ nunc agendum. Illa *terra* eſt, hæc verò *ignis*, ut mox intelliges. Hujus enim *vis omnis*, inquit Tullius 11. *ad aras & focos pertinet*; proque ipſo *igne* ſumitur, ductâ à Græco nomine ἑςία (quod *focum*, *penatem*, *domum*, ſignificat) Veſtæ appellatione. Et verò, domorum præſes & cuſtos habita eſt, unaque de Diis Penatibus; 12. nec immeritò, cùm domorum excitandarum artem induxiſſe feratur: Ex quo factum eſt, ut Roma olim, in omnibus privatarum ædium veſtibulis (à Veſtâ, *veſtibulum* dictum eſt 13.) Veſtæ ſimulacrum proſtaret, cui quotidiè ſacrificare conſueverant.

Virgo hæc Dea fuit; & virginitatem tanti feciſſe perhibent, ut cùm Jupiter ejus frater optionem ei dediſſet 14. quidvis poſtulandi, poſtulaſſe dicatur, ſibi ut liceret ſemper eſſe virgini, & ſacrorum omnium primitiæ deferrentur, quod non ſolùm impetravit, ſed id honoris etiam apud Romanos obtinuit, ut in ejus templo, inter cætera imperii ſacra pignora, ignis perpetuus & ſempiternus, 15. non in aris aut focis, 16. ſed ſuſpenſus in vaſis fictilibus, à Virginibus Veſtalibus cuſtodiretur tantâ ſollicitudine, ut ſi caſu quodam extingueretur indicto juſtitio, publica privataque negotia intermitterent, donec prodigium illud infauſtum expiaſſent, anxietate incredibili. Si verò id contigiſſet incuriâ Virginum, graviter in illas, ac plerùmque virgis animadverterent. 17. Cæterùm, quamvis ignis ille ſacer non fuiſſet extinctus; accendebatur tamen quotannis, Kalendis Martiis, renovatâ, non ab alio igne, ſed à ſolis flammâ. 18.

De utrâque Veſtâ, *Terra*, & *Igne*, Ovidius ita cecinit: 19.

Veſta eadem eſt, & Terra, ſubeſt vigil Ignis utrique,
Significant ſedem Terra focusque ſuam.

11. 2 de nat. Deor. c. 27.
12. Hom. in hymn. n. 9. Virg. 1. Georg. n. 498.
13. Eugraph. in Andr. Terent. Act. 4. ſc. 3. n. 11.
14. Ariſtocrit. l. 2. apud Nat. Com. l. 8. c. 20.
15. Val. Max. l. 5. c. 4. §. 7. Liv. l. 5. dec. 1.
16. Val. Max. l. 4. c. 4. n. 11.
17. Val. Max. l. 1. c. 1. §. 6. Liv. l. 28. c. 11.
18. Ovid. 3. Faſt. n. 143.
19. 6. Faſt. n. 268.

FABULÆ SENSUS.

Veſta Ignis, vitalis calor.

EX iis conjicere licet, cùm Veſta *ignis* eſſe dicitur; non de illo igne Vulcani fulmineo, terrifico, torrente omnia, poëtas loqui, nec de impurâ illâ maleficâque flammâ Veneris, de quibus modò dicebamus: ſed ignem purum, ſincerum, ac benignum intelligi, & quaſi domeſticum, cujus uſu carere vita non poteſt: cujus calore per omnes corporis partes diffuſo, vegetamur, fovemur, recreamur & alimur. Hic ignis eſt ſacer, cœleſtis, divinus, quem alimento quotidiè reparamus, à quo pendet rei ſumma, & privatæ, ut ita dicam, reipublicæ cujuſque ſalus; cujus flamma movet, agitatque corpus univerſum; qui extingui non poteſt, niſi cum vitâ; quo extincto, juſtitium verè indicitur, ceſſant enim motus omnes & vitalis auræ negotium, quem ſi culpâ noſtrâ extingui patimur, mortis propriæ conſcii digni reddimur, quorum memoria opprimatur ruinâ vitæ, defluatque in cineres nomen, & exemplo rearum Veſtalium; quæ vivæ ſepeliebantur, quidquid nobis poſt mortem vitæ ſupereſſe poteſt in poſterorum animis, illud omne unà cùm cadavere tumuletur.

J. van Vianen del.

CYBELE.

Ejus imago.

PAL. Papæ! Turritum 1. hæc geſtat caput! 1. Prop. 4.
Quid ſibi volunt turres illæ ſtructæ in co- 12. 52.
rouam? Urbium & propugnaculorum Dea hæc eſt. Nunquid?

MYST. Non urbium ſolùm, ſed omnium quæ tellus ſuſtinet. Eſt enim Dea iſta, 2. ter- 2. Serv. in
ra ipſamet; quæ cùm turritas ſuſtineat urbes, 6. Æn. n.
turritam ideò coronam geſtat in capite; Et in 786.
manu clavem, 3. quod fortè non adverteras; 3. Iſedor.
quia hyeme, terra quaſi occludit ſub ſerâ ſuas l. 8. c. 11.
opes, quas largâ manu, vere recludit ac profundit. Curru etiam vehitur, quia terra, in ſeſe ſuis nutibus conglobata, propriisque librata ponderibus, media pendet in aëre. Rotis tamen ſuſtinetur carpentum; quia rotatur Mundus, & in orbem volubilis agitur. Trahitur
autem à leonibus, ut oſtendatur, 4. nihil eſſe 4. Ovid. 4.
tam ferum & indomitum, quod pietate & be- Faſt. n.
nignitate maternâ non cicuretur, & tanquam 215.
ſub jugum mittatur. Quod verò ſpectat ad illius
veſtem, 5. floribus pictam varii coloris, 5. Martian.
& variis animalium figuris diſtinctam, res ex- ap. Lil.
plicatione non eget; Nam cui potiùs, quàm Gyr. 4.
terræ conveniat ornatus hujusmodi? Synt. p.
140.

Nomina Cybeles.

PAL. Itaque Terra vocatur Dea hæc turrigera?

MYST.

MYST. Nequaquam id ei nominis eſt, ſed *Cybele* dicitur, itemque *Ops*, & *Rhea*, & *Dindymene*, & *Berecynthia*, & *Bona Dea*, & *Idæa*, & *Peſſinuntia*, & *magna Deorum mater*, atque etiam aliquandò *Veſtæ*, varias ob cauſas, multiplicem hanc nomenclationem ſortita; Dea & una & eadem, Veſtæ antiquioris, Cœlique filia, & Saturni uxor.

CYBELE dicitur 6. à Cybele Phrygiæ monte, ubi ejus ſacra primò inſtituta ſunt. Vel 7. ἀπὸ τῦ κυβιςᾶν, quod ejus ſacerdotes in caput ſaltarent, comamque rotarent furioſi, horrendo ulutatu futura prænunciantes. De quibus ita Lucanus: 8.

> —— *crinemque rotantes*
> *Sanguineum, populis ulularunt triſtia Galli.*

(Nam Galli dicebantur, ut mox dicam) vel ἀπὸ τοῦ κύβȣ: *Cubus* enim (figura eſt undique quadrata) ab antiquis ei dicabatur.

OPS, quòd opem ferat rebus omnibus, quæ hoc in orbe continentur.

RHEA, à ῥέω, fluo; quòd bonis omnibus circumfluat.

DINDYMENE, 9. & DINDYME, à Dyndymo Phrygiæ monte.

BERECYNTHIA, à Berecyntho caſtello. 10.

> 11. —— *Qualis Berecynthia mater*
> *Invehitur curru Phrygias turrita per urbes,*
> *Læta Deûm partu.*

MATER enim Deorum vocatur, & à Græcis Paſithea, quòd nimirùm eſſet πᾶσι θεοῖς μήτηρ, *omnibus Diis mater.* 12. Ejus ſacra μητρῷα dicta, & μητριάζειν, ea obire. 13.

BONA DEA, 14. FAUNA, & FATUA: *Bona*, quòd omnium nobis ad victum bonorum cauſa ſit; *Fauna*, quòd animantibus favere dicatur; *Fatua*, à fando, quòd infantes partu editi, non priùs vocem edere crederentur, quàm terram ipſam atti-

6. Steph. Strab. l. 10. p. 324: Suid.
7. Serv. in Æn. 3. p. 111.
8. l. 1. n. 567.
9. Hor. l. 1. Carm. 16. 5.
10. Serv. in 6. Æn. n. 785.
11. Virgil. 6. Æn. n. 785.
12. Gyrald Synt. 4. p. 144.
13. Cæl. Rhod. l. 18. c. 17.
14. Labeo ap. Lil. Synt. 4. p. 140. BONA DEA.

attigiſſent. Hæc Bona Dea, uxor Fauni cujusdam fuiſſe fertur; quæ quia contra morem decusque regium, vas vinarium exhauſiſſet, indeque facta eſſet ebria, virgis myrteis à viro cæſa & occiſa eſt. Poſtea Rex facti pœnitens, mortuæ divinos detulit honores. 15. Indè factum, ut myrtus in Deæ hujus ædem non inferretur, 16. & in ejus ſacris ob voluta vini poneretur amphora, 17. vinumque mulieres cùm ebiberent, non vinum, ſed lac appellarent. 18. Tantæ porrò pudicitiæ fuiſſe dicitur, ut nemo eam vir, præter virum ſuum, viderit unquam, vix nomen ejus audierit. 19. Undè mos ille fluxit, in operto ſacrificandi Bonæ Deæ, & viros excludendi ab templi aditu. Ita enim Tibullus. 20.

Sacra Bonae maribus non adeunda Deae.

Propterea locus ille, in quo ei ſacrificabatur, *Opertum*, 21. dicebatur; & ipſa ſacra, *Opertanea* vocat Plinius. 22. Hinc Silius. 23. Plutonem appellat *Opertum Regem*, & Lucanus. 24.

Noſſe domos Stygias, arcanaque Ditis Operti.

Silentium enim, cùm in aliis omnibus, tùm maximè in Bonæ Deæ ſacris obſervabatur, ut obſervat Virgilius. 25.

—— *Hinc fida ſilentia ſacris.*

Pythagoreorum certè & Ægyptiorum dogma fuit, Deum colendum taciturnitate ac ſilentio, à quo ſunt rerum primordia. *Loquendi homines magiſtros habemus*, inquit Plutarchus, 26. *tacendi Deos; ab illis ſilentium accipientes, in initiationibus & myſteriis.*

IDÆA Mater, 27. ab Idâ Phrygiæ, vel Cretæ monte: utrobique enim honore præcipuo culta eſt; ut etiam Romæ, 28. quò ex Peſinunte accita olim & inducta fuit, memorabili miraculo. Cùm enim navis, quâ vehebatur, ad Tiberis oſtia hæſiſſet vado; Claudia Veſtalis, quæ ob amœniorem corporis cultum ingeniumque liberius malè audiebat

15. Sex. Clod. apud Lact. l. 1. c. 22. 16. Plut. Quæſt. Rom. §. 19. 17 Lactant. l. 1. 18. Macrob. Sat. l. 1 c. 12. 19. Lactant. l. 1. 20. l. 1. El. 7. n. 22. 21. Cic. Parad. 4. 22. l. 10. c. 56. 23. l. 13. n. 429. 24. l. 6. n. 514. 25. 3. Æn. n. 112. 26. de loquaci p. 510. 27. Lucret. l. 2. n. 611. 28. Liv. l. 9. dec. 3. c. 11. Lactant. l. 2. c. 8. Val. Max. l. 8 c. 15. §. 3.

ſuo cingulo navem facilè expedivit, & littora applicuit. Sic in Urbem delata virginum manibus, omni effuſâ civitate obviàm, thuribulis ante januam poſitis, quâ perferebatur, atque accenſo thure precantibus, ut volens ac propitia urbem Romam iniret. Illud quoque hoc loco memoriâ dignum; quòd, cùm ex Sibyllinis verſibus, à viro Romanorum optimo accipienda & introducenda eſſet Idæa Mater; *Haud parvae rei judi-*
29. Ibid. *cium*, inquit Livius, 29. *Senatum tenebat, qui vir optimus in civitate eſſet: veram certè victoriam ejus rei ſibi quisque mallet, quàm ulla imperia, honoresve ſuffragio ſeu Patrum, ſeu plebis delatos: Patres Conſcripti, P. Scipionem, Cnei filium, ejus, qui in Hiſpaniâ cciderat, adoleſcentem nondùm Quæſtorium, judicaverunt, in totâ civitate virum optimum eſſe.*

30. Herod. l. 1. c. 11. §. 8. PESINUNTIA, 30. à quodam Phrygiæ agro, in quem hujus Deæ ſimulacrum è Cœlo cecidiſſe ferunt; ex quo caſu, locus *Peſinus*, & Dea ipſa dicta *Peſinuntia*, ἀπὸ τȢ̃ πεσεῖν *cadere.* Hic primùm Phryges orgia huic Deæ celebra-
31. Feſtus. re cœperunt ad flumen Gallum, 31. unde *Galli*, ipſius ſacerdotes nominati ſunt, ut nunc dicam poſtquam monuero, fuiſſe Ethnicos hoc errore imbutos, ut quâ in re maximè religionem ſitam vellent eam è Cœlo lapſam mentirentur; taliaque ſimulacra Διοπετῆ dicebant, quaſi miſſa à *Jove*; ſic Ancile, ſic Palladium, & effigies Deæ, quâ de loquimur.

Sacra Cybeles.

32. Apulei 8. Metam. p. 213. Claud. 1. de rapt. v. 200. Illud commune fuit, hujus Deæ & Bacchi ſacris, quòd in utrisque, 32. incondito tympanorum, fiſtularum ac ſymbolorum ſtrepitu, & furiali ſacrificantium ululatu, rei divinæ darent operam;

ram; turpiſſimisque verbis ac ceremoniis aures & aras violarent. Hoc ſingulare; quod 33. templum precibus aperirent, non manibus; 34. quòd prohiberentur aditu, qui allium guſtaſſent; quòd ſedentes, 35. conſultòque terram tangentes operarentur, & cor victimarum offerrent; quòd denique in arboribus, *buxus* huic Deæ ſacra eſſet, & *pinus* etiam; Buxus quidem, quòd ex eâ fiſtulæ fierent, quarum magnus uſus in ejus ſacris; 36. Pinus autem, propter puerum *Atym*, aut, ut alii vocant, *Attim*, vel *Attinem*, quem Cybele adamaverat, ſacrisque præfecerat ſuis, eâ lege, ut perpetuò caſtitatem ſervaret illibatam; quam cùm voti ſui parùm memor Atys amiſiſſet, ab iratâ Deâ in furorem actus, 37. ſeipſum eviravit, (id ab ipſâmet Cybele factum, ait Lucianus 38.) ſibique inſuper manus afferre parans, in pinum Cybeles commiſeratione mutatus eſt.

33. Serv. ap. Gyrald. Synt. 4. p. 140.
34 Athen. ap. Gyrald. l. 1.
35. Lil. Gyrald. Synt. 4. p. 146.
36. Virg. 9. Æn. n. 116. Serv. 9. Æn. n. 116.
37. Aug. 7. de Civ. c. 25.
38. De Deâ Syriâ p. 663.

Cave autem, ut deludaris ſimilitudine nominis, & fictitium iſtum Atim, cum vero altero confundas, Crœſi Lydiæ Regis filio: Qui 39. ab ortu mutus, cùm videret in prælio militem, ſublato enſe, patri ſuo à tergo necem illatum ire, linguæ abrupiſſe vinculum dicitur, clarâque voce exitium propulſaſſe ab parentis capite.

39 Herod. l. 2. p. 15.

Sacerdotes Cybeles.

Jam monui, ejus ſacerdotes, *Gallos* dictos eſſe, à fluvio Phrygiæ, hujus nominis, è cujus aquâ, qui bibiſſent, furore perciti, ſeſe caſtrabant. 40. Ipſi certè *Galli* ſacerdotes, eorumque antiſtites *archigalli*, exſecti omnes, ex quo dicti *ſemiviri*, in rabiem verſi, quoties ſacrificabant, ſibi brachia cultris diſſecabant; indeque factum, ut furioſi omnes

40. Lil. Gyr. Synt. 4. p. 139.

& inſani, *Gallantes* vocarentur. Sed præter hoc *Galli* nomen, alias quoque appellationes nacti ſunt, *Curetes*, *Corybantes*, *Telchines*, *Cabiri*, *Idæi Dactyli*, vulgò dicti; etſi non deſunt, qui illos diſtinguant; quia tamen plerique confundunt, ajuntque fuiſſe illos omnes ſacerdotes Cybelis, idcircò pauca hîc de ſingulis.

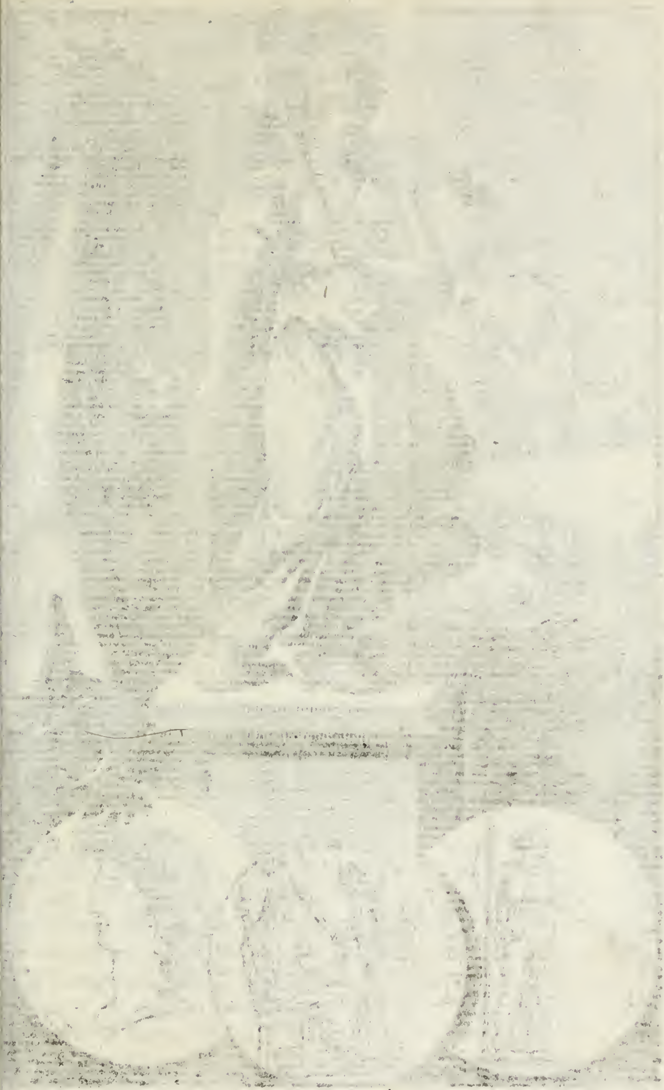
CURETES fuiſſe dicuntur Cretenſes, vel
41. Strab. l. 10. p. 325. Ætôli, vel Eubœi Populi, 41. ſic appellati, ἀπὸ τῆς κουρᾶς, à *tonſurâ*; ſic, ut Curetes, & *detonſi* idem ferè ſignificent. Tondebant enim à fronte cæſariem, ab occipitio capillati, ne videlicet ab hoſte, quod ſæpè contigerat, anteriori comâ caperentur: ſeu quòd tanquam κόραι, id eſt, puellæ, muliebri & oblongâ ſtolâ induti eſſent: ſive ἀπὸ τῆς κουροτροφίας, ab *educatione*; quòd nimirùm Jovem aluiſſe fama ſit.

42. Idem ibid. CORYBANTES, 42. παρὰ τὸ κορύπτειν καὶ βαίνειν, quòd in ſacris Cybeles *caput jactarent* inter ſaltandum, & quaſi *cornibus arietarent*
43. Plat. in Euthyd. p. 293. lymphatici. Cùm 43. ſacris initiarent aliquem, collocabant in ſolio, & circùm, fatuorum in morem, ſaliebant.

44. Strab. l. 14. p. 325. TELCHINES, 44. ex Cretâ in Cyprum & indè Rhodum venerant, (quæ ab eis *Telchimis* dicta) faſcinatores & famoſi venefici; aut ſi aliis potiùs credendum eſt, homines de republicâ, multarum artium inventione, benè meriti: Deorum enim ſtatuas primi fabricati eſſe feruntur.

45. Strab. ibid. CABIRI, 45. ſeu *Caberi*, à Cabiris Phrygiæ montibus ſic cognominati, miniſtri fuere Deorum, aut veriùs Dæmones, aut etiam Dii, ut quibuſdam placet, aut iidem qui Corybantes, ut alii malunt.

IDÆI DACTYLI magnæ matris miniſtri, & aſſeſſores; *Idæi* dicti, quòd ſub *Idâ* monte degerent; 46. *Dactyli*, quòd totidem eſſent quot *digiti*,
46. Diodor. l. 5. c. 230. quin-

N°. 16.

J. van Vianen del.

quinque mares, totidemque fœminæ: 47, & præ- 47. So-
ſertim quòd digitorum inſtar, 48. quorum operâ phocl.
omnibus fermè in rebus utimur, Rheæ aſſiduè & apud
ubique famularentur. Plures tamen quàm decem Strab. l. 10.
multi fuiſſe aſſerunt. p. 326.
48. Jul.
Pol. l. 2.
c. 4. §. 31.

CERES.

Ejus imago.

PALÆOPHILUS. Satis ſuperque de Cybele dixiſti, Myſtagoge optime; nunc ediſſeras velim, quæ matrona illa ſit, quam ſtantem hîc intueor, ſtaturâ procerâ conſpicua, majeſtate venerabilis, ſubflavo capillo decora, 1. ſpiceâ cidari cingente caput; grandibus, 1. Ovid. 4. protentisque mammis turgente ſinu, præferens Faſt. n. dextrâ 2. facem accenſam; & lævâ ſpicarum, 616. papaverumque manipulos. 2. Arnob. l. 3. contr. gent. p. 105. l. 6. p. 209.

IMAGINIS EXPLICATIO.

Genus & geſta Cereris.

MYSTAGOG. Ceres ipſa eſt, mi Palæophile, Saturno & Ope 3. procreata: for- 3. Heſiod. mæ decore ità præſtans, ut ipſos etiam Deos in in Theog. ſui amorem & admirationem converterit: A Jo- n. 454. ve certè, 4. Neptunoque fratribus ſuis deamata 4. Idem. & oppreſſa, illi Proſerpinam, huic autem, in- ibid. n. certum, equumne an filiam, peperit. Ajunt enim 912. quidam Cererem, ut inſequentis Neptuni libidinem declinaret, in obvium equarum gregem ſeſe

immiſiſſe, induiſſeque protinùs equæ figuram: quo animadverſo, Neptunus, & equus ipſe factus, equam iniiſſe dicitur, & Arionem equum genuiſſe. 5. Conſcentit Ovidius, 6. hoc carmine:

5. Pauſ. Arcad. n. 256. 257.
6. 6. Metam. n. 118.
7. in Arcad. p. 272.

Et te, flava comas, frugum mitiſſima mater,
Senſit equum.

Hinc fortè illud, quod Pauſanias 7. refert: antrum fuiſſe in Elaio Arcadiæ monte, Cereri dicatum: cujus ſimulacrum ligneum ſpecie fœmineâ, ſed capite equino, flammis invictum integrumque in mediis duraret ignibus. Narrant alii non equum Cererem enixam eſſe, ſed filiam; quam nominare nefas ducebant Arcades, ſed propriâ, ob reverentiam, appellatione Δέσποιναν, (hoc eſt, *Heram*) vocabant, & magnam Deam, quo etiam nomine matrem ipſius Cererem ornabant.

Cæterùm ægerrimè tulit Dea pudorem amiſſum, & luctum atrâ veſte teſtata eſt, (*Melaena* inde dicta, id eſt, *Nigra*) abdiditque ſe in tenebricoſos ſpeluncæ receſſus; ibique ita latuit, ut Deorum nemo ſcire poſſet, quid illâ factum eſſet. Pan tamen ſylvarum Deus, eam fortè in antro reperit, ſtatimque Jovi nuntiavit, qui Parcis ad eam allegatis perſuaſit denique, mœrorem ut poneret, emergeretque tandem aliquandò è latibulis; quod fecit, magno omnium bono & lætitiâ.

8. Pauſ. Arcad. p. 271.
9. Cic. 2. de nat. c. 24.
10. Matern. de prof. Rel. c. 18.
11. Serv. in 1. Georg. p. 7.

Etenim per id tempus, quo illa delituit, ingenti calamitate univerſum animalium genus affectum eſſe fabulantur, corruptis ubique locorum terræ frugibus ac cibariis 8.

PAL. Quid ita verò, deliteſcente Cerere, corruptæ fruges?

MYSTAG. Quid? Neſcis Cererem Deam eſſe frugum? Ductum ejus fuiſſe nomen à gerendis frugibus? ut Ceres ſit 9. quaſi *Geres*, aut 10. quaſi *ferens*; vel ab antiquo verbo *cereo*, 11. quod idem

eſt,

eſt, ac *creo*; quod cunctarum frugum creatrix ſit & altrix. Non audiſti, eam eſſe quæ 12. colendi terram, ſerendi legumina (exceptâ fabâ) & frumenta, & ex iis conficiendi panem, invenit artem, docuitque homines, cum 13. anteà glande veſcerentur? Audi Poëtam: 14.

12. Callimach. hymn. in Cerer. n. 20.

13. Plin. 7. cap. 36.

14. Ovid. 5. Metam. n. 341.

Prima Ceres unco glebam dimovit aratro,
Prima dedit fruges, alimentaque mitia terris,
Prima dedit leges. Cereris ſunt omnia munus.

Cùm enim anteà ſquallerent agri, ab omni cultu derelicti, & ſentibus, inutilibusque plantis inhorreſcerent; nulla erat cuique propria fundorum poſſeſſio, 15.

15. Virg. Georg. l. 1. n. 126.

Nec ſignare quidem, aut partiri limite campum,

curabant, ſed omnia omnibus communia erant. At verò, ſimul ac beneficio Cereris agricultura invecta eſt, cœptum eſt de agrorum finibus litigari; eamque primam volunt fuiſſe legum ac juris originem. Indeque dicta Ceres, 16. Legifera, Θεσμοφόρος; & ejus ſacra, Θεσμοφόρια: atque etiam δημήτηρ, quaſi γημήτηρ, *Terra Mater*.

16. Virg. 4. Æn. n. 58. Serv. ibid.

PAL. Intelligo jam, quid illa ſibi velit ſpicea corona, quam gerit; nondùm tamen, quid papaverum manipulus ille ſignificet.

MYST. Non id tantùm exponam tibi, ſed reliqua etiam enucleabo ſigillatiùs, priusquam de papavere dicam.

1. Eleganti ſpecie corporis inſignem aſpicis: quia terra, quam Ceres refert, pulcherrimum exhibet, amœniſſimumque ſpectaculum intuentibus; tùm præcipuè, cùm veſtita plantis, arboribus diſtincta, ornata floribus, locupletata frugibus, herbeſcenti viriditate nitens, ſpecioſos veris honores explicat, autumnique munera liberali manu profundit.

2. Flavus capillus eſt; is enim ſpicarum color aureus, poſtquam maturitatem aſſecutæ ſunt.

17. Arnob. l. 3. contr. gent. p. 105. l. 6. p. 209.
18. apud. Lucret. l. 4. n. 1161.
19. Cic. Fl. c. 26.
20. Virg. 1. Georg. n. 7.
21. Cic. 4. in Ver. c. 48.

3. Mammas habet 17. lacte turgentes; ex quo *Mammoſæ* nomen adepta eſt. 18.) quià fœcundata ſeminibus, & frugibus fœta, omnia parit & fundit ex ſeſe; & tanquam mater alit, & cibos ſuppeditat, unde *Altrix* 19. noſtra, & *Alma* dicitur. 20.

4. Facem tenet accenſam, ob Proſerpinam à Plutone raptam; quam cùm inveſtigare, & conquirere Ceres vellet, dicitur inflammaſſe tædas iis ignibus qui ex Æthnæ vertice erumpunt; quas ſibi cum ipſa præferret, orbem omnium peragraſſe terrarum. 21.

22. Serv. 1 Georg. p. 78.

5. Papaver geſtat; quià cùm dolore confecta nullam quietis partem capere poſſet, papaver ei edendum præbuit Jupiter, 22. cui plantæ vim ineſſe ajunt, ſoporem & oblivionem creandi; ſomno itaque mœrorem aliquantiſper mitigavit, non tamen orbitatis oblita eſt; poſtque multos curſus recurſusque, didicit demùm, quid accidiſſet ſuæ Proſerpinæ: ut ſuo loco dicam.

PAL. Ille verò juvenis, quem in curru ſerpentibus alatis juncto ſedentem video, ecquis eſt?

TRIPTOLEMUS.
23. Call. hymn. in Cer. n. 22.
24 Serv. Georg. 1. v. 193.

MYSTAGOG. Triptolemus eſt, cui currum illum ſuum donavit Ceres. Is, Eleuſii cujuſdam (Cereum alii vocant) viri principis filius 23. educatus à Cerere hâc occaſione fuiſſe fertur. 24. Quærebat, terrâ ac mari, Proſerpinam Ceres: cùm ex itinere divertit in Eleuſium oppidum. Excipitur hoſpitio à Triptolemi patre, & in gratiam beneficii ejus filium, adhuc infantem, alendum ſuſcipit; cœleſti ac divino lacte illum enutriens interdiù; noctu verò eundem operiens igne. Educationem humanâ majorem prodidit paucis diebus puer ſolito citiùs ac feliciùs adoleſcens. Quo circa, ad-

admirans pater, noſſe cupit, quo ſe pacto gerat Ceres erga filium; dumque è latebris contemplatur omnia, videt ignitis carbonibus à Cerere obrui ſuum Triptolemum. Exclamat continuò Eleuſius, necari natum! opem laturus advolat. Hîc Ceres deprenſa, inconſultam hominis curioſitatem morte punit. Tum Triptolemum, huic, quem cernis, currui impoſitum, per univerſum orbem mittit, ad uſum frumentorum hominibus indicandum, 25. quod egregiè præſtitit, Triptolemi nomen ſortitus, quaſi τρίψας τὰς ὀλὰς, à *terendo hordeo.* Sic rem deſcribit 26. Ovidius: 25. Hygin. ſab. 147. 26. 5. Metam. n. 642.

—— Geminos Dea fertilis angues
Curribus admovit, frœnisque coërcuit ora,
Et medium cœli, terræque per aëra vecta eſt:
Atque levem currum Tritonida miſit in urbem
Triptolemo; partimque rudi data ſemina juſſit
Spargere humo, partim poſt tempora longa recultæ.

PAL. Et ille ſtellio? nam ſtellionem, credo, ad Cereris video pedes. STELLES.

MYST. Puer 27. olim fuit, à Cerere in beſtiolam mutatus lacerto ſimilem. Mutationi locum dedit ipſius procacitas. Cum enim Ceres aliquandò, ex itineris labore ſiti æſtuans, ad caſam quandam acceſſiſſet, & ab anu quâdam ibi degente aquam ad os colluendum ſuppliciter precata, accepiſſet etiam polentam; dum avidiùs Dea illam exſorbet, irriſa eſt à petulante puero, hujus vetulæ filio, cui Stelles erat nomen. Movit Cereri bilem inſolentis audacia, & in ejus os potionis partem indignabunda projecit; quâ reſperſione in ſtellionem verſus eſt. Ille 27. Ovid. 5. Metam. n. 449.

Fugit anum, latebramque petit, aptumque colori
Nomen habet, variis ſtellatus corpora guttis.

Sed, num advertis hominem illum, humi ſeſe volutantem, dentibusque ſua laniantem ac mandentem membra?

ERESICHTHON. *PAL.* Adverto; quod ei nomen? & quam ob cauſam, ſibi crudelis, ſuos ita divellit artus?

MYST. Ereſichthonem vocant, qui Cereris ſacra contemnens, cùm ejus lucum violaſſet, & quercum unam ſucciſiſſet, hâc affectus pœnâ eſt, ut fame inexplebili diù tortus, conſumptis cibis ac bonis omnibus, coactus ſit ad ſuſtentandum corpus membra diſcerpere, horrendamque ſibi

28. Idem. 8. Metam. p. 739. afferre mortem, quò vitam tolerare poſſet. 28.

Cereris Sacra.

E ſacris omnibus Cerealibus, id eſt, quæ in Cereris honorem inſtituta variis in locis, ac celebrata ſunt, hæc fuere præcipua.

ELEUSINIA, (quod etiam fuit ipſius Deæ no-

29. Pauſ. in Att. p. 36. men) ab Eleuſio oppido, 29. in quo primùm peragi cœpta. Horum alia erant majora, Cereri; alia minora, dicata Proſerpinæ. 30, Quî majoribus

30. Schol. Ariſtoph. Plut. p. 85. initiari vellent, moris erat, ut veſtes, quas tunc geſtarent, non priùs exuerent, quàm uſu detritæ

31. Schol. Ariſtoph. l. 1. in fruſta concidiſſent. 31. In utrisque mirum ſilentium, perpetuaque taciturnitas; ſic, ut ex iis quidpiam evulgare nefas eſſet. 32. Hinc natum in

32. Senec. l. 7. nat. q. cap. 31. Schol. Ariſtoph. l. 1. taciturnos adagium, Ἀττικὰ Ἐλευσίνια; & *myſterii* nomen, ἀπὸ τοῦ μύειν, *os claudere*. Faces in iis accenſas ferebant, ad refricandam memoriam quæſitæ à Cerere Proſerpinæ tædis ardentibus, per trivia & compita, Proſerpinam magnis clamoribus vociferantes, triſtique ululatu complentes omnia. Ita Servius, in illud Virgilii. 33.

33. 4. Æn. n. 609. *Nocturnisque Hecate triviis ululata per urbes.*

Ludi

Ludi præterea dabantur, in quibus victores coronam reportabant hordeaceam. 34. 34. Schol.

THESMOPHORIA, 35. ſic dicta ab ipſâ Cerere, quæ θεσμοφόρος, id eſt, legum latrix appellata eſt, inducta fuere à Triptolemo. Iis matronæ, quæ perpetuam ſervare caſtimoniam decreviſſent, initiabantur. Per dies aliquot indicebatur jejunium; vinum verò ab ejus aris amovebatur omninò; 36. undè illa manavit parœmia, *Cereri nuptias facere*, quâ uti ſolebant veteres, ſi quandè in convivio deeſſet vinum. Porcus immolabatur Cereri, quòd frugibus obſit illud animal, ut Ovidius ait. 37. Pindar. in Iſthm. a. 1. n. 81. 35. Plin. l. 24. c. 9. 36. Gyrald. Synt. 17. p. 494. 37. 2. Faſt. n. 349.

Prima Ceres, avidæ gaviſa eſt ſanguine porcæ,
Ulta ſuas meritò, cæde nocentis, opes.

Coronæ ſpiceæ offerebantur, ut Tibullus aſſerit. 38. 38. l. 1. El. 1. n 21.

Flava Ceres, tibi ſit noſtro de rure corona
Spicea, quæ templi pendeat ante fores.

AMBARVALIA, hoc eſt, ſacra ad luſtrationes arvorum, & fertilitatem agris impetrandam inſtituta; ſic dicta, quòd *ambiret arva*, & per agros circum duceretur victima; quemadmodum *Amburbium* ſacrum dicitur, quia circuit & ambit urbem victima. 39. Agebantur autem à ſingulis agricolis, victimam, porcam nimirùm gravidam. aut vitulum, maturis frugibus per arva & ſata, ternâ circuitione ducentibus, læto clamore, feſtâque ſaltatione ac plauſu proſequentium ruſticorum, perſonantibus latè campis. Eorum unus, quernâ coronâ redimitus, decantabat intereà Cereris laudes; & poſt oblatum mulſum lacte mixtum antequam colligerent fruges, porcam Cereri immolabant. Hujus ſacrificii ritum ita deſcripſit Maro: 40. 39. Serv. in 3. Ecl. n. 77. 40. 1. Georg. n. 343.

Cuncta tibi Cererem pubes agreſtis adoret;
Cui tu lacte favos, & miti dilue Baccho;
Terque novas circum felix eat hoſtia fruges.

Omnis

Omnis quam chorus, & ſocii comitentur ovantes,
Et Cererem clamore vocent in tecta, neque ante
Falcem maturis quisquam ſupponat ariſtis,
Quàm Cereri, tortâ redimitus tempora lauro,
Det motus incompoſitos, & carmina dicat.

MUSÆ.

PALÆOPHILUS. O venuſtatem! ô ſuavitatem! ô elegantiam!

MYSTAGOG. Nempè; novem illas virgines aſpicis, palmâ coronatas; nonne?

Earum imago.

PAL. Certè: ſed, quàm pulchrè rident! quàm blandè renident! quàm decenti fulgent habitu! quàm ſcitè lyra canunt aliæ! citharam aliæ ſollicitant, inflant aliæ fiſtulam, pulſant aliæ cymbala, vocem aliæ fidibus modulaté temperant. Illas mihi certè omnes audire videor, junctis animis, ac linguis, atque digitis, diſcordi ſonorum concordiâ, & diſcrepante numerorum conſenſione, vocem implicantes, illidentes, ac copulantes, concentum efficere jucundiſſimum, qui per aurium ſenſus, delicato titillationis lenocinio, mentem ſuaviſſimè ſuffuretur.

MYST. Muſæ ſunt videlicet Muſicorum, Poëtarumque præſides; conviviis ſacris, feſtivitatibusque præfectæ, & magiſtræ ſcientiarum omnium. 1. Eas 2. Jupiter & Mnemoſyne Nympha genuere, ac dein-

[...] Orph. [...]ym. Mu[...] [...]6. n. 5. [...] Heſiod. [...] Theog. [...]15. Orph. [...]ym. 76. [...] 1.

J. van Vianen del:

deinde in Pierio monte natæ ſunt, 3. etſi alios 3. Tzetz.
alii parentes affingant, & veteres Cœli filias di- Chil. 6.
cant, Jove antiquiores 4. Ab Mnemoſyne ſeu hiſt. 90.
memoriâ, & Jove dicuntur procreatæ, ut ſigni 4. Euſeb.
ficetur, qui ad literarum ſtudium appellunt ani- Præp. l. 2.
mum, eos ingenio & memoriâ valere debere. c. 2.

PAL. Unde Illud.

Muſæ nomen?

MYST. Muſæ olim Moſæ dictæ ſunt ἀπὸ τοῦ
μῶσαι, id eſt, *ab inquirendo*; quod ea inquirant,
hominesque doceant, quæ ab iis ignorantur. 5. Vel 5. Plat. in
ἀπὸ τοῦ μυεῖν, quod eſt, *bonâ honeſtâque diſciplinâ* Cratylo. p.
inſtituere. 6. Alii *Muſas* dictas putant, quaſi ὁμοιούσας, 279.
id eſt, *ſimiles*, quòd inter omnes diſciplinas 6. Euſeb.
ſimilitudo ſit, & quædam quaſi affinitas & cogna- Præp. l. 2.
tio, quâ inter ſe omnes conjunguntur & copulan- c. 2.
tur 7. Ex quo, ita ferè pingi ſolent, ut ſe mutuò 7. Caſſiod.
tenentes, choros agere videantur; in medioque Var. l. 4.
ſedeat Apollo, earum Dux. Eo certè modo na- p. 5.
turæ penicillus illas expreſſit in achate gemmâ,
quam Pyrrhus ille, qui bellum geſſit in Romanos,
digito geſtaſſe dicitur. In illâ gemmâ, inquit
Plinius, 8. novem Muſæ, & Apollo citharam 8. Lib 37.
tenens ſpectabantur, non arte, ſed ſponte natu- cap. 1.
ræ, ita diſcurrentibus maculis, ut Muſis quoque
ſingulis ſua redderentur inſignia,

Muſarum propria nomina.

PAL. Quod fuit ſingularum proprium nomen?

MYST. Iſtud ſingulis fuit nomen, à propriis

priis cujusque corporis vel animi dotibus factum.

Prima, CALLIOPE, ἀπὸ τῆς καλῆς ὀπῆς, *à bonitate vocis* ita dicta; rhetoricæ præeſſe creditur, omniumque habetur præſtantiſſima.

Secunda, CLIO, ἀπὸ τοῦ κλέους, *â gloriâ*, & celebritate rerum geſtarum, quas canit, quæ eadem hiſtorica dicitur. 9.

Tertia, ERATO, 10. à canendis amoribus: (ἔρως enim *amor* eſt) vel, quòd homines docti ab aliis amentur & laudentur. *Saltatrix* etiam dicitur; choris enim præſidet, 11. & ſaltandi artem invenit, ut etiam Poëticam.

Quarta, THALIA, à voluptate ac laſciviâ cantûs. Θάλλειν enim, *virere*, *germinare*, *florere* eſt. Huic quidam comœdiæ, alii geometriæ inventionem attribuunt.

Quinta, MELPOMENE, à *canendo*. ſic appellata, μέλπομαι namque *canto & modulor* ſignificat; vel, ἀπὸ τοῦ μέλος ποιεῖν, *à concentu faciendo*; undè & tragœdiis præſidere putatur, & cantilenas inveniſſe.

Sexta, TERPSICHORE, παρὰ τὸ τέρπειν τοῖς χοροῖς, quòd choreis delectet, à quibuſdam dicitur *cithariſtria*.

Septima, EUTERPE, vel EUTERPIA, 12. quaſi benè delectans, ob ſuavitatem concentûs (εὐτερπὴς enim jucundum ſignificat) eam nonnulli *tibicinam* vocant, *quòd tibiis* præeſſe credatur: ajunt aliqui inventam ab illâ dialecticam.

Octava. POLYHYMNIA, POLYMNIA, ſeu POLYMNEIA, quòd *memoriâ* excellat; μνεία enim *memoria* eſt, & πολὺς, *multus*. 13. Huic hiſtoriæ conſcribendæ uſus attribuitur, ad quam multâ memoriâ opus eſt. Ejus etiam inventum eſt, quod carminibus additæ ſint, ait Caſſiodorus, 14. orcheſtrarum loquaciſſimæ manus, linguoſi

9. Plut. in Sympoſ. l. 9. c. 13. & 14.
10. Ovid. 2. de art. n. 425. Plut. in Sympoſ. l. l.
11. Procl. in Heſiod.
12. Plut. in Symp. l. l.
13. Plut. in Sympoſ. l. 9. c. 13.
14. In variis l. 4. c. 51.

guoſi digiti, ſilentium clamoſum, expoſitio tacita, uno verbo, geſtus & actio.

Nona, URANIA, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, à Cœlo, ita dicta, & cœleſtium rerum cantu; vel, quòd ejus operâ homines ad Cœlos evehantur laudibus, ſeu quòd ſcientiarum beneficio in cœleſtium rerum contemplatione verſentur.

Hæc novem Muſarum nomina hujus ævi Poëta, 15. complexus eſt diſticho: hoc eſt, novem Muſas undenis tantùm, quod mirere, ſtare pedibus juſſit. Ecce illa, quò memoriæ faciliùs hæreant, inter ſe nexa.

15. Bahuſ. 4. Epig. 6.

Calliope, Polymneia, Erato, Clio, atque Thalia,
Melpomene, Euterpe, Terpſichore, Urania.

Muſarum communia nomina.

PAL. Quæ autem fuere nomina omnibus communia?

MYST. Præ cæteris illuſtriſſima hæc ſunt.

HELICONIDES, ſeu Heliconiades, ab Helicone Bœotiæ monte.

PARNASSIDES, à Parnaſſo Phocidis regionis monte, 16. bicipiti; in quo, qui ſomniaſſet, Poëta repentè fiebat vigilans. Larnaſſus primùm dictus, à larnace, id eſt, arcâ Deucalionis, quæ illùc delata fuerat, Parnaſſus verò, multò poſt diluvium, à Parnaſſo quodam hujus montis incolâ.

16. Perſ. in prooem. n. 2.

CITHÆRIDES, ſeu Cithæriades, à Cithærone monte, quem incoluere.

AONIDES, ab Aoniâ regione.

PIERIDES, & Pieriæ, à Piero, vel Pieriâ Thraciæ monte, 17. aut à virginibus Piero & Aganippe natis; quæ cum Muſis certare auſæ, in picas mutatæ ſunt. 18.

17. Schol. Apoll. Argon. n. 31.

18. Ovid. Metam. l. 5 n. 298.

PEGASIDES, & Hippocrenides, ab Heliconis clariſſimo fonte, qui à Græcis *Hippocrene* dicitur, id eſt, *Equifons*. ἵππον ſiquidem equum, & κρήνην fontem vocant; undè & à Latinis *Caballinus* 19. dicitur à caballo, ſeu equo; itemque *Pegaſeius*, quòd egaſus alatus equus, eo loco, ſaxum ungulâ feriens, fontem aperuiſſe fertur, 20. cujus aquas 21. vocales fuiſſe fabulantur.

19. Perſ. Procem. n. 1.
20. Feſtus.
21. Sidon. Apollin. c. 23. n. 207.

AGANIPPIDES, & Aganippææ, ab Aganippe fonte.

CASTALIDES, à Parnaſſi fonte Caſtalio.

Muſarum numerus.

PAL. Quis Muſarum fuit numerus?

MYST. Ternas tantùm 22. initio fuiſſe ſcribunt aliqui, idcircò quia ſonus ex quo fit cantus, naturâ triformis eſt, aut enim ſolâ vòce, aut flatu, ut in fiſtulis: aut percuſſione, ut in citharis ac tympanis: vel 23. ob triplicem intentionem vocis & organorum omnium, acutam, mediam, & gravem: vel 24. ob hujus ternarii numeri perfectionem, qui ipſi etiam Deo convenit: vel denique, quia diſciplinæ univerſæ in tres potiſſimùm partes dividuntur, philoſophiam ſcilicet, rhetoricam, & mathematicam. Quæ tres partes, cùm rursùs in tres alias diſtribuantur; philoſophia in logicam, ethicam, & phyſicam; rhetorica in genus demonſtrativum, deliberativum, ac judiciale; mathematica in muſicam, geometriam, & arithmeticam; hinc factum eſt, ut non tres tantùm, ſed novem fuiſſe Muſæ credantur.

22. Var. ap. Serv. Æn. 7. n. 21.
23. Cenſorin. de die nat.
24. Phurn. de Deor. nat. c. 14.

Aliam occaſionem novenarii hujuſce numeri alii afferunt; videlicet, quòd 25 cùm Sycionis urbis cives à tribus celeberrimis artificibus, curaſſent ſtatuas

25. Varro ibid. ex Lil. Gyr. Synt. 7. p. 253.

tuas Muſarum faciendas, ternas à ſingulis, empturi deindè ex iis novem, tres duntaxat, quas maximè probaſſent; tàm exquiſito artificio perfectæ ſingulæ, ut novem omnes emptas in templo collocarint. Quibus deindè Heſiodus, 26. ea quæ nunc recenſui nomina impoſuiſſe dicitur. 26. Theog. n. 77.

PAL. Fueruntne virgines?

MYST. Ajunt alii, 27. alii negant, qui & liberos ab illis ſuſceptos recenſent; 28. Verùm utut eſt, Muſas nemo temnat, niſi perniciem ſibi velit accerſere, exemplo *Thamyræ* ſeu Thamyris; qui formæ decore nitens canendique arte præstans, non eſt veritus in certamen cantûs illas provocare, eâ conditione, ut ſi vinceretur, pœnam daret, quam vellent repoſcere: victus quippe lyrâ & oculis privatus eſt. 29.

27. Plat. ap. Diog. Laert. de Philoſ vit. l. 3. §. 33.

28. Gyrald Synt. 7. n. 256. Nat. Com, 7. 15.

THAMYRIS.

29. Homer l. 2. Iliad. n. 595. Plut. de Muſic. p. 132. & Schol ad Illum.

THEMIS, ASTRÆA, NEMESIS.

PALÆOPHILUS. Tres hæ Deæ conferunt capita, ut video, ac magnis de rebus in commune conſulunt

MYST. Ita quidem arbitror: Eadem videlicet omnium eſt fermè provincia, & idem munus ſingulis injunctum; ſed ſingulas inſpiciamus propiùs

THEMIS, prima earum, 1. Cœli ac Terræ filia eſt; cujus officium eſt, præcipere hominibus, ut id agant quod æquum, juſtum, & fas eſt. Et hoc ipſum Themidis nomen ſonat, nam θέμις Latinè *fas* eſt. 2. Hujus propterea Deæ ſimulacrum ad eos afferri ſolebat, 3. qui dicturi eſſent ad populum,

1: Orph. hymn. 78. n. 1

2. Feſtus.

3. Lil. Gyr Synt. 15. p. 431.

lum, apud quod ſederent & verba facerent, monerenturque hoc ſpectaculo, nihil dicendum eſſe publicè, quod æquum & ſanctum non eſſet. Ajunt Themidem oracula edidiſſe Delphis, ante Apollinem, 4. quamvis Apollini Nectar & Ambroſiam miniſtrare, Homerus 5. aſſerat. Fuit alia Themis, Jovis conjux, ex quâ natæ dicuntur Juſtitia, Lex, & Pax; cui tribuit Heſiodus 6. præclarum hoc epitheton, αἰδοίην, hoc eſt *pudibundam* appellans: cui nimirùm pudorem afferat, quidquid præter jus & æquum admittitur. *Carmentam* eam vocat Euſebius, 7. quod carminibus, edictisque ſuis, præcipiat unicuique, quod juſtum eſt, longè aliam ab eâ.

4. Ovid. 1. Met. n. 321.
5 Hymn. in Apoll. n. 124.
6. Heſiod. in Theog. n. 16.
7. l. 3. Præp. Euang.

CARMENTA.

CARMENTA Romana, quæ alio nomine *Themis* & *Nicoſtrata* dicitur, Euandri mater, mulier fatidica, 8. à Romanis culta, quod futura prædiceret; ſic appellata, à *carmine*, vel quaſi *carens mente*. Ara huic dicata fuit, ad Carmentalem portam, ſub Capitolio, & templum hâc occaſione exſtructum eſt. Cum enim, uſu vehiculorum, ſeu lecticarum, à Senatu matronis interdictum eſſet, illæ, conſpiratione factâ, neque ſe uterum laturas, neque parituras, palàm minatæ ſunt, ni reſcinderetur edictum illud. Et fecere, quod minabantur donec Senatus, mutatâ ſententiâ earum voluntati obſecutus eſt, uſumque vehiculorum permiſit, Exinde cum parere cœpiſſent, & liberorum copiâ ſe claras viderent, templum Carmentæ poſuerunt.

8. Solin. in deſcr. Rom. c. 1.

ASTRÆA, Aſtræi, unius è Titanibus, & Auroræ filia, 9. ſeu, ut alii malunt Jovis ac Themidis, Juſtitiæ antiſtita credebatur. Eam Poëtæ fingunt, aureo illo ſæculo, è Cœlo in Terras migraſſe, tandemque mortalium ſceleribus offenſam, repetiſſe Cœlum cùm cæteris Diis, ſed omnium ultimam 10.

Victa jacet pietas, & virgo caede madentes
Ultima cœleſtum, terras Aſtræa reliquit.

9. Heſiod. in Theog.
10. Ovid. 1. Met. n. 149.

Sæpè

Sæpè ſumitur pro ipſâ juſtitiâ; de illâ enim, idem quod Ovidius, Maro. 11. 11. 2. Georg. n. 472.

—— extrema per illos
Juſtitia excedens terris veſtigia fecit.

Conceſſit autem in eam Cœli partem, quæ etiamnum hodiè *virgo* dicitur. 12.

NEMESIS; Jove & Neceſſitate parentibus; vel, ut aliis placet, Nocte & Oceano genita, 13. habita fuit Dea ſcelerum ultrix, & remuneratrix virtutum, quid quemque facere deceat, oſtendens, inquit Plato. 14. Indèque ſuum traxit nomen, ἀπὸ τῆς ἑκάςου ἐπινεμήσεως, *à diſtributione quæ unicuique fit*. Illa fuiſſe à Jove compreſſa dicitur, mutato in anſerem, & aliquantò poſt, ovum peperiſſe, quod obvio opilioni dedit, ad Ledam deferendum: In arcâ clauſit ovum Leda; & ex illo, paulò poſt, Helenam prodiiſſe ferunt. 15. Sed hâc de re aliter alii. Nemeſi ſacrificabant Romani, ad bellum profecturi, ut ſignificarent ſe nunquam arma movere, niſi juſta.

12. Boccat. l. 4. Geneal Deor. c. 53.
13. Pauſan. in Achaï. p. 210.
14. Dial. 2. de leg. Ariſtot. de mund. c. 7.
15. Apol. lodor. l. 3. Bibhoth. c. 7.

ADRASTÆA alio nomine dicitur, ab *Adraſto* Argivorum rege; 16. qui primus ei aram condidit, vel παρὰ τὸ διδράσκειν, *fugere*, quòd videlicet nemo nocens effugere queat pœnam ſuis ſceleribus debitam; etiamſi ſerò illum aſſequatur aliquandò Nemeſis. 17. Non enim ſuis ſemper alis, (alatam enim 18. fingunt,) ad inſectandos facinoroſos utitur; Nimirùm

Ad ſcelerum pœnas ultrix venit ira Tonantis,
Hoc graviore manu, quo graviore pede.

16. Strab. l. 13. p. 404.
17. Ariſtot. de mund. c. 7.
18. Pauſ. in Att. p. 32.

RHAMNUSIA item appellatur, à Rhamnunte Atticæ oppidò, ubi templum habuit, 19. in quo ejus ſtatua 20. ex uno lapide, decem cubitos alta, mali ramum tenebat manu, & coronam gerebat in varia cervorum ſigilla inciſam. 21. Rotam præterea adhibuere, velocita-

19. Pauſ. Att. l. 1.
20. Strab. l. 9. p. 273.
21. Pauſ. in Att. l. 1.

tis, quâ in últionem feratur, ſymbolum. Hinc
22. de bell. Get. n. 631. Claudianus, 22.

Sed Dea, quæ nimiis obſtat Rhamnuſia votis,
Ingemuit, flexitque rotam.

DII SYLVESTRES AC RUSTICI.

AD ſecundam dextri hujus parietis partem devenimus, quæ ſylveſtrium Deorum ac Dearum imagines exhibet. Hic Deos vides, Pana, Sylvanum; Faunos, Satyros, Silenos, Priapum, Ariſtæum, Terminum: Illic Deas, Dianam, Palem, Floram, Feroniam, Pomonam, Nymphasque innumerabiles.

PAL. Quos tu mihi Deos? Illane cornuta monſtra, ſemiferosque homines villis obſitos, caprarum pedibus, equorumque caudis inſtructos, Deos appellas?

MYST. Quippeni? cum Deorum honores obtinuerint. Ac jam eorum principem contemplemur.

P A N.

Ejus nomen.

1. Samius ap. Nat. Com. l. 5. c. 6. PAN, Græce πᾶν, *omne*, ita dictus, quòd ex omnium procorum. 1. congreſſu cum Penelope natus, ut ajunt aliqui; vel, quod

omnium

J. van Vianen del.

omnium 2. Deorum mentes exhilararit, fiſtulæ 2. Hom.
ab illo recens inventæ ſono, ac citharæ can-hymn. 17.
tu: quâ vix dum in lucem editus, peritè ce-n. 47.
ciniſſe dicitur; vel, quòd 3. rerum omnium 3. Phurn.
univerſitatem regat mente, exprimatque cor-N. D. c. 27.
pore, ut nunc dicetur.

INUUS, à Latinis vocatus eſt, ab *ineundo* paſſim cum omnibus animalibus; 4. unde etiam 4. Serv. in
dictus *Incubus*. 6. Æn. n.

LUPERCUS, & LYCEUS 5. Romæ appel-775.
latus & cultus: In cujus honorem templum ad 5. Juſtin. l. 43. c. 1. n.
Palatini radices erectum eſt, & Lupercalia feſta 7.
inſtituta, in quibus Luperci Panos ſacerdotes nudi per urbem diſcurrebant.

Genus.

Incertum quidem hujus Dei genus: communis tamen opinio eſt, Mercurio & Penelope
genitum. 6. Cùm enim hanc ille deperiret, 6. Herod.
nec flectere ad ſua vota poſſet, dicitur in can-in Eut.
didiſſimum mutatus hircum ejus amorem me-p. 121.
ruiſſe, & paſcentem patris ſui Icarii greges, in Taygeto monte gravidaſſe; natum indè Pana,
7. leporis involutum pelle, extuliſſe in Cœ-7. Hom.
lum. Sed quid hîc ego verbis te moror? Cer-in Hym.
ne ejus imaginem. 17. n. 43.

Imago.

PAL. Ille eſt Pan, ille ſemicaper; ille cornutus, pinu coronatus; ore rubro ac ridenti, caprinis pedibus, hircinâ coudâ, pelle obductus diſtin-
ctâ maculis, baculum tenens incurvum manu al-8. Lucian.
terâ, alterâ fiſtulam; imparibus compactam cala-Deor. conc. p.
mis? 8. O ridiculum Numen, ad terrorem pueris 710. Sil.
incutiendum peridoneum! Ital. l. 13. n. 326.

MYST. Atque etiam viris, mihi crede. Ajunt enim, Gallis 9. qui Brenno duce, in Græciam irruperant, cum Delphos jam jam eſſent expilaturi, per noctem, injeciſſe terrorem tantum, ut fugam inſequente nemine, cum ſummâ trepidatione, ad unum omnes arripuerint. Hinc *terrores* illi, *Panici* 10. vulgò dicti, cum quis ſine cauſâ perterrretur.

9. Pauſan. in Phocaïcis p. 339.

10. Pauſ. l. l. p. 340. Plutarch. de Iſid. & Oſir. p. 356.

Atque audi jam quid illa Panos imago ſignificet. Eſt, inquiunt, Pan univerſæ naturæ ſymbolum, ut paulò ante monui; ſupernè humanam gerens ſpeciem, infernè belluinam: Quia Mundus hic, parte ſuperâ & cœleſti, pulcher, radians ac renidens, ut hujus Dei facies, cornibus ſolis radios, & lunæ cornua referentis; & oris rubore ſplendorem ætheris; & pelle maculosâ, quâ cingitur, ſtelliferum Cœlum: Parte inferâ, deformior, hirſutus; propter virgulta, feras, & arbores. Caprinos habet pedes, ut oſtendat Terræ ſoliditatem: fiſtulam ſeptem calamorum, ob cœleſtem harmoniam, quam ſeptem planetarum ſonis effici ajunt: ῥάβδον habet, id eſt, pedum, ſeu incurvum à ſummo baculum, propter annos in ſe recurrentes. Hæc eſt explicatio Servii. 11.

11. In Eclog. 2. Virg. n. 31.

Geſta.

PAL. Sed quid puellæ illæ, circùm tripudiantes?

MYST. Nymphæ ſunt, quæ ad fiſtulæ cantum, quam ipſe Pan inveniſſe dicitur, choreas agunt. Etenim

Pan primus calamos cerâ conjungere plures
Inſtituit. 12.

12. Virg. Eclog. 2. n. 32.

Miraberis autem, ubi audieris, quod de hâc fabulantur 13. fiſtulâ. Videlicet, quoties eam in-

13. Ibicus Poët. Græc.

inflaret Pan, toties ovium ubera impleri lacte.

Paſtorum ſiquidem Deus 14 eſt ac venatorum, Nympharumque dux, vitæ ruſticanæ, ac montium præſes, & gregum in montibus errantium tutor.

14. Orph. hymn. 10. n. 8.

15. *Pan curat oves, oviumque magiſtros.*

15. Virgil. Ecl. 3. n. 33.

Cæterùm, tametſi ſpecie turpiſſimus, mutatus tamen in niveum arietem, lunæ placuiſſe dicitur, Virgilio 16. teſte:

16. 3. Georg. n. 392.

Munere ſic niveo lunæ, (ſi credere dignum eſt)
Pan Deus Arcadiæ, captam te, luna, fefellit.

Placuit & Echoni Nymphæ, è quâ filiam Iringem ſuſtulit, quæ Medeæ dicitur dediſſe medicamina, ad Jaſonem capiendum. 17. Et Dryopi non potuit non placere, cujus amore captus, divinitatem quodammodò exuit, ſeque paſtorem fecit 18. (Quid divino in nos amori convenientius effingi potuit?) Non tamen Syringi Nymphæ ridens Deus arridere valuit. Cûm enim fugiens illa fœdum amatorem, obvium haberet fluvium, atque ita effugere non poſſet illius vim, ajunt oraſſe Naïades aquarum Nymphas, ut ſuam ei formam adimerent, (quod impetravit) 19.

17. Theæter. poet. Gr. ap. Nat. Com. l. 5. c. 6.

18. Hom. hymn. 17. n. 34.

SYRINX.

Panaque, cùm prenſam ſibi jam Syringa putaret,
Corpore pro Nymphæ, calamos triviſſe paluſtres.

19. Ovid. 1. Metam. n. 705.

(fuerat enim mutata in arundinem.)

Dumque ibi ſuſpirat, motos in arundine ventos
Effeciſſe ſonum tenuem, ſimilemque querenti,
Arte novâ, vocisque Deum dulcedine captum.

Efformaſſe ex arundine illâ fiſtulam, cui puellæ nomen, *Syrinx* manſit. Alia tamen inveniendæ fiſtulæ cauſa profertur à Lucretio. 20. Ait enim:

20. Lib. 5. n. 1382.

Quòd *zephyri cava per calamorum ſibila primum*

Agreſtes docuere cavas inflare cicutas.
Indè minutatim dulces didiciſſe querelas,
Tibia quas fundit digiti pulſata canentum.

Offerebatur huic Deo in ſacrificiis lac & mel in paſtorum poculis, 21. & in Arcadiâ præcipuè colebatur: unde tam ſæpè dicitur, 22. *Pan Deus Arcadiæ.* Ab illo 23. dictam eſſe *Hiſpaniam* ferunt, cùm antea *Iberia* vocaretur, quod è bello redux Indico, ad quod profectus erat cum Baccho, aliiſque Satyris, regna incoluerit.

21. Theocrit. in viatorib. n. 58.
22. Virg. 3. Georg. n. 392. 10. Ecl. n. 26.
23. Plin. l. 3. c. 1.

SYLVANUS.

QUAMVIS Sylvanos, Faunos, Satyros, Silenos plerique ſcriptores confundant cum Pane; quia tamen ſunt qui diſtinguunt, de iis & nos agamus ſeparatim, facto à Sylvano initio. Ergo,

Quem Pani vides proximum, ſenem, cruribus caprinis, humanâ facie, ſtaturâ puſillum, protentâ manu cupreſſum tenentem, Sylvanus eſt, ſic dictus à *ſylvis*, quibus præſidet. 1. Cypariſſum puerum amavit, cui cervus erat manſuetiſſimus in deliciis: hunc cum imprudens occidiſſet Sylvanus, eſſetque præ dolore mortuus puer, illum Sylvanus mutavit in arborem ſui nominis; quam deinde reliquâ vitâ, in ſolamen mœroris, ſemper geſtavit: ita enim illum compellat Virgilius: 2.

Et teneram à radice ferens Sylvane cupreſſum.

Sylvanos plures fuiſſe dicunt; eoſque matronarum pudicitiæ inſidiari ſolitos, & pro comperto eſſe, eos unà cum Faunis, *quos vulgò incubos vocant*, (verba ſunt 3. Auguſtini) *improbos ſæpè extitiſſe mulieribus, & eorum appetiſſe, & peregiſſe concubitum*, 4. & prægnantibus infeſtiſſimos eſſe.

1. Serv. in Æn. l. 8. n. 600. Georg. l. 1. n. 20.
2. 1. Georg. n. 20.
3. Aug. de Civ. l. 15. c. 23.
4. Var. ap. eund. l. 6. c. 9.

SILE-

SILENUS.

ILLUM autem, qui ſequitur, grandævum, ſimis naribus, calvo capite, auribus magnis & patulis, corpore exiguo, obeſo & ventrioſo, baculo innitentem, cum pedes incedit, (nam hîc pando aſello inſidet) Silenum vocant, 1. à verbo σιλλαίνειν. (quod eſt, *in aliquem dicta dicere*, *dicteriis quempiam defigere*) Bacchi nutritium, pædagogum, & comitem aſſiduum, adeòque ferè ſemper ebrium. Ita enim illum depingit Virgilius: 2.

1. Ælian. 3. Var. hiſt. c. 40.

2. Eclog. 6. n. 14.

Silenum pueri ſomno videre jacentem,
Inflatum heſterno venas, ut ſemper, Jaccho,
Serta procul tantùm capiti delapſa jacebant,
Et gravis attritâ pendebat cantharus anſâ.

(*Cantharus* eſt poculi genus, quo Bacchus utebatur.) Hinc fiebat, ut vino madidus titubantes greſſus ferulâ regeret; (ferula eſt arbuſculæ genus, ex quâ Sileni baculus.) Audiendus Ovidius, de ipſo ita loquens. 3.

3. 4. Metam n. 26.

Quique ſenex ferulâ titubantes ebrius artus
Suſtinet, & pando non fortiter hæret aſello.

Et alio in loco, 4.

4. 2. de art. am. n. 543.

Ebrius ecce ſenex, pando delapſus aſello:
Clamarunt Satyri, ſurge, age, ſurge pater.

Silenum quippe obſervabant ut parentem Satyri, ipſique cum ſenuerant, Sileni 5. dicebantur. Utque de Sileni aſino dicam, aliqui fingunt, poſt bellum à Jove contra gigantes feliciter confectum, fuiſſe relatum 6. aſinum illum inter ſydera, quòd illo vectus Silenus egregiam Jovi navaſſet operam, & opem tuliſſet.

5. Pauſ. in Attic. p. 21.

6. Arat. l. de ſing. aq.

Ajunt denique, 7. Silenum aliquandò captum per-

7. Plut. in conſol. Apoll. p. 15.

percunctanti, quidnam eſſet hominibus optimum, ſiluiſſe diù primùm, tum reſpondiſſe, *omnibus eſſe optimum, non naſci; & natos quàm citiſſimè interire.* Quam ſententiam totidem ferè
8. in præfat. lib. 7. verbis habet Plinius. 8. *Multi*, inquit, *extitere, qui non naſci optimum cenſerent, aut quàm certiſſimè aboleri.*

S A T Y R I.

EN, intuere: Satyri vocantur, quos laſcivâ corporis agitatione ſaltitantes aſpicis, ſub illâ quercu procerâ, & patulis diffuſâ ramis. Habent & ipſi caput cornibus armatum, caprinosque pedes ac tibias & manus aduncas, totumque corpus villis hiſpidum; caudamque inſuper, equi-
1. Pauſan. in Att. p. 21. nâ haud multò minorem. 1. Nullum animal hoc Deorum genere ſalacius ac libidinoſius, unde etiam traxere nomen; nimirùm à nomine Græco σάθη,
2. Macrob. Sat. l. 1. c. 8. *veretrum.* 2. Exemplo id Pauſanias 3. probat quorundam nautarum; quos in deſertam inſulam
3. Ibid. cùm tempeſtas abripuiſſet, viderunt ſe derepentè circumſeptos Satyrorum grege: Exanimatis præ metu nautis & vectoribus, in navem inſiliiſſe: viris relictis, irruiſſe in fœminas, omne turpitudinis genus exercuiſſe in earum corpora.

F A U N I.

1. Ovid. Her. Ep. 5. n. 137. 2. Ovid. 2. Faſt. n. 361. ET hi, quos vides, junctos Satyris, nomine tenùs diſcrepant, Fauni dicti, ſpecie certè quidem non abſimiles. Nam & cornuti 1. ſunt pariter, atque cornipedes; 2. pineis coronati ramis; 3.

ramis; 3. ebrios quosque, aſpectu ſolo, ſtupen- 3. Idem in
tibus ſimiles efficere crediti ſunt, 4. ab agreſti- Her. ep. 5.
bus hominibus Dii agreſtes 5. habiti: Quibus, n. 137.
ut terrore Numinis, venerationem conciliarent, 4. Id. Her.
cornibus illos armarunt & unguibus, terribili- ep.4. n. 50.
que ſpecie depinxerunt. 5. Virg. I.

Faunum (qui & *Fatuellus* dictus eſt) Pici La- Georg. n.
tinorum Regis filium, 6. qui Faunam, ſeu Fa- 10.
tuam ſororem ac conjugem, 7. mulierem fati- 6. Serv. in
dicam, primus conſecravit, Faunorum, Satyro- 8. Æn. n.
rumque parentem fuiſſe ac ducem, fama eſt: 314
Faunum autem ac Faunam, à *fando*, ſeu vatici- 7. Nat.
nando dictam 8. ajunt. Unde *fatuos* dicimus te- Com. l. 5.
merè & inconſideratè loquentes, itemque mente c. 9.
captos; quòd qui vaticinentur, quaſi alienatâ 8. Serv. in
mente loqui ſoleant, quæ ipſi plerumque mini- Æn. n. 314.
mè capiunt. 9. 9. Iſid. Hiſpal. Epiſ. lib. 10. tit. F.

PRIAPUS.

PALEOPH. Hem! Cur nudus iſte Deus, cum falce ſuâ, ponè truncum illius arboris, mediâ ſui parte latet?

MYST. Pudori conſuluit pictor, qui totum non exhibuit. Pudendum enim & obſcœnum eſt Priapi nomen & numen: pudetque me turpiſſimi hujuſce Dei propalare fabulam.

Dicam tantùm fuiſſe Priapum, Veneris & Bacchi filium; quem illa cum peperiſſet Lampſaci, averſata ejus deformitatem, & enormem pudendi membri magnitudinem, abdicaſſe illum dicitur. Gratus tamen mulieribus Lampſacenis ab illarum maritis urbe pulſus eſt; ſed poſtliminiò revocatus, oraculi juſſu hortorum Deus habitus fuit; herbis hortenſibus propterea coronatus. Falcem geſtat,

ut levet arbores, detergendis abnormibus ramulis; ut fures, belluasque arceat, & abigat noxias aves; ex quo *Aviſtupor* dictus. Ejus idcircò ſimulacrum in hortis collocari ſolitum; quod Ti-

1. l. 1. el. 1. bullus 1. innuit hoc diſticho:

n. 23. *Pomoſisque ruber cuſtos ponatur in hortis,*
Arceat ut ſævâ falce Priapus aves.

2. Geor. Quod idem faciendum monet Virgilius. 2.

n. 110. *Et cuſtos furum atque avium cum falce ſalignâ*
Helleſpontiaci ſervet tutela Priapi.

Nam Lampſacum, Priapi patria, urbs eſt Helles-

3. 1. Sat 8. ponti. Lepidiſſimè Horatius 3. hoc ipſum adſtruit,

n. 1. Priapi ſtatuam inducens ita loquentem:

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum;
Cùm faber incertus, ſcamnum faceretne Priapum,
Maluit eſſe Deum, Deus indè ego, furum aviumque
Maxima formido.

Hujus porrò Dei deformitatem indè natam ajunt, quòd Juno, Venerem cum vidiſſet gravidam, zelotypiâ flagrans, ejus uterum ſpecie ferendi opem parienti malevolâ manu tetigit; ex quo tactu turpitudinem fœtus contraxit, & fœdum nomen, *Priapus* dictus, & *Phallus*, & *Faſcinum*, tria nomina, obſcœnitatem reddentia, Quamvis ab aliquibus, *Bonus Dæmon*, & *Genius*

4. Vid. appelletur. 4.

Phurnut. Quanquam, quid Junonis opus contactu?

N. D. c. 27. Aliusne à Baccho & Venere expectandus fœtus eſt! Aliane ſuſcipi proles ab ebrioſo viro impudicæ conjuncto fœminæ?

ARI-

ARISTÆUS.

ARISTÆUS vocatur, quem in illo olearum novelleto aſpicis, ſuis unamquamque ſtirpium adminiculis fulcientem, ſuis dirigentem ſubſidiis. Excolit enim quod primus omnium excogitavit: oleum videlicet ex olivis elicere docuit, ſed & mellis uſum invenit, ideòque juxta vides apum alveos per ordinem diſpoſitos. Quas ob res ſummâ cum utilitate inventas, divinis illum honoribus affecit antiquitas. 1.

Ariſtæus, inquam, eſt, (*Nomii*,& *Agræi* cognomen habuit) Apollinis ex Cyrene filius; 2. aut Liberi patris, ut ſcribit Cicero; 3. à Nymphis educatus, doctusque artem conficiendi olei, mellis & caſei. Hic, cùm Eurydicem Orphei uxorem perditè amaret, illaque inſequentem fugiens, à ſerpente percuſſa periiſſet, incurrit in odium Nympharum, quæ apum omnium ſtrage ac morte illius mortem ultæ ſunt. Tantam jacturam cùm deploraret Ariſtæus, implorato matris auxilio, didicit ex oraculo placandam eſſe ſacrificiis Eurydicem: Quod cùm faceret, taurosque quatuor, totidemque juvencas immolaret, ingens apum agmen à bobus erupiſſe dicitur, itâque jacturam reſarciſſe ſuam.

1. Pauſ. in Arcad. p. 237.
2. Apoll. l. 2. n. 50.
3. in Ver. c. 57.

TERMINUS.

PALÆOPH. Ille autem lapis ingens, aut truncus, (neque enim certum ex hoc loco poſſunt oculi judicium ferre) quem ad finem hic ſitus eſt?

MYSTAG. Hic inter Deos agreſtes ſuum locum obtinet; nam & ipſe Deus eſt.

PAL. Deum dicis? Jocaris certè nunc.

MYST. Non jocor. Deus eſt, hâc in urbe Romanâ magno in honore habitus; Terminum vocant, cujus in tutelâ ſunt agrorum fines.

1. Ovid. 2. Faſt. n. 641. Teſtatur id poëta, 1. illum ſic appellans.

Termine, ſive lapis, ſive es defoſſus in agro
Stipes; ab antiquis ſic quoque nomen habes:

Fuit enim hujus Dei ſtatua, vel quadratus lapis, 2. aut dedolatus ſtipes, unguentis oblini; & ſertis coronari ſolitus; de quo ità Tibullus: 3.

Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris;
Seu vetus in trivio florida ſerta lapis.

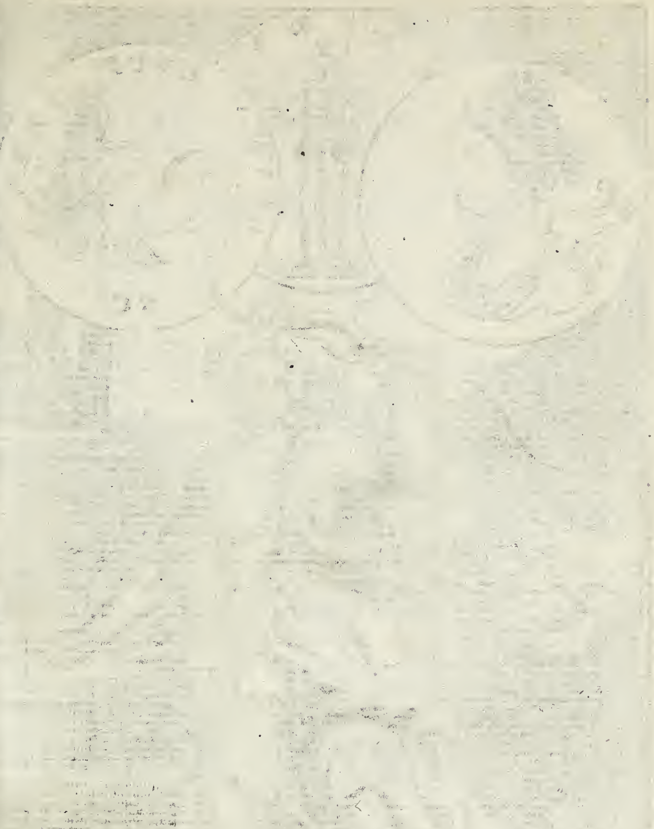
De eodem Seneca. 4.

—— Nullus in campo ſacer
Diviſit agros arbiter populis lapis.

Erant quippe ſacri 5. lapides hi *terminales*, (ità enim dicebantur) qui ſtatuebantur in agrorum finibus; ſic, ut illos ſi quis movere loco auſus eſſet, aut exarare, aut transferre aliò, ejus caput Diis terminalibus ſacrum ac devotum haberetur, fieretque poteſtas cuilibet illum perimendi

Quid? quòd lapidibus hujusmodi ſacra faciebant, non immolatione hoſtiarum, nefas enim erat illos cruentare victimarum ſanguine; ſed libis

2. Arnob. 1. contr. Gent. p. 22. Clem. Alex. 7. ſtrom. p. 713.
3. l. Eleg. 1. n. 17.
4. in Hip. act. 2. ſc. 1. n. 528.
5. Dion. Halic. l. 2. p. 133.

J. van Vianen del.

bis Cerealibus, frugumque primitiis. Quin etiam, feſta in eorum honorem, extremo anni die, agi ſolebant, quæ *terminalia* dicebantur. Sed jam ad Deas tranſeamus.

DEÆ SYLVESTRES.

D I A N A.

PALÆOPHILUS. Benè habet. Occurrit tandem Dea, 1. ſtaturâ corporis cæteras ſupereminens, in cujus virgineo vultu acquieſcit oculorum acies, horrido monſtroſiſſimorum Numinum ſpectaculo nimiùm quantùm fatigata. Salve Diana virgo; nam venatorius hic habitus, arcus ille, quem manu tenes, & illa pharetra ſagittis inſtructa, quam ſuſpenſam geſtas ab humeris. 2. & pectus cervinâ munitum pelle, 3. & illa oris ſpecies ſeveré mitis, auſtera ſuaviter, audax verecundè, ornata negligenter, te illa omnia virginem prædicant, & vel ipſum Græcum nomen quod habes, Ἄρτεμις, pudicitiam integritatemque tuam commendat. 4. Utinam, Dearum excelſiſſima, ut proceritatem. 5. impertis, ita fœminis omnibus ingenerares amorem caſtimoniæ! Odiſti, ſcio, odiſti virorum conſuetudinem; atque etiam aſpectum refugis, & voluptatum blanditias reſpuis, & illecebroſa deliciarum lenocinia perhorreſcis.

1. Virg. Æn. 1. n. 505.
2. Idem. ibid. n. 404.
3. Pauſ. in Arcad. p. 267.
4. Strab. l. 14 47. Phurn. N. D. c. 32. Αρτεμις integer.
5. Hom. 20. Odyſſ. n. 71.

ACTÆON, Ariſtæi filius, venator ille famoſus; magno id ſuo malo didicit; cùm te in fonte nudam conſpexit imprudens, neque enim momento diſtuliſti ab impuro repoſcere pœnas, & aquis à te reſperſus, in cervumque mutatus, à canibus ſuis diſcerptus eſt. 6.

6. Ovid. 3. Metam. n. 874.

O ſalve

7. Virgil. Æn. 9. n. 405. O ſalve iterum; *aſtrorum decus*, 7. Luna caſto fulgore rutilans. Nam Luna es, & una es, quæ
8. Idem. 11. Æn. n. 583. 8. *Æternum telorum, & virginitatis amorem Intemerata colis.*

Nec illud etiam me fugit præclariſſimum quod patraſti; dignumque imitatione facinus; cum eluſura libidinem Alphæi, te miſere depereuntis, ad tuas fugiens te recepiſti Nymphas unum in locum congregatas, cœnoque deturpaſti tuum illarumque ora, ne dignoſci poſſes à petulante,
9. Paul. in poſter. Eliac. p. 201. ne pudoris decus amitteres 9. Et cecidit è ſententiâ honeſta fraus, virtutemque illuſtravere tuam illæ ſordes. O iterum iterumque ſalve,

10. Horat. l. 3. Carm. 22. n. 1.
10. *Montium cuſtos, nemorumque virgo,*
Quæ laborantes utero puellas
Ter vocata audis, adimisque letho,
Diva triformis.

MYST. Sic ergò me, Palæophile, ludos facis,

PAL. Egone?

MYST. Tu inquam qui tam diſſimulantis, rudis, ignarique hominis perſonam ſuſtinuiſti hactenus.

PAL. Eum me ſanè præſtiti, qui ſum, Myſtagoge; jurato credas velim; ſum prorſus harum rerum, quas me doces, inſcius. Neque verò ex iis, quæ nunc de Dianâ protuli, ſecus interpretari debes: hanc enim Deam, qua caſtam, amavi à puero; eaque idcircò didici in ejus gratiam, quæ ex me audiſti modò. In cæteris planè cæcutio, ac quæſo, mihi facem præferre ad finem uſque, ne graveris. Ingenuè loquor, & ex animo; ſum imperitus tyro.

MYST. Vix me abducis, ut hoc credam; faciam tamen quod me rogas: & proverbio locum dare pergam, *ſus Minervam*. Atque ut ab eâdem voce ordiar, quam protuliſti ultimam; TRIFORMIS dicitur Diana, & tergemina; primò, quia cum una

una ſit, triplex tamen vulgò putatur, Luna, Diana, Hecate; *Luna* dicitur in cœlis, *Diana* in terris, *Hecate* in inferis. 11. Quò perti- 11. Serv. l. net diſtichum, 12. triplex illud nomen ac mu- Æn. 4. n. nus ingenioſè connectens & explicans. 511.

Terret, luſtrat, agit, Proſerpina, Luna, Diana, 12. Ex.
Ima, ſuprema, feras, ſceptro, fulgore, ſa- Dempſt. A. R. Pa-
gittâ. ralip. l. 2.

(13. Heſiodus tamen tres illas dicit eſſe Deas, non c. 19. unam tantùm.) Secundò, quia fabulantur ipſam 13. In triplex habere caput, equi dexterum, canis ſini- Theog. ſtrum, hominis medium; unde τρισσοκέφαλον, 14, 14. Orph. in Argon. τριπρόσωπον 15. appellarunt aliqui; ſpeciem alii n. 974. dedêre tauri, canis, leænæ. Unde Virgilius. 16. 15. Cor-

Tergeminamque Hecaten, tria Virginis ora nut. & Ar-
Dianæ. temid. 2.

Et Claudianus; 17, Oneirocrit.

Ecce procul ternis Hecate variata figuris. 16. 4. Æn. n. 511.

Tertiò, ex opinione quorundam, 18. triformis 17. 1. de ideò dicitur, quòd triplex ſit Lunæ figura, lu- rapt. n. 15. minumque varietas, creſcentis, in arcum falca- 18. Ap. ta; adoleſcentis, in ſemicirculum inflexa; & Lil. Gyr. cum rotunda, plenum orbem efficit. Sed hæc Synt. 12. p. 348. ſigillatiùs expendamus nomina.

LUNA, à *lucendo* nominata; 19. vel, quòd *una* 19. Cic. 2. ſit, quæ noctu *lucet*, vel, quòd *luce alienâ* ſplen- de nat. deat; Græcè σελήνη dicta, à nomine σέλας νέον, c. 27. *lumen novum*, quia novâ ſemper luce fulget. Bigas habere creditur, equis duobus, nigro & albo; aut etiam bobus, propter illius cornua, currum trahentibus, adjuncto aliquandò mulo, ob ſterilitatem, ait Feſtus; quòd non ſuo, ſed Solis ſplendore radiet. Fuiſſe autem Lunam 20. utriusque ſexûs, 20. Serv. (quod omnibus Diis convenire ajunt) maximè in 2. Æn. apud Ægyptios, ſunt qui aſſerant. Itaque tam Lu- n. 632. nus Deus, quàm Luna Dea colebatur, 21, hoc ta- 21. Spart. men diſcrimine, ut qui Lunam veneraretur fœmi- de Imp.

nam, fœminis ſubjectum; qui verò marem, ſuperiorem fore crederent. Notandum illud etiam 22. quòd Veneri, quæ Luna putabatur, mulieres virili habitu, viri muliebri veſte ſacrificarent. Sed ut redeamus ad Lunam.

22. Philochor. in Attide ap. Gyrald. Synt. 12 p. 346.

ENDYMION. ENDYMION paſtor fuiſſe fingitur amaſius Lunæ, & in ejus amoribus intimis; cujus exoſculandi gratiâ è Cælo deſcendebat in Latmum, ſeu Lathynium Cariæ montem, ubi æterno conſopitus ſomno jacebat in ſpeluncâ quâdam, in pœnam nefariæ libidinis; cum aſſumptus à Jove in Cœlum, ſtuprum Junoni offerre non veritus eſt. 23. Re ipsâ, fuit Endymion inſignis aſtrologus, qui primus Lunæ curſum menſus eſt, indè fabulæ locus; dormire creditus, quod nihil aliud, quàm ſydera ſpecularetur.

23. Apollon. 4. Argonaut. n. 57. Schol ad illum. Plin. l. 2. c. 9.

HECATE, ſic dicta quòd ἕκαθεν, id eſt, *è longinquo* jaciat radios, aut ſagittas mittat. Cereris dicitur ex Jove filia, quæ à matre abjecta, expoſitaque in triviis, à paſtoribus ibidem enutrita eſt. Quocircà, pro foribus domorum ſtatuebatur ejus ſimulacrum, unde *Propylæa* vocata eſt, 24 de quâ Virgilius. 25.

24. Pauſ. in Atiic. p. 36.

Nocturnisque Hecate triviis ululata per urbes.

25. l. 4. Æn. n. 609.

Alii hoc nominis derivant ab ἑκατὸν, *centum*, quòd centum placetur victimis, vel, quòd ejus edicto centum annos errent inſepulti circùm Inferos. Ut ut ſit; à triviis *Trivia* dicebatur, quòd viis, triviisque præeſſe crederetur; ex quo fiebat, ut ei ſacrificaretur in triviis; & Athenienſes ſingulis noviluniis opiparam in triviis ei cœnam inſtruerent, ab egenis civibus noctu abſumendam. 26.

26. Scholiaſt. Ariſtoph. in Plut. p. 63.

Fuiſſe Hecaten ajunt ſtaturâ enormem in modum procerâ, capite, capillorum loco, viperis horrifico, pedibusque ſerpentinis; canibus ſuc-

ſuccinctam, hoc enim animal ei ſacrum; & Hecates effigiem aliquandò exhibitam cane, ſcribit Heſychius. 27. Ferunt etiam præfuiſſe veneficiis, & ſepties vocatam, eorum ſacrificiis adeſſe ſolitam; quibus peractis, ſpectra quædam apparebant, quae *Hecatæa* dicebantur. 28.

BUBASTIS, ab Ægyptiis cognominata, undè & urbi nomen idem, ubi conventus quotannis agebantur in honorem Dianæ, cujus ſacra *Bubaſtæa* dicta.

BRIMO, eadem Hecate, ac Diana vocata eſt, à fremitu, quòd adverſus Apollinem, aut Martem infremuiſſet, vim ipſi afferre parantes inter venandum. 29.

LUCINA & OPIS, quòd infantibus in lucem venientibus opem ferat, quòd officium Apollini fratri primùm præſtitiſſe dicitur, cùm vix dum nata parenti ſuæ Latonæ parienti adfuit, & obſtetricis munere functa eſt; 30. cujus doloribus permota apud ſe ſtatuiſſe dicitur, nunquam dare operam liberis, ſed virginitatem perpetuò colere, cùm tot eſſent ſubeundi in pariendo cruciatus. 31.

CHITONE 32. & CHITONIA, 33. quaſi *tunicata*; ſolebant enim fœminæ, partûs perfunctæ doloribus, Junoni quidem ſacrificare; Dianæ verò ſuas, & infantium veſtes conſecrare. 34.

DICTYNNA, 35. non tantùm à retibus venatoriis, quæ δίκτυα dicuntur; (cùm ſit ipſa venatrix, 36. & venatorum præſes, omniſque propterea lucus, ipſi conſecratus) ſed etiam, quia virgo quædam *Britomartis*, cùm inter venandum in retia incidiſſet, vovit Dianæ ſacellum, ſi evaderet; evaſit autem, & Dictynnæ Dianæ ædem poſuit. 37. Alio alii modo cudunt fabellam. Nimirùm, quòd cùm hæc Britomartis, ob venandi ſtudium, Dianæ chariſſima, Minoem amatorem fugeret, in mare ſe de-

27. Apud Gyrald. Synt. 12. p. 349.
28. Apollon. 3. Argon. Schol. n. 86.
29. Apoll. 3. Argon. n. 860.
30. Aug. de Civ. 4. Plut. Symp. l. 3. c. 10.
31 Callimach. hymn. in Dian. c 5.
32. Callim. Hymn. in Dian. n. 225. in Jov. n. 77.
33. Steph. in Chitone.
34. Schol. in Callim. hymn. in Jov. n. 77.
35. Ovid. 2. Met. n. 441.
36. Callim. hymn. in Dian. n. 190. BRITOMARTIS.
37. Schol. Ariſtoph. Ran. p. 275. Lactant. 9. Theb. n. 632.

dejiciens incidit in retia piſcatorum, Deaque à Dianâ facta eſt. 38. Et quoniam de venatoribus incidit mentio, creditum eſt Idibus Auguſti ceſſaſſe Dianam à venando, indèque non licuiſſe venari per eos dies; ſed coronari canes ſolitos, facesque accendi ſpiceas, juxtàque ſuſpendi, quidquid erat venatorii apparatus. 39.

38. Pauſ. in Corinth p. 72. Callim. Hymn. in Dian. n. 190.

39. Brodæ. in auth. ex ſchol. Pindari.

His omnibus duas adhuc attexamus fabulas, Chiones alteram, alteram Meleagri.

CHIONE, Dædalionis filia ab Apolline & Mercurio, cùm prolem peperiſſet geminam, Philamona, citharæ peritiſſimum; & Autolycum, furandi arte clarum; 40.

—— Furtum ingenioſus ad omne,
Qui facere aſſuerat, patriæ non degener artis,
Candida de nigris, & de candentibus atra.

40. Ovid. 11. Met. n. 313.

Gloriata, inquam, Chione, 41.

Se peperiſſe duos, & Diis placuiſſe duobus.

41. ib. n. 317.

42. *—— Se præferre Dianæ*
Suſtinuit, faciemque Deæ culpavit, At illi
Ira ferox mota eſt, factisque placebimus, inquit:
Nec mora, curvavit cornu; nervoque ſagittam
Impulit, & meritam trajecit arundine linguam.

42. ib. n. 321.

MELEAGER pœnam Oneæ parenti debitam luit. Cùm enim hic, in ſacrâ primitiarum oblatione, conſultò Dianam præteriiſſet, irata Dea aprum induxit, qui Calydoniæ vaſtaret agros. Ad illum vel exterminandum, vel occidendum Meleager lectiſſimis ſtipatus adoleſcentibus advolat. Immiſcet ſe venantibus Atalanta virgo, & primo vulnere afficit aprum, quem paulò poſt Meleager ipſe confecit 43. At non tàm ſibi, quàm Atalantæ gratulatus, quòd prima feram percuſſiſſet. 44.

43. Ovid. 1. Met. n. 270.

44. ib. n. 428.

— *Exu-*

—— *Exuvias rigidis horrentia ſetis,*
Terga dat, & magnis inſignia dentibus ora.
Invidere alii, totoque erat agmine murmur.

E quibus ipſius Meleagri avunculi indignantes eripiunt virgini munus, & illis vitam viciſſim, Meleager muneris auctor. Id ubi cognovit Althæa Meleagri mater, ſuoſque interfectos à filio vidit fratres, ad ultionem ſe furore amens accingit. Stipes erat in Althææ cubiculo, cum Meleagrum enixa eſt: hunc ſtipitem Parcæ cum arripuiſſent, jeciſſentque in ignem; 45.

Tempora, dixerunt, eadem lignoque, tibique 45. ib. n. 454.
O modò Nate, damus. Quo poſtquam carmine dicto,
Exceſſere Deæ; flagrantem mater ab igne
Eripuit ramum ſparſitque liquentibus undis.
Ille diu fuerat penetralibus abditus imis:
Servatuſque tuos, juvenis, ſervaverat annos.

Tunc autem, ſtimulante irâ; 46. 46. ib. n. 512.

—— *Dextraque averſa trementi,*
Funereum torrem medios conjecit in ignes.

Incenſus repentè ſtipes inflammat Meleagri licet abſentis viſcera; ardente illo, ardet ipſe pariter; dumque ſenſim ſolvitur torris extinctus in favillas, extinctâ vitâ, redigitur in cineres miſer.

PALES.

VETULA illa, quam paſtoribus cinctam vides, pabuli ac paſtorum Dea eſt; *Pales* eſt ei nomen; 1. à nonnullis *Magna mater* & *Veſta* dicta. 2. Huic pro felici proventu pabuli ſacrificabant, lac offerentes & liba ex milio. In ejus honorem feſta quoque inſtituta, *Palilia*, ſeu *Parilia* nominata, undecimo, aut duodecimo Ka-

1. Virg. Ecl. 5 n. 35.
2. Serv. Virg. Georg. 1. n. 1.

Kalendas Maji, quo die Romulus urbem fundavit, in agris, à paſtoribus celebrari ſolita, ad lupos arcendos, morboſque averruncandos à pecore. Peragebantur autem ritibus variis; Nam, accenſos palearum acervos, certo ordine ac ſpatio diſpoſitos in loco plano, paſtores ſaltando tranſiliebant; Et oves, cæteraſque pecudes purgabant ſuffitu multiplici, ex roſmarino, lauro, & ſulphuris fumo aliiſque id genus, quæ Ovi-
3. 4. Faſt. v. 723. dius 3. expreſſit his verſibus:

Alma Pales, faveas paſtoria ſacra canenti,
Proſequar officio ſi tua facta meo.
Certè ego de vitulo cinerem, ſtipulamque fabalem
Sæpè tuli plena februa toſta manu.
Certè ego tranſilui poſitas ter in ordine flammas,
Virgaque rorales laurea miſit aquas.

F L O R A.

PALÆOPHIL. Haud opus eſt, ut monear, quæ Diva illa ſit, quam floribus ornatam, comptam, pictam, veſtitam, decoratamque video. Num Flora eſt, florum præſes ac Dea?

1. Lact. l. 1. c. 24. 20. *MYST.* Dea quidem, 1. apud Romanos habita; re autem ipsâ, celeberrima meretrix, quæ cùm amplas opes impuro lenocinio collegiſſet, populum Romanum ſcripſit hæredem, certamque reliquit pecuniæ ſummam, cujus ex annuo fœnore ſuus natalis dies celebraretur, editione ludorum, quos *Florales* appellavêre, ſeu *Floralia.* Quæ res, cum probroſa, ut erat, ſenatui vi-

viſa eſſet ac flagitioſa, placuit ſpecioſum prætexere turpitudini titulum; Floramque, uti Deam venerari, quæ floribus præſideret; placandamque ſacro cultu, ut plantæ atque arbores benè proſperèque floreſcerent.

Hoc commentum ſecutus Ovidius 2. eſt: ignobilem Nympham, (Chloris dicebatur) deſpondens Zephyro, idque muneris loco donans à marito, ut haberet omnium florum poteſtatem. Redeamus ad Floram, Floraleſque ludos.

2. In Faſt. l. 5. n. 195.

CHLORIS.

Ejus ſimulacrum, Plutarcho 3. teſte in æde videbatur Caſtoris & Pollucis, tunicâ indutum, dextrâ flores fabarum ac ciceris præferens; nam in Floralibus, Ædiles fabam & cicer, aliaque legumina ſpargebant populo. 4. Tubâ indicebantur & committebantur hi ludi, quod Juvenalis annotat: 5.

3. in Pomp. p. 619.

4. Porphyr. in Hor. l. 2. Sat. 3. n. 182.

5. Sat. 6. n. 249.

—— *Digniſſima certè*
Florali, matrona, tubâ.

Tum proſiliebant in arenam meretrices, nudisque ſolebant decertare corporibus. I, jam & has ſordes appella flores, & hos ludos voca Floralia.

FERONIA.

FERONIA meritò Floræ aſſidet, tantòque potiori jure primum obtinere locum debuerat, quantò fructus pluris faciendi quàm flores, & arbores, quàm exiles ignobilesque plantæ. Eſt enim Feronia, Dea nemorum, à *ferendis* arboribus, ita dicta. 1. Lucum habuiſſe fertur ſub monte Soracte, qui cùm fortuitò arſiſſet incendio, atque idcircò vellent accolæ Feroniæ ſimulacrum indè transferre, ferunt, de ſubito nemus reviruiſſe. Et Strabo 2. auctor eſt, eos qui Feroniæ

1. Virg. 7. Æn. n. 800.

2. l. 5. nu. p. 156.

numine afflarentur, ardentes prunas, nudis pedibus, illæſisque plantis calcare ſolitos. Nihil autem aliud eſſe Feroniam plerique crediderunt, quàm vim illam arboribus inſitam, ad flores fructusque producendos.

POMONA.

POMORUM Dea, hoc eſt, fructuum, frugumque omnium, quas plantæ arboresque profundunt, præſes ac cuſtos Pomona eſt; Floram ac Feroniam ordine ſubſequens, ut cernis; ſed bonorum, quæ parit, magnitudine antecedens. Flaminem, ſeu Sacerdotem proprium habuit, quî Flamen Pomonalis dicebantur.

PAL. Quæ anus illa eſt edentula, Pomonæ adblandiens?

MYST. Non anus eſt, ſed Deus, cujus imago ſi te fallit, non mirum eſt, cum ipſe olim hoc modo perſonatus fefellit Deam. Res ſic ſe habuit. Hortos, pomariaque ſua colebat more ſuo Pomona virgo, præcipuo ſtudio, induſtriâque diligenti: Tota erat in rigandis ſepiendisque ſtirpibus, in depaſcendâ ferro luxurie ſylveſcentium fruticum; cum VERTUMNUS, 1. de proceribus unus Deorum Latinorum, (cujus prærogativa fuit ſingularis, in quas vellet figuras ſe vertere, ex quo *Vertumni* nomen habuit) Pomonam jam diù ardens, anili aſſimilata ſpecie, 2.

VERTUMNUS.

1. Ovid. 14. Metam. n. 637.

2. Idem. ib. n. 655.

Innitens baculo, poſitis per tempora canis,

intrat in hortos, poma miratur, laudat & oſculatur virginem: Tùm ex iis quæ ſe objiciebant oculis, occaſionem arripiens, eò demùm flectit ſermonem, ut nuptias ſuadeat; non defuturos, vel è Diis,

Diis, qui tali ſe ſponsâ beatos prædicent. Cerne, inquit, adſerpentes huic frondoſo parieti fœcundas arbuſculas, prunis eximiis, maliſque generoſis, ad certamen uſque & oſtentationem prænitentes: Atqui, niſi paxillis quibus fulciuntur, tanquam maritis jungerentur?

At ſi ſtaret, ait, 3. cœlebs ſine palmite, truncus, 3. apud. Ovid. ib. 663.
Nil præter frondes, quare peteretur, haberet.
Hæc quoque, quæ juncta vitis requieſcit in ulmo,
Si non juncta foret, terræ acclinata jaceret:
Tu tamen exemplo non tangeris arboris hujus.

Nec ſanè tangebatur, quoad Vertumnus: 4. 4. ibid. n. 766.

—— in juvenem rediit, & anilia demit
Inſtrumenta ſibi; taliſque apparuit illi,
Qualis ubi oppoſitas nitidiſſima ſolis imago
Evicit nubes, nullâque obſtante reluxit.
Vimque parat: ſed vi non eſt opus: inque figura
Capta Dei Nympha eſt; & mutua vulnera ſentit.

NYMPHÆ.

JAM puellas, non procul à Pomonæ viridariis, comptulas aſpice, formoſulas, venuſtulas & elegantulas, penè innumerabiles: Quarum aliæ per nemora illa diſcurrunt abduntque ſe in truncos annoſarum quercuum, immergunt ſe aliæ fontibus, aliæ fluminibus innatant. Nymphæ communi nomine omnes appellantur, ἀπὸ τῦ ἀεὶ νέας φαίνεσθαι, quòd ſemper juvenes appareant; vel à verbo φαείνειν, 1. quòd formæ decore præfulgeant. Proprias tamen vel à locis, in qui- 1. Phurn. N D. c. 22.

bus degunt, vel à muneribus quæ obeunt, appellationes nanciſcuntur, in ternas potiſſimùm diſtributæ claſſes, in cœleſtes, terreſtres, & marinas.

2. Mneſimach. ap. Nat. Com. l. 5. c. 12.

COELESTES Nymphæ, 2. credebantur eſſe animæ ac mentes, quæ cœleſtibus ſphæris præſiderent, eſſentque ſydereorum influxuum in hæc terrena corpora diſpenſatrices.

3. Serv. in Æn. 1. n. 504.
4. Serv. in Ecl. 10. n. 62.

TERRESTRES, aliæ ſylvis præerant, & dicebantur *Dryades*. 3. quòd in quercubus illarum ſit vita; δρῦς enim, & quercûs proprium, & cæterarum arborum, commune nomen eſt. Aliæ *Hamadryades*, 4. ab ἅμα *ſimul*; quòd ſimul cùm quercubus genitæ, cùm iiſdem pariter interire putarentur. Quin etiam fuit hic veterum error, ut crederent è Cœlo miſſum ac divinum, quidquid innaſceretur quercubus: Druydæ quidem Gallorum ſacerdotes nullum præſentius numen agnoſcebant, quàm viſcum quercui adnaſcentem. *Oreades* aliæ, ſeu *Oreſtiades* 5. ἀπὸ τῦ ὄρους, quod præſiderent montibus. *Napææ*, 6. quæ ſaltuum convalliumque curam gererent; à nomine νάπη, ſaltus, vallis. *Lemoniades*, 7. (λειμὼν, pratum) quæ pratis præficerentur & campis. *Meliæ*, 8. è quibus illos naſci fabulantur, qui vel ſub arbore caſu naſcerentur, vel exponerentur, (μελία, arbor eſt fraxinus.)

5. Serv. Ecl. 10. n. 62. Æn. 1. n. 504.
6. Serv. Æn. l. 1. n. 504.
7. Serv. Ecl. 10. n. 62.
8. Callim. hymn. in Delum. n. 80. Heſiod. Theog. n. 187.

MARINÆ, quæ aquis, alio nomine 9. *Nereides*, & *Nerinæ*, à Nereo Deo marino & Doride natæ; *Oceanitides*, & *Oceniæ*, Thetyos & Oceani filiæ, *Naiades*, & *Naides*, ἀ νάω, *fluo*, quæ fontibus: *Fluviales*, ſeu *Potamides*, ποταμὸς *fluvius*, quæ fluminibus: *Limniades*, λίμνη, *lacus*, quæ lacubus & ſtagnis præpoſitæ putabantur.

9. Orph. hymn. 23. 1.
10. 1. Met. n. 192.

Nymphæ Diis fermè omnibus attributæ in miniſterium. Suas habuit Jupiter; ait enim apud Ovidium. 10.

Sunt

Sunt mihi Semidei, ſunt ruſtica Numina Fauni,
Et Nymphæ, Satyrique, & monticolæ Sylvani.

Habuit ſuas Neptunus, quem propterea Νυμφαγετην vocant, *Nympharum Ducem*; 11. eique vulgò quinquaginta dantur. Et Phœbus ſuas habuit Aganippidas & Muſas. Habuit Bacchus innumeras Bacchas; Baſſarides, Eloïdes, Thyades. Diana venatrices; Tethis Nereïdas; & Junoni fuere 11. Phurnut. N.D. c. 22.

—— *bis ſeptem præſtanti corpore Nymphæ.*

E Nymphis omnibus duarum accipe fabellam. Prima eſt

ARETHUSA, una de Dianæ comitibus, non pudica minus quàm pulchra, cùm aliquando, amœnitate loci invitante, in limpidiſſimo amne levaret æſtum; Alpheus, (erat id fluvio nomen) emergens è gurgite, voce primùm, deinde greſſu Nympham petit: fugit illa, ſequitur iſte, jamque aſſequitur; At Dianæ imploratâ ope, Arethuſa, metu colliqueſcens, in fontem defluxit.

—— 12. *Sed enim cognoſcit amatas* 12. Ovid.
Amnis aquas; poſitoque viri, quod ſumpſerat, ore, 3. Metam. n. 636.
Vertitur in proprias, ut ſe illi miſceat, undas.

Fugit etiam nunc Arethuſa, humoque dehiſcente procul hinc elabitur in Siciliam: Alpheus quoque, illuc per ſubterraneos meatus erumpit, ſuasque aquas Arethuſæ maritat aquis. 13. 13. Virg. 3. Æn. 694.

ECHO Nympha priùs, quàm nihil eſſet niſi vox, hanc garrulitatis ſuæ pœnam tulerat: 14. 14. Ovid. 3. Metam. n. 361.

Reddere de multis ut verba noviſſima poſſet.
Fecerat hoc Juno, quia cùm deprendere poſſet
Sub Jove ſæpè ſuo Nymphas in monte jacentes;
Illa Deam longo prudens ſermone tenebat,
Dum fugerent Nymphæ.

Hæc igitur, in Narciſſum per ſylvas vagantem fortè incidens, juvenis mîrata formam, amore capitur, ardet, inſtat, inſequitur fugientem, ſuperbum amplectitur; ſed divellit ille manus amplexibus, proripitque ſe ab ejus conſpectu. Echo ſpreta ſe in ſylvas abdit, & præ mœrore contabeſcit. 15.

15. Ovid. ib. n. 398.

—— Vox tantùm atque oſſa ſuperſunt,
Vox manet; oſſa ferunt lapidis traxiſſe figuram.
Indè latet ſylvis, nulloque in monte videtur.
Omnibus auditur: ſonus eſt, qui vivit in illâ.

NARCISSUS autem, qui nec amari, nec amare volebat alios, ſe ipſe ſic deperire cœpit, ut amore ſui perierit. 16.

16. Ovid. ibid. n. 407.

Fons erat illimis, nitidis argenteus undis.

Ad illum ſimul ac procubuit, ſitim ſedaturus, visâ ſuæ formæ imagine, hæret, miratur, amat, amore uritur. 17.

17. Ovid. ibid. n. 439.

Spectat inexpleto mendacem lumine formam,
Perque oculos perit ipſe ſuos.

Exigua prohibetur aqua, quò minùs teneat, quod petit. 18.

18. ibid. n. 453.

—— Minimum eſt, quòd amantibus obſtat.

Animadvertit denique infelix, ſe confici amore ſui: 19.

19. ibid. n. 464.

—— Flammas, inquit, *moveoque, feròque:*
Quod cupio, mecum eſt; inopem me copia fecit.
O utinam, à noſtro ſecedere corpore poſſem.
Votum in amante novum eſt: Vellem, quod amamus abeſſet.

Quid multis? 20.

20. ibid. n. 489.

—— Attenuatus amore
Liquitur, & cæco paulatim carpitur igne.

In florem demùm ſui nominis Deorum commiſeratione convertitur.

MINU-

MINUTIORA RURIS NUMINA.

MINUTIORA hæc ſunt Numina, quàm ut cadere ſub oculos poſſint; Quocircà ſingulorum nomina obiter recenſeo, Auſpicemur à Deâ,

RUSINA, 1. cujus curæ rura commiſſa ſunt omnia.

COLLINA DEA, 2. dominatur in collibus.

VALLONIA, 3. in vallibus tenet imperium.

HIPPONA, equis, ſtabulisque præſidet. 4. Fuit hoc etiam puellæ formoſiſſimæ nomen, quam Fulvius quidam ex equâ ſuſtulit.

BUBONA, cui cura boum. 5.

SEÏA, *à ſerendo*, quamdiù ſemen terrâ obrutum latet. 6.

SEGETA 7. verò eadem dicitur, *à ſegetibus*, 8. ut primùm herbeſcens è ſummâ humo viriditas emicet.

RUNCINA, cum runcantur agri. 9.

OCCATOR, cum occantur. 10.

SATOR, & SARRITOR, cùm ſeruntur, & ſarriuntur. 11.

ROBIGUS Deus, 12. cujus feſta *Robigalia*, ad avertendam ab ſatis rubiginem, ſeptimo Kal. Maji celebrari ſolita.

STERCUTIUS, qui & *Stercutus*, & *Sterquilinus*, *Sterculius*, & *Picumnus*; qui primus agros ſtercorandi uſum induxit. 13.

PROSERPINA, frumentis germinantibus, ſuperque terram proſerpentibus, præpoſita; 14. (de hâc fuſiùs, cùm de Diis inferis.)

NODOTUS Deus, nodis, geniculisque culmorum; 15.

VOLUSIA, involucris folliculorum, & quaſi vaginis ariſtarum præficitur. 16.

1. Auguſt. de Civ. Dei l. 4. c. 8.
2. Auguſt. l. l.
3. Auguſt. l. l.
4. Apul. Aſin. aur. p. 141. Tertull. Apolog. c. 16.
5. Auguſt. 16. c. 24. & 34.
6. Auguſt. ib. c. 8. Plin. l. 18. c. 2.
7. Auguſt. ib. c. 8. & 24.
8. Plin. l. 18. c. 2.
9. Auguſt. ib. c. 8.
10. Serv. in 1. Georg. n. 21.
11. Serv. l. l.
12. Var. L. L. 5. c. 3.
13. Plin. l. 17. c. 9.
14. Auguſt. ib.
15. Auguſt. ib. c. 18. Arnob. l. 4. p. 131.
16. Auguſt. l. l.

PATELINA, cùm ſpica emergit è folliculis. 17. FLORA, cum eadem ſpica floreſcit. 18. LACTURA, ſeu, *Lactucina*, cum jam lacteſcere incipit. 19. MATUTA, cum maturitatem aſſequitur. 20, HOSTILINA, 21. cum ſegetes novis ariſtis æquantur, (*Hoſtire* enim veteres *æquare* dixerunt.)

TUTELINA, ſeu *Tutulina*, ad tutandas ſegetes collectas. 22.

PILUMNUS, *à pilo*, quod pinſendi frumentum artem invexerit. 23.

MELLONA, quæ mellificii rationem excogitavit, 24.

FORNAX, Dea credita, quoniam ante tritici uſum farra fornacibus torrebantur. Eam Fornacalem vocat Ovid. 25. de Fornace Deâ ſic ſcribens:

Facta Dea eſt Fornax, læti fornace coloni
Orant, ut vires temperet illa ſuas.

Sed his relictis minutorum Deorum quisquiliis, deflectamus oculos ad ſiniſtrum hujus Panthei parietem, contemplaturi marina Numina.

17. Arnob. l. 1. p. 331. Auguſt. l. 1.
18. Auguſt. l. 1.
19. Auguſt. l. 1.
20. Auguſt. l. 1.
21. Auguſt. l. 1.
22. Auguſt. l. 1.
23. Serv. 9. Æn. n. 4.
24. Arnob. l. 4. p. 131. Auguſt. l. 6. c. 34.
25. 6. Faſt. n. 25.

PARS

NEPTVNI

PARS III.

DE DIIS MARINIS.

PALÆOPHILUS. O amœnum, gratumque ſpectaculum! Illa ergo ſunt aquarum Numina? Hi marini Dii, qui per liquidiſſimam illam æquoris planitiem, numeroſâ concharum, quibus inſident, agitatione vehuntur.

MYST. Ipſi ſunt ſquammei præſides, duceſque pinniferi, fluidique moderatores undarum.

NEPTUNUS.

Nomen ejus, ac genus.

1. Lucian. in ſacrif. l. 1. p. 367.
2. Cic. l. de nat. c. 30.
3. Phurn. N. D. c. 22.

PAL. Ecquis autem Rex ille, cæſarie nigrâ, 1. cœruleiſque oculis 2. triſido ſceptro inſignis, cyaneo amictu 3 fulgens, & curru con ſpi-

ſpicuus, frequentique ſtipatus ſatellitio piſcium-ne dicam, an hominum? nam hominem ſuperiori, piſcem inferiori corporis parte referunt.

MYSI. Neptunus eſt, ſic dictus, non à *nando*; ut ait Tullius, 4. (quem locum fuiſſe corruptum putat Lipſius 5.) ſed à *nubendo*, paucis literis immutatis, ut Varro cenſet: 6. quòd mare terras obnubat, ſeu ambiat: Vel, ut ſcribunt alii, ab Ægyptiâ voce νέφθην; quæ oras maritimas, ac promontoria ſignificat, aliave loca, quæ alluuntur aquis. 7.

Neptunus, inquam, eſt maris rector, 8. fluviorum pater & fontium, Saturni ex Ope filius: 9. quem mater, ut voracitati patris ſubduceret, (Saturnus enim, ut alibi dictum eſt, filios mares vorare tenebatur) equinum pullum marito vorandum objecit, Neptuni loco. 10. Ποσειδῶν à Græcis dicitur; quia ποσὶ δεσμὸν, hoc eſt, pedibus vinculum injicit, ut pedibus aquas ambulemus. 11.

Adultus, paterno imperio ſorte diviſo, maritima regna obtinuit: Mœnia Trojæ, juſſu Jovis, Laomedonti ſerviens ædificavit cum Apolline; quod factâ cum aliis Diis conſpiratione, Jovem ligare voluiſſet. Deinde duxit.

AMPHITRITEN, παρὰ τὸ ἀμφιτρίβειν, (quòd terram mare *circumterat*) poſtquam ejus faſtidia tuliſſet diù; ſed delphini tandem operâ, blanditiisque delinitam, allexit ad nuptias. In cujus beneficii gratiam, delphinus inter aſtra relatus eſt. Porrò præter Amphitriten, conjuges alias, SALACIAM, & VENILIAM habuiſſe ajunt; illam à *ſalo*, ſeu mari ſic dictam; quâ, & inferiorem maris aquam ſignificari ſcribit Auguſtinus: 12. Hanc autem à *veniendo*, quòd eant fluctus, æſtu maritimo, redeantque; accedant, & recedant aquæ, motu reciproco. 13.

4. 2. de nat. c. 26.
5. 1. Sat. c. 2.
6. L. L. 4. c. 10.
7. Boch. l. 1. Phaleg. c. 1.
8. Apollod. bibl. l. 1. c. 2.
9. Hygin. fab. præf.
10. Nat. Com. l. 2. c. 8.
11. Plat. in Cratylo p. 277.
12. Aug. 4. de Civ. c. 10. ep. l. 7. c. 22.
13. Varro apud Auguſt. 7. de civ. Dei. c. 22.

Neptuni

Neptuni geſta.

Equum 1. in Atticâ produxiſſe dicitur, 1. Soph. Oedip. in Colon. n. 706.

2. —— *magno percuſſa tellure tridenti.*

Ex quo, *Hippius* 3. dictus, & Ἱπποδρόμιος, id eſt, equeſtrium certaminum præſes nuncupatus; 2. Virg. 1. Georg. n. 13. & ad ejus aram in circo ludi edebantur illi, qui bus exprimebatur Sabinarum virginum raptus. Aram habebat autem ſubterraneam, cui, ſub Dei 3. Pind. Od. 1. Iſthm. n. 78. Conſi nomine, ſacrificabatur. 4. CONSUS dictus, à *conſilio* dando; quòd quià plerùmque tectum eſſe oportet, 5. idcircò in tecto & obſcuro cultus Conſus. 4. Dion. Halic. l. 2. p. 100. Huic Conſo, ſeu Neptuno equeſtri, ludi ſolemnes illi, qui Martio menſe fiebant, CONSUALIA. 6. dicebantur; 5. Serv. 8. Æn. n. 636. quo tempore ceſſabant equi ab opere, & muli floreis ſertis ornabantur. 7. 6. Plut. in Romul. p. 26.

Indè etiam factum, ut equis marinis, ſeu *hippocampis*, trahatur, uti cernis, Neptuni currus, (delphinis etiam quandòque vehitur.) Habebant 7. Dion. Hal. 1. p 26. autem hippocampi priores tantùm pedes, caudas verò piſcium, ut docet Statius: 8.

> *Illic Ægæo Neptunus gurgite feſſos* 8. 2. Theb. n. 43.
> *In portum deducit equos; prior haurit habenas*
> *Ungula, poſtremi ſolvuntur in æquora piſces.*

Undè à Virgilio *bipedes* vocantur. 9. 9. 4. Georg. n. 389.

> —— *magnum qui piſcibus æquor,*
> *Et juncto bipedum curru metitur equorum.*

De quibus prior ille ſic: 10. 10. Stat. 1. Achill. n. 58.

> —— *triplici telo jubet ire jugales.*
> *Illi ſpumiferos glomerant à pectore fluctus,*
> *Pone natant, delentque pedum veſtigia caudâ.*

Neptuni ergò munus eſt, equos & naves regere; 11. 11. Homer. hymn. 20. n. 4. Dumque per undas equitat, ſerenitatem ſemper inducit,

N —— 12. tu-

12. Virg. —— 12. *tumida æquora placat,*
1. Æn. *Collectaſque fugat nubes, ſolemque reducit.*
n. 146. —— 13. *Æquora poſtquam*
13. Ibid. *Proſpiciens Genitor, Cœloque invectus aperto,*
n. 158. *Flectit equos, curruque volans dat lora ſecundo.*

14. Idem 14. *Subſidunt undæ, tumidumque ſub axe tonanti*
Æn. 5.
n. 820. *Sternitur æquor aquis, fugiunt vaſto æthere nimbi.*

Neptuni filii.

Clariores hi fuere, Phorcus, & Proteus.

PHORCUS, ſeu PHORCYS Thooſâ Nymphâ natus eſt. Cum ab Atlante victus navali prælio, fluctibus fuiſſet hauſtus; eum ſocii ſuperſtites, Deum marinum factum eſſe putavere, & divinis
15. Serv. honoribus proſequuti ſunt. 15. Phorcys alter exti-
Æn. l. 5. tit, alius ab illo; cujus filiæ tres unicum habebant
n. 824. oculum, ſingulis communem. Itaque cum earum una intueri quidpiam cuperet, oculum fronti inſerebat, quaſi annulum digito, aut annulo gemmam, deinde extractum præbebat ſorori utendum, & hæc viciſſim alteri, prout cuique opus erat 16.

16. Pa- PROTEUS, 17. phocarum, ſeu vitulorum ma-
læph. in
fab. c. 32. rinorum paſtor, Phœnicam Nympham matrem
17. Tzetz. habuit; in quas vellet figuras ſolitus ſe vertere; ac
chil. 2. nunc in aquam fluere, nunc in ignem accendi,
hiſt. 44.
n. 1. modò piſcem, aliàs volucrem, nunc leonem, cæ-
18. Ovid. teraque pro arbitrio fieri. 18. Verùm non unius
8. Me- Protei fuit vis illa mirabilis, quaſlibet induendi
tam. n. formas.
837.

19. Ovid. VERTUMNUS, 19 Deorum Latinorum unus,
14. Me- ſimili fuit facultate præditus: hinc enim ſuum, à
tam. n. *vertendo* ſcilicet, *Vertumni* nomen habuit; de quo
637. dixi-

diximus, cùm de Pomonâ Deâ loqueremur. Ab hoc Deo manaſſe ajunt loquendi modum, quo dicimus, *Benè* vel *malè vertat. Vertumnus* enim *Deus* dicitur, inquit Scholiaſtes ille, 20. qui rebus ad opinata revertentibus præeſt. Sæpè autem malè cedit, quod bonum putatur; & hoc eſt, male vertiſſe, ut gladius, quem ab Æneâ Dido dono acceperat, quo deindè ſibi illa necem conſcivit; de quo Virgilius: 21.

20. Donat. in Teren. Adelph. a. 2. ſc. 1. n. 37.

21. 4. Æn. n. 646.

—— Enſemque recludit
Dardanium, non hos quæſitum munus in uſus.

PERICLIMENUS, Neſtoris frater, 22. pari dono à Neptuno affectus eſt; quem demùm Hercules, muſcam factum interfecit, prodente Pallade: cùm adversùs Neleum pugnans ipſius muſcæ aculeo graviùs pungeretur.

22. Homer 11. Odyſſ. n. 285.

MESTRA, ſeu Meſtre, aut Metra, Eriſichthonis filia, 23. hoc etiam muneris impetravit à Neptuno, in præmium ereptæ pudicitiæ, ut cujuſcunque rei figuram indueret; quò nimirum patri, inexplebili fame laboranti, afferret opem. Ergò. 24.

23. Ovid. 8. Metam. n. 850.

24. ib. n. 873.

Nunc equa, nunc ales, modò bos, modò cervus abibat,
Præbebatque avido non juſta alimenta parenti.

CÆNIS, 25, Theſſalica puella, ſimili de causâ, ſimile, imò majus ab Neptuno eodem beneficium abſtulit. Cùm enim compreſſa per vim ab illo fuiſſet, obtinuit muneris loco, ut transformaretur in virum, nulloque ſauciari telo poſſet. Itaque, mutato ſexu, mutavit nomen, & Cæneus factus & dictus eſt, qui denique pugnans contra Centauros, congeſtâ ingenti mole arborum, vivus obrutus, & in ſui nominis avem commutatus eſt.

25. Ovid. 12. Met. n. 198.

1. Heſiod. in Theog. n. 930. Hygin. fab. præf. Apollod. l. 1. c. 4. §. 5.

TRITON.

Cæterique Dii marini.

2. Virg. 6 Æn. 171. TRITON Neptuni ex Amphitrite filius, 1. ipſiusque comes, & tubicen, 2. humanam gerit ore ſpeciem umbilico tenùs, cætera 3. Virg. Æn. 1. 10. n. 210. piſcem refert; 3. priores duos pedes equinos habet; caudam bifidam lunatamque; capillos 3. Apol. apio paluſtri haud abſimiles, quem ita deſcrip- 4: Argon. n. 1614. ſere duo Parnaſſi Reges:

4. Virg. 10. Æn. n. 209.

4. *Hunc vehit immanis Triton, & cærula conchâ*
Exterrens freta; cui laterum tenùs hiſpida nanti
5. Ovid. 1. Met. n. 333. *Frons hominem præfert, in priſtim deſinit alvus.*
6. Hoſiod. in Theog. 133. *Spumea ſemifero ſub pectore murmurat unda.*

Alter autem hoc modo: 5.

7 Orph. hymn. 82. n. 1. *Cæruleum Tritona vocat, conchaque ſonaci*
Inſpirare jubet, fluctusque & flumina ſigno
8. He-ſiod. ibid. n. 363. *Jam revocare dato, cava buccina ſumitur illi*
Tortilis, in latum quâ turbine creſcit ab imo:
9. Horat. 1. Carm. 15. 5. *Buccina; quæ medio concepit ubi aëra ponto,*
Littora voce replet ſub utroque jacentia Phœbo.

Heſiod. ibid. n. 233. OCEANUS, Cœlo ac Veſtâ genitus, 6. non fluviorum modò omnium, ſed etiam animantium ac Deorum pater vocatus ab antiquis; 7. à 10. Eurip. in Iphig. n. 948. quo res omnes initium ſumpſiſſe ajunt. Terna filiorum millia ab uxore Thety ſuſtuliſſe dicitur. 8. Eorum illuſtriſſimus extitit

11. Apol. 4. n. 772. NEREUS, inſignis vates 9. ab undis educatus & nutritus, 10. in Ægæo mari præcipuè habi-

DORIS.

bitans, 11. quinquaginta ſuſcepit ex uxore DORIDE filias, quæ de parentis nomine *Nereides* Nymphæ dictæ ſunt.

PALÆMON & INO ejus mater, hâc occaſioni Dii marini facti ſunt. Cùm enim hæc à viro ſuo Athamante furiis agitato, unum jam vidiſſet è ſuis filiis, Learchum nomine, diſcerptum & alliſum parieti; ſimilemque ſibi, ac filio ſuperſtiti Melicertæ cerneret imminere peſtem, complexa puerulum, ſe præcipitem immiſit in mare, hauſeruntque uterque divinitatem ab undis, quibus hauſti ſunt, factâ ſolius nominis jacturâ; abſorpto ſiquidem priore, quod habebant, novum invenere in iiſdem, in quibus periere fluctibus; illa Leucothea, hic autem Palæmon à Græcis, Portumnus à Latinis dictus. 12. 12. Ovid:

GLAUCUS piſcator, lepidiori modo, divinos honores piſcatus eſt. Nam piſces retibus captos cùm explicuiſſet in ripâ, vidiſſetque ad cujuſdam contactum plantæ, prædam ſuam, collectis viribus, reſiluiſſe in aquas, miratus, herbæ vim experiri voluit, eâque deguſtatâ, piſces ſubſecutus eſt ſuos, in aquas pariter deſiliens, marinusque Deus evaſit. 13. 4. Met. n. 341. 13. Idem.

CANOPUS Ægyptiorum Deus his aquarum Numinibus addendus eſt; qui aquæ beneficio, de Chaldæorum Deo victoriam reportavit memorabilem. 14. Contentione duos inter populos illos exortâ, utrorum Deus major eſſet ac potentior: ex condicto conveniunt utriuſque gentis ſacerdotes cum Diis ſuis. Coram, Canopi ſimulacrum, Ignisque, Chaldæorum Numen, ex adverſo dimicaturi ſtatuuntur, & cominùs quaſi pedem conferunt. At Canopus, cujus venter hydria erat aquæ plena, minutis foraminibus cerâ obductis, quæ fugerent oculos, ad ignis conſpectum, irâ velut accenſus & 13. Met. n. 920. 948. 14. Ruff. l. 11. c. 26.

exardens, liquefactâ calore cerâ, liquidis miſſilibus ignem impetit, ſubigit, extinguit, diſceditque victor è certamine.

MONSTRA MARINA.

SIRENES.

TRES fuere Sirenes, incertis ortæ parentibus (ajunt quidam, 1. Acheloo flumine patre, Melpomene verò Muſâ matre ſatas) ſpecie oris fœmineâ, reliquo corpore volucres; 2 juxta Pelôrum Siciliæ promontorium, vel in Sirenuſis inſulis 3 in extremâ Italiæ parte ſitis, habitantes; ſuavitate cantûs allectos ſopitosque homines littora illa prætemavigantes demergebant in mare, extractoſque poſteà devorabant. Earum nomina fuere PARTHENOPE, (quæ Neapoli, in quâ obiit, nomen dediſſe creditur, 4, nam olim *Parthenope* urbs illa dicebatur) LIGEA, & LEUCOSIA.

1. Nicand. 3. Metam. Ovid. 5. Metam. n. 55. 2. Ovid. 5. Met. n. 553. 3. Strab. l. 5. p. 15. 4. Strab. l. l:

Quò autem illarum concentus blandiùs illaberetur per aures in animum, ad vocis lenocinia modulos citharæque ſonos addebant. Quin etiam ad cujuſque indolem idoneum accommodabant cantilenæ genus, aliis ambitioſos, voluptuarios aliis, aliisque avaros modulationibus illicientes, ac pertrahentes ad naufragium. 5. Sic enim de illis Ovidius: 6.

> *Monſtra maris Sirenes erant, quæ voce canorâ*
> *Quaſlibet admiſſas detinuere rates.*

5. Homer. Odyſſ. M. n. 185. 6. 3. de Art. am. n. 311.

PAL. Quid igitur? nemone navigantium peſtem effugere valuit?

MYST.

MYST. Duos duntaxat effugiſſe memorant, Alter, Ulyſſes fuit, qui præmonitus à Circe, de imminente ſibi, à Sirenum cantu, periculo, ſociorum aures cerâ obturavit, ſeipſum verò, adligari juſſit malo navis; atque ita tutus, incolumisque prætervectus eſt exitioſa littora: 7. Orpheus alter, contrariâ eluſit arte monſtrorum illecebroſam rabiem: Citharam quippe ipſe ſuam pulſans, Deorumque laudes cantu celebrans, Sirenum obſcuravit, vicitque cantum. Quoniam verò Sirenum fatum erat, tamdiù victuras, quamdiù mortalium nemo, earum cantu audito, præteriiſſet, victas ſe conſpicatæ, 8. præ deſperatione ſe præcipitarunt in pelagum, atque in ſaxa verſæ ſunt. Scribunt nonnulli fuiſſe illas olim virgines, Proſerpinæ comites; quam à Plutone raptam, ac diù quæſitam cum non inveniſſent, in mare, doloris impatientiâ, ſe demiſerant, in marina deinde monſtra commutatæ. Addunt alii, ad certamen muſicum, Junonis impulſu, auſas fuiſſe povocare Muſas; ſed ſuperatis Muſæ, in pœnam temeritatis, pennas inciderunt: è quibus poſtea texuere ſibi corollas. 9.

7. Hom. Odyſſ. n. 196.

8. Apol. 4. Argon. n. 905. Apollod. l. 1. c. 9 §. 25.

9. Pauſ. in Bœot. p. 308.

PAL. Quid hoc commento adumbrare Poëtæ voluerunt?

MYSTAG. Voluptatum illecebris, ut habet Cicero, 10. mentem è ſuâ ſede ac ſtatu dimoveri, corrumpi animum, nullamque capitaliorem peſtem à naturâ datam hominibus: Qui eas ſequitur, miſerandum rationis naufragium facere: Qui declinare cupit, non præbendas, ſed occludendas aures eſſe illarum incantamentis; aperiendas verò & advertendas Orphei cantui; hoc eſt, ſapientum monitis ac præceptis. Sed jam ad alia illa duo monſtra intende oculos, quæ dicuntur.

10. Fin. l. 5. c. 18.

SCYLLA ET CHARYBDIS.

SCYLLAM varii variè delineant. Ajunt enim aliqui, pectore tenùs pulcherrimam fuiſſe
1. Hygin. fœminam; 1. at ſex habuiſſe canum capita: 2.
fab. 199. Alii contra, ſupernâ corporis parte mulieris,
2. Homer. infernâ ſerpentis ac lupi ſpeciem prætuliſſe. 3.
Odyſſ. M. Qualis qualis autem fuerit, conſtat inter omnes,
n. 90.
3. Virg. l. Phorci fuiſſe filiam; quæ cùm mutuo Glauci amo-
Æn. 3. n. re teneretur, indignata Circe, quæ Glaucum
422. ipſum efflictim diligebat, Scyllam ſibi præferri, fontem, in quo lavare illa conſueverat, noxiis
4. Apoll. herbis infecit 4.; cujus rei ignara Scylla, in-
4. Argon. greſſa de more fontem, ubi advertit inferiorem
n. 828. ſui corporis partem in caninos rictus eſſe mutatam, amiſſæ dolore formæ exhorreſcens, ſe præcipitem egit in vicinum mare, ubi in ſco-
5. Hygin. pulum naufragiis infamem verſa eſt: 5. Qui
l. l. ſcopulus etiam nunc viſitur in ipſo freto Siculo, ab Italiâ Siciliam dirimente, inter Meſſanam Siciliæ urbem, & Rhegium Calabriæ oppidum. Dicitur autem Scylla ſuccincta canibus & lupis, naufragos devorantibus, quòd illiſi æſtu reciprocante fluctus ad hoc immane ſaxum, quendam quaſi canum latratum, luporumque ululatum referant.

PAL. Scyllam dixiſti, Phorco fuiſſe genitam; num Niſi Megarenſium regis filia fuit?

SCYLLA NISI FILIA. *MYST.* Niſi hujus filia, SCYLLA quidem dicta eſt, ſed alia ab illâ, quam hoc loco depictam vides Illa 6. enim Minoïs, Niſum in ſuâ civitate
6. Pauſ. in Corinth. p. 77. obſidentis. amore capta, ut illum ſibi devinciret inſigni beneficio, patriam ac patrem hoſti prodidit, purpureum capillum patri clàm abſciſſum, Minoi donans; quo fatali capillo Niſi ſalus regnique

que incolumitas continebatur. At Minos potitus urbe, & Scyllæ proditionem execratus, averſatus eſt impiam; quæ doloris impatiens, in cirim, ſeu alaudam mutata dicitur: Niſus autem, in avem ſui nominis, aquilam; quæ veluti tantæ adhuc impietatis pœnas à filiâ repetens, eam adhuc ubique infeſto roſtro inſectatur. 7.

7. Virg. 1. Georg. n. 408.

CHARYBDIS, gurges immanis eſt in eodem Siculo freto, è regione Scyllæ, inſanis undarum voluminibus æſtuans; ſuis vorticibus obvia quæque abſorbens, iterùmque revomens; quæ ſic à Virgilio 8. deſcribuntur:

8. 3. Æn. n. 418.

Dextrum Scylla latus; lævum implacata Charybdis
Obſidet, atque imo barathri ter gurgite vaſtos
Sorbet in abruptum fluctus, rurſusque ſub auras
Erigit alternos; & ſydera verberat unda.
At Scyllam cæcis cohibet ſpelunca latebris
Ora exertantem, & naves in ſaxa trahentem.
Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo
Pube tenùs; poſtrema immani corpore piſtrix,
Delphinum caudas utero commiſſa luporum.

Ferunt autem Charybdin mulierem fuiſſe rapaciſſimam; quæ cum ſubripuiſſet boves Herculis, à Jove fulmine percuſſa, in illam voraginem converſa eſt.

PAL. Quid hæc, Scyllæ, Charybdiſque figmenta ſignificant?

MYST. Vitia duo immania, hujus vitæ fretum exitiabile, infeſtumque reddentia præternavigantibus: hinc luxuria, illinc gula. Illa Scyllæ inſtar, nautas incautos fallaci formæ lenocinio pertrahit, complexoſque pluſquam caninâ rabie, furoreque lupino angit, torquet, diſcruciat, perdit: Hæc,

ceu Charybdis altera, & nunquam exſatiata vorago & gurges, dilapidat rem domeſticam, patrimonia deglutit: exhaurit latifundia, theſauros devorat, abſorbet omnia. Confinia ſunt; & ex adverſo ſita hæc vitia duo, quemadmodum Charybdis & Scylla; imò, non ex adverſo, ſed quaſi facto fœdere, nunquam non conjuncta graſſantur. Nec enim facilè reperias hominem, gulæ inſignitum infamiâ, qui non idem ſit oblitus fœdiſſimarum cœno voluptatum, addictuſque turpiſſimis, ac flagitioſiſſimis libidinibus.

Sed tempus eſt, ut ad loca, in quibus flagitioſi torquentur æterno cruciatu, deſcendamus animo, aut potiùs oculis; infernosque Deos primùm, in hujus Panthei parte infernâ, coloribus expreſſos perluſtremus obiter; neque enim diù morandum in loco tam triſti, tamque luctuoſo.

PARS

PARS IV.

DE DIIS INFERIS.

PALÆOPH. Proh ſancte Deus! Quàm tetra horrendaque obverſantur oculis!

MYST. Nempè, verſamur in inferis. Adi ſodès mecum; eum me præſtabo erga te, qualem ſe Æneæ Sibylla præbuit. Nec ramo tibi opus erit aureo, quem Proſerpinæ offeras muneris loco.
1. En, hîc pictas aſpicis Averni fauces, quas 1. Virg.
Poëta 2. ita deſcripſit: 6. Æn.

Spelunca alta fuit, vaſtoque immanis hiatu, n 25....
Scrupea, tuta lacu nigro, nemorumque tenebris: 2. ibid. n. 237.
Quam ſuper haud ullæ poterant, impunè volantes
Tendere iter pennis; talis ſeſe halitus atris
Faucibus effundens ſupera ad convexa ferebat:
Indè locum Graji dixerunt nomine Avernum,

Avernus enim dicitur, quaſi ἄορνος, id eſt, *ſine avibus*, quod nullæ volucres locum illum ob lethiferum halitum prætervolare ſalvæ poſſent.

INFERORUM

LUSTRATIO.

PALÆOPHILUS. Quæ monſtra illa ſunt, quæ cerno,

1. Virg. 6. Æn. n. 273. *1. Veſtibulum ante ipſum, primisque in faucibus Orci?*

2. Ibid. n. 274. *MYST.* Tibi Poëta idem teſpondebit. 2. Illîc, inquit,

Luctus, & ultrices poſuere cubilia Curæ,
Pallentesque habitant Morbi, triſtisque Senectus,
Et Metus, & maleſuada Fames, & turpis Egeſtas.
(Terribiles viſu formæ) Lethumque, Laborque.
Tum conſanguineus Lethi Sopor, & mala mentis
Gaudia, mortiferumque adverſo in limine Bellum,
Ferreique Eumenidum thalami, & Diſcordia demens,
Vipereum crinem vittis innexa cruentis.

CHARON.

PAL. Ille verò ſenex cadaveroſus, ſqualidus & benè barbatus, quis eſt, aut quî vocatur?

MYST.

J. van Vianen del.

MYST. Eſt inferorum portitor, *Charon*, 1. per antiphraſin nominatus, quaſi *Acharon, ſine gratiâ*, Græcis dictus *Porthmeus*, id eſt, *portitor*. Imaginem ejus hîc vides adumbratam penicillo; en elegantiùs expreſſam Virgilii 2. calamo:

1. Serv. l. Æn. 6. n. 298.

Portitor has horrendus aquas, & flumina ſervat
Terribilis ſquallore Charon, cui plurima mento
Canities inculta jacet; ſtant lumina flamma:
Sordidus ex humeris nodo dependet amictus.
Ipſe ratem conto ſubigit, veliſque miniſtrat,
Et ferrugineâ ſubvectat corpora cymbâ.
Jam ſenior, ſed cruda Deo, viriſque ſenectus.

2. 6. Æn. n. 298.

PAL. Quid hîc autem cum ſuâ cymbâ præſtolatur?

MYST. Mortuorum animas, quas ad littora turmatim confluentes aſpicis, naviculâ illâ, in ulteriorem ripam transvehendas; non promiſcuè tamen, ſed eas ſolummodò, quarum corpora ſepulturæ mandata ſunt. Inſepuli quippe, 3.

Centum errant annos, volitant hæc littora circum:
Tum demùm admiſſi ſtagna exoptata reviſunt.

3. Virg. 6. Æn. n. 329.

Perſoluto priùs Charonti, uno minimùm obolo, portorii nomine. 4.

4. Lucian. de Luct. p. m. 302.

Averni flumina.

PAL. Tria illa ſunt, quatuorve, nî me fallunt oculi, flumina, transmittenda mortuis: nonne?

MYST. Illa ſunt; quorum primus

ACHERON accedentes animas excipit, 5. Cerere aut Terrâ natus in ſpeluncâ, nullo patre genitus, qui cum lucem intueri non ſuſtineret, defluxit ad inferos, in fluvium mutatus amariſſimum. 6.

5. Plat. in Phædone. p. 83.
6. Nat. Com. l. 3. c. 2.

STYX,

STYX. fluvius aut palus, Oceani quondam
7. Heſiod. in Theog. n. 776. filia, 7. Victoriam ex Acheronte peperit; quæ, quoniam à Jove ſteterat, adverſum Titanas pugnante, obtinuit matri Stygi, ut ejus numen violari à Diis nullo jurejurando poſſet. Si quis Deorum ſecùs faceret, annum unum, & dies novem, arcebatur à nectare ac Deorum mensâ.
8. Serv in 6. Æn. n. 324. 8. Ab Stygiâ illâ palude,

Dii cujus jurare timent, & fallere numen,

COCYTUS profluit, ſtrepitu lamentabili, & veluti gemente fluxu damnatorum imitante ſimul & irritante gemitum. Sequitur

PHLEGETON, ſeu Pyriphlegeton, ſic dictus, à φλέγω, ardeo; quòd undis intumeat igneis, flammeosque fluctus evolvat.

Tranſductæ porrò fluvios illos animæ rapiebantur ad Plutonis regiam, cujus in atrio excubabat

Cerberus,

9. Heſ. in Theog. n. 311. Typhone & Echidnâ natus, 9. canis triceps, inferorum cuſtos, anguibus, villorum loco, horribiliter obſitus. Sic enim Virgilius ait: 10.
10. 6. Æn n. 417.

Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci
Perſonat, adverſo recubans immanis in antro.

11. Lib. 3. Od. 11. 15. Et Horatius. 11.

Ceſſit immanis tibi blandienti
Janitor aulæ
Cerberus, quamvis furiale centum
Muniant angues caput ejus, atque
Spiritus teter, ſaniesque manet
Ore trilingui.

Ac jam adeamus inferorum principes, Plutonem, ac Proſerpinam.

PLU-

P L U T O.

M*YSTAG*. Hic ipſe eſt Pluto, rex infero-
rum, 1. Ope & Saturno genitus, Jovis ac 1. Diodor.
Neptuni frater; cui inferna regna tribuuntur, Sic. 5. Bibl.
non idcircò ſolùm, quòd in illâ ſortitione, de p. 233.
quâ dictum à nobis eſt, non uno in loco, pars
occidua ei obtigit; ſed etiam, ut ajunt qui-
dam, quia ſepulcrorum, honorumque fune-
brium, qui mortuis impendi ſolent, uſum indu-
xit. 2. Ex quo fit, ut in mortuos credatur exer- 2. Diodor.
cere principatum. Illum aſpice, in ſolio tene- l. l.
bricoſo conſidentem; ejuſque habitum, regni-
que inſignia, ſigillatiùs, ſi potes, explica.

PAL. Video, ut in tantis tenebris, & in-
ternoſco illum facilè. Clavem gerit loco ſcep-
tri, 3. & coronam ex ebeno. 4. 3. Pauſ. in

MYST. Quin etiam faſciis coronatum 5. ali- pr. Eliac.
quandò vidi; & narciſſi quandòque floribus, nec p. 168.
non cypariſſi frondibus; his enim plantis oblectari 4. Lyl.
ajunt; narciſſo maximè, quòd florem illum dum Gyr. Synt.
carperet Proſerpina, rapta ſit ab ipſo Plutone, 6. p. 188.
ut mox ſubjiciam. Et pro ſceptro, non raro, 5. Gyrald.
virga tribuitur, quâ mortuos deducit ad inferna. l. l.
6. Galeam etiam 7. nonnunquam induit, quâ 6 Pind.
tectus ex adverſo nequibat conſpici. 8. Equos Olymp. I.
habet & currum nigri coloris: 9. quo tùm ve- Od. n. 51.
hebatur, cum rapuit Proſerpinam. 7. Hom. 5.

Quod ſi quæras à me, quid ſibi velint claves Il. n. 845.
illæ quas manu geſtat, in promptu eſt reſponſio; 8. Hygin.
nimirùm ut ſignificetur, ſemel admiſſis in ſua re- in Aſtr.
gna mortuis, tanquam foribus obſeratis, non Poët. l. 2.
patere regreſſum ad vitam. Nam c. 12

9. Ovid 5. Met. n. 360.

10. —— *Fa-*

10. —— *Facilis deſcenſus Averni;*
Sed revocare gradum, ſuperasque evade
in auras
Hoc opus, hic labor eſt.

PAL. Cur autem *Pluto* dictus eſt?

MYST. Et alia, quibus inſignitur, enucleab nomina, poſtquam de Plutone reſpondero.

PLUTO, nomen Græcum eſt Πλέτων, ſ dictus, ἀπὸ τοῦ πλέτου, à *divitiis*, à Latinis eandem ob cauſam, DIS appellatus, quòd ſcil cet, opes omnes ab inferis, hoc eſt, ex intim terræ viſceribus eruantur: & quia, ut ſcrib Tullius, terrena vis omnis, ac natura ipſi d cata credebatur, nam & omnia in terras rec dunt, & eruuntur è terris 11.

Ἀδης, à Græcis nominatus, quaſi ἀειδὴς, i eſt, *triſte*, *tenebroſum*, 12. aut quaſi ἀόρατο quòd videri minimè poſſit; 13. aut ab α pr vante, & εἰδεῖν, *videre*.

AGESILAUS, 14. παρὰ τὸ ἄγειν τοὺς λαοὺ à *ducendis* ad inferos *populis*; 15. Vel, ut al legunt, *Agelaſtus*, à γελάω, *rideo*, quod *ſin* *riſu* ſit, quòd nunquam rideat.

FEBRUUS, 16. à purgationibus & luſtratio nibus funerum, (nam *februo* antiquum, & *pur* *go*, idem eſt) unde *Februarius* menſis, quo tunc potiſſimùm à Romanis huic Deo ſacra fie rent, *Februa* dicta. 17.

ORCUS, 18. quaſi *Urgus* & *Uragus*, ab *urgend* quòd omnes urgeat in interitum. 19. Quam inter pretationem quidam reſpuunt. Nam Οὐραγὸ Græca vox eſt, eumque ſignificat, qui agme claudit, quod ad Plutonem aptè referri poteſt qui poſtremum humanæ vitæ actum excipit. 20

QUIETALIS 21. quòd morte quietem cunct afferat.

SUMMANUS, quaſi *ſummus Manium* De

ru

10. Virg. 6. Æn. n. 128.
11. 1. de Nat. 2. c. 26.
12. Socr. ap. Plat. p. 277.
13. Phurn. N. D. c. 5. Gaz. ap. Lil. Synt. 6 p. 189.
14. Lactant. l. 1. c. 11. Æſchyl. ap. Athen. l. 3. p. 95. Callim. hymn. Pallad. n. 130.
15. Ap. Lil. Gyr. l. 1.
16. Serv. 1. Georg. n. 43. Iſidor. l. 5. c. 33.
17. Ovid. Faſt 2. n. 31.
18. Cic. in Ver. 6. c. 50
19. Feſtus
20. Nic. Locuſ. Miſc. l. 3. c. 4.
21. Feſtus.

rum; cui attribuebantur nocturna fulmina. 22. Dictus etiam paſſim *Jupiter Infernus*, *Stygius*, *Tertius*, ſicut Neptunus *Jupiter ſecundus*. 22. Aug. 4. de Civ. 8. 24.

PAL. Quæ fuit Plutonis poteſtas?

MYST. Si ex ſuprà dictis nondùm ſatis intelligis, accipies à Parcis, illum ita compellantibus:

—— 23. *O maxime noctis*
Arbiter, umbrarumque potens! cui noſtra laborant
Stamina; qui finem cunctis, & ſemina præbes,
Naſcendique vices alternâ morte rependis,
Qui vitam, lethumque regis.

23. Ap. Claud. l. 1. de rapt. n. 55.

PLUTUS.

PLUTONI Plutum adjũngo, etſi de Diis non ſit inferis, facit tamen affinitas nominis & muneris in utroque Numine, ut hoc loco perpauca de illo ex occaſione videantur eſſe dicenda. Nam uterque divitiarum Deus eſt; & divitias, invitamenta malorum omnium abduxit natura parens, prope tartara; nec ulla eſt ad inferos via compendioſior, quàm divitiis quærendis inhiare.

Fuit autem Plutus Jasônis, ſeu Jaſii ex Cerere filius, 1. oculis orbus, claudus, expersque judicii, timidiſſimæque naturæ. Et benè omninò; *Cæcum* enim eſſe decuit ac *mente captum*, qui probos ſæpiùs prætereat in diſtributione copiarum, improbos contrà divitiis cumulet: *Claudum* verò, quòd tam ſerò comparentur opes: *Timidum* denique, quòd divites, ingenti ſollicitudine metuque pro theſauris excubare ſoleant ſuis.

1. Heſiod. in Theog. n. 969.

PROSERPINA.

1. Virg. 6. Æn. n. 138. 2. Pauſ. in Arcad. p. 245. 3. Heſiod. in Th. n. 213. 4. Arnob. l. 5. p. 170

MYST. Quam Plutoni cernis adſidentem, Erebi Regina eſt, Inferna 1. Juno, ac Domina (Eam & Græci vulgò Δέσποιναν vocant, 2. id eſt, Dominam) ipſiusque Plutonis chariſſima conjux, Proſerpïna, ſeu Libera (utrumque enim nomen habet) Cereris filia, 3, & Jovis; qui in taurum verſus, cùm illam genuiſſet natam, rurſus in draconem mutatus, violavit amplexibus 4. Ex quo factum deinde fuit, ut in Sabaziorum myſteriis, coluber aureus in ſpiram convolutus adhiberetur, qui initiandis immiſſus in ſinum per inferiora educi conſueverat. 5.

5. Euſeb. 2. Præp. Euang. c. 3.

PAL. Quonam verò fato Proſerpina hujus Dei nigerrimi uxor facta eſt?

MYSTAG. Accipe: Cum Dearum nulla Plutoni ob deformitatem nubere vellet, contemptum ſe dolens deſpectumque Pluto, quòd cœlibem agere vitam cogeretur: irâ ſtimulante currum cònſcendens, extitit repentè è ſpeluncâ quâdam Siciliæ; 6. visâque virginum lectiſſimarum coronâ, flores in Enneis campis legentium, (locus eſt amœniſſimus, in mediâ inſulâ ſitus, qui propterea *umbilicus Siciliæ* nominatur; earum unam, Proſerpinam nomine, conſpicatus, formâ cæteris præcellentem, amore inflammatus irruit; abreptamque ex eo loco virginem, ſecùm aſportavit, ac ſubitò, non longè à Syracuſis, penetravit ſub terras, ubi repentè lacus extitit. Quo in loco uſque ad hoc tempus, inquit Cicero, Syracuſani feſtos dies anniverſarios agunt, celeberrimo virorum mulierumque conventu.

6. Cic. 6. in Ver. 48.

PAL.

PAL. O infelicem! miſeret me miſeræ; doleo ejus vicem. Sed, quid deinde ſecutum eſt?

MYSTAGOG. Exanimatis metu cæteris Nymphis Proſerpinæ comitibus, & hàc illàcque diſſipatis, quà ſe dabat fugæ locus; advenit Dea Ceres raptæ mater, quæ tum fortè aberat; filiam non inventam diù quærit apud familiares, ſed fruſtrà. Itaque accenſis tædis, iis ignibus, qui ex Ætnæ vertice erumpunt, inveſtigat natam per omnes orbis plagas, nec conquirendi facit finem, donec Arethuſæ Nymphæ indicio certior redditur de raptu filiæ. Ergo irâ exardeſcens, Jovem extemplò adit, 6. cum illo expoſtulat de vi à Plutone illatâ natæ. Quid multis? Demùm impetrat illius reditum in terras, modò nihil deguſtarit apud inferos. Jamque ibat ovans Ceres; jamque triumphans gaudio ridebat ad ſuperos Proſerpina, cùm ASCALAPHUS, neſcio quis, nuntiat vidiſſe ſe Proſerpinam, cum in Plutonis pomario deambularet, malumque granatum decerperet, ex eoque grana delibaret aliquot. Quo fatali indicio interclusus eſt Proſerpinæ reditus ab inferis. At Ceres, novo perculſa caſu, & commota vehementer infauſto nuntio, Aſcalaphum mutavit in bubonem avem malè ominoſam, auguriique peſſimi. 7. Dum importunis precibus extorſit demùm à Jove, faceret poteſtatem Proſerpinæ, dimidiâ ſaltem ut anni parte habitaret apud ſuperos, reliquo tempore degeret apud inferos, cum viro. 8.

6. Serv. Virg. Georg. l. 1. n. 39.

ASCALAPHUS.

7. Ovid. l. 5. Met. n. 513.

8. Id. Ibid. n. 566.

Et Dea, regnorum Numen commune duorum,
Cum matre eſt totidem, totidem cum conjuge menſes.

Sicque amare poſthàc cœpit maritum haud amabilem, ut zelotypiæ obnoxia, MENTHEN, Plutonis pellicem, in mentham, ſui nominis herbam, commutarit. 9.

MENTHE.

9. Nat. Com. l. 2. c. 9.

FABULÆ SENSUS

DE PROSERPINA.

PAL. Fabellam narraſti lepidam; Ecquis illius autem ſenſus eſt?

MYSTAGOG. Dicam: Terra, Ceres eſt, ejusque filia Proſerpina, ipſiusmet terræ fœcunditas, vel etiam ſemen, quo fœcundatur. 10. Quod ſemen, quia per hyemem ſub terrâ latet, æſtate verò erumpit ac proſerpit; idcircò dicitur Proſerpina mediam anni partem habitare in inferis, alteram autem apud ſuperos. Id ipſum alii ad Lunam referunt, quæ ſub inferiori hemiſphærio delitéſcens, tantundem temporis nobis occulta eſt, quantùm in ſuperiori conſpicua.

10. Varr. ap. Aug. 7. de Civ. c. 20.

Sunt qui Hecaten eandem eſſe putent cum Proſerpinâ: Eorum ſi tu opinionem ſequi voles, revocare in mentem debes, quæ de illâ, cum ageremus de Dianâ, diximus.

Nunc autem oculos ad Plutonis tribunal revoca. Æterna nimirum coram illo exerceri judicia vides, in hâc picturâ luctuosâ; ubi accuſatores iidem, ac rei quos iniquè viventes olim, æquâ morte mulctarunt Parcæ ternæ; mortuos æquis ſententiis condemnant terni Judices; damnatos æquis ſuppliciis excruciant tortores terni, Furiæ.

PAR-

PARCÆ.

PALÆOPHILUS. Ubinam illæ Parcæ ſunt? Oſtendeſis.

MYSTAGOG. Anus ſunt illæ tres, 1. niveo redimitæ vellere, veſte inſignes candidâ, 2. purpureo prætexta limbo, quas Nocte, Ereboque, 3. aut Neceſſitate 4. aut Mari 5. ortas, aut ex rudi illâ indigeſtâque mole, quam veteres dixere *chaos*, natas ajunt. *Parcæ* dictæ, à *partu*, ut Varroni 6. placet, quòd naſcentibus hominibus bona malaque conferre cenſeantur; vel, ut pleriſque magis arridet, à *parcendo*, nempe per antiphraſin, quòd nemini parcant. 7. Habent & *Fati* nomen, quòd quia ad triplex ſe tempus explicat, idcircò ternæ numero ſunt. 8. Eſt autem *Fatum*, id omne *quod à Deo conſtitutum*, inquit Tullius, 9. *& deſignatum eſt; ut eveniat*, *quod Græci* εἱμαρμένην *adpellant*. Himarmene porrò illa, *ſempiterna quædam eſt*, ait Chryſippus, 10. & indeclinabilis rerum ſeries & catena, ſeſe volvens & implicans per æternos conſequentiæ ordines, è quibus connexa eſt. Cæterùm à *fando* Fatum dicitur, quòd naſcentibus *fando* conſtituatur à Parcis; 11. ut in Meleagro vidimus.

PAL. Quæ ſunt earum nomina, muniaque?

MYST. Uni nomen eſt CLOTHO, à verbo κλώθω, id eſt, *neo*. Altera vocatur LACHESIS, à λαγχάνω, *ſortior*. Tertia, ATROPOS à τρέπω, *verto*, & α privante particulâ, quòd mutari & flecti nequeat. Latini eas dixere, Nonam, Decimam, Mortam. 12.

Munus autem earum eſt, fatale exercere lanificium. Nam Clotho colum geſtat, & ſtamen ducit:

1. Lycophr. n. 585. 2. Catull. c. 64. n. 307. 308. 3. Heſiod. Theog. n. 217. Plat. 10. de Rep. p. 763. 5. Lycophr. n. 145. 6. apud. Gell. 3. 16. 7. Serv. in 1. Æn. n. 26. Ecl. 4. 47. 8. Euſeb 6. Præp. Eu. c. 8. 9. 1. de Divin. c. 55. 1. de nat. c. 35. 247. 10. Boët. in Top. c. 15. 11. Var. L. L. 5. c. 7. 12. Ceſell. Vind. Gell. N. A. 3. 16.

cit: Lacheſis fuſum verſat: Atropos incidit filum forfice. Hoc eſt: Prima nos in vitam vocat; Secunda humanæ vitæ ſortem præfinit; Ultima
13. In. 1. vitam abrumpit. Una loquitur, inquit 13. Ser-
Æn n. 26. vius, altera ſcribit, tertia fila ducit.

FURIÆ.

PAL. Monſtra verò illa, fœmineo vultu, ſed horribili, armata facibus accenſis, anguibus colla humeroſque verberantibus terrifica, quî vocantur?

1. Virg. 3. Æn. n. 252. MYST. Furiæ, 1. ſeu Diræ, 2. & Eumenides,
2. Ibid. 8. n. 701. 3. atque etiam Canes. 4. Nocte & Acheronte 5.
3. Ibid. 4. n. 469. ſatæ, ita dictæ, quòd homines ſceleratos in fu-
4. Ibid. 6. n. 257. rorem agant. Proprium verò ſingularum nomen
5. Lycophron. 437. eſt, ALECTO, TISIPHONE, & MEGÆRA,
6. Eurip. in Herc. Fur. n. 834. virgines 6. creditæ, quòd malefactorum cùm ſint
7. Orph. hymn. 68. n. 7. ultrices, 7. corrumpi adducique nequeant,
8. Iſid. l. 8. c. 11. quominùs meritas repoſcant pœnas.
9. Eurip. in Herc. Fur. n 823.

PAL. Cur tres tantùm finguntur?

MYST. Quia 8. ternus Furiarum numerus triplicem animi denotat affectum, iram, cupiditatem, & libidinem, quibus mortales in omnia facinora præcipites rapiuntur; irâ ultionem, cupiditate divitias, libidine voluptates immoderatas per fas & nefas expetentibus. Quartam tamen quidam addunt Furiam, 9. *Lyſſam* nomine, id eſt, *rabiem*: ſed facilè ad alias reduci poteſt, ut etiam *Erinnys*, quod commune Furiis omnibus nomen eſt.

PAL. Quod earum officium fuit?

MYSTAG. In ſcelerum cognitione ac vindictâ; & in animorum ſibi malè conſciorum exagitatione verſari. Undè vulgò dicuntur Deæ ſpecula-

latrices & vindices facinorum. Vindicant autem, torquentque improbos, eos perterrendo & inſectando tædis ardentibus. Earum cernis imaginem, 10. deſcriptionem audi. 10. Virg. 12. Æn. n. 846.

Dicuntur geminæ peſtes, cognomine Diræ,
Quas, & tartaream Nox intempeſta Megæram
Uno eodemque tulit partu, paribusque revinxit
Serpentum ſpiris, ventoſasque addidit alas.

PAL. Quid Furiarum nomine à Poëtis ſignificatur?

MYST. Nihil aliud ſignificari ait Cicero 11. quàm eos, qui aliquid impiè ſceleratèque commiſerint, agitari & perterreri, non furiarum verberibus, ac tædis ardentibus, ſicut in fabulis; ſed angore conſcientiæ, & fraudis cruciatu: *Sua enim quemque fraus*, inquit, *& ſuus terror maximè vexat, ſuum quemque ſcelus exagitat, amentiâque afficit; ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæque animi terrent. Hæ ſunt impiis asſiduæ & domeſticæ Furiæ, quæ dies noctesque pœnas à ſceleribus repetunt.* 11. Or. pro Roſc. Am. c. 24.

NOX, MORS, SOMNUS.

PAL. Noctis & Erebi feciſti mentionem; etiamne in Diis numerantur?

MYST. Etiam. Nox quidem Dearum omnium habetur antiquiſſima, è Chao genita, ut ipſe quoque EREBUS Inferorum Deus & pater. Ex iis autem, Nocte, inquam, & Erebo, nata MORS eſt, atris alis, 1. & ſtellatâ veſte nigri coloris inſtrui ſolita; quæ, quia nullis precibus flecti, 2. nullis placari poteſt ſacrificiis, mirum non eſt quòd nulla templa, nec ſacra, nec ſacerdo- 1. Hor. 2. Serm. 1. n. 58. 2. Orph. hymn. 2. n. 11.

3. Virg. tes obtinuerit. Mortis frater SOMNUS eſt;
5. Æn. & alatus 3. ipſe, quem ſic Iris, ad ejus re-
n. 861. giam profecta, Junonis nomine ſalutat. 4.
4. Ovid. *Somne, quies rerum, placidiſſime Somne*
11. Met. *Deorum,*
n. 613. *Pax animi, quem cura fugit, qui corpora*
duris
Feſſa miniſteriis mulces, reparasque labori.

In hâc ſomni regiâ duæ portæ ſunt, ut ait Maro,
5. 9. Æn. 5. per quæ ſomnia emittuntur.
n. 893. *Sunt geminæ Somni portæ, quarum altera*
fertur
Cornea, quâ veris facilis datur exitus umbris:
Altera candenti perſecta nitens elephanto,
Sed ſalſa ad cœlum mittunt inſomnia Manes.

Quæ ſomnia inducit MORPHEUS, ſomni ad-
6. Ovid. miniſter, in omnes ſe figuras induens; 6. & ſe-
11. Met. n. dere illa dicuntur ſub foliis omnibus ulmi cu-
634. & 647. juſdam ingentis & opacæ apud inferos. 7. Sed
7. Virg. redeamus ad Plutonis aulicos.
6. Æn.
n. 284.

INFERORUM JUDICES

MINOS, ÆACUS, RHADAMANTUS.

FURIIS & Parcis ternis adſtant, uti vides,
terni judices, Minos, Rhadamantus, &
1. Diodor. Æacus; 1. qui ob prudentiæ, æquitatis, ac tem-
l. 4. p. 183. perantiæ laudem, quâ floruerunt apud Creten-
ſes, animorum judices crediti ſunt. Duo primi,
Jovis dicuntur ex Europâ filii; Ultimus, eodem
2. Ovid. 7. Joue & Æginâ procreatus; 2. qui à peſte, quæ
Met. n. 614. colonos

colonos Æginæ omnes abſumpſerat, ſolus ſuperſtes, Jovem parentem precatus dicitur, ut genus hominum penè perditum repararet. Exaudivit Jupiter orantem, & formicas, quæ in annoſâ quercu & vacuâ vagabantur, commutavit in homines, dictos à formicis Myrmidones, (nam μύρμηξ *formica* eſt.)

Sic autem judicandi provinciam partitus eſt Jupiter, ut Aſianos Rhadamantus, Æacus Europæos judicarent, baculum uterque tenens; At Minos ſceptro inſignis aureo, ſoluſque ſedens, Rhadamanti, & Æaci judicia diſcuteret, & ſi quid inter eos ortum eſſet ambigui, aut difficilioris negotii, cognoſceret, diſceptaretque. 3. Quartum adjungit Cicero 4. judicem, Triptolemum; de quo ſuo loco egimus.

3. Plat. in Georg. p. 357.
4. l. 1. Tuſ. Qu. c. 41.

DAMNATI FAMOSISSIMI.

A JUDICIBUS ad reos tranſeundum nobis eſt, quos tetris illic coloribus adumbratos aſpicis. Paucos de celebratiſſimis indicare fuerit ſatis, eorumque pœnas, & cauſas pœnarum, crimina perſtringere.

Gigantes.

Nati ſunt, è Terrâ, Cœlique 1. ſanguine, qui à pudendo, quod ei Saturnus filius inflixit, vulnere defluxit; ſtaturæ omnes excelſiſſimæ, draconum pedibus horribiles, formidando oris totiuſque corporis habitu, contra ſuperos pugnare auſi, ut

1. Heſiod. in Theog. n. 185.

Jovem de Cœli poſſeſſione dejicerent. Itaque cum
2. Homer. Odyſſ. 12. n. 320. Diis congreſſi. 2. è ſummis montibus, quos aliis alios imponebant, ejaculari in cœlum ignitas arbores, & ſaxa ingentia, rupesque ſolidas,
3. Ovid. 1. Met. n. 52 torquere cœperunt, 3. quæ deinde in terram cùm reciderent, montes efficiebant; quæ verò
4. Duris-Samius ap. Nat. Com. l. 6. c. 21. in mare, inſulas. 4. Pugnatum eſt in Phlegræis campis, 5. (ipſam prope Campaniæ oram, quæ à ſubterraneis ignibus, aquarumque calidarum, quibus abundat, perenni fluxu, *Phlegra* dicta
5. Iſacius. ap. Nat. Com. l. 1. eſt,) à Gigantibus ſanè infeliciter, quippe qui ad unum omnes, quà Jovis fulmine, quà telis Apollinis, quà Deorum aliorum armis, internecione deleti ſunt; natis, ut ſcribunt quidam, ex eorum cruore in terram fuſo, ſerpentibus, cæterisque animalibus venenatis ac peſtiferis. Eorum nominatiſſimi fuere,

6. Homer. hymn. in Apollon. n. 306. TIPHOEUS. 6. ſive Tiphon, ſolâ Junone genitus: magnitudine tantâ, ut cœlum vertice, alterâ manu orientem, alterâ occidentem contingere diceretur; ex humeris autem centum capita draconum eminerent, toto corpore pennis obtecto, impexo crine, luminibus igneis, ore flammas eructante. Afflictus demùm oppreſſusque eſt, tota, quàm latè patet, Siciliâ
7. l. 5. Met. n. 349. inſulâ. *Nititur*, inquit Ovidius: 7.

—— Ille quidem, pugnatque reſurgere ſæpe:
Dextra ſed Auſonio manus eſt ſubjecta Peloro,
Læva Pachyne tibi Lilybæo crura premuntur;
Prægravat Ætna caput.

Pelorus, Pachynus, & Lilybæus, tria ſunt Siciliæ promotoria, ſeu tres anguli; habet enim hæc inſula trianguli formam, unde *Trinacria* dicitur.

EGÆON, Gigas immanis & ſævus, cui centum manus erant & quinquaginta capita,
8. l. 10. Æn. n. 566. ut teſtatur Virgilius. 8.

Ægæon qualis, centum cui brachia dicunt,

Cen-

Centenasque manus, quinquaginta oribus ignem
Pectoribusque arſiſſe, Jovis cum fulmina contra
Tot paribus ſtreperet clypeis, tot ſtringeret enſes.

Ex quo, *Centumgeminus* dictus eſt, & à Græcis 9 BRIAREUS; qui uno impetu centum ſcopulos torquebat in Jovem, à quo tamen proſtratus, centumque vinctus catenis, ſub Ætnam montem detruſus eſt, qui quoties latus moveret, ingentes mons ille flammas evomeret. 10.

9. Hom. Il. 1. n. 403.

10. Callimach. in Delum. n. 142.

ALOEUS, 11. cum ob ingraveſcentem ætatem ferre arma adverſus Deos non valeret, duos conjugis ſuæ ex Neptuno filios, Othum & Ephialtem, qui ab Aloëo dicti ſunt Aloïdæ, ſubmiſit ſuo loco, ſuppetias laturos Gigantibus. Sed hi quoque pari fato functi pares temeritati ſuæ pœnas dedêre in Orco.

11. Virg. 6. Æn. 582.

TITYUS, Jovis filius, & Elaræ: 12. quam cum ille ſtupraſſet, veritusque Junonis indignationem, occultaſſet in ſpecu ſubterraneo; inſtante partûs tempore, puerum miræ magnitudinis enixa eſt: qui dehiſcente terrâ, in lucem effuſus, creditus eſt Terræ filius. Hic poſtea inſtinctu Junonis, non veritus appellare Latonam de ſtupro, Jovis fulmine ictus, ad inferos deturbatus eſt. Ubi, humi exporrectus, novem terræ jugera occupare dicitur, & jecur perpetuò cum Lunâ renaſcens, vulturi exedendum præbere. Ita enim de illo, Maro 13.

12. Apoll. l. 1 n. 762. & ad illum Scholiaſtes.

13. 6. Æn. n. 597.

Nec non & Tityum Terræ omniparentis alumnum
Cernere erat; cui tota novem per jugera corpus
Porrigitur, roſtroque immanis vultur adunco
Immortale jecur tundens, fœcundaque pœnis
Viſcera, rimaturque epulis, habitatque ſub alto
Pectore, nec fibris requies datur ulla renatis.

TITANES his addi poſſunt. Terrâ Cœloque nati, 14. quorum princeps Titanus Saturni frater natu

14. Æſchyl. in Prometh. n. 205.

natu major, cùm ereptum ſibi regnum hæreditario jure debitum fruſtrà repeteret, in Jovem arma movit, à quo, unà cum ſuis profligatus, ad tartara dejectus eſt.

SCELERIBUS INSIGNES

PHLEGAS, Lapitharum in Theſſaliâ Rex, Coronydis Nymphæ pater, quam cum reſciſſet ab Apolline vitiatam irâ furens, templum, quod habebat Delphis, incendit; eaque propter telo transverberatus ab Apolline, hâc in inferis afficitur pœnâ, ut ſub ingenti ſaxo ruinam minitante ſedens, ſemper timeat, quod nunquam patitur;
85. Virg. Æn. 6. n. 620. illud ſubinde exclamans: 85.

Diſcite juſtitiam moniti, & non temnere Divos:

IXION, Phlegiæ filius, poſt ſororem peremptam, veniamque à Diis obtentam, in Cœlum evectus, eò prorupit dementiæ, ut Junoni conatus ſit ſtuprum offerre. Quare, in pœnam impudentiſſimæ cupiditatis, oblatam ſibi à Jove nubem, Junonis ſpecie figuratam, corrupiſſe dicitur fatuus adulter: ex quo compreſſa, Centauros, fœda monſtra, nata eſſe fabulantur. Dejectuſque in terram, cùm paſſim gloriaretur ſe intuliſſe vitium Deorum Reginæ, fulmine ad inferos præceps actus eſt, ubi rotæ adſtrictus indeſinenter circumagitur.

SALMONEUS, regnans in Elide, regios faſtidiens, divinos ambiit honores. Id, ut aſſequeretur, excitato ſuper urbem ſublimi ponte æneo, agitabat ſuper illum currus ad imitanda tonitrua, & in quem jaculatus eſſet facem, eum ſtatim jubebat occidi. Hominis arrogantiam non tulit Jupiter, & è theatro ſuo ſuperbum præcipitavit

in tartara. Vidi, inquiebat ille. 16. 16. Ap. Virg. 6. Æn. n. 585.

Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas,
Dum flammas Jovis, & ſonitus imitatur Olympi

SISYPHUS, infamis latro, occiſus à Theſeo; eo ſupplicii genere cruciatur in inferis, ut ingens & *non exſuperabile ſaxum* in excelſi verticem montis provolvat, quod ſimul ac cacumen attigit, repentè deorſum revolvitur.

BELIDES, 17. à Belo avo dictæ, ut DANAIDES, à Danao patre, fuerunt quinquaginta virgines ſorores, quas Danaüs totidem fratris ſui filiis deſpondit uxores. At cum accepiſſet ab oraculo, ſe ab uno è ſuis generis de medio ſublatum iri, filias præmonuit, ut peractis nuptiis, pugionibus clàm armatæ, ſuum quæque maritum ſomno ſopitum jugularent. Perfecere meditatum ſcelus ſingulæ, exceptâ Hypermneſtrâ, quæ Lynceo pepercit viro ſuo; isque poſtea. occiſo Danao, regnum invaſit, At ſceleſtæ filiæ, in pœnam tantæ impietatis, ex altiſſimo puteo hauſtam aquam effundunt continenter in dolium, cribri inſtar perforatum, donec illud impleant: quod dum fruſtrà conantur, labore infinito juxta, inutilique franguntur; Ovidio 20. teſte,

17. Herod. in Argon. ap. Nat. Com. l. 9. c. 17.

Aſſiduæ repetunt, quas perdant, Belides undas

20. 4. Metam. n. 462.

TANTALUS, 21. Jovis ex Plote Nymphâ filius, Deos omnes cum invitaſſet & excepiſſet convivio, eorum divinitatem certò exploraturus argumento, filium ſuum PELOPEM, membratim diſcerptum, coctumque, eis comedendum appoſuit. A quibus epulis nefandis abſtinuere omnes, præter Cererem, quæ pueri humerum devoravit; ſed ejus loco ſubſtituêre Dii eburneum, 22. & revocatâ per Mercurium ex inferis animâ, Pelopem vitæ reſtituerunt. Hic

21. Euſeb. Præp. Ev. l. 2. ap. Nat. Com. l. 6. c. 18.

PELOPS.

22. Pind. in Olymp. 1, 2. 41.

Hic Pelops eſt, à quo & Hippodamiâ conjuge nati, ATREUS & THYESTES; quorum iſte, quòd uxorem Atrei violaſſet, exulare juſſus, aliquantò poſt revocatus eſt, Atreique operâ, filios ex adulterio ſuſceptos, lancibus illatos in communem menſam, comedit. Cujus facinoris horrore, Sol retroceſſiſſe fertur, reflexo ad auroram curſu. Tantalus nepotibus multò magis impius, adactus ad tartara, huic ſupplicio addictus eſt, ut inter epulas, æternâ fame, ſitique torqueatur, aquas labrorum tenùs affluentes bibere prohibitus, & à cibis ori proxime admotis, coactus abſtinere dentes. 23. Nec id tantùm, ſed 24.

ATREUS & THYESTES.

Hunc ſuper atra ſilex, jam jam lapſura cadentique
Imminet aſſimilis.

De primâ verò pœnâ illâ, Ovidius: 25.

Quærit aquas in aquis, & poma fugacia captat
Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

Ajunt enim illum Deorum ſecreta mortalibus evulgaſſe.

Avarum fabula illa exhibet, qui mediis in opibus inops, tam inhiat iis, quæ habet, quàm quæ non habet, ut rectè innuit Horatius, in avarum ſtringens calamum: 26.

Tantalus, à labris, ſitiens, fugientia captat
Flumina. Quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur.

23. Hom. Odyſſ. λ. n. 581.
24. Virg. 6. Æn. n. 602. Cic. Tuſc. Quæſt. l. 1. c. 5.
25. Amor. l. 2. el. 2. n. 43.
26. 1. Serm. 1. n. 68.

MON-

MONSTRA TARTAREA.

PLENÆ ſunt fabuloſis hæ ſtygiæ picturæ monſtris; ſed hæc fœdiſſima præ cæteris.

CENTAURI, Theſſaliæ quondam populi, primi equos domare, & ex iis pugnare cœperunt; ex quo factum eſt, ut à vicinis populis primùm conſpecti, membra partim humana, partim equina habere crederentur. At Poëtæ fingunt, eos ab Ixione, de quo modò dicebamus, & nube generatos, quam Junonem eſſe putaverat. In-
dèque 1. *Nubigenæ* dicti ſunt, eosque Bacchus 1. Virg. 8.
viciſſe dicitur. 2. Æn. n.
GERION, quem ideò tricorporem 3. & 293.
tergeminum 4. eſſe fingunt, quòd Rex eſſet 2. Idem.
trium inſularum, quæ *Balearides* dicuntur. Vel, 2. Georg. n. 456.
quòd tres fuerint eodem nomine fratres, eâ 3. Idem.
voluntatum conſenſione copulati, ut uno ſpi- 6. Æn. n.
ritu regi, & animari crederentur. Addunt, 289.
boves illum habuiſſe, qui hoſpites vorarent, 4. Idem.
eorumque cuſtodem canem bicipitem, & dra- 8. Æn. n. 202.
conem ſeptem capitibus præditum; quibus interemptis, boves abegit Hercules.

HARPYIÆ ita dictæ, ab ἁρπάζω, *rapio*, Oceano & Terrâ natæ, 5. corpore volucri, vultu 5. Serv. 3.
virgineo, manibus aduncis, habitabant in inſulis. Æn. n.
Earum nomina fuere Aello, Ocypete, & Cele- 241.
no, quæ ultima Zephyrum, & Achillis equos, Balium ſcilicet & Xanthum genuiſſe dicitur. Eas
ita depinxit Maro. 6. 6. 3. Æn.
n. 225.

At ſubitò horrifico lapſu de montibus adſunt
Harpyiæ, & magnis quatiunt clangoribus alas,

7. *Sive*

7. Idem. Æn. 3. n. 262. — 7. *Sive Deæ, ſeu ſint Diræ, obſcœnæque volucres.*

8. *Triſtius haud illis monſtrum eſt nec ſævior ulla*
Peſtis, & ira Deûm Stygiis ſeſe extulit undis.
8. Idem. Æn. 3. n. 214. — *Virginei volucrum vultus, fœdiſſima ventris*
Proluvies, uncæque manus, & pallida ſemper
Ora fame.

9. Virg. 6. Æn. n. 289. — GORGONES, 9. tres Phorci Cetique filiæ, Meduſa, Sthenio & Euryale; caput habebant, non capillis, ſed viperis horridum, quo tantum terrorum intuentibus afferebant, ut in lapides rigeſcerent illicò. Hoc commento adumbratam volunt earum pulcritudinem admirandam, ſic, ut qui eas adſpicerent, ſtupore torpere, eodemque in loco, tanquam ſaxa, hærere viderentur. Aliæ ab iſtis fuere Gorgones, iisdem licet ortæ parentibus, alîo nomine dictæ.

10 Philoſtr. Apollon. l. 4. c. 8. — LAMIÆ, quas *Empuſas* vocant aliqui, 10. unum oculum, unumque dentem communem habuere, quo uterentur, cum domo exirent; domi autem, illum in vaſculo quodam reponebant. Facies illis erat mulieris, itemque pectus & mammæ, inferiora ſquammis obſita, & in ſerpentem deſinentia. Fraude circumventos devorabant homines, nam nudato pectore, uberibusque patefactis, demiſſis præ pudore luminibus, intuentes ad confabulandum alliciebant, proximèque accedentium involabant in fauces, ſuffocatosque crudeliſſimè laniabant. Quid lethifera muliercularum lenocinia ſignificantiùs exprimit? A quibus ſacræ literæ cavendum his verbis admonent: 11. *Lamiæ nudaverunt mammam.* Ajunt alii, 12. Lamiam fuiſſe unicam, præſtanti formâ fœminam, quæ à Jove compreſſa zelotypiâ Junonis cum ſuſceptos amiſiſſet liberos, dolore efferata, aliorum filios in cunis vorare dicitur.

11. Thren. 4. 3.
12. Duris. 2. rer. Libyc. apud Suidam in Λαμία.
13. Homer. Il. ζ. n. 181. Heſ. in Theog. 319. Apollod. l. 2. c. 3. §. 1.

CHIMÆRA, 13, monſtrum flammas evomens; caput

caput & pectus leonis habet, ventrem capræ, caudamque draconis: 14. 14. Lucret. l. 5. n. 903.

Prima leo, poſtrema draco, media inde capella.

De quâ ipſe Ovidius: 15. 15. 9. Metam. n. 648.

Quôque Chimæra jugo? mediis in partibus hircum,
Pectus & ora leæ, caudam draconis habebat.

Fabulæ dedit locum mons Lyciæ ignivomus, in cujus cacumine leones habitant; in medio, quòd paſcuis abundet, capræ; ad radices autem ſerpentes. Quem montem, quia Bellerophon habitabilem reddidit, Chimæram occidiſſe dicitur.

SPHINX, monſtrum Tryphone & Echidnâ genitum, caput & faciem puellæ habens. alas avium, reliquo corpore canis ſpeciem referens, infeſtum habebat Thebanum agrum, è monte Phycio in viatores faciens impetum. Conſultus Apollo, nullum tanti mali finem reſpondit futurum, niſi quis Sphingis ænigma diſſolveret. Quod cùm plurimi fruſtrà tentaſſent, diſcerptique fuiſſent à monſtro; Creon, per id tempus Thebis imperitans, edicto per univerſam Græciam promulgato, Jocaſtam ſororem ſuam promiſit ſe ei daturum, qui explicaſſet Sphingis ænigma. Hâc ſpe excitatus Oedipus, ænigma, quod erat hujusmodi: *Quodnam animal, mane quadrupes, meridie bipes, veſperi tripes eſſet*, feliciter enodavit: Illud animal, hominem eſſe dicens, qui in infantiâ, manibus & pedibus repens, *quadrupes* eſt; ætate procedente, ſit *bipes*, quippe qui nullo alio quàm pedum adminiculo nititur; ſenex verò factus, aſſumpto ſcipione, *tripes* graditur. Quam explicationem Sphinx ſic ægrè tulit, ut ſe ſtatim de ſaxo præcipitaverit. 16.

16. Apollod. l. 3. c. 5. §. 8. Stat. Theb 1. n. 66. 2. 506. Pauſ. Bœot. p. 301. Plutar. Gryll. p. 988. Ælian. de An l. 1.

OEDIPUS autem ille eſt, à quo cùm Laïus

pater, Thebanorum Rex, ſe interfectum iri didiciſſet, ex oraculo, militi dedit in ſylvâ trucidandum. At hic pietatis ſenſu commotus, nec auſus cruentare manus innocentis regio ſanguine, trajectis ferro pedibus, ſuſpendit ab arbore, inediâ necandum. Ita derelictum paſtor quidam Polybii Corinthiorum Regis reperit. Hic Regis uxori offert, quæ liberorum expers, tanquam ſuum educat. Oedipus autem (ſic enim puerum hunc vocavere, à tumore pedum, οἰδέω enim *tumeo*, & ποῦς *pedem* ſignificat 17.) ubi adolevit, factus certior ſe non eſſe Polybii filium, ſtatuit parentes perquirere, conſultoque oraculo, audit ſe in Phocide patrem reperturum. Illùc dum pergit, obvium patrem, ſed incognitum, coortâ rixâ perimit. Tum Thebas petens, 18. Sphingem vincit; & in præmium victoriæ, Jocaſtam matrem ſuam, inſciens ſibi matrimonio jungit, ex eâque filios duos, Eteoclem & Polynicem, totidemque filias, Antigonam & Iſmenam ſuſcipit, 19. Denique cùm certis indiciis cognoviſſet, ſe patrem occidiſſe, & duxiſſe matrem, dolore percitus, ſibi oculos eruit, 20. & cæcum Antigona filia rexit, prohibuitque, ne ſibi manus afferret violentas.

ETEOCLES autem & POLYNICES, Oedipo & Jocaſtâ nati, cùm 21. in paternum regnum, eâ conditione ſucceſſiſſent, ut alternis regnare deberent, Eteocles natu major, primo poſtquam regnavit anno, noluit fratri Polynici locum dare. Exortum indè utrinque grave bellum, in quo ambo fratres, ſingulari certamine dimicantes, mutuo ſe confecere vulnere. Ferunt, in mortuorum cadaveribus vixiſſe iram, & conjectis in eundem rogum, eâdem flammâ comburendis, flammam ſenſiſſe funeris odium, & in duas ſciſſam eſſe partes. 22.

17. Apollod. l. 3. c. 5. §. 7. Sen. Oed. act. 4. n. 812.
18. Plutarch. de curios. p. 522.
16. Apol. l. 3. c. 5. §. 8. Stat. Theb. 1. n. 65. 70.
20. Plutarch. de amor. prol. p. 497.
21. Apollod. l. 3. c. 6. §. 1.
22. Stat. Theb. 1. 12. n. 429.

ELY-

ELYSIUM.

LOCUS eſt in inferis, voluptatibus ac deliciis affluens, ita dictus, ἀπὸ τῆς λύσεως, *à ſolutione*; quod animæ piorum, corporeis ſolutæ vinculis, loca illa petant, poſtquam purgatæ ſunt à levioribus noxis, quas contraxerant. Id certè unus de illorum numero Æneam olim ita docuit. 1. 1. Virg. Æn n.743.

Quisque ſuos patimur manes; exinde per amplum
Mittimur Elyſium, & pauci læta arva tenemus.

Quæ arva ſic deſcribuntur poſtea. 2. 2. Ibid. n. 638.

Devenere locos lætos, & amœna vireta
Fortunatorum nemorum, ſedesque beatas.
Largior hic campos æther & lumine veſtit
Purpureo, ſolemque ſuum, ſua ſydera norunt.

LETHE.

FLUVIUS erat apud inferos, à λήθη, id eſt, *oblivio*, Lethe dictus. Ejus enim aquam, ſi quis guſtaſſet, præteritorum omnium obliviſcebatur. Itaque, ubi multis ſæculis, animæ, in Elyſiis campis verſatæ fuerant, epotâ Lethæâ aquâ, reverti ad ſuperos, & in nova corpora transmigrare credebantur. Quod ut lubenter facerent, erat utique neceſſarium, ut tum voluptatum, quas in Elyſio perceperant; tum malorum, quæ fuerant in hâc vitâ perpeſſæ, obli-

bliviſcerentur. Quis enim aliter in vitam hanc miſerrimam redire voluiſſet.

1. Virg. Æn. 6. n. 713.

1. —— Animæ, quibus altera fato
Corpora debentur, Lethæi ad fluminis undam
Securos latices, & longa oblivia potant.

Exibant autem ab Elyſiis animæ, per eburneam illam portam, quam in hâc inferiori parietis
2. Ibid. n. 898.
parte depictam vides. 2. Per quam, & nos etiam, ſi tibi videbitur, ex inferis regnis exibimus; venuſtiora, ſed non minùs ridicula, cæterorum Numinum ſimulacra ſpeculaturi.

PARS

PARS V.

DE DIIS MINORIBUS.

QUINTA nobis jam luſtranda eſt, Palæophile, Panthei hujus Mythici anterior regio: in quá *Dii minorum gentium* (quos, ut initio admonui, alii *ſemones*, alii *minutos*, *plebejos*, ac *patellarios* appellavere) non promiſcuè, ſed ordine, ut in tantâ turbâ, non inelegante, depicti ſunt. Conſtat apud Romanos fuiſſe ſine numero. Omnibus quippe fermè rebus, Deum cuique ſuum præfecere, aut præfixere potiùs.

Et verò, ſi uni cuſtodiendæ januæ ternos præpoſuere; nimirùm, Deum FORCULUM, qui fores; Deam CARDEAM, quæ cardinem; Deum LIMENTINUM, qui limen ſervaret: quantam eorum multitudinem fuiſſe putandum eſt, quòs rebus affinxere majoris momenti. Eos hîc ego

tibi ſolùm recenſeo, & quaſi per tranſennam oſtendo, qui homini, ab exordio, ad finem uſque vitæ, vel juvando, vel conſervando præfecti ſunt.

Dii familiares & domeſtici,

PENATES.

PENATES, à *penu* ducto nomine: (*eſt enim*, inquit Tullius, 1. *omne quo veſcuntur homines penus*) ſive ab eo, quòd penitùs inſident, (ex quo *penetrales* à Poëtis vocantur, & locus, in quo ſervabantur eorum effigies, *penetrale* dictus) Dii fuere, in intimis Cœli penetralibus dominantes, ait Varro, 2. quorum nec numerum, nec nomina ſcimus, ſine quibus vivere ac ſapere nequeamus, ſed qui penitùs nos regant ratione, calore, ac ſpiritu. Hos *Conſentes & Complices* Etruſci nominant, quòd Jovi ſint à conſiliis, & cæterorum principes. Jovem tamen ipſum, cum Junone & Minervâ, multi inter Penates annumerant. Sed quippiam dicamus hâc de re clarius.

Triplex fuit velut ordo Penatium. 1. Eorum. 3. qui provinciarum ac regnorum curam gererent, iique abſolutè *Penates* dicebantur. 2. Qui ſingulas urbes tuerentur; quos cùm nominabant, addere ſolebant, *patrios*, θεοὺς πατρῴους. 4. De his Æneas. 5.

Tu genitor cape ſacra manu patriosque Penates.

Magnos item appellabant, θεοὺς μεγάλους: 6. ut contra, *parvi* dicebantur Penates, 7. qui in 3. poſtremoque ordine cenſebantur, ſcilicet, qui domibus ſingulis præerant, 8. de quibus poëtæ paſſim

1. 2. de nat. c. 27.
2. Ap. Arnob. l. 3. p. 123.
3. Virg. Æn. n. 382. & 5. Æn. n. 632.
4. Macrob. 3. 14. Virg. Æn. 2. n. 717. & 4. Æn. n. 598.
5. apud Virg. 2. Æn. n. 717.
6. Plut. 4. Symp. q. 1. Dionyſ. l. 1. p. 54.
7. Virg. 8. Æn. n. 543. Mart. l. 9. 19. n. 2.
8. Cic. pro domo. c. 56.

paſſim & Maro nominatim, cùm de famulabus illis quinquaginta, quarum munus erat penum ſtruere, 9. *& flammis adolere Penates:* & alibi, 9. I. Æn. 10. *& ſparſos fraternâ cæde Penates.* Ubi ad- n. 708. vertendum eſt, ſæpè uſurpari *Penates*, pro do- 10. 4. Æn. mibus ipſis, in quibus colebantur. Ut cùm di- n. 21. citur. 11. *Noſtris ſuccede Penatibus hoſpes;* & 11. Virg. 8. illud Tullii, 12. *Exterminare* aliquem *à ſuis Diis* Æn n. 123. *Penatibus:* Et, 13. *liberos pellere domo, ac pro-* 12. Pro. *hibere Penatibus.* Sext c. 13. 13. Fab.

Penatium forma informis aliquandò; ait enim decl. 260. Dionyſius, 13. ex Timæi ſententiâ, illos fuiſſe 14. Lib. 1. tantùm lituos, ſeu *caducea quædam ferrea &* p. 54. *ærea*; ipſe verò cenſet, fuiſſe *juvenes cum haſtis, quas ſeorſum alter ab altero tenet.*

L A R E S.

LARES ex furtivo concubitu Mercurii cum Larâ Nymphâ procreati. Cum enim Lara, ſeu Lare, Jovis adulteria indicaſſet, iratus Jupiter linguam ei præcidit, & ad Stygiam paludem relegavit garrulam. Eam igitur dum Mercurius pro ſuo munere deducit ad inferos, reluctantem violat,

> 1. *Fitque gravis, geminosque parit, qui compita ſervant,* 1. Ovid. 2. Faſt. n. 615.
>
> *Et vigilant noſtra ſemper in æde Lares.*

Dii ergo erant domeſtici, præſides itinerum & vicorum, 2. ideoque in vicis colebantur & com- 2. Arnob. pitis; ex quo ludi in eorum honorem celebrati, 2. p. 124. *Compitalitii*, & *Compitalitia*, ſeu *Compitalia*, 3. 3. Varr. 5. vulgò dicti, in quibus effigies virorum ac mulierum de Ling. ex lanâ ſuſpendebantur in compitis, & ex eâdem Lat. c. 3.

materiâ tot pilæ, ſeu globi, quot erant in familiâ ſervorum capita, tot verò perfecta ſimulacra, quot
4. Feſtus. liberi: 4. Eo conſilio nimirum, ut, quia hunc diem feſtum Deorum inferorum, quos vocant Lares, eſſe putabant, contenti illi Dii, laneis hujuſmodi ſimulacris, viventibus parcerent. Solebant pueri, bullas cùm deponerent, eas Laribus conſecrare atque ſuſpendere, auctore
5. Sat. 5. n. 31. Perſio: 5.

Bullaque ſuccinctis Laribus donata pependit.

6. Plur. in Probl. 4. 49. Canum pellibus veſtiti erant Lares; 6. Imò, teſte Plauto, in canis figuram efformabantur;
7. Tihull. l. 1. c. 11. n. 22. unde canes ipſis ſacri. Locus autem Laribus ſacer *Lararium* vocabatur.

8. Plaut. Aul. prol. n. 24. &25. Juv. Sat. 9. n. 137. & 138. 12. 89. 9. Arnob. 5. ex Var. 10. Lib. 10. Epiſt. In eorum ſacris frugum eis primitias. 7. offerebant; vino & thure ſupplicabant, fertis ornabant & corollis, 8. indè facto initio colendi Lares, quòd mortuos domi conditos venerabantur olim, ut Deos; 9. quos deinde Lares appellarunt. Quin etiam Imperatorum imaginibus adhuc viventium, vino & thure ſacrificatum eſſe, tradit Plinius. 10.

G E N I I.

Nominis etymon.

1. Aug. 7. de Civ. c 13. 2. Varr. R. R. l. 1. c. 4. Luc. l. 3. n. 798. 3. Cenſorin de die nut. 3. 4. Iſidor. 8. Etym. c. 11.

GENIUS à *gignendo*, 1. ſeu *genendo* dictus (*geno* enim pro *gigno* olim dicebatur 2.) quod vim habere omnium rerum gignendarum crederetur: ſeu, quòd, 3. ut generemur, efficit; 4. aut quòd unà gignatur nobiſcum; aut, quòd nos genitos ſuſcipiat ac tueatur. Unde *genialis lectus*, in nuptiis ſterni ſolitus in honorem

rem Genii: 5. Et *genialis dies*, quâ in lucem edimur, quamque præcipuâ hilaritate traducebant, ex quo *genialem vitam* eos agere dicimus, & *Genio indulgere*, qui lautè vivunt, habent ſe molliter, animoque obſequuntur. 5. Iſidor. 8. Etym. c. 11.

DÆMONES vocant Græci, quos Latini Genios; à δαιμαίνω, *exterreo*, *paveſacio*, ut putat Euſebius, vel quaſi 6. δαήμονες, id eſt, *prudentes*, ac *ſcientes*, *peritos*, *rerumque præſcios*; nam reſponſa dabant conſulentibus. Quo loco cenſuit 7. Socrates, viros laudibus inclytos, poſt fata, in præmium virtutis, fieri Dæmones, quos medium eſſe genus Plutarchus. 8. ait homines inter & Deos. 6. Plat. in Cratylo. p. 274. 7. Ex Heſ. ap. Plat. ibid. 8. Lib. de orac. def. p. 415.

Figura.

Genii figuram ſerpentis 9 ferè referebant: De quo Perſius, 10. ejuſque interpretes, 9. Serv. l. 5. Æ. n. 85. 10. Sat. 1. n. 113.

Pinge duos angues; pueri, ſacer eſt locus, extra
Mejite.

Pueri etiam ſpecie, aut puellæ, & ſenis 11. nonnunquam formabantur; quos, platani foliis coronabant, genialis arboris. 11. V. Cerd. com. in Æn. Barth. in Rutil. l. 1. n. 328.

Sacra.

Genio fiebat, die cujusque natali maximè, floribus & vino. *Funde merum Genio*, inquit ille 13. & Horatius, 13. 12. Perſ. Sat. 2. n. 3. 13. 2. Epi. 1. n. 144.

Floribus & vino Genium memorem brevis horæ. 14. Plaut. in Aul. præf. n. 24.

Thus etiam 14. adhibebatur, & mola ſalſa; 15. itemque porcus 16. immolabatur aliquandò; cùm tamen Cenſorinus ſcribat, Genio ſacrificari non 15. Calph. Ecl. 5. n. 27. 16. Hor. 3. carm. 17.

ſolere cæde ac ſanguine, ne die ipſo natali, quo vitam accepimus, aliis adimamus.

Officium.

Geniorum officium erat, tutores eſſe, præſidesque virorum, 17. (quemadmodum Junones fœminis ſuæ ſingulis aderant) & cuſtodes aſſiduos ac pervigiles, à cunis ad tumulum; eorumque apud Deos, velut interpretes & internuncios. 18. Unde *Præſtites* à quibusdam vocantur, quod præſint gerundis omnibus, inquit Martianus, 19.

Duos dari cuique homini Genios credebant 20. unum *bonum*, alterum *malum*; quos *album*, & *nigrum* vocat Horatius. 21 Nigrum hunc malumque Genium apparuiſſe Caſſio, hominis figurâ ingentis ſtaturæ, nigrique coloris memoriæ proditum eſt, interrogatumque quis eſſet, reſpondiſſe, ſe eſſe κακοδαίμονα, id eſt, malum Genium. 22. Duos illos intelligi Genios, his Poëtæ verbis, 23. *Quisque ſuos patimur Manes*, ait Servius. Bonus enim, quem naſcendo quiſque nanciſcitur, impellit ad virtutem; Malus contra ſtimulat ad vitium.

Neque verò ſolis hominibus ſui attribuebantur Genii, ſed etiam regionibus ſingulis, qui Genii *loci* 24. dicebantur. Imò & domibus 25. & portis omnibus ac ſtabulis, & focis; quòd autem foci ex laterculis ſolerent extrui, focorum Deus LATERANUS dictus eſt. Sed de his ſatis, ad alios minutiores Deos accedamus.

17. Polit. Miſcell. c. 89.
18. Arrian. in Epict. l. c. 14.
19. 2. de nupt. p. 38.
20. Plut. de Iſ. & Oſir. p. 361.
21. 2. Ep. 2. n. 186.
22. Val. Max. l. 1. c. 7. §. 7.
23. Virg. 6. Æn. n. 743.
24 Id. 7. Æn n. 136.
Prud. in Symm. 2. n. 445.
25. Arnob. l. 4. p. 130.

DII NUPTIALES.

IN nuptiis adhibebantur, & colebantur, non illi Dii quinque ſolùm, cæterorum principes, ſine quibus nequibat matrimonium legitimè contrahi, videlicet, Jupiter Perfectus, ſeu Adultus; Juno Perfecta, ſeu Adulta; Venus, Suada, Diana: ſed etiam hi minores, quaſi *plebeji*, quos hîc enumero. 1. 1. Aug. de Civ. 4. c. 11.

JUGATINUS, qui matrimonii jugo virum, fœminamque jungeret. 2. 2. Id. ib. l. 4. c. 8. & 11. l. 6. c. 9.

DOMIDUCUS, qui ſponſam in ſponſi duceret domum. 3.

DOMITIUS, qui novam nuptam in viri domo cuſtodiret. 4. 3. Auguſt. l. 6. c. 9.

MANTURNA Dea, cujus erat munus, efficere, ut maneret cum marito conjux. 5. 4. Aug. l. l. 5. Aug. l. l.

VIRGINENSIS invocabatur, cum nuptæ virgini zona ſolveretur. 6. 6. Auguſt. l. 4. c. 11. l. 6. c. 9.

CINXIA Juno, ab ſolvendâ eâdem zonâ, ſeu cingulo. 7. 7. Arnob. l. 3. p. 118.

PRIAPUS, ſeu MUTINUS, ſuper cujus immaniſſimum, turpiſſimumque faſcinum ſedere nova nupta jubebatur, more modeſtiſſimo, ſi ſuperis placet, & religioſiſſimo matronarum. 8 8. Aug. 4. c. 11. 6.

PERTUNDA, ſeu PARTUNDA. 9. (Auguſtinum audimus, monentem hoc loco, *parcatur humanæ verecundiæ.*) 10. 9 Lactant. l. 1. c. 20. 9. Arnob. 4. p. 131.

VIRIPLACA, quæ viros placaret uxoribus: Huic ſacellum Romæ dicatum erat, quò venire ſolebant conjuges, quoties inter illos jurgium interceſſerat, ubique invicem locuti, quæ voluerant, acerbitate omni depoſitâ, concordes domum revertebantur. 11. 10. Auguſt. l. 6. c. 9. 11. Val. Max. l. 2. c. 1. n. 6.

MA-

12. Ovid. 6, Faſt. n. 545.

MATUTA, (quam fuiſſe *Ino* 12. Cadmi filiam, dictam à Græcis *Leucotheam*, ajunt quidam) à cujus templi aditu prohibebantur ſervæ; unicâ de omnibus admiſſâ à matronis, cui colaphos infligebant. Ab hâc Deâ nulla mater fillis ſuis, ſed ſororum liberis bona precabatur, ideòque, dum illius ſacris intererant, non ſuos, ſed ſororum filios ulnis geſtabant. 13.

13. Plut. in Camillo. p. 131. & Quæſt. Rom. 16.

MENA, Luna credita, (nam μήνη Luna eſt) quæ menſtruis mulierum præerat. 14.

14. Aug. l. 4. c. 11.

FEBRUA, à *februo*, id eſt, à purgationibus ſic appellata; 15. cujus idem munus erat, ac Menæ.

15. Arnob. l. 3. p. 118.

DII PRÆSIDES
PRÆGNANTIBUS.

PRægnantibus ſubveniebant invocati Dii tres.

PILUMNUS, à pilo dictus.

INTERCIDONA, à ſecuris interciſione.

DEVERRA, à ſcopis, quibus verritur, ſic appellata.

His enim tribus Numinibus Sylvani Dii prægnantibus infeſti arcebantur. Quia enim, inquit Auguſtinus, 1. nec arbores amputantur ſine ferro, nec far conficitur ſine pilo, nec fruges conſervantur ſine ſcopis; his culturæ ſignis incultus, ſylveſtriſque Deus prohiberi credebatur intrare fœtæ cubiculum.

1. Aug. l. 6. c. 9.

DII PRÆSIDES PARTURIENTIBUS.

PArturientibus hæ Deæ aderant, ut feliciter veniret fœtus in lucem.

JUNO Lucina, 1. cujus ita formabatur effigies, ut manum alteram vacuam haberet, quaſi ad ſuſcipiendam prolem; alterâ accenſam facem, ad ſignificandam vitæ lucem, cujus uſurâ fruerentur, qui naſcebantur. 2.

DIANA, quam aliqui eandem cum Lucinâ eſſe putant. 3. De quâ concinne Timæus, inquit Cicero, 4. qui cùm in hiſtoriâ dixiſſet, quâ nocte natus Alexander eſſet, eâdem Dianæ Epheſiæ templum deflagraviſſe; adjunxit, minimè eſſe mirandum, quòd Diana, cùm in partu Olympiadis adeſſe voluiſſet, abfuiſſet domo. Quod autem primùm parientes ſolverent zonas, quas Dianæ dicabant; hinc *Solvizona* Diana dicta eſt. 5.

EGERIA à partu egerendo nominata. 6.

PROSA, ſeu, & PRORSA, & POSTVERTA; ſeu Anteverta, aut Porrima, à recti, perverſique partûs poteſtate & nomine, difficilis partûs & præpoſteri avertendi gratiâ. 7.

MANA GENETA, ortui atque partui præeſſe credita. 8.

LATONA denique, de quâ ſuo loco; cui gallus gallinaceus in amore fuiſſe creditur, quòd ei parienti adfuerit, & fœminis etiam nunc exiſtimetur faciles partus efficere. 9.

NIXII DII, ab enitendo, ſeu pariendo; quòd nimi-

1. Varr. L. L. 4. c. 10.
2. Nat. Com. l. 4.
3. Catull. c. 34. n. 13.
4. de Nat. l. 2. c 27.
5. Theocr. Idyll. 17. n. 60.
6. Feſtus.
7. Gell. l. 16. c. 16.
8. Plutarch. Quæſt. Rom. c. 52.
9. Ælian. de anim. l. 4. c. 29.

nimirùm, tum mater dolore defungi, tum fœtus ab utero prodire niteretur. 10.

10. Feſtus.

DII PRÆSIDES

NASCENTIBUS.

NAſcentibus ac natis præerant, 1. Dii ac Deæ, qui ſequuntur.

JANUS, qui velut aperiret vitæ januam. 2.

OPIS, quæ ferret opem in lucem prodeuntibus, 3.

NASCIO, ſeu Natio Dea, à naſcendo dicta.

CUNIA, quæ cunis præeſt, infantibusque jacentibus & dormientibus advigilat. 4.

CARMENTA, quæ fata caneret naſcenti puero.

VAGITANUS, ſeu Vaticanus, qui præſidebat vagienti. 5.

LEVANA, quæ de terrâ levaret infantem, 6. Fuit enim ſolemnis hic ritus in partu mulierum, ut ab obſtetrice deponetur in terrâ infans natus, levandus ſtatim à præſente patre; vel, ſi abeſſet, ab alio, qui ejus vicem gereret. Unde locutio illa, *tollere liberos*, pro *ſuſcipere* & *habere*.

RUMINA, quæ mammam (*rumam* dixere veteres) puero immulgeat, 7.

POTINA, quæ potionem præberet. 8.

EDUCA, vel Eduſa, quæ comedentibus ſuppeditaret eſcam. 9.

OSSILAGO, quæ oſſa ſolidaret, & confirmaret corpuſculum. 10.

CARNA, vel Carnea, quæ internas corporis partes ſalvas conſervaret. 11. Huic Deæ pulte fabaceâ, & larido res ſacra fieri ſolita, Kalendis Juniis.

1. Aug. 4. de Civ. c. 11.
2. Aug. l. l.
3. Aug. l. l.
4. Aug. 4. s. 8. Cic. N. D. 3. 18.
5. Aug. l. 4. c. 8. & 21. Lactant. l. 1. c. 20.
6. Aug. l. 4. c. 11.
7. Aug. l. 4. c. 11. & 21.
8. Varr. apud Non. l. 2. § 310. Auguſt. l. 6. c. 9.
9. Varr. & Aug. l. l.
10. Aug. l. 4. c. 8.
11. Varr. 2. de vitâ Pop. Rom. Aug. l. 4. c 11, 12. Arnob. l. 4. p. 131.
11. Macrob. 1. Sat. c. 12.

Juniis, quæ propterea *Fabaria* dicebantur. 12. 12. Gyrald. Synt. 1. p. 43.

NUNDINA, à nono infantium die ſic appellata, 13. qui dies erat luſtricus, quo ſcilicet maſculis nomen imponebatur; at fœminis octavus erat. 14. 13. Macrob. Sat. l. 1. c 17. 14. Feſtus v. Luſtrici.

STATILINUS, ſeu Statanus; qui ſtare pueros, & inſiſtere pedibus doceret; aut turetur, ne caderent. 15. 15. Varr. apud Non. l. 12. § 56.

FABULINUS, à fando; qui puellis fari incipientibus aderat. 16. 16. Varr. l. 1.

PAVENTIA, quæ pavorem averteret. 17. 17. Auguſt. *l.* 4. c. 11.

DII PRÆSIDES

ADULTIS.

Actionibus variis, 1. præpoſiti fuere iſti. 1. Aug. 4 c. 11.

JUVENTUS, ſive JUVENTAS, quæ poſt prætextam excipit juvenilis ætatis exordia, 2. 2. Aug. l. 4. c. 29.

AGENORIA, quæ ad agendum excitaret, 3. 3. Aug. 4. de Civ. c. 16.

STRENUA, quæ homines impelleret, ut ſtrenuè fortiterque ſe gererent, 4. 4. Aug. 4. c 11 & 16.

STIMULA, quæ illos ad quodpiam facinus inuſitato more ſtimularet, 5. 5. Aug. l. L.

HORTA, quæ ad facta præclara hortaretur, Romæ templum habuit ſemper apertum, alioque nomine, *Hora*, à quibusdam dicitur, 6. 6. Plut. Qu. Rom. 16.

QUIES, quæ quietem faceret, extra urbem templum habuit, 7. 7. Aug. 4. cap. 16.

MURCIA, quæ hominem murcidum, deſidioſum ac torpentem redderet. 8. 8. Id. l. 1.

ADEONA & ABEONA, quæ abeundi & adeundi præberet facultatem, 9. 9. Aug. l. 4. c. 21. & l. 7. c. 3.

VIBI-

VIBILIA, quæ aberrantes in viam reduceret. 10.

VACUNA, quæ vacantibus & otioſis præficiebatur, 11.

FESSONIA, quæ feſſos recrearet ac reficeret. 12.

MEDITRINA, à *medendo*, unde *Meditrinalia*, quibus diebus vinum recens & vetus, medicamenti cauſâ, deguſtabant, 13.

VITULA, à vitulando, hoc eſt, lætitiâ geſtiendo, dicta; quæ lætitiam, quâ vitæ mitigantur incommoda, pareret. 14.

VOLUPIA, à voluptate, quam creat. 15.

ORBONA, quæ colebatur, ne orbos liberis faceret parentes. 16.

PELLONIA, pellendorum hoſtium potens credebatur. 17.

NUMERIA, quæ doceret numerare. 18.

CAMOENA, quæ ad cantandum ſollicitaret. 19.

SENTIA, quæ ſententias inſpiraret. 20.

ANGERONA, quæ angores animi diſcuteret; aut, quòd lue quâdam, & anginæ morbo, quo abſumebatur genus omne pecorum, populus Romanus, nuncupato huic Deæ voto, liberatus eſt. 21.

HÆRES MARTEA, ab iis culta, qui aliquam hæreditatem adirent, fuiſſeque una ex Martis comitibus putabatur. 22.

STATA, ſeu Statua mater, in foro colebatur, ne lapides igne corrumperentur, qui plurimus ibi fiebat, nocturno tempore. 23.

LAVERNA, quam fures precabantur, ut inſtituta ſua, & conſilia furandi & mentiendi fortunaret. Hinc *Laverniones* dicti fures, quòd eſſent ſub tutelâ獲Lavernæ Deæ; cujus ſimulacrum caput erat reliquorum membrorum expers. 24.

AVERRUNCUS DEUS, qui mala & infortunia averruncaret, id eſt, averteret, depelleret, propulſaret. 25.

10. Arnob. l. 4. p. 131.
11. Ovid. Faſt. l. 6. n. 302.
12. Aug. l. 4. c. 12.
13. Varr. L. L. 5. c. 3. & Feſt.
14. Macrob. Sat. l. 3. c. 2.
15. Arnob. l. 4. p. 131.
16. Plin. l. 2. c. 7. Arn. l. l.
17. Aug. l. 4. c. 21.
Arnob. l. 4. p. 129.
18. Aug. l. 4. c. 11.
19. Aug. l. l.
20. Aug. l. l.
21. Feſtus Jul. Mod. ap. Macrob. Sat l. 1. c. 10.
22. Feſtus.
23. Feſtus.
24 Feſtus. & ad illum Scaliger.
25. Varr. L. L 6. c. 5.

CON-

CONSUS, conſilia rebus gerendis idonea ſuggerens. 26.

CATIUS, qui homines catos, acutos, ac ſolertes redderet. 27.

VOLUMNUS, & VOLUMNA, à volendo, quod ejus beneficio bona vellent. 28.

HONORIUS, ut honorarentur. 29.

AJUS LOCUTIUS: Cùm enim de nocte vocem audiſſe ſe quidam de plebe dixiſſet, Gallos adventare; id, ut ſit, propter authoris humilitatem ſpretum. Tum à Camillo expiandæ vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita neglectaque eſſet, mentio illata; juſſumque & templum in novâ viâ *Ajo Locutio* fieri. 30.

POENA, & BENEFICIUM, ab Æthiopibus, aut, ut aliis placet, ab Aſſyriis & Perſis, in Diis numerata; illa, quòd malorum, iſtud, quòd bonorum Dii largitores eſſe crederentur. 31.

26. Auguſt. l. 4. c. 11.
27. Auguſt. l. 4. c. 21.
28. Auguſt. l. 1.
29. Auguſt. l. 1.
30. Cic. Div. l. 1. c. 45. l. 2. c 32. Plut. Cam. p. 145. Liv. l. 5. c. 50. & 52.
31. Plin. l. 2. c. 7. Stat. Theb. l. 8. n. 25. Val. Flac. l. 1. n. 796. Lucian. Νεκυομ. Tom. 1. p. 332.

D I I

Corporis humani membris affecti.

SIngulis corporis partibus ſingulos affinxere & affixere Deos; nam 1.

Caput Jovi, pectus Neptuno, cinctum Marti, frontem Genio, ſupercilia Junoni, oculos Cupidini, aures Memoriæ, dextram Fidei, dorſum & poſticas partes Plutoni, renes Veneri, pedes Mercurio, genua Miſericordiæ, talos ac plantas pedum Thetidi, digitos Minervæ conſecrata eſſe putarunt.

Aſtrologi verò, 2. hominum membra ſignis cœleſtibus ſic aſſignant.

1. Serv. in Æn. l. 3. n. 607.
2. Manil. l. 4. n. 700.

Caput Arieti, cervicem Tauro, humeros Geminis, cor Cancro, pectus Leoni, ventrem Virgini, renes Libræ, inguina Scorpioni, femur Sagittario, genua Capricorno, tibias Aquario, pedes Piſcibus.

Dii funerum.

Eorum princeps LIBITINA Dea fuit, quam alii Venerem, alii Proſerpinam fuiſſe ajunt, ſic dictam à *libitu*, aut à *libidine:* in ejus templo vendebantur olim & locabantur quæ ad funus faciendum neceſſaria erant. 3. Sed de his fuſiùs libro ſingulari de funeribus, qui, Deo adſpirante, propediem exiturus eſt.

3. Plut. Quæſt. Rom. 22. Dionyſ. l. 4. p. 220.

PARS VI.

DE DIIS INDIGETIBUS, ET ADSCRIPTITIIS: *SEU* DE SEMIDEIS ET HEROIBUS.

ULTIMA hæc eſt Panthei hujus Mythici regio nobis obiter perluſtranda oculis. In quâ Deorum Indigetum, ſeu Semideorum, Heroumque imagines nativis coloribus exprimuntur. Porrò qui ſint INDIGETES & *Adſcriptitii* Dii, & cur ſic appellati, in ipſo templi hujus aditu diximus. De Semideis & Heroïbus ſic habeto.

SEMIDEI, quos ἡμιθεοὶ Græci vocant,

cœleſtes animas, ſacrasque mentes gerere credebantur, in humanis corporibus; & in generis humani ſalutem & commoda procreari, ab Heroïbus diverſi, ſi Labeoni credimus, apud Auguſtinum, 1. è cujus opinione

1. de Civ. Dei l. 10. c. 21.

HEROES nomen ducunt à Junonis nomine, quæ Græcè ἥρα dicitur; & ferunt ex ipſius filiis unum, Heroëm appellatum eſſe. Alii Heroïs nomen trahunt ex ipſa Terra, ἥρα dictâ, quòd ex ipſâ natum ſit hominum genus. 2. Alii ἀπὸ τῦ ἔρωτος, *ab ipſo amore*, quòd Heroës, ex amore mutuo fœminarum ac virorum progeniti ſint; vel, ut Hierocles Philoſophus interpretatur, quòd Heroës ipſi amore pleni eſſent. Alii ſic appellatos volunt, παρὰ τὸ ἔρειν *dicere*; quòd Heroës facundi fuerint & dicendi facultate præſtantes. 3. Alii denique nomen illud derivant ἀπὸ τῆς ἀρετῆς, *à virtute*, quâ fuere præditi. Sed jam ſeorſum inſpiciamus obiter celeberrimos quosque, quorum facilè princeps extitit

2. Interpr. Hom. ap. Gyr. ſynt. 1.

3. Plat. in Cratyl. p. 274.

HERCULES.

HERCULEM loquor illum, Jovis & Alcmenæ filium; nam cùm multi ejusdem nominis recenſeantur Hercules, huic uni, inquit Tullius, 1. reliquorum res geſtæ tribuuntur. Ordiamur ab ejus ortu.

1. 3. de Nat. c. 16.

Ortus ejus.

Alcmena Amphitryonis Thebanorum principis uxor, à Jove deluſa, concepit Herculem.

Cùm

van Vianen del.

Cùm enim Jupiter Amphitryonem, tum abſentem, ſumptâ ipſius exteriori ſpecie, habituque, ſe mentitus eſſet, veniſſetque Alcmenæ domum, quaſi redux ab itinere; nullo negotio inducta in fraudem mulier, fallacem Deum excepit hoſpitio lectoque, tanquam maritum; & filium ex eo peperit, eâ membrorum mole, eâ virium firmitate, ac robore corporis, ut in eo generando, tres in unam noctes coactas perpetuare neceſſe Jupiter habuerit. 2. Prægnans jam erat Alcmena ante hoc adulterium, & ab Amphitryone conceperat maſculam prolem, quam eodem partu, cum Hercule, in lucem edidit, & Iphiclum nominavit. Fuit autem Iphiclus incredibili pedum celeritate præditus, 3. 2. Hyg. fab. 29. Apoll. l. 2. c. 8.

3. Orph. Fragm. 13.

Nam ſuper extremas ſegetum currebat ariſtas,
Nec ſiccos fructus lædebat pondere plantæ.

Porrô, de Jovis adulterio, Juno conjux facta certior, tanto ardere cœpit odio in Herculem, ut omnes zelotypiæ machinas, ad illius exitium intenderit. Primùm extorſit à Jove edictum, quod in Herculis perniciem convertere conata eſt. Siquidem quo tempore illum gerebat in alvo parens, eodem etiam Euryſtheus, Stheneli Mycenarum Regis filius, ferebatur in utero materno. Cùm autem Jupiter prædixiſſet fore, ut, qui prodiiſſet în lucem prior, in poſteriorem exerceret imperium; Junonis operâ ſeptimeſter Euryſtheus, accelerato partu, anteivit Herculis ortum, itaque jus obtinuit & poteſtatem in Herculem. Deinde duos angues immiſit eadem Juno in eundem, in cunis adhuc vagientem, nocte ab ejus partu alterâ, ſed incaſſum; utrumque enim fortiſſimus puſio corripiens, eliſit & extinxit, ut Poëta canit, 4. 4. Ovid. 9. Her. a 21.

Tene ferunt geminos preſſiſſe tenaciter angues,

 Cum

illum Hercules diſcerpſit unguibus, & detractam pellem pro ſcuto ac thorace deinceps geſtavit. 9.

II. Hydram, in Lernâ, (lacus eſt Argivi agri) capitibus ſeptem, (novem, atque etiam quinquaginta, alii numerant) horribilem, ſic, ut uno amputato, aliud in ejus locum ſtatim pullularet, niſi ſiſteretur igne ſanguis, à vulnere fluens; Iolai operâ, 10. accenſos torres è vicinâ ſylvâ ſubminiſtrantis, interfecit. 11. Erat Iolaus Iphicli filius, qui ad decrepitam ætatem cum perveniſſet, Herculis precibus, juventuti reſtitutus eſt. 12.

III. Aprum in Erymantho Arcadiæ monte natum, magnitudine ac ferocitate terribilem, vinctum duxit ad Euryſtheum. 13.

IV. Cervam, æreos habentem pedes, cornuaque aurea, quam nemo curſu poſſet comprehendere, aut vulnerare auderet, quòd Dianæ ſacra eſſet, adducere Mycenas juſſus, annum totum currendo inſecutus & aſſecutus tandem eſt, & captam ſuper humeros extulit. 14.

V. Stymphalides aves, à lacu Stymphalo ſic dictas, humanis carnibus veſci ſolitas, partim fugavit, partim interemit. 15.

VI. profligato Amazonum exercitu, baltheum, quo nullus erat in orbe pulchrior, eripuit Hippolytæ earum Reginæ. 16.

VII. Angiæ ſtabulum, in quo tria millia boum per annos triginta ſtabulata fuerant, nunquam egeſto fimo; uno die, inducto flumine repurgavit. 17. Hinc proverbio locus, *Augiæ ſtabulum*, cùm rem ſignificare volumus laboris & negotii maximi.

VIII. Taurum ingentem, Cretæ inſulæ damna inferentem innumera, domuit, victumque perduxit ad Euryſtheum. 18.

IX. Diomedem, crudeliſſimum Thraciæ tyrannum; qui ſuos equos paſcebat hoſpitum carnibus, devi-

9. Eurip. Herc. inſan. n. 360. Hyg. fab. 30. Serv. Æn. l. 8. n. 295.
10. Apol. l. 2. c. 5. § 2.
11. Diod. l. 4. p. 153. Hyg. fab. 30.
12. Ovid. 9. Met. n. 399.
13. Hyg. fab. 30. Ovid. Her. 9. n. 87. Diod. l. 1.
14. Serv. Æn. 6 n. 801. Hyg. fab. 30.
15. Schol. Apoll. l. 2. n. 386. Hyg. fab. 30. Serv. Æn. 8 n. 300. Ovid. Met. 9. n. 187.
16. Ovid. Met. l. 9. n. 389. Apollod. l. 2. c. 5. § 9. Hyg. fab. 30. Apoll. l. 2. n. 780.
17. Serv. Æn. l. 8. n. 300. Hyg. fab. 30. Diod. l. 4. d. 155.
18. Apoll. l. 2. c. 5. § 7. Diodor. l. 1.

devicit, victumque ipſiusmet equis dedit in pabulum. 19.

19. Apollod. l. 2. c. 5. § 8. Hyg. fab. 30. Ovid. Met. l. 9. n. 194.

X. Geryonem, Hiſpaniæ Regem tricorporem, bello ſuperavit, (illum jam vidimus in inferis) puniceos ejus boves, qui vorarent hoſpites, cane bicipiti, & dracone ſeptem habente capita, gregis cuſtodibus occiſis, abegit, abduxitque in Italiam. 20.

20 Apollod. l. 2. c. 5. § 10. Hyg. fab. 30. Ovid. Her. 9. n. 91.

XI. Aurea mala, in Heſperidum hortis, interempto priùs dracone pervigili, qui ea ſervabat, abſtulit. Indeque fortè dictus Hercules *Melius* (nam μῆλον malum ſeu pomum ſignificat) undè mala in ejus ſacris offerebant; quòd in Bœotiâ, cùm ei taurum quidam, (ovem alii fuiſſe ajunt, ſed perindè eſt) immolare vellet, ipſo ſacrificii tempore, deſiderata eſſet victima; pomum ſumpſiſſe ferunt, cui feſtucas quatuor inſeruit, quæ pedum inſtar eſſent, duas à fronte, loco cornuum; & unam à tergo, pro caudâ: ſicque ſacrificatum eſſe Herculi. 21.

21. Apollod. l. 2. c. 5. § 11. Hyg. fab. 30.

XII. Ultimum; ab Euryſtheo juſſus eſt penetrare ad inferos, Cerberumque canem adducere; quod ſine morâ præſtitit. Vinctum enim triplici catenâ canem tricipitem, fruſtrà oblatrantem retraxit ad ſuperos. Simul autem lucem aſpexit Cerberus, vomuiſſe dicitur, & ex ejus vomitu natum aconitum, herbam lethiferam. 22. Hi ſunt duodecim labores Herculis.

22. Apollod. l. 2. c. 5. § 12. Hyg. fab. 30. Ovid. Her. 9. n. 93.

PAL. Liceat, oro, mihi te interpellare tantiſper; jam diù enim teneo ſilentium. Subit animum dubitatio duplex; Primum, quod ſpectat ad Herculis ortum; miror Junonem prohibere non potuiſſe, ne naſceretur: Alterum, quod ad ejus labores pertinet, plusquam duodecim fuiſſe à quibusdam enumeratos, pro certo habeo.

MYST. Gratiſſimum facis, quod mihi opportunâ iſtâ tuâ interpellatione, ut vocas, reducis in memoriam,

riam, quod exciderat, & anſam præbes exponendi, quod prætermiſſum non oportuit. Sic igitur habeto, fuiſſe quidem Junoni in animo, fœtum vel abigere, vel elidere in ipſo partu, ideòque inſidias ſtruxiſſe prægnanti; ſed prævertit Galanthis Alcmenæ ancilla, & Junoni verba dedit, falſo referens peperiſſe Alcmenam puerum: quod cùm Juno crederet, abjectâ ſpe quicquam efficiendi abiit; & digreſſâ illâ, Alcmena Herculem enixa
23. Ovid. Metam. 9. n. 306. eſt ſine labore. 23. Galanthis in animal ſui nominis, muſtelam, quæ γαλέη dicitur, mutata eſt; addictaque huic ſupplicio, ut quæ mendacium ore peperiſſet, ore fœtus pareret ſuos, non ſine dolore.

De laboribus autem Herculeis, fateor longè plures fuiſſe quâm duodecim, (quamquam illi potiſſimùm vocari ſoleant labores Herculis) nam, ut inchoatum jam numerum perſequamur,

XIII. Antæum gigantem, magnitudine corporis cubitos ſexaginta quatuor excedente, in omnes peregrinos inhumanum, eos quippe ſecum luctari cogens, ſuffocabat, ſemel, iterùm, ac tertiò, proſtravit Hercules. Verùm, cùm ea eſſet hominis vis, ut quoties terram attingeret abjectus, toties validior reſiliret ac ſurgeret; id ubi ſenſit Her-
24. Hyg. fab. 31. Ovid. Met. l. 9. n. 184. cules, medium arreptum, ſublimem è terrâ tamdiu ſuſtinuit, donec expiravit. 24.

XIV. Buſirim Neptuni filium, qui advenas, quoſcumque comprehendere poterat, Neptuno
25. Hyg. fab. 31. Ovid. Met. 9. n. 183: patri immolaret, mactavit ipſe viciſſim ſuper iiſdem aris, unà cum filio. 25.

XV. Albionem & Burgionem, iter ſuum impedire volentes, trucidavit, cùm autem in pugnâ
26. Cato in Orig. p. 145. Mela l. Geogr. 2. c. 5. tela illum deficerent, precatus Jovem, dicitur lapidum imbrem obtinuiſſe, quibus hoſtes fudit fugavitque. Id ajunt contigiſſe in Galliâ Narbonenſi, qui locus etiamnum *campus lapideus* vocatur. 26.

XVI.

XVI. Cœlum, Atlante jam feſſo & ſuccumbente oneri, humeris excepit ac tulit. 27.

XVII. Cacum, latronem ignivomum, oppreſſit ac ſtrangulavit.

XVIII. Aquilam, Promethei ad ſaxum alligati jecur exedentem, ſagittâ trajecit. 28.

XIX. Theodamantem, quòd ei cibum denegaſſet, occidit, illiusque filium Hylam ſecum abduxit, & chariſſimum habuit. 29.

XX. Heſionem, Laomedontis Trojæ Regis filiam, ceto marino monſtro expoſitam, hâc ratione liberavit. 30. Aggerem opere ſubitario excitaſſe fertur, armatusque conſtitiſſe ad fauces aggeris: Quò, cum cetus abſorpturus Heſionem, hianti ore acceſſiſſet, in ejus guttur inſiluit Hercules, & delapſus in ventrem, triduum poſuit in lacerando ejus utero; quo tandem disrupto, emerſit ſalvus, amiſſâ ſolùm cæſarie. Deinde, Laomedonte promiſſis non ſtante, & recuſante pactam mercedem pendere, Trojam expugnavit ac diripuit; Heſionem verò Telamoni, qui primus murum aſcenderat, in prædæ partem conceſſit. 31.

XXI. Acheloüm, Oceani ac Terræ filium, pro Deïanirâ (quam uterque ſponſam ſibi deſponderat) ſingulari certamine ſuperavit, quamvis ſe ille in ſerpentem primò, deinde in taurum vertiſſet. Evulſo enim ſibi ab Hercule cornu altero cedere coactus eſt, proque ſuo recuperando cornu Amalthææ cornu dedit. 32. Fuit reverà Acheloüs Græciæ fluvius, ſerpentis inſtar, erratico lapſu & ſinuoſo curſu undas vehens, & tanquam taurus (Poëtis ſolemne tauris ſimiles effingere fluvios) ſulcans agros, tauri mugitum imitante aquarum ſtrepitu; quem cùm exundantem coërcuiſſet aggeribus Hercules, & findentem ſe in duplex quaſi cornu, coëgiſſet in unum alveum; effracto

cornu,

27. Diodor. l. 4. p. 163. Ovid. Met. l. 9. n. 198.

28. Aur. Vict. Orig. c. 7. §. 4. Virg. Æn. l. 8. n. 198. & in illum Serv. 29. Hyg. fab. 144.

29. Hyg. fab. 271. Apollon. l. 1. n. 1214. & Schol.

30. Ovid. 11. Met. n. 211. Diodor. l. 4. p. 171.

31. Andræas Tenedi, in navig. Propont.

32. Apollod. l. 2. c. 5. §. 9. c. 6. §. 4. Hyg. fab. 89. Diodor. l. 4. p. 166. Philoſt. jun. Imag. p. 156.

cornu, dicitur accepiſſe Amalthææ, ſeu Copiæ
cornu, quia illo compreſſo flumine, magna
frugum omnis generis abundantia ſubſecuta
33. Hyg. eſt. 33.
fab. 31. Fuit autem Deïanira, Oenei Ætoliæ Regis
Apollod. l. 2. c. 7. §. filia. 34. quam cùm uxorem duceret Hercules,
5. Ovid. & tranandum ipſi eſſet flumen, Neſſus Centaurus
Met. 9. n. operam ſuam ultrò obtulit ad transvehendam
63. Deïaniram. Itaque fluvium transmittit natando
34. Hyg. Hercules; quod dum facit, advertit in adverſâ
fab. 36. ripâ Neſſum, Deïaniræ vim inferre parantem;
35. Hyg. fab. 34. indignatusque monſtri petulantiâ, ſagittâ ei
Ovid. vitam eripit. Moriens Neſſus, veſtem ſuo cruore
Met. l. 9. n. tinctam Deïaniræ dono dat, aſſerens vim ineſſe
101. Diodor. l. 4. p. avertendi maritum ab illicito amore mulierum,
168. Apollod. l. 2. c. ſi veſte illâ induatur. 35. Quid plura? Mulier
credula munus accepit, & paulò poſt illius vim,
7. §. 6. 2 contra quâm putabat, experta eſt. Nam in-
Calab. l. 5. victum cùm ſe præbuiſſet, infractumque tot
n. 642. tantisque laboribus Hercules, illecebris fractus,
& voluptate victus, Omphalæ Lydorum Reginæ
ob amorem ſervivit, clavâ, quâ nunquam non
inſtructus erat, in colum mutata, & ſagittis in
36. Hyg. fuſum verſis: 36. Et Iolen, Euryti Oechaliæ Regis
fab. 32. filiam, uſque adeò deperit, ut propter illam
Diodor l. funditùs perierit miſer. Etenim Deïanira uxor,
4. p. 165. id ægrè ferens, avocatura virum ab amore pel-
Lucian. Dial. licis, veſtem illam, de quâ diximus, mittit;
Deor. p. quam ille ſacrificaturus cùm induiſſet, in furo-
208. rem actus, ſe combuſſit in exſtructâ pyrâ, & poſt
37. Hyg. mortem inter Deos adſcriptus eſt. 37.
fab. 35.
Ovid. Met.
l. 9. n. 51.

JASON

JASON.

JASON, Æſonis Theſſaliæ Regis ex Alcimede filius, 1. poſt fata patris, regnum hæreditario ſibi jure debitum, à Peliâ patruo, (qui illud adminiſtrabat, interea dum puer Jaſon adoleſceret) repetens ad Colchicam expeditionem incitatus & miſſus eſt; ſpecie quidem indè aſportandi velleris aurei; re autem ipsâ, ut itineris labore preſſus occumberet, 2.

1. Hyg. fab. 3.

PAL. Quod erat vellus illud aureum?

2. Hyg. fab. 12. Apollod. l. 1. c. 9. §. 16.

MYST. Pellis erat arietis, quam alii candidam, alii purpuream fuiſſe ſcribunt. Hunc arietem Phrixus Athamantis filius, ă Nephele matre olim acceptum, ſibi malè metuens ab Inûs novercæ inſidiis, unâ cum ſorore Helle inſcenderat, fugâ ſaluti conſulens. 3. At Pontum (maris fretum) quâ parte anguſtior eſt, dum transmittunt, ariete vecti; Helle undarum agitatione perterrefacta, decidit in mare, quod ab ipſâ Helle dictus deinceps *Helleſpontus*, eſt. 4. Phrixus verò transvectus feliciter, ad Ætam Colchorum Regem confugit: (Colchis, regio eſt Aſiæ juxta Pontum.) A quo benignè acceptus, Jovi, aut Marti arietem immolavit ſuum, inter aſtra relatum poſteà. 5. Ejus verò pellem ſeu vellus, in luco Martis ſuſpendit, ab arbore. (lucus, locus eſt ſacer, arboribus conſitus.) Hoc *vellus*, quòd eſſet auro concolor, *aureum* vocatum eſt; ipſumque velut rem ſacram, divinumque pignus, fataleſque reliquias, tauri cuſtodiebant, ignem naribus efflantes, & draco immanis ac pervigil.

3. Apoll. l. 2. n. 114. Apollod. l. 1. c. 9. §. 1.

4. Hyg. fab. 22. Diodor. l. 4. p. 174.

5. Serv. Georg. l. 2. n. 140. Diodor. l. 1.

PAL.

PAL. Illudne vellus Jaſon abſtulit?

6. Apol- *MYST.* Etiam. Cùm enim navem, cui nomen
lod. l. 1. c. *Argos* ab ejus opifice, qui Argus dicebatur, 6. Ja-
9. §. 16. ſon cupidine laudis incenſus, quadraginta novem
Hyg. P. A. lectiſſimis nobiliſſimiſque comitibus ſtipatus con-
l. 2. f 37. ſcendiſſet, qui ab eâdem nave, *Argonautæ* dicti
Diodor. l. ſunt, in quibus eminebant præ cæteris, Hercules,
4. p. 171. Orpheus, Caſtor & Pollux) divertit ex itinere ad Hypſiphilem Lemni Reginam, quæ hoſpitio lectoque illum excipiens, gemellos concepit peperitque.

7. Apol- 7. Tum deindè, longâ navigatione, &
lod. l. 1. c. 9. magnis perfunctus periculis, appellit in Colchi-
§ 17. Orph. dem Jaſon, vellus ab Ætâ Rege flagitat. Reſ-
Argon. n. pondet Rex, eâ conditione conceſſurum, ut illud
477. Stat. auferat, ſi tauros ignivomos & æripedes priùs
Theb. l. 6. domet, mittatque ſub jugum; & draconis occiſi
n. 341. dentes, terræ aratro ſubactæ mandet; ac demùm
Hyg. fab. progerminantem, è ſemente illa, armatorum
15. militum ſegetem ferro demetat deleatque. Conditionem coactus Jaſon accipere, ab aperto liberatur exitio, Medeæ Regis filiæ, Jaſonis amore captæ, ope atque operâ. Ejus enim conſilia ſecutus Jaſon, tauros ſubegit, draconem ſopivit, vellus abſtulit, noctuque fugit cum Medeâ ſibi

8. Hyg. conjunctâ matrimonio. 8.

fab. 22. *PAL.* Quid hic Æta Rex?

MYST. Fugientes inſecutus eſt: quem Medea ut remoraretur, Abſyrtum fratrem (eum ad id viæ comitem aſſumpſerat) fruſtatim diſcerpſit, ſparſitque per agros lacerata membra; quibus

9. Apol- colligendis pater ab inſequendo retardatus eſt. 9.
lod. l. 1 c. Jaſon autem in patriam revertitur cum cæteris
9. §. 25. Argonautis. Ubi Medea, Æſonem Jaſonis pa-
Ovid. trem, (ut ajunt quidam, nam alii jam fato fun-
Triſt. 3. 9. ctum ſcribunt) ſenio confectum, veneficiis (fuit
5. enim veneficiorum peritiſſima) reſtituit in priſti-
10. Ovid. num juventutis florem. 10. Quo mirabili facino-
Met. l 7.
n. 164. re

re permotas Peliæ filias, idemque beneficium parenti decrepito apprecantes, adduxit facilè, ut illum ſuis ipſæ manibus, per pietatem ſanè impiam jugularent, ſpe inani ductas ac deluſas, futurum ut Æſonis exemplo juveneſceret, in vitam revocatus. 11. Porrò Jaſon Medeam averſatus, facto divortio, Creüſam, Creontis Corinthiorum Regis filiam duxit uxorem. 12. Medea viri ultura perfidiam, filios primùm geminos ab Jaſone ſuſceptos, contrucidat in oculis patris. Tum ignem in ſcriniolo clauſum, muneris loco ad Creüſam mittit, quo ipſa cum totâ regiâ exuſta eſt. Denique volatu magico triveneſica Athenas ſe recepit. 13. Sunt qui dicant, rediiſſe poſtmodùm in gratiam cum Jaſone, 14. ſed de hoc ſatis, ad alium Herôa tranſeamus.

THESEUS.

PAL. Quos habuit parentes Theſeus?

MYST. Æthram, & Ægeum, Athenarum Regem; 1. quo imperante, Minos, Cretenſium Rex, cædem filii ſui perſecuturus, Athenienſibus bellum intulit, (illum enim Athenienſes per ſummam invidiam ac ſcelus occiderant, quòd in certamine omnibus præriperet palmam) 2. victisque hac impoſuit duriſſimam legem, ut quotannis ſeptem è primariâ nobilitate juvenes, in Cretam mitterentur, à Minotauro monſtro. 3. devorandi. 4. Mittebantur autem ſortitò delecti; ex quo factum, ut Theſeus quartâ ſortitione addictus ſit luctuoſo fato, acerbiſſimo parentis dolore. Navem igitur, velis prætentam nigris, cæterisque armamentis inſtructam ejusdem coloris funebris, conſcendit,

11. Diodor. l. 4. p. 177. Hyg. fab. 24. Eurip. Schol. Med. n. 9. Apollod. l. 1. c. 9. §. 27. Pauſ. Arc. p. 245. 12. Eurip. Schol. Med. n. 19. Apollod. l. 1. c. 9. §. 28. Hyg. fab. 41. 13. Apollod. l. 1. Hyg. fab. 25. Sen. Med a. 3. n. 570 Eurip. Med. n. 1160. 14. Hyg. fab. 26. Apollod. l. 1.

1 Hyg. fab. 37. Apollod. l. 1. c. 8. §. 20. l. 3. c. 15. § 1. 2. Apollod. l. 3. c. 15. §. 7. & 8. Serv. Æn. l. 6. n. 14. 3. Hyg. fab. 40. Apoll. l. 3. c. 1. §. 4. 4. Apoll. l. 3. c. 16 §. 8.

Plut. Theſ. p. 6. Servius l. 1.

dit, à patre monitus, ut, ſi quo fortè numine propitio, diſcrimen evaderet in patriam revertens, mutaret nigra vela candidis, quò poſſet ex longinquo felicitatem occupare ſuam. 5.

PAL. Qui verò fuit navigationis exitus?

MYST. Theſeo quidem felix, at Ægeo parenti infauſtiſſimus accidit. Etenim Cretam ſimul ac pervenit Theſeus, Labyrintho 6. incluſus, Minotaurum occidit, & Ariadnes beneficio evaſit ab inextricabili carcere; Athenasque, eâdem, quâ venerat, ferali nave repetiit, moniti paterni immemor. Ergò, è ſpeculâ proſpectans navem Ægeus atro colore funeſtam, periiſſe filium ratus, ſe dedit in mare præcipitem; quod de ipſius nomine *Ægæum* poſthac dictum fuit. 7.

PAL. Quænam illa fuit Ariadne?

MYST. Ipſius Minoïs Cretenſium Regis filia, 8. quæ Theſeum pro ardenti amore, quo erga illum ferebatur, 2. filo extricavit è labyrintho; 10. & redeuntem in patriam ſecuta eſt uſque ad Naxum inſulam, ubi à perfido ingratoque Theſeo derelicta eſt. At miſerrimæ puellæ miſertus Liber Pater uxorem ſibi copulavit, 11. & coronam dedit ſeptem ſtellis illuminatam, quam ille à Venere acceperat; & *Gnoſſia* corona dicitur, (ab ipſâ nimirum Ariadne, quæ *Gnoſſis* cognominata eſt, ab urbe quâdam Cretæ, cui Gnoſſi nomen) inter aſtra, poſt Ariadnæ mortem, collocata. 12. Poſtremò, occiſa creditur Ariadne ab Dianâ, quòd virginitatem non coluiſſet.

PAL. Quæ facinora patravit Theſeus?

MYST. Adeò præclara, ut de pluribus, qui feruntur, Herculibus, unus exiſtimatus ſit. Nam 1. Minotaurum peremit. 2. Centauros debellavit. 3. Thebanos vicit. 4 Amazonas edomuit. 5. Penetra-

5. Hyg. fab. 41. Diodor. l. 4. p. 183. Plut. Theſ. p. 7.
6. Virg. Æn. l. 5. n. 588. & ad illum Servius. Heſychius, Suidas, Apollod. l. 3. c. 1. § 4.
7. Hyg. fab. 42. Serv. Æn. l. 3. n. 74. Diodor. l. 1. Plut. Theſ. p. 9. Pauſ. Att. p. 20.
8. Apollod. l. 3. c. 1. § 2.
9. Hyg. fab. 270. & 42.
10. Apoll. l. 3. n. 996.
11. Hyg. fab. 43. Apollon. Schol. l. 3. n. 996.
12. Hyg. P. A. 2. 5. Pop. 3. 15.
8. Apollon. l. 3. n. 1002.

penetravit ad inferos & ad ſuperos remeavit.

PAL. Quâ occaſione Theſeus penetravit ad inferos?

MYST. Ob fœdus initum cum Pirithoo, Ixionis ex legitimâ uxore filio, quo familiariter utebatur. 13. Convenerat enim inter illos, ne ſponſas ducerent, niſi Jove natas. Cum autem Theſeus Helenam Jovis & Ledæ filiam rapuiſſet, 14. nullaque alia ſupereſſet in Terris filia Jovis, deſcenderunt uterque ſimul ad inferos, Proſerpinæ ab Plutone marito abducendæ cauſâ. 15. Verùm Pirithoüs à Cerbero cane in ipſo aditu laniatus eſt, & Theſeus vivus in Ditis poteſtatem pervenit, & in vincula conjectus eſt, tamdiuque ibi manſit, donec Hercules ab Euryſtheo ad inferos miſſus eum liberavit. 16.

PAL. Quæ fuere Amazones illæ, 17. quas memoraſti modò?

MYST. Mulieres fuere bellicoſæ, animo virili fœminæ, eam Scythiæ partem incolentes, quæ fluvio Tanaï alluitur. Nomen Amazonum traxere à μαζὸς, *mamma*, & particulâ privativâ α, hoc eſt, *ſine mammâ*, quòd ſcilicet alterâ mammillâ carerent. 18. Vel, ab ἅμα, *ſimul*, & ζῆν, *vivere*, quòd unà & in commune vitam ſine viris agerent. Populus enim erat fœminarum, qui tamen ne periret, uniusque duntaxat ætatis res eſſet, cum finitimarum gentium viris congredientes, genus propagabant; 19. eo diſcrimine, ut prolem maſculam ſtatim ab ipſo partu perimerent, 20. puellas verò educarent, mammillam ipſis præcidentes, & inurentes dexteram, quò expeditiùs uterentur dextro brachio, jaculandis ſagittis, peltisque vibrandis in hoſtes. 21. Jamque magnam occuparant Aſiæ partem crebris excurſionibus, 22. cùm Hercules, Theſeo comite, eas bello aggreſſus profligavit, cap-

R tâ

13. Hyg. fab. 257. Plut. Theſ. p. 14.
14. Pauſ. Lac. p. 108. Diodor. l. 4. p. 185. Plut. l. l. Apollon. Schol. l. 1. n. 101.
15. Serv. Æn. l. 6. n. 122. Apollon. Schol. l. 1.
16. Diodor. l. 4. p. 162. Hyg. fab. 251. Apollon. Schol. l. 1.
17. Hyg. fab. 163.
18. Juſt. l. 1. c. 4. n. 11. Serv. Æn. l. 12. n. 65. Diodor. l. 2. p. 90.
19. Juſt. l. 2. c. 4. n. 9.
20. Juſt. l. 2. c. 4. n. 9.
20. Juſt. l. 2. c. 4. n. 10. Diodor. l. 1. 21. Curt. l. 6 c. 5. § 28. Juſt. l. 1. Hippocr. Sect. 3. p. 73. Strab. l. 11. p. 347.
22. Juſt. l. 2. c. 4. n. 14. Suet. Jul. c. 22. n. 3.

23. Juſt. l. 2. c. 4. n. 18-24. — tâ illarum Reginâ Hippolyte, quam Theſeo dedit uxorem. 23.

Diodor. l. 4. p. 163. Plut. Theſ. p. 12. 24. Ovid. in Epiſt. Phædr. — Hippolytum ex eâ Theſeus ſuſcepit, qui, cùm ætate ac formâ florens, venationi addictiſſimus, & caſtimoniæ cultor eximius, turpiter amaretur à Phædrâ novercâ 24. (erat Phædra Minoïs filia, quam Theſeus ejus ſorori Ariadnæ prætulerat) & per abſentiam patris nequicquam ſollicitatus eſſet ad flagitium; repulſam paſſa mulier innocentem privignum accuſavit apud virum reducem, de oblato ſibi ſtupro. Aures præbet nefariæ conjugi, & fidem addit ſcelerato mendacio Theſeus: Hippolytus id ſubodoratus, conſcenſo curru

25. Hyg. fab. 47. Diodor. l. 4. p. 184. 26. Lactant. l. 1. c. 20 27. Gloſ. vet. Perſ. l. 6. n. 56. Hyg fab. 251. 28. Diodor. l. l. — fugam arripit; dumque fugit, exterritis equis occurſu phocarum, ſeu vitulorum marinorum, curru exturbatur, & loris implicitus per nemoris avia raptatur, miſerèque diſcerpitur. 25. Eum poſtea Æſculapius, Dianæ rogatu, vitæ reſtituit. 26. At ille, relictâ Græciâ, in Italiam venit, mutatoque nomine *Virbius* dici voluit, quod *vir bis* fuiſſet. 27. Phædra verò, conſcientiæ ſtimulis agitata, ſe laqueo vitâ privavit. 28. At ipſe Theſeus, aliquantò poſt, patriâ pulſus, vitam factis illuſtrem obſcuro fine terminavit.

CASTOR ET POLLUX.

1. Pindar. Pyth. ad. l. n. 127. — *PAL.* Quî vocas geminos illos Juvenes formâ præclariſſimos, 1. equis albis inſidentes?

MYST. Fratres ſunt gemini Caſtor & Pollux, Jovis & Ledæ filii.

LEDA. — *PAL.* Quæ Leda illa fuit?

2. Hom. Odyſſ. λ. n. 298. — *MYST.* Uxor Tyndari Laconiæ Regis; 2. quam cum amaret Jupiter, nec potiri poſſet amoribus, in Cygnum mutatus, (qui deinde inter

van Vianen del.

inter aſtra relatus eſt. 3.) mutuum Ledæ amorem ſibi ſuavitate cantûs conciliavit, & in ejus ſinum irruentis aquilæ velut effugiturus impetum, tanquam in aſylum devolans, illam compreſſit jam à marito gravidam 4. Ex eo congreſſu Leda duo deinde ova peperit, quæ paulò poſt excluſa effudêre in lucem hos geminos fratres.

3. Manil. 1. Aſtron. n. 337.
4. Ovid. Her. 17. n. 55.

PAL. Prodiere videlicet è ſuo quiſque ovo, numquid?

MYST. Ita ſanè, ſed non ſoli prodiere. Ex ovo quippe, quod à Jove Leda conceperat, Pollux & Helena excluſi ſunt; qui idcircò immortales erant, quòd divino ſati eſſent ſemine. Ex ovo autem altero, quod erat à Tyndaro conjuge, Caſtor & Clytemneſtra, mortales, quia parente mortali progeniti fuerant. 5. Ambo tamen, vulgò *Tyndaridæ* dicuntur à Poëtis, 6. ut etiam Helena, *Tyndaris*, 7. ab ipſo Tyndaro.

5. Nat. Com. l. 8. c. 9
6. Hom. Hymn. 31. n. 1. Ovid. Tr. l. 3. el. 11. n. 45.
7. Virg. Æn. l. 2. n. 601. 569.

PAL. Quid ab illis geſtum eſt memoriâ dignum?

MYST. Uterque cum Jaſone ad expeditionem Colchicam ſunt profecti; 8. undè reverſi raptam à Theſeo ſororem Helenam reduxerunt; ſubactis, qui pro illo pugnabant, Athenienſibus; 9. à quibus, ob clementiam & humanitatem, quam erga victos adhibuere, Διόσκυροι, 10. (id eſt, Jovis filii) & Servatores appellati ſunt; 11. Diique malorum depulſores habiti; unde agni candidi in eorum aris immolabantur. 12. Cæterùm, licèt eodem partu, eodemque ovo, ut cenſuere quidam, nati ſint, varia tamen utriusque ſtudia fuere, ut ait Horatius: 13.

> *Caſtor gaudet equis; ovo prognatus eodem,*
> *Pugnis: quot capitum vivunt, totidem ſtudiorum*
> *Millia.*

8. Hyg. fab. 14. Apollon. l. 1. n. 146.
9. Hyg. fab. 79. Apollod. l. 3. c. 10. §. 7.
10. Homer. hymn. 31. n. 1.
11. Homer. l. 1.
12. Homer. l. 1. n. 10.
13. 2. Serm. 1. cùm n. 26.

PAL. Quo vitam exitu clauſere?

MYST. Caſtor, utpotè mortalis, à Lynceo

14. Hyg. A. cùm occiſus eſſet, 14. Pollux, ejus frater, à Jove
P. l. 2. c. 22. petiiſſe dicitur, ut Caſtorem in vitam revocatum,
immortalitate donaret: Quod cùm impetrare non
potuiſſet, hoc ſaltem abſtulit, ſibi ut liceret
immortalitatem cum illo partiri ſuam. Indèque
15. Hom. factum, ut alternis diebus deinceps viverent,
Odyſſ. vel, ut alii malunt, alternis ſemeſtribus. 15. Ita
λ. enim Poëta. 16.
302. *Si fratrem Pollux alternâ morte redemit,*
Hyg. l. 1. *Itque, reditque viam.*
16. Virg. 6. Æn. Ab ipſius autem Caſtoris morte, genus quoddam
ſaltationis, enoplia, in ejus honorem inſtitutum
17. Pind. eſt, quam armati juvenes peragebant, Pyrrhichæ
Pyth. act. non abſimilis; quod *Caſtoreum tripudium* 17.
2. n. 127. dictum eſt.
18. Val. Ambo demùm tranſlati in cœlum, & mutati in
Flacc. l. 3. ſydera, *Gemini* 18. etiam nunc appellantur; quo-
n. 330. Ovid. Art. rum alter dum oritur, alter occidit. Hæc porrò
l. 1. n. 746. ſydera, fauſta navigantibus & ſalutaria creduntur;
Catull. c. 19. quòd olim ſæva tempeſtas Argonautas cùm
4. n. 27. invaſiſſet, flammæ geminæ, Caſtoris & Pollucis
19. Horat. 1. Carm. adlambere capita viſæ ſunt; ex quo mira tran-
3. n. 2. quillitas eſt ſubſecuta; indeque cœptum eſt credi,
Theocr. ineſſe Juvenibus illis quidpiam humano majus.
Eid. 23. n. Quoties autem ignes illi apparerent poſtea,
17. Caſtor & Pollux eſſe putabantur. Quòd ſi una
20. Diodor. l. 4. p. tantùm compareat flamma, quam vocant *Helenam*,
174. Val. exitium nautis certum portendi aſſerunt.
Flacc. l. 1. Utrique templum Romæ inſigne dedicatum
n. 571. erat in foro, quod Romanis adverſùs Latinos pe-
riculoſiſſimo in prælio ſuppetias tuliſſe crederen-
21. Dionyſ. l. 6. tur, 20. expediti in equis albis. 21. Hinc *Æcaſtor*,
p. 351. adverbium jurandi, quaſi per ædem Caſtoris, quo
Dio. l. 59. ſolæ mulieres utebantur; quemadmodum viri ſoli
p. 662. per Herculem jurabant his verbis: *Hercule* & *Her-
cle*, *Hercules*, *Mehercules*, & *Mehercule*. *Ædepol*
verò, hoc eſt per ædem Pollucis, erat jusjuran-
dum

dum tam viris quàm mulieribus commune. 22. 22. Paſſim ap. Ter. Cic. Plaut. &c.

PAL. Quid autem Clytemneſtrâ factum?

MYST. Clytemneſtra nupſit Agamemnoni, quem ab expugnatione Trojæ reducem, Ægyſthi adulteri operâ, ex inſidiis interfecit, idem Oreſti filio factura, niſi eum Electra ſoror eripuisſet certæ neci, eum clàm ablegans ad Strophium Phocenſium Principem. 23. Ibi duodecim annos demoratus, in patriam rediit, & Clytemneſtram cum Ægyſtho adultero interemit. 24. Pyrrhum quoque occidit in Apollinis templo, propterea quòd Hermionem Menelai filiam, ſibi priùs deſponſatam, rapuiſſet. 25. Ob quæ ſcelera, furiis agitatus eſt, quibus non ante purgari potuit, quàm ad aram Dianæ Tauricæ, illuc â Pylade perductus, perpetrata facinora expiarit. 26.

23. Hyg. fab. 117. 24. Hyg. fab. 119. Eurip. Electr. n. 971. Pauſ. Corinth. p. 72. 25. Hyg. fab. 122. & 123. 26. Hyg. fab. 120.

Fuit Pylades Oreſtis amicus, perpetuusque comes, periculorumque omnium ſocius, cum quo amicitiam tam ſanctè coluit, ut alter pro altero mori non recuſaret.

PAL. Quæ fuit illa Diana Taurica?

MYST. Quæ colebatur in Tauricâ Cherſonêſo (Cherſonêſus, ſeu Cherronêſus, peninſula eſt, à Tauris Scythiæ Europææ populis, *Taurica* dicta.) Colebatur autem Diana Taurica humanis victimis; ejusque Sacerdos, per id tempus, quo in ejus templum adductus eſt Oreſtes, erat Iphigenia, ipſiusmet Oreſtis ſoror, Agamemnonis filia, hâc occaſione, Dianæ Tauricæ facta Sacerdos. 27.

27. Manil. l. 2. n. 602. Themiſt. Orat. 3. p. 71. Eurip. Iphig. Taur. n. 685.

Agamemnon Argivorum Rex, is, quem Græci communi conſenſu ad Trojanam expeditionem Imperatorem delegerant, & quem, ut dixi modò, confecto illo bello, captâque Trojâ, domum reducem Clytemneſtra conjux necavit. 28. cùm in Aulide cervum Dianæ imprudens occidiſſet, irata Dea, Græcis Trojam adnavigantibus malaciam induxit permoleſtam, ſic, ut ventis deſtitutæ na-

28. Hyg. fab. 261. Eurip. Iphig. Taur. n. 29. Oreſt. Schol. n.

 ves 657.

ves eodem hærerent affixæ loco. Vates adhibentur; Reſpondent, Agamemnonis ſanguine placandos ventos & Dianam 29. Ilicet miſſus Ulyſſes Iphigeniam Agamemnonis filiam aſtu à matre abducit, Achilli eam nupturam ſimulans. Abducta ſiſtitur ad aram immolanda; ſed Dea illius miſerta, cervam pro eâ ſuppoſuit; virginem autem, in Tauricam regionem tranſtulit; ubi à Thoante Rege, ejusdem Deæ ſacris præfecta eſt, quæ humano ſanguine fieri ſolebant. 30. Illuc autem, cùm Oreſtes mactandus, fuiſſet pertractus ab incolis, à ſorore agnitus & liberatus eſt, occiſo Thoante, & ablato Dianæ ſimulacro, quod in lignorum faſce abſconderat; ex quo *Faſcelidem* illam appellarunt.

29. Ptolem. Heph. l. 5. p: m. 316. Ant. Liber. c. 27. Hyg. l. 1.

30. Serv. Æn. l. 2. n. 116.

PERSEUS.

PERSEUS parentes habuit Jovem & Danaën, quam ejus pater Acriſius, (quod accepiſſet ex oraculo, ſe interfectum iri à nepote 1.) turre incluſit munitiſſimâ, ne cuiquam viro ad eam aditus pateret. 2. Verùm, quid amori impervium? Jupiter in imbrem aureum mutatus, per tegulas decidit in ſinum Danaës. (Quis enim pluviæ tam pretioſæ non aperiat ſinum?) eamque tum auro gravem, tum fœtu gravidam effecit. Rem venuſte narrat Horatius. 3.

1. Apollod. l. 2. c. 4. §. 1.
2. Pauſ. in Corinth. p. 66.
3. Lib. 3. carm. 16. n. 1.

Incluſam Danaën turris ahenea,
Robuſtæque fores, & vigilum canum
Triſtes excubiæ munierant ſatis,
Nocturnis ab adulteris.
Si non Acriſium, virginis abditæ
Cuſtodem pavidum, Jupiter & Venus
Riſiſſent, fore enim tutum iter & patens,
Converſo in pretium Deo.

At

At ubi parenti nuntiatum eſt, filiam ſuſcepisſe prolem, arcæ incluſam cum prole parentem, in mare jubet projici. Sed à piſcatore quodam extracta, Pilumno Regi data eſt, qui Danaën ſibi junxit uxorem, educavitque ejus filium, nomine Perſeum, 4.

Hic ſimul adolevit, talaribus à Mercurio donatus, & falce adamantinâ, inſuperque Plutonis galeâ inſtructus, & Minervæ ægide, ſeu ſcuto æreo, ita ſplendenti, ut inſtar ſpeculi redderet objectorum imagines, primùm, Andromedam, Cephei Æthiopum Regis filiam, ob matris Caſſiopes, ſeu Caſſiopeæ ſuperbiam, cùm decore formæ Nymphis ſe præferret, ad ſaxum ab iiſdem Nymphis alligatam, & marino monſtro expoſitam liberavit, & uxorem duxit. 5. Inter aſtra deinde, mater & filia cum genero relatæ ſunt, 6. Tum expeditionem ſuſcepit adverſus Gorgonas, (de quibus ſuo loco diximus) congreſſusque cum Meduſâ illarum principe, vipereis capillis formidabili, illius caput in ſcuto ſuo adverſus intuens, Pallade manum dirigente, amputavit, quod deinde in ægide adligatum abſtulit, & ad illius aſpectum innumeros in ſaxa convertit. 7. Præ cæteris autem Atlantem Mauritaniæ Regem, quòd ipſum excluſiſſet hoſpitio, ejusdem capitis objectu, in montem ſui nominis commutavit. 8. Porrò, è ſanguine, qui ex cæſo capite defluxit in terram, natus eſt Pegaſus equus 9. ita dictus ἀπὸ τῆς πηγῆς, id eſt, à fonte, quòd juxta Oceani fontes natum putent. 10. Hinc, cum in Heliconâ montem evolaſſet (erat enim alatus ſaxum ungulâ feriens, aperuit fontem, qui *Hippocréne* Græcè, id eſt, fons equinus; Latinè *Caballinus* dicitur. 11. Poſtea verò, cùm ex Pirene, Corinthio fonte, biberet, à Bellerophonte, qui id temporis expeditionem parabat in Chimæram, captus eſt.

 Fuit

4. Lactant. Stat. Theb. l. 2. n. 220. Serv. Æn. l. 7. n. 372.
5 Hyg. fab. 64. Prop. l. 2. el. 21. n. 21.
6 Hyg. A. P. c. 11. Manil. l. 1. n. 356.
7. Apollod. l. 2. c. 4. §. 1. Serv. Æn l. 6. n. 289 p. 261. Strab. l. 8
8. Ovid. l. Met. 4. n. 641. Lucan. l. 9. n. 654.
9. Hyg. fab 151. P. A. 2. c. 18. Apollod. l. 2. c. 3. §. 2 Ovid. l. Met. 4. n 785. Strab l. 8. p. 161
10. Heſiod. Theog. n 82.
11. Ovid. Faſt. l 5. n. 7. Met. l. 5. n. 262. Pauſ. Corinth. p 46. & 29. Strab. l. 1

BELLE-RO-PHON. Fuit Bellerophon, ſeu Bellerophontes (ſic vocatus à Bellero quodam Corinthiorum Principe, quem de medio ſuſtulit, cùm antea Hipponoüs diceretur, ab equis fræno regendis, quam artem primus docuiſſe fertur.) fuit, inquam, Glauci Regis Ephyræ filius, 12. inclyto decore conſpicuus, & virtutis maximæ. Hic cùm Stenobœam Præti uxorem, de ſtupro illum interpellantem, conſtanter repuliſſet, repulſa & furore amens mulier apud virum accuſat innocentem hoſpitem. Noluit Prætus illius ſanguine violare jura hoſpitii, ſed cum ad Jobatem ſocerum, datis ad id codicillis, in Lyciam miſit. Lectis literis Jobates, in ultionem criminis, ad Solymos domandos Bellerophontem miſit, ut prætextu memorabilis pugnæ occumberet. 13. Verùm, cum & Solymos viciſſet facilè, aliisque multis periculis objectus, ſemper victor rediiſſet, poſtremò ad interimendam Chimæram miſſus eſt; quem etiam laborem, Neptuni beneficio nactus Pegaſum equum, ſummâ cum laude ſuperavit. 14. Quapropter Jobates, virtutem Juvenis admiratus, alteram illi ex filiâbus, cum regni parte, uxorem dedit. 15. Id cùm audiſſet Stenobœa, ſibi ipſa mortem conſcivit. 16. At Bellerophon, felici rerum ſucceſſu elatus, dum in cœlum evolare nititur cum Pegaſo, œſtro à Jove immiſſo correptus, excutitur equo, & in campum decidit, quem *Aleium* dixere, à verbo ἀλέυω, erro, quòd in eo cœcus erraſſet Bellerophon ad vitæ finem: Pegaſus verò inter ſydera relatus eſt. 17. Sunt qui fabulæ huic de Chimærâ locum fuiſſe putent indè datum, quòd immanis quidam pirata, nave ſolitus vehi, cujus prora leonem, puppis draconem, reliquum corpus capram depictam exhiberet, à Bellerophonte, oblongâ navi inſtructo, vocatâ Pegaſo, interemptus ſit. 18. Hinc pro-ver-

12. Apollod. l. 1. c. 9. §. 3. l. 2. c. 3. §. 1.

13. Apollod. l. 2. c. 3. § 1. Hyg. P A. 2. c 18. & fab. 57.

14. Apollod. l. 2. c. 3. §. 2. Homer. Iliad. Z. n. 160.

15. Apollod. l. l. Hyg. fab. 57.

16. Hyg. fab. 57. & 243.

17. Hyg. A. P. l. 2. c. 18.

18. Plut. in clar. mul. p. 248. Palæph. de incred. c. 29.

J. van Vianen del.

verbium manavit Βελλεροφόντου τὰ γράμματα, *Bellerophontis literas*, ſupple, affert; in eum cadit, qui literas velut commendatitias perfert, quæ ſcriptæ ſint in ejus perniciem. Vulgò *literas Uriæ* vocant.

ÆSCULAPIUS.

MYSTAGOG. Quid ſic hæres, mi Palæophile? quid ita diù obtines ſilentium?

PAL. Barbatum illum contemplor ſenem, 1. nodoſo ſcipione innitentem, coronâ redimitum laureâ & canibus cinctum. 2. Tu mihi quæſo nomen, Myſtagoge, illius, genusque ac dotes ediſſere.

MYST. Æſculapius eſt Medicorum ac Medicinæ Deus, 3. (ideò enim receptus inter Deos eſt, quòd 4. Medicinam adhuc rudem ſubtiliùs excoluiſſet) Apollinis ex Coronide Nympha filius. 5. Quam deinde Nympham Apollo ſagittis confixit, quòd ſe ab alio poſteà paſſa eſſet adoleſcente pollui; 6. ſed facti pœnitens Apollo, ſecto ejus utero, fœtum eduxit vivum, & Chironi medico educandum tradidit. 7. à quo artem Medicinæ perdidicit puer Æſculapius, 8. eâque ſic excelluit, ut quia ægris valetudinem, & deſperatis redderet ſalutem, ad vitam mortuos revocare ſit exiſtimatus. Unde graviter Rex inferorum Pluto apud Jovem conqueſtus, ſuum ſibi cenſum imminui, & abduci ſubditos, obtinuit, ut Jupiter ictu fulminis exanimaret Æſculapium. 9.

Gerit autem coronam lauream, 10. propterea quod arbor hæc ad plurimorum valeat malorum remedia. Nodoſum manu tenet bacillum, ad ſignificandam artis medicæ difficultatem. Canes adpictos vides, & canes in ejus templo ponebantur, quòd à mul-

1. Lucian. in Jove Trag. p. 142. Cic. N. D. l. 3. c. 34.
2. Pauſ. Corinth. p. 69. Hyg. P. A. 2. c. 14.
3. Lucian. Deor. conc. p. 711. Homer. hymn. 15. n. 1.
4. Lucia. l. 1. p. 140.
5. Hom. in hymn. 15. n. 1. Euſeb. Præp. Euang. l. 2. p. 57. Hyg. fab. 202.
6. Ovid. 2. Met. n. 598. Pauſ. Corinth. p. 619.
7. Ovid. Met. l. 2. n. 68.
8. Lact. l. 1. c. 10.
9. Virg. l. 7. Æn. n. 765. Pind. Pyth. 3. n. 97.
10. Diod. l. 4. p. 189. Feſtus.

à multis crederetur incertis natus parentibus, & expoſitus fuiſſe nutritus à cane. 11. Ajunt alii, 12. capram, quam canis ſequebatur, infanti derelicto præbuiſſe lac; & ab paſtoribus viſam eſſe flammam ejus verticem lambere, & circum tempora paſci, indeque divinitatis augurium captum esſe; & in ejus ſacrificiis, capram apud Cyrenenſes immolari ſolitam, vel quod nutritus à caprâ, vel quòd ſanitati hoc animal videatur esſe contrarium, cùm perpetuâ laborare febri dicatur. 13. Gallos etiam gallinaceos eidem ſacrificari conſuevisſe ex Platone 14. colligitur, cujus rei cauſa me latet.

PAL. Ubinam præcipuè cultus eſt?

MYST. Epidauri 15 primùm, ubi natus eſt; unde Romam accitus, urbem gravi peſtilentiâ liberavit. Quamobrem, ipſi Tiberinâ in inſulâ templum. 16. dedicatum eſt, ubi ſub ingentis ſerpentis ſpecie colebatur; idcirco quòd Romani, cum Epidaurum venisſent, Æſculapii numen exportaturi, grandis ſerpens in eorum navem ſe penetravit, quem illi Deum Æſculapium rati, Romam ſecum adduxere. Ferunt alii ab Epidauriis Romanos humaniter acceptos, in templum Æſculapii ductos esſe, & anguem, cuius ſub imagine venerabantur Deum illum, ultrò in eorum navem esſe ingresſum. 17.

De filiis Æſculapii, nihil fermè tibi dicendum habeo, præter nomen. Filios ſuſtulit duos, totidemque filias; Illi Machâon & Podalirius vocati, ambo Medicinæ arte clari, qui Agamemnonem Græcorum ducem ſecuti, non mediocrem opem apud Trojam commilitonibus attulere. 18. Filiæ, *Hygæa*, id eſt, Sanitas (quam aliqui non filiam ejus, ſed uxorem. 19. putant) & *Jaſo*, ἀπὸ τοῦ ἰᾶσθαι, à medendo, dictæ.

PAL. Nihilne dicis de Chirone ejus præceptore?

MYST.

11. Lact. de falſ. Rel. l. 1.
12 Pauſ. in Corinth. p. 68.
13. Didym. ap. Nat. Com. l. 4. c. 11.
14. In Phædone. p. 43. Lactant. l. 3. c. 19.
15. Liv. l. 10. c. 47.
16. Flor. epit. l. 11. Plut. Quæſt. Rom. 39.
17. Ovid. l. Met. 15. n. 624. Liv. l. 29. c. 11.
18. Apollod. l. 3. c. 9. §. 8 Diodor. l. 4. p. 89 Pauſ. Meſſ. p. 147.
19. Orph. in hymn. 65. n. 7.

MYST. Dicam, quandò ita cupis. Fuit Chiron Centaurus, Saturni & Phillyræ filius. 20. Hujus Nymphæ cùm potiretur amoribus Saturnus, Opis uxoris interventu turbatus, ſubitò ſe in equum convertit; undè Phillyra ex eo prægnans, fœtum peperit, cujus anterior pars hominem, poſterior equum referebat, eumque Chironem appellavit. 21. Qui ubi primùm adolevit, in ſylvas ſeſe contulit, ibique herbarum vires edoctus præſtantiſſimus evaſit medicus, cæterarumque laude virtutum ſic excelluit, 22. ut Achillis inſtitutor ſit electus, 23. & Æſculapium medicinam docuerit. 24. Poſtremò, cum Hercules arma attrectaret aliquandò, è ſagittis una, Lernææ hydræ veneno imbuta, fortuitò in ejus pedem decidit; quod vulnus cùm eſſet inſanabile, & cruciatus afferret intolerandos, mori exoptavit, ſed non potuit, quòd utroque parente immortali natus eſſet. Demùm, commiſeratione Deorum in Cœlum tranſlatus eſt, ubi Sagittarii ſignum in Zodiaco efficit. 25.

20. Apollod. l. 1. c. 1. § 4. Hyg. Fab. Præf. & P. A. 2. c. 38. Apollon. l. 1. n. 554. 21. Schol. Apollon. l. 2. n. 1235. 22. Virg. 3. Georg. n. 549. Pindar. Pyth. 2 4. n 181. 23. Homer Il. γ. n. 831. Auſon. Eid. 4. n. 20. 24. Lactant. l. 1. c. 10. 25. Hyg. P. A. 2. c. 38.

PROMETHEUS.

PROMETHEUS, Japeti filius, 1. & pater Deucalionis, 2. primus hominem è luto finxiſſe dicitur, 3. felici adeò ſucceſſu, ut ipſius ſolertiam admirata Minerva, obtulerit ultrò, ſi quid ad ſui abſolutionem operis, deſideraret eorum, quæ in Cœlis ſunt. Cui Prometheus, dicere ſe non poſſe ait, quid ſibi ex iis foret utile, quæ nunquam uſurpaſſet oculis. Itaque, Minervæ ope, in Cœlum evectus, luſtratis omnibus, Solis ignem conſpicatus, homini ſuo animando convenientiſſimum, admovit rotæ ſolari ferulam, quam habebat, eâque

1. Heſiod. Theog. n. 508. Hyg. Fab. Præf. 2. Apollon. l. 3. n. 1086. 3. Claud. 4. Paneg. de conſ. Hon. 227.

eâque accenſâ in terras ignem detulit. 4. Hoc furtum graviſſimè ferens Jupiter, Pandoram 5. miſit in Orbem cum pyxide malorum plenâ, quam offerret Prometheo. At hic veritus, ſuſpicatus id quod erat, donum recuſavit; ſed non recuſavit Epimetheus ejus frater: accepit, aperuitque pyxidem, & malorum genus univerſum imprudens effudit; quod ut animadvertit, clauſit illicò pyxidem, & ſpem in ejus fundo adhuc hærentem, commodùm retinuit ne elaberetur. Audi quàm ſuaviter Venuſinus Poëta de hoc furto. 6.

Audax Japeti genus,
Ignem fraude malâ gentibus intulit.
Poſt ignem æthereâ domo
Subductum, macies & nova febrium
Terris incubuit cohors.

Ipſum verò furem Prometheum, in Caucaſo monte, per Mercurium adligari juſſit Jupiter, aquilamque adhibuit, jecur ejus aſſiduè roſtro depaſcentem. 7. Cujus ſupplicii cauſam quidam 8. fuiſſe ajunt, non ignem Cœlo ſubreptum, ſed quòd fœminam, animalium pernicioſiſſimum, effinxerat.

Fabulam fabulæ attexit Nicander, 9. ingratos homines poſt acceptum ignem, furtum indicaſſe Jovi; quibus muneris loco perpetuam Juventutem largitus eſt. Hanc, cum aſino clitellario impoſitam ferrent, aſinusque ad fontem bibiturus accedens, prohiberetur à ſerpente, aquis incubante; facultatem demùm obtinuit bibendi, poſtquam pactus eſt daturum ſe illi id omne quod geſtabat. Hinc factum ut ſerpens, exuviis ſenectæ cum pelle poſitis, juveneſcere videatur.

At Prometheus de Jove benè meritus, (ipſi enim aliàs aperuerat inſidias Saturni patris; & à nuptiis cum Thetide contrahendis, quas exitiabiles fore prædixerat, eundem avocarat) in gratiam ac-

4 Fulgent. Myth. 2. 9. Serv. Ecl. 6. n. 42. Lucian. Prom. p. 15. 5. Pauſ. Attic. p. 22. Apollod. l. 1. c. 7. §. 2. Heſiod. Εργ. n. 60. Θ ογ. n. 570. 6. l. 1. carm. 3. n. 27.

7. Apollod. l. 1. c. 7. §. 1. Serv. l. l. Lucian. de ſacrif. p. 365. Heſiod. Theog. n. 523. Apollon. l. 2. n. 1254.

8. Menander Poët.

9. In Theriacis. n. 343.

cepti beneficii, Herculis operâ, qui telo transverberavit aquilam, ſupplicio exemptus eſt. 7.

Fuit verò Prometheus, ut ipſum nomen indicat, vir prudentiſſimus, ἀπὸ τῆς προμηθείας, id eſt, à providentiâ ſic appellatus, qui, quòd rudes & agreſtes homines ad humanitatem informaſſet, hominem ex luto finxiſſe; quòd in Caucaſo Scythiæ monte ſyderum curſus obſervaret, affixus Caucaſo; quòd ignis eliciendi è ſilice, alendique rationem inveniſſet, aut primus aperuiſſet naturam ſulminis, ignem Diis ſubripuiſſe, & quòd ingenti ſollicitudine ac cura, huic ſtudio addiceret animum, aquila jecur ejus exediſſe dicitur.

7. Pauſ. in pr. Eliac. p. 158. Hyg. fab. 54. & P. A. 2. c. 15.

PAL. Deucalion, 8. quem Promethei filium vocaſti modò, illene fuit, qui perditum hominum genus reparaſſe dicitur?

8. Apoll. l. 3. n. 1086.

MYSTAGOGUS. Ipſiſſimum fuiſſe fabulantur. Cùm enim apud Thesſalos imperitaret, eluvione omnium maximâ, univerſum terrarum orbem inundatum esſe ajunt; genusque humanum funditùs deletum, uno Deucalione, ejusque uxore Pyrrhâ ſervatis: Qui naviculâ delati in Parnasſum montem, cùm aquæ deſedisſent, conſulto Themidis oraculo, quânam arte reſtitui posſet hominum genus; reſponſum eſt, ſi magnæ matris osſa poſt tergum jacerent. Jactis itaque poſt tergum lapidibus, (eò ſpectare rati oraculi vocem, ut magna illa mater esſet ipſa terra; ejusque osſa lapides) mirum dictu! quos lapides projiciebat Deucalion, in viros; quos verò Pyrrha, in fœminas mutatos esſe ſomniant. 9.

— Saxa
Miſſa viri manibus faciem traxere virorum;
Et de fœmineo reparata eſt fœmina jactu.
Inde genus durum ſumus.
Et documenta damus, quâ ſimus origine nati.

9. Ovid. 1. Met. r, 411.

At,

At, undè datus huic fabulæ locus? Vir bonus ac pius Deucalion, ipſiusque religioſa conjux, exemplo vitæ. & urbanâ conſuetudine, feros ac duros, & quaſi lapideos homines, emollierunt, & ad civi em humanumque cultum traduxerunt. Atque hæc eſt hujus anſa fabulæ.

A T L A S.

PAL. Quis ille, Cœlum humeris ſuſtentans? *MYST.* Atlas Mauritaniæ Rex, Japeti filius, Promethei frater. Is, cùm ex oraculo didicisſet, imminere ſibi perniciem ab uno è filiis Jovis, conſtituit neminem prorſùs excipere hoſpitio At Perſeus Jove progenitus, cùm ſortè per Atlantis ditionem iter haberet, & Atlantem adiisſet officii gratiâ, ab illo excluſus, irritatusque tantâ inhumanitate, objecto clypeo, quem ferebat, oſtenſoque Meduſæ capite, illum in ſui nominis montem mutavit, ſublimem adeò, ut Cœlum creditur attingere. 1. De illo ita Maro: 2.

1. Heſiod. in Melp. p 322.
2. Virg. 4. Æn. n. 246.

——— Jamque volans apicem & latera ardua cernit
Atlantis duri, cœlum qui vertice fulcit,
Atlantis, cinctum aſſiduè, cui nubibus atris
Piniferum caput, & vento pulſatur & imbri.
Nix humeros infuſa tegit; tum flumina mento
Præcipitant ſenis, & glacie riget horrida barba.

Quòd autem aſtrologus fuerit eximius, primusque de cœleſti ſphærâ diſputarit, ideò Cœlum ſuſtinere dictus eſt, 3. & filiæ quas habuit, ſtellæ fuerunt à veteribus habitæ.

3. Diodor. l. 1. p. 163.

PAL.

PAL. Quæ fuere illæ filiæ, aut quod earum nomen?

MYST. Aliæ dicuntur *Hyades*, quas ab uxore Æthrâ 4. aliæ *Pleiades*, quas à Pleione conjuge alterâ, ſuſcepit. 5. Illarum nomina hæc ſunt, Ambroſia, Endora, Paſithoë, Coronis, Plexantis, Pytho, & Tyche: 6. iſtarnm autem, Electra, Halcyone, Celæne, Maïa, Aſterope, Taygete, Merope; 7. omnes numero quatuordecim.

PAL. HYADES andè dictæ?

MYST. Ἀπὸ τȣ̃ ὕειν, à pluendo.

8. *Navita quas* Hyades *Grajus ab imbre vocat.* Ob maximas pluvias, quas creant, dum oriuntur vel occidunt, à Latinis dictæ *Suculæ*, quòd Græci vocent ὕας, quas Latini *ſues*, 9. vel quòd luto, tanquam ſues, gaudere videantur, ob aſſiduos imbres quos generant. Alii ſic vocatas volunt ab Hyante fratre, quem cùm à leone devoratum implacabili luctu proſequerentur, Jovis commiſeratione in ſeptem ſtellas ſunt converſæ, quæ viſuntur in capite Tauri. Hyadeſqne indè dictæ, 10. quòd etiamnum lachrymarum imbres ab earum oculis profluere credas.

PAL. Pleiades verò, cur ſic appellatæ?

MYST. Ἀπὸ τοῦ πλέειν, à navigando; 11. propterea quòd ortu ſuo commodum navigationi tempus oſtendunt; à Latinis *Virgiliæ* dictæ, à verni, quo exoriuntur, ſignificatione temporis. Vel Pleiades dictæ, quaſi πλείονες, hoc eſt, plures; quòd nunquam ſingulæ appareant, ſed omnes ſimul, 12 præter Meropen, quæ vix ſe præbet aſpectabilem, idcircò, quia cùm reliquæ ſorores Diis nupſiſſent, ſola Merope mortali viro Siſipho nupſerit, quam ob cauſam, velut pudore ſuffuſa latitat. 13. Alii putant hanc eſſe Electram, ideòque videri obſcuriorem, quòd excidium Trojanum ſpe-

4. Ovid. Faſt. l. 5. n. 171.
5. Ovid. 5. Faſt. n. 83.
Hyg P. A. 2. c. 21. fab. 192. Euſtath. Hom. Od. p. 475.
6. Hyg. l. 1.
7. Arat. in Aſtron. Hyg. l. 1.
8 Ovid. 5. Faſt. n. 166.
9. Gell. l. 13. c. 5. Hyg. fab. 192. Serv. Georg. l. 1. n. 138.
10. Hyg. P. A. 2. c. 21.
11. Serv. Georg. l. 1. n. 138.
12. Hyg. fab. 192. P. A. l. 2. c 21. Euſtath. Hom. Odyſſ. p. 475.
13. Ovid. Faſt l. 4. n. 169.

ſpectare non potuerit, ſed oculis objecerit manum. 14.

14 Ovid. 4. Faſt. n. 177.

Fuerunt autem & Pleïades in ſtellas transformatæ, quòd, ſicut Hyades Hyantem fratrem, ita Pleïades caſum Atlantis patris in montem mutati incredibili dolore lugerent. Nunc pauca de illarum patruo.

Heſperus is fuit Atlantis frater, à quo Italia, ubi aliquandiù manſit, *Heſperia* dicta eſt. 15. Cùm autem montis Atlantis verticem, aſtra ſpeculandi causâ, frequens aſcenderet, & aliquandò non comparuiſſet, honores divinos illi vulgus adhibuit, ſtellamque lucidiſſimam ejus nomine appellavit, 16 qui φωσφόρος, Latinè *Lucifer* dicitur, cùm antegreditur Solem, cùm ſubſequitur autem *Heſperus*, ſeu *Heſper* & *Heſperugo*, *Veſper*, *Veſperugo*.

15. Serv. Æn. l. 1. n. 334.

16. Nat. Com. l. 4. c. 7.

Heſperides, hujus Heſperi filiæ tres, Ægle, Arethuſa, & Heſperethuſa, hortos habuiſſe dicuntur, nemore aurifero pretioſos: quorum cuſtodiæ excubabat draco pervigil, quem cùm peremiſſet Hercules, aurea mala abſtuliſſe fabulantur. Hinc, *Heſperidum mala largiri*, μῆλα ἑσπερίδων δωρῆσαι, dicuntur, qui magna ſplendidaque largirentur. 17.

17. Ser. Æn. l. 4. n. 484. Diodor. l. 4. p. 164.

ORPHEUS
ET
AMPHION.

UTRUMQUE ſimul in unâ eâdemque tabulâ, iisdemque fermè coloribus expreſſum intueris: quia eâdem arte uterque ex æquo claruit, uterque lyræ cantu, non homines ſolùm, ſed pecudes, ipſaque ſaxa movit

Orpheus certè, Apollinis ex Calliope Muſâ filius

lius, 1. acceptâ à patre lyrâ, tam ſcitè canebat, ut feras cicuraret, fluvios ſiſteret, ſylvaſque totas concitaret in admirationem ſui. 2. Ad inferos cum eâdem lyrâ deſcendiſſe ferunt, ut Eurydicem uxorem, à ſerpente occiſam, dum effugeret Ariſtæi vim. 3. repeteret à Plutone & Proſerpinâ, eoſque ſuavitate cantûs ita demulſiſſe, ut illius impetrarit reditum ad vitam, eâ tamen lege, ut conjugem non priùs aſpiceret, quàm ad ſuperos perveniſſent. Id, ob amoris impatientiam, præſtare cùm non valuiſſet, reductam eſſe iterùm ad inferos Eurydicem. 4. Quare Orpheus, vitam deinceps cælibem agere decrevit, aliosque benè multos abalienavit ab amore fœminarum; quam ob cauſam à Mænadibus ſeu Bacchis diſcerptus eſſe dicitur; aliam tamen alii afferunt, nimirùm Veneris inſtinctu, amore inflammatas ſic in Orpheum fuiſſe fœminas, ut in ejus amplexum certatim irruentes contentione ac libidine furiosâ incitatæ eum dilaniarint. 5. Ejus oſſa Muſæ collegerunt, & in ſepulcrum intulerunt non ſine lachrymis; lyra inter aſtra relata eſt.

AMPHION, Jove & Antiope ortus 6. accepit & ipſe à Mercurio lyram, ſeù teſtudinem, ejuſque ſono ſaxa numerosè movit, 7. & ad Thebanæ urbis mœnia conſtruenda compoſuit, ut ait Horat. 8.

Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis,
Saxa movere ſono teſtudinis, & prece blandâ
Ducere qui vellet.

Locus fabulæ indè datus, quòd & Orpheus & Amphion, eloquentiæ facultate, quâ præcellebant, feros homines ad manſuetius vitæ genus revocarint. 9.

ARION dignus eſt, qui duobus hiſce citharœdis comes erat; & miror abesſe ab hoc loco ejus imaginem. 10. Fuit enim Poëta lyricus, patriâ Me-

1. Virg. Ecl. 4. n. 57.
2. Apoll. l. 1. Argo. Diodor. l. 4. p. 162.
3. Virg. Georg. l. 4. n. 455.
4. Serv. Æn. l. 6. n. 119. Apollod. l. 1. c. 3. § 2. Albric. Imag. c. 18. Fulgent. Myth. l. 3. c. 10. Apollod. l. 1.
5. Rhodig. A. L. 6. 14.
6 Hyg. fab. 155.
7. Pauſ. in Bœotic. in. 295.
8. De Art. Poët. n. 394.
9. Solin. c. 7.
10. Herod. in Clio.

11. Ovid. l. 2 Faſt. n. 115 Herodot. l. 1. p. 9. & 10. Lucian. Dial. Nept. & Delph. p. 250.
12. Ovid. Faſt. l. 2. n. 117.
1. Apoll. Schol l. 1. n. 558.
2. Apoll. Schol. 4. Argon. n. 816
3. Apoll. 4. n. 868.
4 Agam. apud Lycophr. Schol. n. 178. Ptolem. Hephæſt. l. 7. p. m. 335.
5 Apollod. l. 3. c 12 §.
6 Ptolem. Hephæſt. l. 1.
6. Apoll.. l. 1. Eurip. Iphig. in Aul. 209. & 926.
7. Apoll. l. 3. c. 12. §.
8. Schol Homer. Iliad. A. n. 5 . Stat. Ach. l 2 n. 381. Liban.

thymneus è Lesbo inſulâ, qui grandem pecuniam, cùm artis, quam profitebatur, beneficio collegiſſet, & navi, ex Italiâ Lesbon repetens, videret ſibi inſidias à ſociis parari propter opes; nautas oraſſe fertur, ut carmen aliquod, priùſquam moreretur, concinere ſibi liceret; quo impetrato, ſumptâ citharâ, ſuaviterque modulans, in mare ſe dejecit; ſed à delphino, quem cantu pellexerat, exceptus dorſo, Tenarum deportatus eſt. 11.

Ille ſedet, citharamque tenet, pretiumque vehendi
Cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.

Delphinus autem ipſe in præmium hujus officii in Cœlum elatus eſt. 12.

ACHILLES.

ACHILLES Pelei fuit ex Thetide filius, 1. quem adhuc infantem ſtygiis undis mater immerſit. Ex quo factum, ut ejus corpus tela omnia retunderet, nec ullo ſauciari modo poſſet, eâ exceptâ parte pedis, quâ prehenſus erat, dum ablueretur. Alii dicunt, à Thetide occultatum ſub igne noctu, poſtquam interdiu ambroſiâ perunctus fuerat, 3. unde *Pyriſous* primò dictus, quòd ab igne ſervatus eſſet; 4. poſtea *Achillis* nomen obtinuit, ab α & nomine χεῖλος, *labrum*, quaſi ſine labro, 5 ejus enim labrum exuſtum eſt; propterea, quòd illud ſibi lingebat infans, cùm ungebatur, atque ita ambroſiâ non potuerat illini. 6 Alii à Chirone Centauro educatum perhibent, & leonum viſceribus, aprorumque & urſorum medullis, lactis loco, fuiſſe paſtum. 7. Hinc videlicet infracta illa ortum habuit. 8. magnitudo

do animi, corporiſque robur invictum, adeò ut, in proverbii loco vocari ſoleant Achilles, qui fortitudine præſtant, & Achilleum dicatur argumentum, quod contrariis rationibus infirmari nequeat.

Cum autem ex oraculo audiſſet Thetis, periturum in expeditione Trojanâ filium, aliundè verò, Calchas vates pronuntiaſſet, ſine Achille expugnari Trojam non poſſe, Ulyſſis aſtu, coactus eſt arma capeſſere. 9 Dum enim, matris juſſu, latet Achilles, virgineo tectus habitu, in Gynæceo regio, apud Scyron inſulam de Cycladibus unam, inter filias Lycomedis Regis; 10. id ſubodoratus Ulyſſes, eò contendit cum mercibus mercator perſonatus, quas in illo Gynæcæo venales exponit, Achillis à virginibus diſcernendi cauſâ. Hic puellæ regiæ, pro inſitâ ſexûs indole, dum in armillas, ſpecula, monilia, cæteraque id genus mundi muliebris ornamenta curioſas manus injiciunt, cupidisque inſpiciunt oculis; Achilles contrâ, clypeos attrectare, caſſides aptare capiti, vibrare enſes & lateri accommodare. 11. Quo indicio, virum ſe prodens, ad bellum proficiſci compellitur; armis priùs inſtructus ab Vulcano, Thetidis rogatu, impenetrabilibus. Ad Trojam Hectorem Priami filium interfecit; 12. ipſeque viciſſim à Paride ex inſidiis, occaſione Polyxenæ interfectus eſt, 13. cujus interitum Nymphæ omnes ac Muſæ fleviſſe dicuntur. 14.

Erat Polyxena Priami Trojanorum Regis filia, decore excellenti virgo. 15. Hanc in Trojæ mœnibus, Achilles fortè vidit & amavit, ſibique optavit uxorem; annuit Priamus, conveniunt in Apollinis templum, inituri fœdus, irrepit clàm Paris frater Hectoris, occultat ſe ponè ſimulacrum Apollinis, Achillemque nihil tale ſuſpicantem ſagittâ perimit, in eam pedis adactâ partem, quæ

ψογ. Α'χιλ. p. 99. Συγκ. Α'ιαντ. καὶ Α'χιλλ. p. 129.
8. Gell. l. 2. c. 11.
9. Hom. Iliad. 1. n. 410. Schol. Iliad. A. n. 418. Lycoph. n. 277.
10. Apoll. l. 3. c. 12. §. 8.
11. Apoll. l. 3. c. 12. § 8. Hyg. fab. 96. Schol. Lycoph. n. 277. Homer Iliad. T. n. 332.
12. Hyg. fab. 112.
13. Virg. Æn. l. 6. n. 57. Hyg. fab. 110, 113. Serv. Æn. l. 3. n. 222.
14. Schol. Lycoph. n. 277.
15. Hyg. fab. 110. Apoll. l. 3. c. 11. §. 5.

16. Hyg. ſola vulneri erat obnoxia. Captâ deinde Trojâ,
fab. 110. Polyxenæ ſanguine Achillis umbrae, parricidii
Serv. l. 1. pœnas repoſcenti, Græci parentarunt. 16.

ULYSSES.

ULYSSES, Græcè Ὀδυσσεὺς ita dictus, ut
1. Euſtath. nonnulli putant, ab ὁδὸς, via; 1. quod in
Homer. ipsâ viâ, ejus mater, iter faciens lapſa,
Odyſſ. p. illum pepererit, in Ithacâ inſulâ, (unde cogno-
704. minatus *Ithacus*) aut, ut quibusdam placet, in
2. Hyg. Bœotiâ natus eſt, Laërte & Anticlëâ parentibus.
fab. 97. 2. Uxorem habuit Penelopen, prudentiæ juxta
Serv. Æn. ac caſtimoniæ laude celeberrimam. 3. Ardente
l. 3. n. 261 bello Trojano, ne ab chariſſimâ ſibi conjuge
3. Hyg. abſcedere cogeretur, inſaniam ſimulavit, junctis
fab. 256. aratro diverſi generis animalibus, & ſalem ſulcis
4. Hyg. mandans. Verùm ejus fraude à Palamede detectâ,
fab. 95. qui aranti filium adhuc puerulum objecit, ex-
Serv. Æn. ploraturus, an vomere illum proſciſſurus eſſet;
l. 2. n. 81. Ulyſſes flexo vomere cum declinaſſet, ne filium
Philoſtr. læderet, mentis compos judicatus, ad bellum
Heroïc. p. ire compulſus eſt, 4. ubi egregiam navavit ope-
683. ram; effecitque ipſe unus potiſſimùm, ut Troja
5. Hyg. caperetur, amotis omnibus illius expugnandæ
fab. 102. fatalibus impedimentis: Nam & Achillem, ut
6. Serv. dixi modò, latitantem ad bellum perduxit; &
Æn. l. 2. ſagittas Herculis à Philoctete impetratas ad Tro-
n. 13. jam pertulit, 5. & cinerem Laomedontis qui
7. Serv. ſuper Scæâ portâ Ilii ſervabatur, abſtulit. 6. &
Æn. l. 2. n. Palladium ex eâdem rapuit urbe; 7. & Rhœſo
166. Thraciæ Rege occiſo, equos ejus abduxit, priuſ-
Quint. quam Xanthi aquam deguſtaſſent. 8. Quæ omnia
Smyrn. l. in Trojæ fatis erant, ſine quibus Troja capi non
5. n. 253. poterat.
8. Virg.
Æn. l. 1 n.
473. & ad
illum Ser-
vius.

Deindè,

Deindè, cum Ajâce, Telamonis & Heſiones filio, Græcorum, ubi diſceſſeris ab Achille, fortiſſimo, pro Achillis armis, coram judicibus contendit, qui Ulyſſis eloquentiâ victi ſecundùm illum dixere ſententiam, eique arma addixerunt: 9. Quo dedecore, in furorem verſus Ajax ferro incubuit; 10. ejus cruore in Hyacinthum florem mutato. 11.

Sub hæc, immenſâ viginti annorum navigatione, adverſâ tempeſtate ſemper excluſus patriâ, primò, Polyphêmum præuſto ſtipite excæcavit. 12. Hinc in Æoliam vela faciens, ab Æolo ventos in utrem coactos obtinuit; & cùm propè teneret Ithacæ portum, ſoluto utre à ſociis, theſaurum ineſſe credentibus, reflante vento, denuò in Æoliam pulſus eſt. 13. Secundò, ſociis in belluas mutatis â Circe, ſumpto adversùs ejus veneficia, quod Mercurius miſcuerat, pharmaco, in illius ſpeluncam ſtricto enſe irruens, veneficam coëgit reſtituere ſociis priſtinam formam; atque ex eâ ſibi conciliatâ Telegonum filium ſuſcepit. 14. Tertiò, pervaſit poſthàc ad inferos, ex Tireſiâ vate ſciſcitaturus, quæ ſibi eventura forent. 15. Quartò, ad inſulas Sirenum delatus, inſidioſas evitavit cantus peſtilentis illecebras, ſociorum auribus cerâ obturatis, ipſe ad navis malum valido fune colligatus. 16. Denique laceratâ fluctibus navi, factoque naufragio, natando evaſit in portum Phæacenſium, ſolus ac nudus; ubi à Nauſicaë Alcinoï Regis filiâ repertus inter virgulta deliteſcens, benignè habitus; ſociis, & nave acceptis, dormiens in Ithacam deportatus eſt. 17. Excitatus autem à Pallade, ejus monitu mendici perſonam induit; 18. ſuos adit ſubulcos, apud quos Telemachum filium reperit, incognitus ducitur domum; ubi, poſt multas illatas ſibi à procis injurias, cum filio & duobus ſubulcis, quibus ſe indicaverat, ex compoſito arma capiens, procos ad unum omnes

9 Quint. Smyrn. l. 5. v. 306. Hyg. fab. 107.
10. Hyg. l. 1. & fab. 242.
11. Ovid. l. Met 13. n. 391.
12. Lucian. Dial. Mar. p. 241. Philoſtr. Heroïc. p. 691.
13. Hyg. fab. 125.
14. Hyg. l. 1.
15. Lucian. de Aſtrol. p. 854. Philoſtr. Heroïc. p. 691.
16 Serv. Æn 5. n. 864 Lucian. Contem. p. 357. Epiſt. Saturn. p. 628.
17. Lucian. de Paral. p. 246. Hyg. fab. 125.
18. Hyg. fab. 26.

19. Hyg. trucidavit, Penelopenque ſuam recepit. 19.
fab. 126. Fuit Penelope Icari filia 20, ſingularis pudicitiæ
20. Apollod. l. 3. c. exemplar abſolutum; 21. quæ totis viginti annis,
quibus Ulyſſes ejus maritus abfuit, pro mortuo
21. Lucian. vulgò habitus, nullis aut parentum precibus, aut
Imag. p. procorum pollicitationibus adduci potuit, ut fi-
13. Hyg. dem diſcedenti marito datam violaret, alterique
fab. 256. nuberet. Cùm autem, nobiliſſimi quique magno numero juvenes ejus limina aſſidui tererent, illamque ſinguli uxorem ſibi poſtularent, ſic ut tergiverſanti vim jamjam illaturi viderentur, tantum moræ ad deliberandum impetravit mulier aſtuta, quantùm telæ, quam in manibus habebat, abſolvendæ ſatis eſſet. At de nocte retexens, quæ de die texuerat, procos in adventum Ulyſſis diſtulit, qui, ut dictum eſt, univer-
22. Hyg. fab. 126. ſos de medio ſuſtulit. 22. Hinc proverbio dici-
23. Cic. 4. tur, *Penelopes telam retexere*, 23. pro, inanem
Acad. c. operam ſumere, alterâque manu deſtruere quod
29. Eraſm. in adag. alterâ fuit extructum.

ORION.

PAL. Quis fuit Orionis ortus?

MYST. Dicere ſuppudet Dicam tamen, ne quid te celem, quod me rogas, ſubturpe licet. Ex urinâ (ſit honos auribus) trium Deorum ferunt eſſe progenitum. Cùm enim unà iter facerent Jupiter, Neptunus, & Mercurius, nocteque oppreſſi divertiſſent in tugurium cujusdam pauperis, cui Hireus nomen; humaniter adeò, atque etiam pro tenuitate hoſpitis ſplendidè accepti ſunt, ut optionem ei dederint quidlibet petendi. Ille, velle ſe ait vitam agere cælibem, quod conjugi promiſerat morienti, filium tamen vehe-

N°. 25

J. van Vianen del.

vehementer deſiderare. Voto tam pio Dii obſequentes, bovis, quem ille mactarat ad epulum, perfudere lotio corium, jubentque illud, ita ut erat, urinâ perfuſum obtegere terrâ. Decimo poſt menſe, corium, ut juſſus erat, retegit, puerumque indè natum miratur 1. quem ab ipſâ re *Urionem*, 2. ſeu Orionem 3. nominavit. Hic deindè ſe Dianæ comitem adoleſcens adjunxit; cujus in illam amor, cùm modeſtiæ fines tranſiliret, 4. ſeu, ut ſcribunt aliqui, cùm inſolentiùs prædicaret vires corporis, jactaretque nullam eſſe feram, quam non conficere facilè poſſet; Terra, tantam non ferens arrogantiam, ſcorpionem immiſit, à quo necatus eſt. Illatus dein Cœlo, inter ſidera locatur, 5. & tempeſtates excitare creditur tùm, cùm latet; tranquillitatem contra referre, cùm ſe prodit. Unde *nimboſus Orion* à Virgilio dicitur; 6. indèque nomen habuiſſe ſuſpicantur, quòd ὀρίνω *turbo, concito, moveo*, ſignificet.

OSIRIS, APIS, ET SERAPIS.

TERNA hæc nomina habentur vulgò Numen unum; non ergò diſtinguenda ſermone ſunt.

OSIRIS, Jove & Niobe Phoronei filiâ genitus, cùm multos regnaſſet annos apud Argivos, Ægialo fratri ſuo regno relicto, incenſus cupiditate gloriæ, novum nomen, novaque regna quæſiturus navigavit in Ægyptum. Gente illâ non tam armis victâ, quàm humanitate eximiiſque beneficiis ſibi de-

1. Hyg. fab. 195. Palæph de Incred. c. 5. Euſtath. Odyſſ. E. p. 224. Ovid. Faſt. l. 5. n. 495. 2. Lactant. Stat. Theb. l. 7. n. 257. Iſid. l. 3. c. 70. 3. Hyg. P. A. l. 2. c. 34. Ovid. 5. Faſt. n. 535. Serv. l. Æn. 1. n. 539. 4. Serv. l. 1. Hyg. l. l. Euſtath. Homer. Iliad. Σ. n. 1212. Palæph. l. l. 5. Euſtath. l. l. 6. Æn. l. 1. n 539.

devinctâ 1. duxit uxorem Io, Inachi filiam, quam Jupiter in vaccam olim mutaſſe, ſuperiùs diximus. Hæc in Ægyptum, intemperiis agitata cùm perveniſſet, ſuæ reddita formæ, nupſit Osîri, & literas docuit Ægyptios; quas ob res, & ipſa, Oſirisque, divinos honores adepti ſunt, apud populos illos immortalitate affecti. 2. Primus tamen mortalem ſe præbuit Osîris, à Typhone fratre occiſus; 3. ab Iſide ſuâ (mutato enim nomine, *Io*, dicta *Iſis* eſt 4.) diù quæſitus, 5. inventus tandem in arcâ, monumento illatus eſt, in inſulâ Memphi proximâ, quam Styx, feralis ac luctuoſa palus efficit. 6. Quod autem ad inveſtigandum locum, in quo latebat, canum ſagacitate abuſa ſit, hinc eveniſſe ajunt, ut priſco more, in Iſidis ſolemni pompâ, quotannis agi ſolitâ, canes præirent 7. & Deum deinceps canino capite inſignem, Anubim nomine, haud vulgari religione colerent. 8. Hunc Poëtæ paſſim appellant *latratorem*, 9. *ſemideum canem* 10. itemque *Hermanubis* 11. dictus eſt, quòd illum, ob ſagacitatem, eundem eſſe cum Mercurio, nonnulli putent. Ad Osîrim, Iſidemque revenio.

Osîridis cadavere ſepulturæ mandato, bos quidam præſtanti ſpecie, cum apparuiſſet Ægyptiis, illum Osîrim rati, pro Deo venerati ſunt, & *Apim*, hoc eſt, eorum linguâ *bovem*, appellarunt. 12. Quia verò poſt mortem inventum eſt illius corpus incluſum arcæ, quæ σορὸς Græcè dicitur, inde *Sorâpis*, & immutatione ſecundæ literæ *Serâpis* dici cœptus; 13. de quibus clariùs mox & explicatiùs ubi adnotavero, quod Plutarchus habet de Osîride; illum ſcilicet exiſtimatum eſſe Solem, ſceptro exprimi ſolitum, in cujus apice micabat oculus; 14. ducto inde Osîridis nomine; nam *os* apud Ægyptios *multum*

&

1. Plut. & Oſir. p. 356.
2. Euſ. Præp. Euang. l. 2. c. 1.
3. Diodor. l. 1. p. 12. Serv. Æn. l. 11. n. 286. Euſeb. l. 1.
4. Hyg. fab. 145. Serv Georg. l. 3. n. 152.
5. Ovid. Met. l. 9. n. 692.
6. Serv. Æn. l. 6 n. 154
7. Ælian. de anim. l. 10. c. 45.
8. Plut. Iſid. & Oſir. p. 256.
9. Virg. 8. Æn n. 698.
10. Lucan. 8. n. 132.
11. Plut. p. 375.
12. Plut. p. 364.
13. Plut. l. l. p. 362.
14. Plut. l. l. p. 363. Macrob. Sat. l. 1. c. 21. Diodor. l. 1. p. 7.
15. Plut. l. l. p. 355.

& ἶρις *oculum* ſignificat. 15. *Oſiris* igitur, quaſi πολύοφθαλμος, multos oculos habens: quod Soli aptè convenit, qui quot radios, tot videtur habere oculos, quibus omnia luſtrat & illuſtrat. 16.

ISIS autem, quam quidam Palladem, alii Terram, Cererem alii, plerique Lunam fuiſſe ſcribunt, 17. κεραοφόρος, id eſt, cornigera effingebatur, ad Lunæ creſcentis ſimilitudinem, 18. & μελανόςολος, nigris veſtibus induta, quòd Luna luceat in tenebris, 19. ſiſtrum dexterâ, 20. ſitulam ſiniſtrâ ferens: 21. Caput vulturis pennæ coronabant, 22. nam vultur apud Ægyptios Junoni ſacer eſt, ejus denique plumis, veſtibulorum faſtigia exornari ſolita. Illius Sacerdotes ab Iſide, dicti *Iſiaci*, ſuillis & ovillis carnibus abſtinebant. 23. neque ſalem cibis adhibebant, 24. ne caſtitatem violarent; Caput radebant, 25. papyraceis tantùm calceis utebantur, 26. & lineâ veſte, quia lini uſum prima Iſis docuit, 27. ex quo Linigera 28. dicta eſt. Ut etiam *Inachis*, ab Inacho patre: 29. Cum autem Iſidis nomine paſſim intelligeretur ipſa ſapientia, in ejus templi pavimento legebantur hæc inſcripta verba: 30. Ε'γὼ ἐιμὶ πᾶν τὸ γεγονὸς, καὶ ὂν, καὶ ἐσόμενον, καὶ τὸ ἐμὸν πέπλον, ὀυδεις τῶν θεητῶν ἀπεκάλυψεν, hoc eſt, *Ego ſum quidquid fuit, eſt, & erit; nec meum peplum mortalium quiſquam retexit.*

Iſidis hujus ope, Iphis Cretenſis puella, Lygdi & Theletuſæ filia, in marem mutata eſt, ſi credere dignum eſt ingenioſo fabricatori fabularum. Lygdus ille peregrè proficiſcens uxori prægnanti mandat, fœminam ſi pariat, eam ut exponi curet. Quod cùm accidiſſet, nec vellet Theletuſa prolem perdere, ſimulat ſe peperiſſe marem, & habitu ſexum mentitur virilem; & Iphidis nomen imponit, mari fœminæque commune. Redux domum maritus, & conjugi credit, & filiæ, filii perſonam agenti

16. Diodor. l. l. Euſ. Præp. Euang. l. l. c. 9.
17. Euſ. Præp. Euang l. 2. c. 3. l 3. c. 11. Herod l. 2. p. 126.
18. Herod. l. 2. p 118.
19. Plut. l. l. p. 372. Apul. Met. l. 11. p 258.
20. Plut. l. l. p. 376. Serv. 8 Æn. 696.
21. Serv. l. l.
22. Ælian. l. de anim. 10. c. 22.
23. Plut. ſympoſ. 5. c. 10. Iſid. & Oſir. p. 352.
24. Plut. Iſid. & Oſir. p. 352.
25. Plut. l. l.
26. Plut. l. l.
27. Herod. l. 2. p. 116.
28 Ovid. 1. de pont. E. 1. n. 53.
29. Proper. l. 3 20 2, 244.
30. Plut. p. 354.

agenti. Quæ ſimul ac nubiles annos attigit, de illâ
pater agit matrimonio collocandâ. Itaque ipſi
tanquam adoleſcenti Janthe deſpondetur virgo
perelegans: itur in templum ad nuptias ritè cele-
brandas, interque eundum Iſidis opem implorat
mater mirè ſollicita, & ſupplicem audiit Iſis, Iphi-
demque puellam in Juvenem lectiſſimum mutat.
31. Ovid. 31. Sed ad Serapin nunc Apimque veniamus.
l. Met. 9. n. SERAPIS, de cujus modò nomine diximus,
666. 32. Pauſ. Deus Ægyptiorum, qui tamen in Græciâ, Athenis
in Attic. 32. præſertim, atque etiam Romæ 33. cultus eſt,
n. 16. à variis habitus, modò Jupiter Ammon, modò
33. Publ. Pluto, Bacchus, Æſculapius, modò exiſtimatus
Victor. Oſiris; 34. inter ea nomina locum habuiſſe dici-
reg. 9. 34. Tac. l. tur, quæ Græcè ἑπταγράμματα, id eſt, ſeptem
20. c. 84. literarum, ideòque abominanda cenſebantur 35.
6. 8. Plut. Hunc Deum, ſunt qui dicant fuiſſe è Ponto accer-
l. l. p. 361, ſitum à Ptolemæo Lagi; ejusque effigiem à Sino-
362. penſium Rege impetraſſe, eique templum dedi-
35. Porp. apud Gy- caſſe magnificum Alexandriæ. 36. Illum Euſebius
rald. Synt. vocat 37. malignorum dæmonum principem; cu-
6. p. 192. jus imago calathum gerebat in capite, accubante
Heſych. juxta animali tricipite, medium leonis, dextrum
36. Tac. l. canis, lævum lupi caput habente; quos draco cir-
20 c. 83. & 84 cumvolutus implicabat, capite redeunt ad Dei
37. 4. Præp. dexteram, quâ formidabile monſtrum compeſce-
Eu. c. 23. batur. 38. Porrò in omnibus ferè templis, in qui-
38. Macr. bus Serapis & Iſis colerentur, viſebatur ſimula-
in Sat. l. 5. crum, quod admoto labris digito, ſilentium vi-
c. 20. debatur indicere; nimirùm ut ſignificarent, ut
39. apud. Varro ſentit 39. tacendum eſſe, eos aliquando
Aug. de Civ. Dei fuiſſe homines. Erat enim lege cautum, pœnâ
l. 18. c. 5. capitis propoſitâ, ne quis Serapim, hominem
40. l. l. quandòque mortalem exſtitiſſe diceret.

APIS, de quo jam quædam ſuperiùs, fuit Argi-
vorum Rex, inquit Auguſtinus 40. qui navibus
transvectus in Ægyptum, factus eſt Serápis, omnium
ma-

maximus Ægyptiorum Deus. Illo extincto, ſucceſſit in demortui locum bos ille, quem paulò ante indicavimus: ſed qualis, aut cujus formæ; audi, quo pacto illum Plinius 41. deſcribat. 41. Lib. 8. c. 46.

Bos in Ægypto inquit, numinis vice colitur, Apin vocant: inſigne ei in dextro latere candicans macula, cornibus lunæ creſcere incipientis, nodus ſub linguâ, quem cantharum appellant: (Niger ex toto corpore, ait Herodotus, 42. in fronte habens candorem figuræ quadratæ, in tergo effigiem aquilæ, & præter illum cantharum in palato, duplices in caudâ pilos.) Non eſt fas, pergit Plinius, eum certos vitæ excedere annos, merſumque in ſacerdotum fonte enecant, quæſituri luctu alium, quem ſubſtituant: & donec invenerint, mœrent, deraſis etiam capitibus. Inventus deducitur Memphim à ſacerdotibus. Sunt delubra ei gemina, quæ vocant thalamos, auguria populorum. Alterum intraſſe, lætum eſt; in altero dira portendit. Reſponſa privatis dat, è manu conſulentium cibum capiendo. Germanici Cæſaris manum averſatus eſt, haud multò poſt extincti. Secretus fermè agit; cùm autem ſe proripit in cœtus, præeuntes lictores turbam ſummovent, grexque puerorum comitatur carmen honori ejus canentium. Intelligere videtur, & adorari velle. Fœmina bos ſemel ei anno oſtenditur, ſuis & ipſa inſignibus, quanquam aliis; ſemperque eodem die, & inveniri eam, & extingui tradunt. Hæc Plinius. Quibus addit Ælianus, Apin, non coïtu, ſed ex vaccâ fulgure afflatâ concipi. His nugis fidem non adhibens Cambyſes Aſſyriorum Rex, Apin enſe in femore percuſſiſſe dicitur, ut ſcilicet, ſi flueret ſanguis, deprehenderetur non eſſe Deum; cujus ſacrilegii pœnas dediſſe ferunt. 43.

42 Lib. 3. p. 195.

43. Herodot. l. I. plut. de Iſid. & Oſir. p. 368.

AP-

APPENDIX

DE

DEABUS DEORUM EFFECTRICIBUS.

DEæ illæ, Virtutes ſunt, quarum imagines in anguſtum contractas, poſtrema hæc tabella continet; quarumque præſidio, non adſcriptitii ſolùm, quos contuebamur modò; ſed cæteri etiam Dii omnes, de quibus diſſeruimus hactenùs, in Cœlum adſcenderunt, ſupremisque honoribus exornati ſunt. Vitia quædam (nam & vitiis dicatæ aræ) admiſta vides; quorum velut umbris ac receſſibus illuſtriùs Virtutès eminent, excitaturque illarum claritas, quodam quaſi colorum repercusſu. Utrisque fauſta alia quæpiam fauſtaque adjuncta ſunt Numina, de quibus pro inſtitutâ brevitate pauca.

PAX AVG.
S C
P·TR·P COS III
S C
S
CONCORDIA AETERNA
LIBERTAS AVGVSTA
S C
PVDICITIA AVG
S C
HONOS ET VIRTVS
CLEMENTIA AVGVSTI
S C
PIETAS AVG

VIRTUTES DEÆ,

Bonaque Numina.

NOn tantùm ſingulas Virtutem ſpecies, ſed Virtutem quoque ipſam veteres tanquam Deam coluere. De hâc primùm, tum verò de illis.

VIRTUS ET HONOR.

Virtus, à *viro* ſic dicta, quòd virum virtus
maximè honeſtet; 1. habita pro Deâ, & culta 1. Cicer.
fuit, 2. habitu matronali, ſenili quandòque Tuſc. 2.
ſpecie, ſaxo quadrato inſidens: cui templum M. c. 18.
Marcellus dedicavit, & Honoris ædem curavit 2. Aug. 4. de Civ.
adſtrui; ſic, ut per Virtutis templum ingreſſus c. 20.
eſſet ad ædem Honoris, 3. quo ſignificaretur, 3. Liv. l.
non niſi per virtutem patere aditum ad verum 27. c. 27. l.
honorem. Huic aperto capite ſacrificabant; quòd 29 c. 11.
ſplendidum quiddam ſit honos; unde viris illuſtri- Cic. de
bus & honoratis caput aperire ſolemus; Quid nat. l. 2. c.
mirum igitur, ipſi ſi aperiatur Honori? 23.

F I D E S

Ædem habuit Romæ, Jovi Capitolino proxi-
mam, 1. quam primus omnium Numa Pompilius 1. Cic. de
conſecraſſe dicitur. Sine cæde ac ſanguine ejus ſa- Off. l. 3.
cra procurabantur, ipſiusque Flamines albo panno c. 29.
caput habentes involutum, velatâ manu, itemque 2. Dion.
candido opertâ panno, rem ſacram faciebant: Hal. l. 2. p. 133.

ut oſtenderent, fidem debere eſſe tectam & ſecretam. Hinc *Cana fides* à Virgilio 3. dicitur; vel propter candorem animi, à quo fides ortum habet; vel, quòd in hominibus canis eſſe ſolcat. 4. Idcircò, canis albus ejus ſymbolum fuit, quo animali nullum fidelius eſt. Atque etiam duæ junctæ manus, aut puellæ geminæ, dextram dextræ conferentes; ſic enim *dextrâ datâ*, inquit Livius, *fidem futuræ amicitiæ ſanciebant.*

3. Virg. l. Æn. 1. n. 296.
4. Serv. in Æn. l. 1. n. 296.

S P E S

Ædem habuit Romæ, in foro olitorio, quæ icta fulmine deflagravit. 1. Ejus effigiem, in Adriani numiſmate aureo, ait ſe vidiſſe Gyraldus; 2. in quo fœmina erat ſtans, inſtitæ laciniam ſiniſtrâ nonnihil attollens, dextrâ in cubitum elatâ pateram præferebat, in quâ repoſitum inerat veluti ciborium (poculi genus eſt) ad floris ſimilitudinem efformatum cum hâc inſcriptione: SPES P. R. Spem in fundo pyxidis, quam Pandôra tulit, remanſiſſe, ſuo loco diximus.

1. Liv. l. 21 c. 62.
2. Synt. 1. n. 30.

J U S T I T I A.

Ejus effigies viſebatur, ore virgineo, acri oculorum obtutu, ſeverâ fronte, toto corporis habitu ad timorem feroci, ad dignitatem ornatiſſimo, ad majeſtatem venerando. 1. Apud Ægyptios, ſine capite fuiſſe ſcribit Alexander; 2. ſiniſtrâ manu exporrecta & explicatâ. Aſtræam Græci vocant, ut antè dictum eſt.

1. Chryſ. apud Gell. l. 14. c. 4.
2. Gen. Dier. l. 4. c. 22.

PIETAS

PIETAS.

Ei ſacellum Attilius Romæ Duumvir in eo loco dicavit, in quo mulier habitaſſe dicitur ea, quæ uberibus matrem in carcere aluit. 1. Erat illa plebeja puerpera, cujus mater ſupplicii causâ incluſa carceri; cum autem à janitore impetraſſet aditum, ſemper excuſſa, ne quid inferret cibi, deprehenſa eſt uberibus ſuis alens eam. Quo miraculo matri ſalus donata eſt pietate filiæ; ambæque perpetuis alimentis publico ſumptu ſuſtentatæ, & locus ille Pietati Deæ conſecratus eſt. Exemplum eſt Græcum, huic Latino ſimile, cujusdam fœminæ, quæ Cimona patrem ſuum jam grandævum, cuſtodiæ mancipatum, velut infantem admovit gremio, & lacte pavit. 2.

1. Plin. l. 7. c. 36.

2. Val. Max. l. 5. c. 4. ex. 1.

MISERICORDIA.

Huic Athenienſes aram erexerunt, & templum ſeu aſylum poſuerunt omnium primum. 1. Cum enim poſt Herculis mortem, ejus nepotes ſibi metuerent ab iis, quos avus afflixerat, Athenis Aſylum, hoc eſt Templum Miſericordiæ collocarunt, unde nullus poſſet abduci. 2.

1. Pauſ. in Att. p. 15.

2. Serv. in 8. Æn. v. 342.

CLEMENTIA.

Nihil de hâc Deâ occurrit memorabile, niſi quod Cæſaris Clementiæ templum erectum eſſe, ſcribit Plutarchus. 1.

1. In Cæſare. p. 734.

PUDI-

PUDICITIA.

Ædes Pudicitiæ Patritiæ fuit apud Romanos in foro boario: Plebeja verò Pudicitia ædiculam nacta eſt, Virginiæ beneficio, hâc de causâ. Virginiam Auli filiam, patritiâ familiâ natam, nuptamque plebejo, mat onæ nobiles, quod è patribus nupſiſſet, ſacris arcuerant, & templi Pudicitiæ prohibuerant aditu. Brevis altercatio indè ex iracundiâ muliebri in contentionem animorum exarſit. Virginia egregio facto injuriam vindicatura, in vico longo, ubi habitabat, ſacellum condidit, aramque ibi poſuit; & convocatis plebejis matronis conqueſta ſe indignè à
1. Apud Liv l. 10. c. 23. patritiis habitam: *Hanc ego aram*, inquit, 1. *Pudicitiæ Plebejæ dedico, vosque hortor, ut quod certamen virtutis viros in hâc civitate tenet, hoc pudicitiæ inter matronas ſit; detisque operam, ut hæc ara, quàm illa, ſi quid poteſt, ſanctius & à caſtioribus coli dicatur.* Eodem fermè ritu, & hæc quo illâ antiquior, culta eſt, ut nulla niſi ſpectatæ pudicitiæ matrona, & quæ uni viro nupta fuiſſet, jus ſacrificandi haberet. Quin
2. Val. Max. l. 2. c. 1. §. 3. etiam, coronâ pudicitiæ donari fœminas ſolere, quæ uno fuiſſent contentæ matrimonio, 2. memoriæ proditum eſt.

VERITAS

1. Philoſt. in Heroïc. n. 771. 2. Plut. de Adul. p. 49 3. Plut. præſt. Rom c. 11. Virtutis mater, niveis induta veſtibus, 1. ſplendore conſpicua, amœnitate comis, verecundè blanda, pignus probitatis, munimentum virtutis, humanæ ſocietatis lumen & decus, 2. temporis filia vulgò dicitur, & Saturno nata: 3. quod

quòd nimirùm, temporis ſucceſſu, inveniatur veritas. Hanc in putei fundo delitefcere, ſcribit Democritus.

MENS

t à Romanis conſecrata, ut mentem bonam largiretur, *u* in Capitolio habuit aram, à M. Æmilio poſitam; eidemque ædem voviſſe dicitur Attilius Prætor, *x* & poſtea Duûmvir ad hoc creatus, dedicaſſe.

t Aug. l. 4 cap. 21.
u Cic. 2. de Nat.
x Liv. 22. & 23.

CONCORDIA

Ab antiquis præſertim Romanis culta eſt, *y* cui variis temporibus multas fuiſſe dedicatas ædes conſtat multorum teſtimonio. Effingebatur autem, craterem dextrâ tenens, & lævâ cornu copiæ aut ſceptrum è quo fruges videbantur erumpere. Ejus quoque ſymbolum fuere, dextræ duæ junctæ ſimul, & malum punicum. *z*

y Liv. l. 9 Plut. in C Gracch. Suet. in Tib.
z. Gyr. Synt. 1.

PAX.

Ipſi aram olim *a* Athenis conſecratam fuiſſe ferunt, & Romæ templum habuit magnificentiſſimum foro proximum, quod Veſpaſianus ab Claudio inchoatum, exædificandum curavit; *b* quod deinde incendio, Commodo Imperante, conſumptum eſt. Exprimebatur Matronæ ſpecie ſpicas præferentis, oliva, vel lauro, & aliquandò roſis coronatæ. Caduceum, hujus inſigne fuit.

a Plut. in Cimon.
b Herod. l. 2.

SALUS

Tanto fuit in honore apud Romonos habita, ut feriæ antiquis eſſent, quoties Salutem Deam nominarent. *c* Romæ fuit Porta *Salutaris*, ſic dicta, quòd Ædi Salutis eſſet proxima. Ejus ſimulacrum, mulieris imago fuit, in throno ſedentis, dextrâ tenentis pateram. Ara juxta eminebat, cui anguis circumvolutus, caput attollebat. Fuit ibidem celebratum olim Salutis Augurium, quod intermiſſum, ab Auguſto renovatum legimus. *d* Erat autem quoddam divinationis genus, quo quærebatur, concederentne ipſi Dii, ut pacem poſtularet populus, quaſi nefas eſſet, eam priùs petere, quàm petendi poteſtas fieret. Ad id dies deſtinabatur quotannis, quâ die nullus exercitus ad bellum eſſet profectus, nullumque prælium commiſſum.

c Macr. Sat. I. c. 16.

d Dion. l. 27. Aug. Pol. Miſc. c. 12.

FELICITAS.

Et hæc etiam Dea, inquit *e* Auguſtinus, ædem accepit, aram meruit, ſacra ei congrua perſoluta ſunt. Illam repræſentabat matrona venerabilis, ſolio inſidens, dextrâ caduceum, ſiniſtrâ ingens cornu copiæ retinens. *f*

e 4. De Civ. c. 18.

f Gyr. Synt. I.

LIBERTAS.

Huic quoque templum Romani poſuerunt; quippe cui maximè ſtuderent, ab eo præſertim tempore, quo pulſis Regibus aſſeruere ſe in libertatem. Huic ſcribit Cicero *g* domum ſuam à Clodio conſecratam.

g Pro Dom.

PE-

PECUNIA.

Deam Pecuniam invocabant, ut fierent pecunioſi; *h* uti etiam Deum Æſculanum, ejusque filium Argentinum, ut æream haberent, argenteamque pecuniam. Idcircò autem Æſculanum Argentini patrem eſſe credebant, quod priùs ærea pecunia in uſu eſſe cœpit, quam argentea. *Miror autem*, ſubdit Auguſtinus, *quòd Argentinus non tenuit Aurinum, quia & aurea ſubſecuta eſt.* Huic Deæ Pecuniæ, bone Deus! quàm multi etiamnum hodie ſupplicant! quot vota faciunt & aras excitant, ut arcas impleat! Hos Deos, Aurum & Argentum, ſi domi habeas, inquit Menander, quidquid voles, roga: tibi omnia aderunt; ipſos habebis vel miniſtrantes Deos. *i*

h Aug. 4. de Civ. c. 21.

i Ap. Stob. or. de laud. aur.

RISUS.

Riſu dignum eſt, quòd Deo Riſui, *k* Lycurgus ſimulacrum, apud Lacedæmonios erexerit. Cui etiam Hypatenſes Theſſali, ſingulis annis, rem divinam ſummâ cum lætitiâ faciebant.

k Plut. in Lyc.

BONUS DEUS.

Apud Græcos, ἀγαθὸς θεὸς, templum habuit, in ipsâ viâ, quæ ducebat ad Mænalum montem, ut Pauſanias ſcribit. *l* Huic Deo, ſub cœnæ finem, poculum libabant cæteris meracius (dilutius alii dicunt) quod vocabant ἀγαθοῦ δαίμονος.

l In Arc.

VITIA,

Malaque Numina.

MAla voco illa, quæ commodis noſtris adverſantur, pariuntque ſæpè damna. A vitiis ducamus exordium, quibus templa conſecravere.

INVIDIA.

Deam eſſe Invidiam, ſeque illius operâ egere, Pallas faſſa eſt, cùm illam domi ſuæ conveniens, rogavit, tabe ſuâ ut inficeret puellam quandam, cui Aglauros nomen erat. Ejus domicilium ita m. 2. Met. deſcribit Ovidius. *m*

—— Domus eſt, imis in vallibus antri
Abdita, ſole carens, nec ulli pervia vento;
Triſtis, & ignavi pleniſſima frigoris, & quæ
Igne vacet ſemper, caligine ſemper abundet.

Ipſam verò Invidiam ſic depingit.

Pallor in ore ſedet, macies in corpore toto,
Nuſquam recta acies, livent rubigine dentes;
Pectora felle virent, lingua eſt ſuffuſa veneno,
Riſus abeſt, niſi quem viſi fecere dolores.
Nec fruitur ſomno, vigilantibus excita curis.
Sed videt ingratos, intabeſcitque videndo
Succeſſus hominum: carpitque & carpitur unà,
Suppliciumque ſuum eſt.

CON-

CONTUMELIA ET IMPUDENTIA.

Utramque Athenienſes coluere; *n* & perdice deſignatam ajunt, quam impudentem admodum avem eſſe perhibent.

n Pauſ. in Att. Cic. 2. de leg. Theoph. l. de leg.

CALUMNIA.

Calumniæ iidem Athenienſes aram poſuerunt. *o* Eam Appelles coloribus ſic delineavit. *p* Sedet vir, oblongas patulasque habens aures, venientem Calumniam protensâ manu invitans. Circumſtant mulieres duæ, Ignoratio & Suſpicio. Irruit ex adverſo Calumnia, compto quidem ore & ornato, ſed ardentibus oculis, vultuque irâ inflammato, lævâ facem præferens accenſam, dextrâ obtorto collo rapiens adoleſcentem, ſupplices manus tendentem ad ſuperos. Præit impurus & pallidus Livor; Fraus, & inſidiarum Architecta, Calumniæ latera cingunt: Ponè ſequitur Pœnitentia pullata, veſtitu lacero, caput retrò flectens, quaſi exceptura venientem lento gradu Veritatem.

o Id. ap. Diogen. p. Lucian. l. de non tem. cred. cal.

FRAUS.

Effingebatur humanâ facie *q*, corpore reliquo ſerpentem referente, cujus cauda deſinebat in ſcorpionis aculeum; per Cocyti undas, nando fluitare ſolita, extante ſolo capite.

q Boccat. in Gen. Deor.

DISCORDIA.

Hanc ita deſcripſit Petronius Arbiter, *r* de civili bello agens inter Pompejum & Cæſarem.

r In Sat.

Intremuere tubæ, ac ſciſſo diſcordia crine
Extulit ad ſuperos ſtygium caput. Hujus in ore
Concretus ſanguis, contuſaque lumina flebant;

Stabant irati ſcabrâ rubigine dentes;
Tabo lingua fluens, obſeſſa draconibus ora;
Atque inter toto laceratam pectore veſtem,
Sanguinea tremulam quatiebat lampada dextrâ.

F U R O R

Nunc vinctus ac fremens, nunc ſolutis vinculis liberè debacchans ac deſæviens fingitur: vinctum ita Poëta *s* exhibet.

s Virg. 1. Æn.

—— furor impius intus,
Sæva ſedens ſuper arma, & centum vinctus abenis
Poſt tergum nodis fremit horridus ore cruento.
—— t furor abruptis ceu liber habenis
Sanguineum latè tollit caput; oraque mille
Vulneribus confoſſa, cruentâ caſſide velat.
Hæret detritus lævæ Mavortius umbo,
Innumerabilibus telis gravis, atque flagranti
Stipite dextra minax terris incendia portat.

t Petr. Arbit.

F A M A.

Famæ Dicata eſſe templa Pauſanias *u* & Plutarchus *x* teſtantur. Ejus deſcriptionem elegantiſſimam Virgilius habet, *y* quam hîc recitare placet, ut te labore liberem Poëtam illum adeundi, licèt teratur omnium manibus. Eſt enim digniſſima, quæ memoriæ mandetur, & literis omnium.

u In Att.
x In Camillo.
y 4. Æn.

Fama malum, quo non aliud velocius ullum;
Mobilitate viget, viresque acquirit eundo.
Parva metu, primò, mox ſeſe attolit in auras,
Ingrediturque ſolo, & caput inter nubila condit.
Illam Terra parens, ira irritata Deorum
Extremam, ut perhibent, Cæo Enceladoque ſororem,
Progenuit pedibus celerem, & pernicibus alis;
Monſtrum horrendum, ingens, cui quot ſunt corpore plumæ,

Tot

J. van Vianen del.

Tot vigiles oculi ſubter, mirabile dictu!
Tot linguæ, totidem ora ſonant, tot ſubrigit aures
Nocte volat cœli medio, terræque per umbram
Stridet, nec dulci declinat lumina ſomno.
Luce ſedet cuſtos, aut ſummi culmine tecti,
Turribus aut altis, & magnas territat urbes,
Tam ficti pravique tenax, quàm nuncia veri.

FORTUNA.

Cur Fortuna Dea putatur, inquit *z* Auguſtinus quæ ſine ullo judicio venit & ad bonos & malos? quæ ita cæca eſt, paſſim in quoſlibet incurrens, ut ſuos cultores plerùmque prætereat, & ſuis contemptoribus hæreat? Ut non immeritò, apud ipſam fortunam, *a* Poëta expoſtulet.

z L. 4. de Civ. c. 18.

Nullum Numen adeſt, ſi ſit Prudentia, ſed te
Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

a Juven. Sat. 10.

Quis autem conſecrata ei templa, quis nomina enumeret? En tamen præcipuorum indicem.

AUREA Fortuna, *b* in cubiculis Imperatorum haberi ſolita, quæ alio nomine *Regia* dicitur, à morientis Principis transferebatur ad ſucceſſoris palatium.

b Spart. in Severo. Gyr. Synt. 15.

BONA *c* culta fuit in Capitolio, *Mala* verò in Exquiliis.

c Plin. & Cic.

BARBATA, *d* cujus ædem in regiâ ſuâ Servius Tullius habuit.

d Plut. in qu.

BREVIS ſeu PARVA, in eodem loco.

CÆCA, nec enim ſolùm ipſa fortuna cæca eſt, inquit *e* Cicero, ſed eos etiam plerumque efficit cæcos, quos complexa eſt.

e De amic.

CONSERVATRIX *f*, in quibusdam Inſcriptionibus.

f Ap. Gyr. Synt. 15.

EQUESTRIS: Cui ædem Q. Fulvius Flaccus Prætor in Hiſpaniâ, vovit eo die, quo ultimùm cum Celtiberis depugnavit *g*; cum fræna equis detrahi

g Liv. l. 41. & 42.

detrahi juſſit, ut majore vi atque impetu in hoſtes incurrerent, quare victoriam obtinuit.

h Liv.l.27. FORS FORTUNA, *h* aut fortis fortuna, colebatur ab iis, qui ſine arte aliquâ vivebant.

i Plut. de fort.Rom. MASCULA *i* prope Veneris templum ædem habuit, *k Virilis* item dicta.

k Ovid. 4. Faſt. MULIEBRIS, *l* ob liberatam urbem à Matronis, Coriolani matre ac conjuge. Hujus ſimulacrum cum dedicatum eſſet matronis præſentibus, *m* bis latine locutum eſſe dicitur matronis præſentibus, *Ritè me matronæ dedicaſtis* *n* Non tamen quibusvis matronis licebat hoc ſimulacrum tangere: ſed eis duntaxat, quæ bis non nupſiſſent.

l Dio. l. 8. m Aug l. 4. c 19. Val. M l. 2. c.8. n Serv. in 4. Æn.

MAMMOSA, ab ubertate, vel à formâ.

o Liv. l. 26. & 34. OBSEQUENS, *o* quòd mortalium votis obſequatur. Huic, ut etiam ſequentibus, templum à Servio Tullio poſitum eſt.

p Plu. in qu. PRIMIGENIA, *p* quòd Urbi imperium & originem dederit.

q Idem. PRIVATA, *q* ſeu PROPRIA, in palatio delubrum habuit, eâque Servius idem ita familiariter utebatur, ut per feneſtellam in ipſius ædes deſcendere putaretur.

r Liv. l. 52. Suet. in Domit. c. 85. PRÆNESTINA *r*, apud Præneſte, templo celeberrimo, è quo certa reddebantur oracula, inſignis præ cæteris ac nominatiſſima.

REDUX, cui à Domitiano ſacellum dedicatum eſt. *s*

s Mart. l.8.

t ap. Gyr. STATA *t*, in veteribus Inſcriptionibus nominatur.

u Arnob. 2. adv. Gent. VIRGO Fortuna, *u* ad quam puellarum togulas deferebant.

x Plut. in qu. VISCATA, *x* ſeu VISCOSA. ut ab eâ capiamur: quo ſenſu Seneca dixit, Viſcoſa eſſe beneficia.

F E B R I S.

y Cic 3 de Nat. & 2. de Leg. Aras habuit *y* & fanum in palatio: hanc (quod etiam

etiam de cæteris Diis ac Deâbus ejuſdem modi intelligendum eſt, colebant ne noceret.

PAVOR & PALLOR *z*, à Tullo Hoſtilio ficti & culti; quòd commiſſo inter Romanos & Vejentes prælio, nunciatum illi eſſet, Albanos deſciſcere, pallerêque & pavêre Romanos *a*; ipſe in re trepidâ templum vovit Pallori & Pavori.

z Aug. l. 4. c. 18.

a Liv. l. 1.

PAUPERTAS & ARS, à Gadareis cultæ, *b* quòd illa ad artes inveniendas ingenium acuat.

b Arrian. ap. Gyr. ſynt. 1.

NECESSITAS & Violentia in Acrocorintho ædem habuere, quam nefas eſſet ingredi.

TEMPESTAS, ſacello donata eſt à M. Marcello, extra Portam Capenam, poſtquam in Corſicam dum navigaret, atroci tempeſtate perfunctus eſt.

SILENTIUM.

Latini & Ægyptii, ſilentii Deos ac Deas coluere: Illi *c* ANGERONIAM, & TACITAM, cujus ſimulacrum ore obligato & obſignato fuiſſe ajunt, & in arâ Volupiæ Deæ ideò collocatum, quòd qui ſuos angores (hinc enim *Angeronia* dicta eſt) animique ſollicitudines taciti ferunt, æquoque animo, perveniant patientiæ beneficio ad maximam voluptatem.

c Macrob. Sat. Plut. in Num. Plin. l 3.

HARPOCRATES verò ab Ægyptiis Deus ſilentii habitus poſt Oſiridis mortem, ex Iſide natus, cui *d* lentes & leguminum primitias offerebant, & Perſeam ſacrabant arborem, quòd ejus folia, linguæ, fructus autem cordi ſimilia ſint. Effingebatur ſpecie puerili, corpore nudo, Ægyptiacâ mitrâ redimitus, in duas quaſi volucres deſinente apice, ſiniſtrâ cornu copiæ tenens, dextræ digito labris admoto, quaſi ſilentium indicens.

d Epiph. 3. cont. Hær.

Sileo igitur; nec enim opportunior eſſe poteſt ſilendi locus, quàm cum ſilendum eſſe Deus imperat. Non quòd hujus picei pueri, (ſic Harpocratem

tem Martianus vocat, ob colorem nigrum Ægyptiorum) non quòd, inquam, muti hujuſce Dei nutus aut vana juſſa curem, ſed nimirùm, ut loquendi, ita tempus eſſe tacendi, Sapientis ore pronunciat, unus ille, verusque Deus qui ſemel æternùm locutus, uno Verbo loquitur omnia. At ego, quâm multis, quàm pauca dixi, quàm inania, quàm tibi moleſta, Palæophile! Neque enim ſine tuâ magnâ moleſtiâ, potuiſti me tamdiu, tam imperitè ac inſulsè loquentem ferre. Culpam agnoſco, præque pudore ſileo.

PAL. At non ſilebo ipſe; ſed tuam, nullo non loco ac tempore ſingularem, in me humanitatem, eximiaque merita, ſuaviſſime Myſtagoge, verbis, literisque, ſi minùs re potero, prædicabo.

INDEX RERUM

ET

VERBORUM,

Quæ in hoc toto volumine continentur.

ABEONA Dea. 239
Abſyrtus, Medeæ frater. 254
Acheloüs fluvius. 251
Acheron fluvius. 205
Achilles Heros. 274
Acidalia, Venus. 92
Actæon venator. 175
Adeona Dea. 239
Ἅδης, Pluto. 208
Aonis puer. 103
Adraſtæa, Nemeſis. 163
Adſcriptitii Dii. 6. 243
Æacus, Judex Inferorum. 216
Ægeus Theſei pater. 255
Ægina puella. 13
Ægis, clipeus. 78
Æolus Deus. 137
Aër, Juno. 77
Æſon, pater Jaſonis. 254
Ætas aurea. 116
Ætnæus, Vulcanus. 131
Agamemnon, Heros. 261
Aganippides, Muſæ. 160
Agenoria, Dea. 239
Ageſilâus, Pluto. 208
Ajax, Heros. 277
Aïus Locutius, Deus. 241
Alcides, Hercules. 246
Alcithoe virgo. 57
Alcmena, Herculis mater. 13. 244
Alecto, furia. 214
Alectrio, puer. 67
Alma, Ceres. 152
Aloeus, Gigas. 219
Amalthææ cornu. 12
Amazones, Heroïnæ. 257
Ambarvalia, ſacra. 155
Ambroſia. ſacra. 55
Amica, Venus. 91
Ammon, Jupiter. 16
Amphion, muſicus. 273
Amphitrite, Dea. 192
Andromeda, virgo. 263
Angerona, Dea. 240
Antæus, Gigas. 250
Anthia, Juno. 73
Antiopa, Regina. 13
Aonides, Muſæ. 159
Apaturia, ſacra. 55

Apa-

Apaturia, Venus. 91
Apis, Bos, Deus. 280 282
Apollo, Deus. 23. Ejus Imago. 24. Genus. 24. Facinora. 24. Nomina. 28. Fabulæ ſenſus. 33. Res ei ſacræ. 33
Aquila Jovis. 10
Arachne, puella. 83
Areopagus, Areopagitæ. 65
Arethuſa, Nympha. 187
Argiva, Juno. 73
Argonautæ. 254
Ariadne, puella. 256
Arion, Muſicus. 273
Ἄρης, Mars. 64
Ariſtæus Deus. 173
Armata Venus. 91
Ἄρτεμις, Diana. 175
Aſcalaphus, bubo. 211
Aſcolia ſacra. 55
Aſtarte, Venus. 91
Aſteria, puella. 107
Aſtræa, Dea. 162
Atalanta, virgo. 97
Athenæ, urbs. 79
Ἀθηνᾶ Minerva. Vide Minerva.
Atlas, mons. 270
Atreus. 222
Atropos, Parca. 213
Atys, puer. 147

B.

BAcchus. 47. Ejus imago. 47. Genus. 48. Nomina. 49. Geſta. 52. Inventa. 53. Sacra. 54
Bacchanalia. 56
Bacchus, Vinum. 60
Bacchus, Moſis aut Nemrodi emblema. 57
Barbata Venus. 91
Battus, lapis. 45
Belides, ſorores. 221
Bellerophon, Heros. 264
Bellona, Dea. 63
Belus, Jupiter. 16
Belus, Aſſyriorum Rex. 3
Beneficium, Deus. 241
Berecynthia, Cybele. 144
Bias, Sapiens Græciæ. 32
Biblis, puella. 40
Biformis Bacchus. 50
Bimetor Bacchus. 50
Bolina, Nympha. 27
Bona Dea. 144
Bonus Deus. 291
Bos, Apis, Deus. 283
Briareus, Gigas. 219
Brimo, Diana. 179
Briſæus, Bacchus. 50
Bromitus, Bacchus. 50
Bubaſtis Diana. 179
Bubona, Dea. 189

Buge-

Bugenes, Bacchus. 50
Bunæa, Juno. 74
Buſiris, tyrannus. 250

C.

Cabiri, Sacerdotes. 148
Cacus, latro. 133 251
Cadmus, & quid ſignificet. 14
Caduceum. 44
Cæculus, Deus. 133
Cænis, puella, puer. 195
Calendaris, Juno. 74
Caliſto Nympha. 14
Calliope, Muſa. 158
Calor Vitalis. 142
Calva Venus. 92
Calumnia, Dea. 293
Camœnæ, Muſæ, à carminibus & cantu ita dictæ. 240
Camillus, Mercurius. 42
Canephoria ſacra. 55
Canopus, Deus. 197
Capilli, Apollini ſacri. 33
Capitolinus Jupiter. 16
Caprotina Juno. 74
Cardua Dea. 229
Carmenta, Dea. 162. 238
Carna Dea. 238
Caſtalides, Muſæ. 160
Caſſiope, Regina. 263
Caſtitatis Symbolum Pallas. 85
Caſtor & Pollux. 258
Catius, Deus. 241
Caunus, caſtus puer. 40
Centauri, monſtra. 223
Cephalus, vir caſtus. 110
Cerberus, Canis Inferorum. 206. 249
Ceres, Dea. 149. Ejus imago. 149. Ipſius explicatio. 249. Genus & Geſta 149
Cham, Jupiter. 121
Charon, portitor Inferorum. 204
Charybdis, monſtrum. 201
Chimæra, monſtrum, 224. 264
Chilo, Sapiens Græciæ. 32
Chione, Nympha. 180
Chiron, Centaurus. 265. 266
Chirone, Diana. 179
Chloris, Dea. 183
Chryſorrhoas, fluvius. 54
Cinxia Juno. 75
Circe, venefica. 39
Claviger Janus. 125
Clauſius Janus. 127
Clementia, Dea. 287

Clio,

Clio, Muſa. 158
Clotho, Parca. 213
Cluacina, Venus. 92
Climene, mater Phaëtontis. 38
Clytemneſtra, Regina, 261
Clytia, virgo. 27
Clytoria, virgo 13
Cocytus, fluvius Inferorum. 206
Collina, Dea. 189
Coloſſus, orbis miraculum. 36
Compitalitii ludi. 231
Concordia, Dea. 289
Conſentes Dii. 5
Conſus, Neptunus. 193 241
Conſualia Sacra. 193
Contumelia, Dea. 293
Corporis humani membris affixi Dii. 241
Corybantes, Sacerdotes. 148
Crœſus, Rex. 32
Cunia, Dea. 238
Cupido, Deus. 101
Curetes, Sacerdotes. 148
Curis, Juno. 74
Cuſtos, Jupiter. 16
Cybele, Dea. 143. Ejus imago. 143. Nomina. 143. Sacra. 146. Sacerdotes. 147
Cyclopes, fabri Deorum. 132. 25.
Cyllenius, Mercurius. 46
Cypariſſus, puer. 26 168
Cynthius, Apollo. 28
Cypris, Venus. 92
Cytherea, Venus. 92
Cytheronia, Juno. 73

D.

DÆdalus, faber. 40
Dæmon bonus. 50 172
Dæmones, Genii. 233
Damnati famoſiſſimi. 217
Danaë, auro gravidata. 262, 13
Daphne, virgo laureata. 26
Deïanira, uxor Herculis. 252
Delius, Apollo. 28
Delphicus, Apollo. 29
Delphinius, Apollo. 28
Delphinus cœleſtis. 192
Delus, inſula. 107
Deucalion. 269
Deverra, Dea. 236
Diana, Dea Virgo. 175
Ejus Nomina. 177
Templum Epheſium. 36. 237
Dictynna, Diana. 179
Didymæus, Apollo. 29

Dieſpiter, Jupiter. 17
Dii majorum gentium. 5
Dii minorum gentium. 6
Dii minuti. 7
Dii ſelecti. 5
Dii Semones. 7
Dindymene, Cybele. 144
Dionyſius, Bacchus. 51
Διόσκουροι, Caſtor & Pollux. 258
Diomedes, tyrannus. 248
Diſcordia, Dea. 99. 293
Dithyrambus, Bacchus. 50
Dodonæus, Jupiter. 17
Domiduca, Juno. 75
Domiducus, Deus. 235
Domitius, Deus. 235
Dryades, Nymphæ. 186
Duellona, Bellona. 63

E.

ECho, Nympha. 187
Educa, Dea. 238
Egæon, Gigas. 218
Egeria Juno. 75. 237
Eleus & Eleleus, Bacchus. 51
Eleuſinia, ſacra. 154
Elicius, Jupiter. 17
Elyſium. 227
Empuſæ, Lamiæ. 224
Endymion, paſtor. 178
Ennæi campi. 210
Epilenæa ſacra. 55
Erato. Muſa. 158
Erebus, Deus. 215
Ereſichthon, monſtrum. 154
Ἐργάτις, Minerva. 83
Erichthonius. 130
Erycina Venus. 92
Eteocles. 226
Evan, Bacchus. 51
Euchius, Bacchus. 51
Evius, Bacchus. 51
Europa, puella. 14
Eurydice. 173. 273
Euryſthæus. 245

F.

FAbulæ, è ſacris hiſtoriis petitæ. 59
Fabulinus, Deus. 239
Fama, Dea. 294
Faſcelis, Diana. 262
Fatua, Cybele. 144
Fatum, quid ſit. 213
Fauni, Dii. 170
Febris, Dea. 296
Februa, Dea. 236
Februalis, Juno. 75
Februus, Pluto. 208
Felicitas, Dea. 290
Feretrius, Jupiter. 17

Feronia, Dea. 183
Feſſonia, Dea. 240
Fides, Dea. 285
Flora, Dea. 182. 190
Floralia, ludi. 182
Florida Juno. 73
Fluonia Juno 75
Forculus, Deus. 229
Fornax, Dea. 190
Fortuna, Dea, ejusque Nomina. 295. 296
Fraus, Dea. 293
Fulmen multiplex. 10
Quibus Diis fulminis vibrandi poteſtas. 10
Fulminator, Jupiter. 17
Furiæ Deæ. 214
Furor, Deus. 294

G.

GAlanthis, ancilla. 250
Galaxia, via lactea. 42
246
Ganymedes, puer. 14
Gemini, aſtra. 260
Genii, Dii. 232. Figura. 233. Sacra. 233. Officium. 234
Geryon, Tricorpor. 223
249
Gigantes. 217
Glaucopis, Minerva. 84
Glaucus, Deus. 197
Gnoſſia Corona. 256
Gorgones, monſtra. 224
Gradivus, Mars. 65
Gragus, Jupiter. 18
Gratiæ, Deæ. 102

H.

HAmadryades, Nymphæ. 186
Hammon, Jupiter. 16
Harmonia, Cadmi uxor. 15
Harpyiæ, monſtra. 223
Harpocrates, Deus ſilentii. 297
Hebe, Junonis filia. 71
Hecate, Diana. 178
Helena. 99. 259
Heliconides, Muſæ. 159
Helice, ſydus. 14
Hermæ, Statuæ. 46
Hermaphroditus. 44
Hermathenæ, Statuæ. 46
Hermes, Mercurius. 43
Hermonie, ſeu Harmonia. 15
Hercules. Ejus ortus. 244. Nomina. 246. Labores. 246
Heroës, Semidei. 244
Heſione, virgo. 251
Heſperides, Virgines 272
Heſperus, Aſtrologus. 272
Himarmene, fatum. 213

Hip-

Hippolytus, caſtus adoleſcens. 258
Hippomenes, homo, leo. 97
Hippona, Dea Equorum. 189
Homogynus Jupiter. 18
Honor, Deus. 285
Honorius, Deus. 241
Hoploſmia, Juno. 75
Horta, Dea. 239
Hortenſis Venus. 92
Horus, Sol. 35
Hoſpitalis, Jupiter. 21
Hoſtilina, Dea. 190
Hyacinthus, puer. 25
Hyades, Sydus. 271
Hydra. 248
Hygiæa. 266
Hypſiphile, Regina. 254

I.

JAcchus, Bacchus. 51
Janus ejuſque imago. 123. Nomina & Geſta. 124. 138
Janus, Emblema prudentiæ. 128
Januis Dii præſides. 229
Japhet, Neptunus. 122
Jaſon, Heros. 253
Icarus. 40
Idæa mater, Cybele. 145
Idalia, Venus. 92
Idololatriæ origo. 2
Ignis elementarius & obſcœnus. 135
Ignis ſacer. 141
Ignis, ſeu Calor vitalis. 142
Impudentia, Dea. 293
Index lapis. 45
Indigetes Dii. 6. 243
Ino, Dea. 197
Intercidona, Dea. 236
Invidia, Dea. 292
Inuus, Pan. 165
Io, puella, vacca. 72. 280
Iolaüs, puer. 248
Iole, puella. 252
Iphiclus. 245
Iphigenia, virgo. 261
Iphis, è puellâ puer. 281
Iris, Nympha. 70
Iſis, Dea. 281
Iſiaci Sacerdotes. 281
Italia, Saturnia. 116
Ithis, puer. 68. 69
Judices inferni. 216
Jugatinus Deus. 235
Juga, Juno. 75
Juno, ejuſque imago. 70. Liberi & mores. 71. Nomina. 73
Juno, Aër. 77
Juno, ſua cuique fœmina. 77
Jupiter, ejuſque imago. 9. Genus. 11. Educatio. 11. Facinora. 12. Nomina. 16. Fabulæ ſenſus. 21
Juſtitia, Dea. 286
Juventus, Dea. 239

Ixion, impudicus. 220
L.
LAbyrinthus. 40
Lacheſis, Parca. 213
Lacinia, Juno. 213
Lacturca, Dea. 190
Lamiæ, monſtra. 224
Lampetia, Virgo. 39
Lapis, Jupiter. 18
Lapideus campus. 250
Lararium. 232
Lares, Dii. 231
Lateranus, Deus. 234
Latialis, Jupiter. 18
Latium, unde dictum. 116
Latona, Dea. 24. 107. 237
Laverna, Dea furum. 240
Leda Jovi vitiata. 13. Eſt ovipara fœmina. 259
Legifera, Ceres. 151
Lemnius, Vulcanus. 130
Lemoniades Nymphæ. 186
Lenæus, Bacchus. 51
Lethe, fluvius Inferorum. 227
Levana, Dea. 238
Leucoſia, Siren. 198
Leucothoë, puella. 2
Liber, Bacchus. 52
Libertas, Dea. 290
Ligea, Siren. 198
Limentinus, Deus. 229
Limnades Nymphæ. 186
Locutius Aius, Deus. 241
Lucina, Diana. 179
Lucina & Lucelia, Juno. 76
Luna. 177
Lupercus, Pan. 165
Lyæus, Bacchus. 52
Lycæus, Pan. 165
Lycaon, vir-lupus. 13
Lycurgus. 57
Lyra Apollinis. 25
Lyſius, Bacchus. 52
Lyſſa, Furia. 214
M.
MAchâon, Medicus. 266
Maïa, mater Mercurii. 41
Mammoſa Ceres. 152
Manageneta, Dea. 237
Manturna Dea. 235
Manubiæ, quid. 10
Marina Venus. 92
Mars, belli Deus. 62
Ejus imago. 62. Genus. 64. Nomina. 64. Geſta. 66. Sacra 69. Senſus fab. de ejus adulterio. 67
Martius, Jupiter. 19
Marſyas excoriatus. 27
Mater, Cybele. 144
Matuta, Dea. 190
Mauſolæum. 36
Maximus, Optimus, Jupiter. 16
Medea, Venefica. 254
Meditrina, Dea. 240

Me-

Meduſa, Gorg. Regina. 224. 263
Megæra, Furia. 214
Melæna, Ceres. 150
Melanis ſeu Nigra, Venus. 93
Meleâger, venator. 180
Meliæ, Nymphæ. 186
Mellona, Dea. 190
Melpomene, Muſa. 158
Memnon. 111
Mena, Dea. 236
Mens, Dea. 289
Menthe, puella. 211
Mercurius. 41. Imago & Genus. 41. Officia & facultates. 42. Geſta. 44. Furum & Mercatorum Deus. 43. 46
Meretrix, Venus. 93
Meſtra, puella. 195
Metis, Jovis uxor. 80
Midas, Rex-aſinus. 27
Migonitis, Venus. 93
Minerva, ejuſque imago. 78. Genus. 79. Nomina. 80. Sapientiæ & Caſtitatis ſymbolum. 85
Minos, Rex & Judex. 216. 255
Minotaurus, monſtrum. 40
Miracula ſeptem orbis. 36
Miſericordia, Dea. 287
Mitra, Sol. 35
Momus, Deus. 138
Moneta, Juno. 76
Monſtra tartarea. 223
Morpheus, Deus. 216
Mors, Dea. 215
Moſes, in Bacchi fabulâ. 58
Mulciber, Vulcanus. 130
Murcia, Venus. 93
Murcia Dea. 239
Muri Babylonis 37
Muſæ. 156. 157
Muſcarius Jupiter. 19
Muſica, Minerva. 84
Mutinus, Deus. 235
Myrmidones. 217
Myrrha, puella-arbor. 95
Myſterii nomen, unde. 154

N.

NAjades, Nymphæ. 186
Napææ Nymphæ. 186
Narciſſus, puer. 188
Naſcentibus Dii præſides 238
Nemeſis, Dea. 163
Nemrod. 57
Naſcio, Dea. 238
Neptunus; Deus aquarum. 191
Nereus, Deus. 196
Nereïdes. Nymphæ 186
Neria, Martis uxor. 64
Neſſus, Centaurus. 252
Nicephorius, Jupiter. 19
Niobe, Regina. 108

Niſus Scyllæ pater. 200
Nixii Dii. 237
Noctua. 78. 87
Nodoſus, Deus. 189
Noë, Saturnus. 120
Nomius, Apollo. 29
Nox, Dea. 215
Numeria, Dea. 240
Nundina, Dea. 239
Nuptiales Dii. 235
Nuptialis, Juno. 76
Nyctelius, Bacchus. 52
Nymphæ. 185
Nyſæus, Bacchus. 52

O.

OCcator Deus. 189
Oceanus, Deus. 196
Oceantides, Nymphæ 186
Oedipus. 225
Olea, arbor. 33. 79.
Olympius, Jupiter. 19
Omphale, Regina. 252
Operaria, Minerva. 83
Opigena, Juno. 76
Opis, ſeu Ops, Diana. 179. 238
Opitulus & Opitulator, Jupiter. 19
Ops, Cybele. 144
Optimus, Jupiter. 16
Orbona, Dea. 240
Orcus, Pluto. 208
Oreades, & Oreſtiades, Nymphæ. 186
Oreſtes. 261
Orion. 278
Orpheus. 272
Oſcilla, imagunculæ. 56
Oſchophoria, ſacra. 54
Oſiris, Deus. 279
Oſſilago, Dea. 238

P.

PÆan, Apollo. 29
Palæmon, Deus. 197
Pales, Dea. 181
Palilia, ſacra. 181
Palladium, ſimulacrum. 81. 87
Pallas, ſeu Minerva. 81
Pan, Deus paſtorum. 164
Pandora. 132
Paphia, Venus. 93
Parcæ. 213
Paris. 99
Parnaſſides, Muſæ. 159
Parthenope, Siren. 198
Parthenos, Pallas. 82
Juno. 76
Parturientium Dii. 237
Paſiphaë Regina. 39
Patelina, Dea. 190
Patulcius, Janus. 127
Pallor, Deus. 297
Paventia, Dea 239
Pavor, Deus. 297
Paupertas, Dea. 297
Pax, Dea. 289
Pecunia, Dea. 291
Pegaſus, Equus. 263
Pegaſides, Muſæ. 160
Pelops. 221
Pellonia, Dea. 240
Penates, Dii. 230

Pene-

Penelope. 276. 278
Perfecta, Juno. 76
Periclymenus. 195
Perſeus, Heros. 262
Pertunda, Dea. 235
Peſinuntia, Cybele. 146
Petaſus, Mercurii pileus. 41
Phædra, noverca Hippolyti. 258
Phaëton, Solis filius. 37
Phaëtuſa. 39
Phallus, Priapus. 172
Philamon, cithariſta. 180
Phillyra, Nympha. 267
Philomedea, Venus. 92
Philomela. 68
Phlegeton, fluvius Inferorum. 206
Phlegyas, damnatus Rex. 220
Phœbe, Virgo. 39
Phœbus, Apollo. 30
Phorcus, ſeu Phorcys. 194
Pierides, Muſæ. 159
Pietas, Dea. 287
Pilumnus, Deus. 190
Pirithous. 257
Piſtor, Jupiter. 19
Pleïades, Sidus. 271 272
Pluto. 207. Nomina ejuſdem. 208
Plutus, divitiarum Deus. 209
Pluvius, Jupiter. 19
Podalyrius, Æſculapii filius. 266
Pœna, Dea. 241
Pollux, Heros. 258
Polymnia, Muſa. 158
Polynices. 226
Polyphemus, monſtrum. 134
Polyxena, Priami filia. 275
Pomona, Dea. 184
Pomum diſcordiæ. 99
Poma aurea. 249
Populona, Juno. 76
Poſtverta, Dea. 237
Potamides, Nymphæ. 186
Potina, Dea. 238
Prædator, Jupiter. 19
Prægnantium Dii. 236
Præſtites, Genii. 234
Priapus, Deus. 171. 235
Progne, virgo. 68
Prometheus, Heros. 267
Pronuba, Juno. 76
Propoetides, meretrices. 95
Proſa, ſeu Prorſa Dea. 237
Proſerpina, Dea. 189 210. Fabulæ ſenſus. 212
Protheus. 194
Prudentiæ emblema. 128
Prudicitia, Dea. 288
Pygmalion ſtatuæ amator.

tor. 95
Pylades. 261
Pylætis, Minerva. 84
Pyramus, amator. 95
Pyramides Ægypti. 37
Pyriſôus Achilles. 274
Pyrrha, uxor Deucalionis. 269
Pythius, Apollo. 30
Pytho, Dea Eloquentiæ. 89

Q.

QUies, Dea. 259
Quirinus, Jupiter. 20
Quirinus, Mars. 65
Quiris, haſta. 65

R.

REctus, Bacchus. 52
Regina, Juno. 76
Regnator, Jupiter. 20
Rhadamantus, Judex Inferorum. 216
Rhamnuſia, Nemeſis. 163
Rhea, Cybele. 144
Rhodus, Inſula. 85
Riſus, Deus. 291
Robigus, Deus. 189
Rumina, Dea. 238
Runcina, Dea. 189
Ruſtici in ranas mutati. 109

S.

SAgittarius, Sidus. 267
Salacia, Neptuni uxor. 192
Salmacis Nympha. 44
Salmoneus, tyrannus. 220
Salus, Dea. 290
Sapientes ſeptem Græciæ. 31
Sapientiæ ſymbolum, Minerva. 85
Saturnus. 114. Nomen. 117. Genus & Geſta. 114.
Saturnus Babylonius. 3.
Satyri, Dii. 170
Scylla, Puella - monſtrum. 39. 200
Scylla, Virgo volucris. 201
Seia & Segetia, Dea. 189
Selecti Dii. 5
Semele, Bacchi mater. 48
Semidei. 243
Semones Dii. 7
Sem, Pluto. 122
Sentia, Dea. 240
Serapis, Deus. 282
Servator, Jupiter. 20
Silenus, Deus. 169
Silentii Deus. 297
Sirenes, monſtra. 198
Siſyphus, in Inferis. 221
Sol, Apollo. 33
Sol, Deus. 34. Ejus Genus. 34. Nomina. 35. Geſta. 35. Filii. 35. 37
Solon, Sapiens. 23
Solvizona, Diana. 237

Somnus,

Somnus, Deus. 215
Soſpita, Juno. 77
Spes, Dea. 286
Sphinx, monſtrum. 225
Stata, Dea. 240
Statilinus, Deus. 239
Stator, Jupiter. 20
Sthenio, una de Gorgonibus. 224
Stelles, puer. 153
Stercutius, Deus. 289
Stimula, Dea. 239
Strenua, Dea. 239
Stymphalides, aves. 248
Styx, Palus Inferorum. 206
Summanus, Pluto. 208
Sylvanus, Deus. 168
Sylveſtres Dii. 164
Syrinx, Virgo-arundo. 167

T.

TAcita, Dea. 298
Talaria, calcei Mercurii. 41
Tantalus, in Inferis 221
Taurica, Diana. 261
Telchines, Sacerdotes. 148
Telegonus, Ulyſſis filius. 277
Tempus, Saturnus. 122
Tereus, adulter 68. alatus. 69
Terminales lapides, Dii. 174
Terminus, Deus. 174
Terpſichore, Muſa. 158
Terreſtres Dii. 114
Thales, Sapiens. 31
Thalia, Muſa. 158
Thamyris excæcatus. 161
Themis, Dea. 161
Theſeus, Heros. 255
Theſmophoria, ſacra. 155
Thetis, Achillis mater. 274
Thyeſtes, & Atreus. 222
Thyoneus, Bacchus. 52
Thyrſus, Bacchi haſta. 47
Tiphœus, Gigas. 218
Tireſias excæcatus. 86
Tiſiphone, Furia. 214
Titan, ſeu Titanus. 115
Titan, Sol dictus, quòd à Titane genus duceret. 115
Titanes, Gigantes. 219
Tithonus, Auroræ maritus. 111
Tityus, Gigas. 219
Tonans, Jupiter. 20
Trieterica, ſacra. 55
Triformis, Diana. 176
Trioculus, Jupiter. 20
Triptolemus. 152
Tripus Apollinis. 30
Triton. 196
Tritonia, Pallas. 82
Triumphus Bacchus. 52
Trojani belli cauſa. 100

Tutelina, Dea. 190
Tyndaridae, Gemini. 259

V.

VAcuna, Dea. 240
Vagitanus, Deus. 238
Vallonia, Dea. 189
Vejovis, & Vedius, Jupiter. 20
Vellus aureum. 253
Venilia. 192
Ventorum Deus. 137
Venus. 88. Ejus genus. 90. Geſta. 94. Nomina. 90. Fœda libido eſt. 104
Veritas, Dea. 288
Verticordia, Venus. 94
Vertumnus, Deus. 184 194
Veſta, Dea. 139
Veſtales Virgines. 141
Vibilia, Dea. 240
Vinum, Bacchus. 60
Virbius, Hippolytus. 258
Viriplaca, Dea. 235
Virginenſis, Dea. 235
Virgo, Pallas. 85
Virtus, Dea. 285
Vitula, Dea. 240
Ultor, Jupiter. 20
Ulyſſes. 276
Volumnus, Deus. 241
Volupia, Dea. 240
Unxia, Juno. 77
Voluſia, Dea. 189
Urania, Muſa. 159
Urſa, Sidus. 14
Vulcanus, Deus. 150
Vulcanalia Feſta. 131

X.

XEnius Jupiter. 20

Z.

ZΕὺς, Jupiter. 20

F I N I S.

SPECIAL 86-B
BL 25526
720
P78
1779

THE GETTY CENTER

